

Книга
Овруцького
ЗАМКОВОГО УРЯДУ
1678 р.

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИЧНИЙ АРХІВ УКРАЇНИ
у м. КИЄВІ

ВОЛИНСЬКИЙ ТЕКСТ:
ПАМ'ЯТКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

БІБЛІОТЕКА НАУКОВОГО ЗБІРНИКА
«ВОЛИНЬ-ЖИТОМИРЩИНА»

Вип. 2.

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИЧНИЙ АРХІВ УКРАЇНИ
у м. КИЄВІ

Книга Овруцького ЗАМКОВОГО УРЯДУ

1678 р.

Підготувала до видання О. Ю. МАКАРОВА

Житомир “ПОЛІССЯ” 2013

ББК 63.3(4Укр)44+81.2 Укр-8
УДК 81-112
К 53

Випущено на замовлення департаменту інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Житомирської облдержадміністрації у рамках Програми забезпечення відкритості в діяльності Житомирської обласної державної адміністрації, Житомирської обласної ради та розвитку інформаційної сфери області на 2013-2015 роки, затвердженої рішенням Житомирської обласної ради від 20.12.2014 року № 765 в частині випуску соціально значимої літератури місцевих авторів.

Затверджено до друку вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка

Серію засновано в 1997 р.

Підготувала до видання О. Ю. МАКАРОВА
Відповідальні редактори:
доктор філологічних наук **В. М. МОЙСІЄНКО** (Житомир, Україна),
доктор габілітований **Я. РІГЕР** (Варшава, Польща)

Книга Овруцького замкового уряду 1678 р. Серія «Волинський текст: пам'ятки української мови». – Вип. 2. /Підгот. до вид. О. Ю. Макарова. – Житомир, 2013. – 244 с.

ISBN 978-966-655-711-0

До видання увійшли справи актової книги Книга Овруцького замкового уряду за 1678 р. Опубліковані документи ілюструють картину тогочасних правових та культурних відносин на українських землях, які на той час входили до складу Речі Посполитої. У книзі відображено особливості ділового мовлення Овруцької канцелярії, писарі якої при веденні документів послуговувались одночасно двома мовами – українською та польською. До тексту додаються вступна стаття, індекси україномовної та польськомовної частини справ, словники малозрозумілих слів та латинізмів, іменний та географічний покажчики.

Для мовознавців, істориків, юристів.

**ББК 63.(4Укр)44+81.2 Укр-8
УДК 81-112**

ISBN 978-966-655-711-0

© О. Ю. Макарова, транслітерування тексту,
вступна стаття, індекси слів, словники, іменний та
географічний покажчики, 2013

ОВРУЦЬКА ЗАМКОВА КНИГА 1678 Р. ЯК ДЖЕРЕЛО ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ПОЛЬСЬКОЇ МОВ

Актова книга Овруцького замкового уряду 1678 р.¹ – одна з найдавніших овруцьких рукописних пам'яток канцелярійно-урядового стилю, збережених у фондах історичного архіву (ЦДІАУ) в м. Києві. Оригінали овруцьких рукописів за попередні роки втрачено, лише окремі акти-виписи надруковано в різних збірках історіографічних матеріалів².

Книги канцелярій Правобережної України в II пол. XVII ст. є важливими документами розвитку й функціонування української та польської мов у нових умовах, які склалися після підписання Люблінської унії (1569 р.). Судові записи канцелярій часто вносили до актових книг із розповідей осіб, які брали участь у процесі, тому ці тексти нерідко фіксували живу розмовну мову того часу. Порівняно з пам'ятками інших стилів цього періоду актові книги найменшою мірою підлягали редагуванню відповідно до тогочасного мовного узусу.

Порівняно з особливостями ведення книг на етнічно польських теренах, специфіка овруцьких полягає в їх двомовності: протоколи та есхатоли більшості справ писали тогочасною українською мовою, а основні частини – польською. Певна частина справ має іншу структуру: протокол – українською мовою, основна частина та есхатол – польською або частина основного викладу велася українською мовою. Усе це свідчить про двомовність писаря та легкість переходу з однієї мови на іншу.

Книга починається з іюраменту – присяги. Усього в книзі 70 аркушів. Крім актів за 1678 р., в один конволют переплетені також книги за 1679 та 1680 рр. Палітурка книги – картон, обтягнутий шкірою. Пам'ятка збереглася в цілком задовільному стані, лише зрідка трапляються затерті частини сторінок, що суттєво не впливає на читабельність тексту.

Визначити кількість писарів, які працювали над книгою, важко, адже на 70 аркушів книги виявлено щонайменше п'ять почерків, а в тексті більшості справ маємо вказівки на одного писаря – Стефан Вишпольський, коморник граничний київський, писар гродський овруцький. Автограф овруцького писаря знайдено лише в кінці книги за 1679 р. Крім Стефана Вишпольського, у книзі є вказівки

---

¹ Актова книга Овруцького замкового уряду. – Центральний державний історичний архів України в м. Києві. – Ф. 15. – Оп. 1. – Спр. 1.

² Акти видруковано переважно в “Архиве Юго-Западной России”, опубліковані протягом 1859-1914 рр., “Актах, относящихся к истории Южной и Западной России”, опубліковані протягом 1863-1867 рр.

на інших писарів, які брали участь у деяких судових процесах: Федір Обухович – мозирський земський писар, Войцех Рильський – війський житомирський, київський гродський писар, Міхал Трипольський – київський земський писар.

Нижче подаємо зразки підписів овруцьких писарів, які трапляються в кінці окремих справ.

Підписи овруцьких писарів. I

Функціонування української та польської мов у II пол. XVI – XVII ст. віддавна стало предметом лінгвістичних студій. Українсько-польські мовні взаємовпливи тієї доби описували переважно польські та українські дослідники³. Ці дослідження ґрунтувалися передовсім на аналізі мови пам'яток художнього, релігійного та адміністративного стилів, а також словників давніх української та польської

³ Martel A. La langue polonaise dans les pays ruthènes. Ukraine et Russie Blanche 1569-1667. – Lille, 1938; Шевельов Ю. Польська мова в Україні в XVI-XVII ст. Пам'яті Антуана Мартеля, Україна // Українознавство і французьке культурне життя. Ч. 2. – Париж, 1949. – С. 99-107; Šerech Y. On Slavic Linguistic Interrelations. Ukrainian Influence on the Polish Language in the 16th and 17th Centuries // The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U. S., Inc., Fall-Winter. III/2 (8), 1953. – С. 697-730; Дзенделівський Й. Українсько-західнослов'янські лексичні паралелі. – Київ, 1969; Мойсієнко В. Акти Житомирського уряду кінця XVI початку XVII ст. – важливе джерело вивчення тогочасної української літературно-писмної мови // Акти Житомирського гродського уряду: 1590 р., 1635 р. – Житомир, 2004. – С. 5-41; Мойсієнко В. Мовна ситуація в Україні у першій половині XVII ст. та її відбиття у практиці ведення актових книг міських канцелярій // Україна – Польща: мовно-культурологічний діалог слов'янства. Київські полоністичні студії. Зб. наук. праць. – VIII. – К., 2006. – С. 83-102; Совтис Н. Українські лексичні запозичення в польській літературній мові : дис... канд. філол. наук : 10.02.03, НАН України; Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні. – Київ, 2005; Rospond S. Studia nad językiem polskim XVI wieku. – Wrocław, 1949; Hrabec S. Elementy kresowe w języku niektórych pisarzy polskich XVI – XVII wieku. – Toruń, 1949; Karpluk M. O języku Macieja Strykowskiego, historyka i poety z drugiej połowy XVI wieku. Regionalizmy, cechy ruskie i poetyzmy w dziedzinie fonetyki. – Wrocław, 1977; Karpluk M. Z prawosławnego słownictwa ruskiego w polszczyźnie XVI wieku // Slavia Orientalis. – T. XXXIX. № 1-2. – 1990. – С. 65-71; Rytter G. Wschodniosłowiańskie zapożyczenia leksykalne w polszczyźnie XVII wieku. – Łódź, 1992; Kość J. Polszczyzna południowokresowa na polsko-ukraińskim pograniczu językowym w perspektywie historycznej. – Lublin, 1999; Kowalska D. Język polskich zapisek sądowych z Kamieńca Podolskiego z II połowy XVI w. // Studia nad polszczyzną kresową. T. XI. – Warszawa, 2004. – С. 279-296; Rieger J. Kilka uwag o polszczyźnie pisarzy-Rusinów w XVII w. // Der Text und seine Spielarten im polnischen Barock. Bausteine zu einer Epochensynthese. Herausg. Von H. Schmid unter Mitwirkung von H. Meyer und B. Hartmann. Verlag Otto Sagner. – München, 2005. – С. 197-208.

мов. Судові книги, писані польською мовою на Правобережній Україні, наразі малодосліджені. Зокрема, овруцькі актові книги досі не ставали об'єктом спеціального лінгвістичного опису.

ГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПАМ'ЯТКИ

Скорописна манера XVII ст. продовжує усталені в попередньому столітті графічні та орфографічні засади. Натомість, як зауважив Зенон Клеменсевич, така наступність загалом не означала, що відпрацьованих принципів притримувався кожен автор. Ця обставина призвела до появи варіативності в графіці, що затримувало нормалізацію, але іноді відбивало справжню фонетичну реалізацію⁴. Описане вище судження стосується польської мови, але є абсолютно справедливим і для української, підтвердженням чого є *Овруцька замкова книга*.

Почерки виконавців записів книги різняться, хоча простежується низка спільних рис, які полягають у вертикальній витягнутості літер, їхній чіткості, вітєватості верхніх та нижніх суглобів; нахил літер переважно спрямований праворуч. Трапляється, що справу починає один писар, а закінчує інший, на що вказують різні почерки. Здебільшого скорописи відрізняються витонченістю та “густиною” письма.

Частині кириличних графем (*в, б, ж, з, т, у, ф*) притаманна бінарна варіативність. Невід'ємною рисою української графіки книги є надрядкові знаки. Над рядок писар виносить літери *д, ж, з, к, л, м, н, р, с, т, х, ч*, причому літери *ц, в, ш* існують у двох графічних варіантах. Часто за допомогою надрядкових знаків позначаються приголосні в кінці слова та складу. Графема *ъ*, що стояла після надрядкового, як правило, не вживається. Наприклад: *авѣнтик 10⁵ || авѣѣнтикъ 9*. Мелетій Смотрицький у “Граматиці”⁶ радить уживати букви над рядком лише тоді, коли вони закінчують склад. У польських частинах справ надрядкові знаки використовуються вкрай рідко.

Польські частини справ написані графікою складеного типу I порядку, яка характеризується непослідовністю використання діакритики (вона практично відсутня над літерами *ó, ś, ć, ź, ż*, натомість польські носові звуки, як правило, послідовно передаються на письмі за допомогою літер *ę* та *ą*), сталим використанням двознаків (*cz* – [ч], *rz* – [ж], *ph* – [ф]) та тризнаків (*pch* – [ф]). Загалом польська

⁴ Burzywoda U., Ostaszewska D., Rejter A., Siuciak M. *Polszczyzna XVII wieku. Stan i przeobrażenia*. – Katowice : Śląsk, 2002. – С. 34.

⁵ Тут і надалі цифра після прикладу вказує на аркуш оригіналу Актової книги Овруцького городського уряду 1678 р.

⁶ Смотрицький М. Граматика. / Підготовка факсимільного видання та дослідження пам'ятки В. Німчук – К. : Наукова Думка, 1979. – С. 37.

графічна система, відображена в Овруцькій книзі, є цілком усталеною.

Для позначення скорочень писар зазвичай використовує титло, двокрапку та кружечок, який означав кінцевий склад *go*: *miloste*° 26, *je*° 35, *grodzkie*° 1, *Owuckie*° 28. Титло завжди ставиться над словом *дня* 1. Використання двокрапки є більш характерним для польських записів: *jml*: 1 - 'jego miłość', *Kr. ml*: 55 - 'królewska miłość'.

Характерна риса пам'ятки – змішування графічних систем двох мов. Ідеться про здебільшого бінарну варіативність у позначенні окремих звуків, викликану процесами інтерференції або неусталеністю графічних традицій певної мови.

Писар часто використовував у польській та українській частинах давні букви кириличного алфавіту *ω*, *ε*: *owruckiemu* 15, *ωd* 36 зв., *jego* 37. Якщо *omega* вживається здебільшого на початку слова, то у використанні літери *ε* не простежується жодної закономірності. В українській частині вона виступає паралельно з *ε*: *Ремияна* 1а || *Ремияном* 1, *ego* 5а || *ego* 5а, *делу* 7 || *делу* 6 зв., *Миколаєм* 15 || *Миколаєм* 14, *интерцызы* 35 || *интерцыза* 35, *теды* 53 зв. || *теди* 35 та ін.

Так само паралельно незалежно від позиції вживаються писарем графеми *ѵ* та *ѵ*: прийменники *ѵ* та *ѵ*, префікси (*ѵписаня* 52, *ѵписаня* 36), у середині слів (*Дедович* 9, *Дедович* 10, *Кисѵвским* 14 зв.) та ін.

В україномовних записах трапляються латинські графеми *j*, *z*, *u*: *zєmьскего* 9, *цпрожоному* 36. Характерним є написання буквосполучення *ja* замість *я* на початку слова: *јасне* 9 зв., *јак* 14 зв.

Іноді писар переходить з однієї графічної системи на іншу в межах слова (*становъши* 1) або ж змінює мову викладу в межах речення: ... **przełożeniem jasnielowoznego jegomlśtpana Janaz Leszna Leszczynskiego Kanikozacielskiego Koronnego generała Wielkopolskiego** у того авътентикъ печат коронная канцелярии великое *єст* прытисненая, а подпис руки *јасне велможного ego* мл^ пана Канулира тими словами: **Jan z Leszna Kamelec z wielki Koronny**° который то автентик возного помененаго Демянъ Дмитрович водлугъ права... 9 зв.

Закономірним є використання в українській частині диграфа *кz* на позначення [г]: *кгородскомъ* 41 зв., *Новокгородским* 66, *Синъгуръ* 1а, *кграничным* 14 зв., *Покгирского* 36. На цю графічну особливість указують дослідники давніх пам'яток, зокрема Іван Огієнко писав: "Ще з XV-го віку чуже *z* в нас часом передавали через *кz*, як то робилося й у грецькому письменстві, а з 1591-го року в нас появився для цього особливий значок *г*, узятий з тогочасної грецької азбуки"⁷. Ця графема була узаконена ще в граматиці Мелетія Смотрицького (1618 – 1619 рр.) як різновид грецької гами для передачі вибухового звука на противагу

⁷ Огієнко І. Історія української літературної мови. – Вінніпег : Наша Культура, 1949. – С. 84-112. – С. 108.

фрикативному [г]⁸.

Зрідка писар сплутує букви кирилиці та латиниці, як у словах *того скрупъту* 15 зв., *w zamyku* 57.

Крім згаданих вище, варто звернути увагу ще й на такі особливості польської графічної традиції, що відбилася в письмі пам'ятки:

1. Група приголосних [šč] іноді позначається традиційно *szcz*. Частіше звук [š] писар передає великою літерою *s* або літерою *S*, схожою на *P*, хвостик якої опущено під рядок, а висота круглої частини більша, ніж у звичайної *p*. Скорочена форма *szcz* була започаткована в друкарні Лазаря (1586 р.), а практика її використання велася і в інших офіційних друкарнях.

2. Непоодиноким явищем є фонетично не мотивоване подвоєння приголосних: *dokazał* 39 зв., *interesu* 38 зв., *odjachał* 40, *julli* 41, *swiadczył* 41 зв., *usiłowalł* 38 зв. Писар послідовно подвоює приголосний *ł* у кінці дієслів минулого часу однини чоловічого роду.

3. Писарі *Овруцької замкової книги* по-різному пишуть латинську літеру *f*: одні на позначення звука [ф] використовують графему *f*, а інші ще користуються сполученням літер *ph*, *pch*: *Jozepcha* 2 зв., *Zopchiey* 3 зв., *Jozepha* 14 зв., *Stephanowi* 15. Диграф *ph* використовується частіше.

4. Написання носових голосних *ę* та *ą*, як правило, відповідає тогочасному узусу. Лише в деяких словах маємо запис, котрий передає їхню асинхронійну вимову: *przystompi* 9 зв., *uzędu* 9 зв., *policzancach* 22. Відбиття деназалізації носових маємо у словах: *stanąwszy* 27, *za duszę moję* 67, *tę kaplicę* 22 зв., *na chwałę Bogu* 23. Деназалізацію засвідчують також переважно гіперстаранні записи: *serce skruszonę* у *ponizonę* 21 зв., *dobrodziejstwo swoję* 26, *ciało moję* 67, *ojcowie karmalicę* 22 зв., *nalegącemu* 23, *postanowienie nasze takowę* 8; *a iesliby tę niedoszły* 8; *tedy po nich, którą na pierwey będą sądzonę* 8 зв. Написання носових голосних у вигляді *ę* та *ą* встановилося в першій половині XVI ст., що, очевидно, відповідало їхній вимові⁹. Прийняте орфографічне положення було досить послідовно реалізоване в XVII ст.¹⁰

Окремо виділимо специфічні риси орфографії, характерні для польської частини *Овруцької замкової книги*:

1. Графема *u* інколи виступає на місці *ó* – *wcytowie* 3 зв., *tuwiąc* 42 зв., *naprzud* 22, *przyiaciуły* 32 зв., *Swiriduwkę* 57 зв., що, очевидно, відповідає вимові¹¹ і є

⁸ Смотрицький М. Граматика. – С. 34.

⁹ Поп. Stieber Z. Historyczna i współczesna fonologia języka polskiego. – Warszawa, 1966. – С. 30.

¹⁰ Поп. Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S. Gramatyka historyczna języka polskiego. – Warszawa, 2006. – С. 36.

¹¹ Поп. Stieber Z. Historyczna i współczesna fonologia języka polskiego. – С. 33-34.

характерним для тогочасної орфографічної практики польських писарів.

2. У деяких словах писар припускається помилки, передаючи звуки [ś]: *czesnikowi* 49 зв. = *cześnikowi*, *wnieszenie* 63 зв. = *wniesienie*; [ż]: *urzędu* 9 зв. = *urzędu*, *karzdy* 22 зв. = *každy*, *nalerzy* 22 зв. = *należy*, *przynalerzy* 9 зв. = *przynależy*, *nieborzczykow* 25 зв. = *niebożczyków*, та [ć]: *sianożęczami* 7 зв. = *sianożęciami*.

3. Нерідко виявляємо сплутування літер *w* || *ł* – *posłuł* 39 = *posłów*, *marszałek* 35 зв. – *marszałkową* 35 зв. = *marszałek*, *podstarzałych* 68 зв. – *podstarzawych* 66 зв. = *podstarzałych*, *zeznała* 65 зв. – *zeznała* 6 зв. = *zeznała*, *wączę* 26 зв. = *łączę*, хоча інколи літера *w* виступає на місці *ł* у кінці слова або складу – *kazaw* 10 = *kazał*, *jezdziw* 33 = *jeździł*, *zeznał* 34 зв. = *zeznał*, що, найімовірніше, свідчить про фонетичну особливість, ніж про сплутування графем.

4. Інколи на місці *ł* трапляється літера *l*: *Mikołay* 15 зв., *marszałek* 35 зв., *dalem* 37 зв., *pochwałki* 40, *pochwałki* 39 зв. Рідше *ł* на місці *l*: *spiławszy* 28. Накреслення графем *ł* у книзі є цілком послідовним, отже, подані приклади можемо розглядати як описку.

5. Графем *i*, *j*, *y* писар використовує ще досить хаотично (виняток становлять позиції всередині слова): *iako* 10, *jakie* 54 зв., *owtucky* 3, *Petrya* 3, *iedney* 15, *kiłowskim* 15 зв., *umionamy* 37 зв., *jz* 38 зв., *moу* 53 зв. Інколи над *y* писар проставляв дві крапки: *jj*. Зазвичай така графема застосовувалася на місці *ji*.

Важливими характеристиками української та польської графічних систем у скорописних пам'ятках XVI – XVII ст. є написання слів разом та окремо, використання великої літери та знаків інтерпункції.

Матеріал пам'ятки показує, що на час її створення написання слів разом та окремо, принаймні в українській частині тексту, було цілком послідовним. Писар завжди поєднує з наступними словами прийменники (*увоєводстве* 7, *зсусьцьптою* 7, *натом* 7), інколи сполучники (*икънигами* 9, *ивъ* 17, *ипередомною* 14 зв.). Для порівняння можна було б узяти більш ранні скорописні пам'ятки, наприклад, житомирські та луцькі актові книги, де написання разом є характерним для значно більшої кількості слів.

У польських частинах записів нерідко разом написані прийменник з іменником: *naurząd* 1, *dowski* 1 зв., *dodworu* 1 зв., *wręce* 1 зв.; прийменник з займенником: *wtym* 5, *natym* 6 зв., *oczum* 13; рідше сполучника з наступним словом: *услуга* 69 зв., *yurodzonych* 33, *ywszystkę* 50 зв., *atak* 3 зв.; частка *nie* з дієсловом: *niedopuszczał* 14. Завжди окремо пишуться складені назви населених пунктів та місцевостей: *Biało Kurowici* 45, *Sorno Pol* 2 зв., *Biała Ruś* 38 зв.

У досліджуваній книзі написання великих та малих літер набуває послідовності в межах окремих справ. У правописному узусі XVII ст. ще не було конкрет-

них положень стосовно великих літер, котрі, окрім виділення початку речення, застосовувалися також для вираження емотивної функції¹². Ще Мелетій Смотрицький у “Граматичі” визначив конкретні правила написання великої букви: “Її слід уживати на початку віршованої строфи, після крапки, на початку власних назв, слів на означення санів, наук та їх частин”¹³.

Для україномовної частини пам’ятки характерним є більш чітке та послідовне використання великої літери порівняно з польськомовною, де великою буквою писар починає мало не кожне слово. У кириличних записах велику літеру писар, як правило, використовує на початку речень. Майже завжди в певних мікроконтекстах із великої букви пишуться слова: *его мл: Пань 7, в замьку ... Ёуруцькомь Передо мною 6 зв., намесником подстароства Ёуруцкого и Кныгами нынешними Кгородскими 9, ловчим Новокгородским Подстаростим кгородским 14 зв.* Писарі були досить послідовними у використанні великої літери під час написання імен та прізвищ: імена майже завжди з малої, а прізвища – з великої літери. Винятки становлять ті випадки, коли великої літери для якогось звука ще не існувало. Наприклад, прізвище *редчич 29* та назва документу *реляция 69 зв.* пишуться завжди з малої; можливо, великої літери *р* у графічній системі писарів *Овруцької книги* ще не було (принаймні в опрацьованому тексті пам’ятки її не виявлено). Так само не відзначено в пам’ятці великих букв для написання *б, д, л, о, у, х, ц, ш*. З великої літери писалися всі слова (крім службових частин мови) у назвах документів.

Не простежуємо певної закономірності й у використанні великої літери в польських записах: слова, які в одному рядку писалися з великої літери, уже в іншому починалися з малої та навпаки. Наприклад, у першій справі ім’я шляхетного генерала Яна Дідовича пишеться з великої літери, а прізвище – з малої, хоча графема на позначення великої *D* широко використовується під час написання інших слів: *Demian 1 зв., Do akt 10 зв., Dellatorow 11 зв.* Ім’я та прізвище писаря Андрія Редчича в тій само справі написано з великої літери. Інколи писар перші дві літери пише великими: *URodzonego 1 зв., SPrawiedliwie 56 зв.* Щоправда, наведена нами теза не є абсолютною, адже топоніми, які трапляються в текстах пам’ятки, написані з великої літери, а отже, певні неписані правила щодо написання великої та малої літери для окремих семантичних груп слів уже існували.

Розділові знаки, особливо такі, як кома, двокрапка або крапка з комою, трапляються далеко не в усіх справах. Двокрапку писар використовував для скорочення слова (Kr: ml – ‘królewskiej miłości’), кома могла позначати межі речень, а могла й не мати функції розділового знака як такого. У 27 справі вперше в цій

¹² пор. *Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S. Gramatyka historyczna języka polskiego.* – С. 39.

¹³ *Смотрицький М. Граматика.* – С. 37.

пам'ятці використано дужки, причому їхнє використання є цілком пунктуаційно умотивованим: у дужки писар уписує варіант прізвища Pohorska – (*Pogirska*) 35 зв.

ФОНЕТИЧНІ РИСИ ОВРУЦЬКОЇ ЗАМКОВОЇ КНИГИ

Важливою інформацією для дослідження мови пам'ятки були б факти про те, звідки походив писар та яка мова була для нього рідною. Можна зробити припущення про місцеве походження писаря з огляду на фонетичні особливості, які відбивають вплив поліських говірок і зафіксовані в окремих справах книги.

Однією з показових рис, виявлених у пам'ятці, є функціонування *e* на місці **ę* в ненаголошеній позиції: *тисяча* 36, *просечи* 35. Також у ненаголошеній позиції відзначаємо написання *ε* (*ε*) на місці *ě*: *на вряде* 14 зв., *нинешними* 14 зв., *великое* 9 зв., *Дедович* 9. Аналогічний рефлекс маємо в наголошеній позиції: *Сапєга* 1а, *де́ло* 26 зв., *дєдичний* 1а, *Аньдрєя* 1а, *наме́сьникомъ* 6 зв., *повєтє* 7.

Водночас у деяких словах із польської частини справ виявлено підвищення артикуляції ненаголошеного *e* (*e* < **ě* / *ě*): *dzidziczneję* 36 зв. (здебільшого, однак, маємо *dziedziczneję* 36 зв.), *kałiczyli* 41 ('*kaleczyli*'), *wiedzię* 49 зв. ('*wiedzieć*'), а також в позиції наголошеній *wolno jako chcię* 17 ('*wolno jako chcieć*'), *przewielibny* 15 зв. ('*przewielebny*'), *zawiram* 54 зв. ('*zawieram*'), що загалом є наслідком не поліського, а південноукраїнського впливу.

Характерним є збереження давніх етимологічних **e* та **o* в новозакритих складах у ненаголошеній позиції (хоча це може бути передовсім написання традиційне): *шєстсотъ* 38, *сємъдєсятъ* 38, *позвов* 1 зв. У справі № 30 виявлено зовсім нетиповий для поліських пам'яток рефлекс **o* > *i* в новозакритому складі, щоправда, в онімах: *Јана Покгирского* 36, *Јан Pogirskij* 36 та його доньки *Constantiey Pogirskiej* 36 зв. У прізвищі Янового батька *Alexandra Lenkiewicza Pohorskiego* 36 зв. такої зміни не відображено.

Послідовно на письмі відбито явище конвергенції – **y* _{**i*} > *и*. Процес простежуємо в написаннях *и* на місці *ы*: *нинешними* 38, *тисяча* 40, *каторѹи* 26 зв. || *каторѹи* 36, *добровольѹи* 36, *справлєнѹх* 53 зв., *тедѹ* 7, *урядовѹм* 54 зв. Наведені приклади свідчать про втрату розрізнювання давніх **i* та **y* та тенденцію до видтворення типового українського передньо-середнього [и], хоча й не виключаємо підтримання подібних написань характерною поліською рефлексациєю: звук [и^і] або [и^у] ще дотепер поширений у цих говірках.

Розвиток милозвучності української мови пов'язаний із занепадом зредукованих. Зокрема, це стосується чергування *y* || *ѡ*¹⁴. В українських пам'ятках

¹⁴ Жовтобрюх М., Русанівський В., Скляренко В. Історія української мови. Фонетика. – К., 1979. – С. 225, 226.

цілком певні випадки аналізованого явища відзначено від XII – XIII ст. Поліські пам'ятки від XVI – XVII ст.¹⁵, а серед них і *Овруцька замкова книга*, засвідчують таке чергування: *на вряде* 49 зв. || *на уряд* 9, *уписана* 35 || *уписана* 36. Вартим уваги є використання *о* на межі двох слів для запобігання нагромадженню приголосних звуків. Цю рису виявлено лише в сполученні слів *передо мною* 1.

У досліджуваній книзі асимілятивно-дисимілятивні процеси та спрощення відбито в похідних словоформах від *городський* та *овруцький*, які представлено в обох частинах книги: *овруцком* 36, *овруцьким* 14 зв.; *кгородские* 1, *grodzkiego* 43, *nowogrodzkiego* 44 зв. У польській частині асимілятивні процеси маємо в словах *paucyszego* 66 зв., *przynioszsy* 45 зв., *przywiesc* 44 зв. Прикладом дисиміляції, спричиненої впливом української мови, є займенник *nicht* 49, який у книзі в такому вияві трапляється кілька разів. Послідовно відбито на письмі асиміляцію прийменника *z* (<*s): *s tq* 51 зв., *s posrzodka* 38 зв., *s tamtd* 64, *s pomienionym* 2 зв., хоча на території Великопольщі та Малопольщі вже від XV ст. поширилася дзвінка реалізація цього прийменника¹⁶.

Наслідки йотової асиміляції, що в подальшому в українській мові призвела до витворення подовжених звуків, писарі переважно відображали написанням *ѣ*: *поданьємь* 9, *судьѣ* 9. Часто писарі обмежувалися простим накресленням однієї літери: *поданєм* 17 зв. Випадків накреслення двох графем для відбиття цього явища не виявлено.

Зміна *л* на *ѣ*, пов'язана із занепадом та вокалізацією зредукованих, в Овруцькій замковій книзі ще послідовно не виявлена. Зокрема, це стосується написання форми дієслів минулого часу однини чоловічого роду. На час створення книги в мові писарів абсолютно переважають традиційні записи на *-лъ* (*л*): *отрималь* 10, *просиль* 10, *созналь* 10, *быль* 9, *подаль* 9. Форма дієслова минулого часу на *-ѣ* (*ѣ*) трапляється в тексті пам'ятки лише один раз: *уписав* 9 зв. Учені справедливо відносять зміну *л* на *ѣ* до XII ст.¹⁷ У мові давніх пам'яток це явище відбито слабо, оскільки їхні автори або переписувачі здебільшого дотримувалися в цьому сенсі традиційних написань¹⁸.

В окремих словах відзначено ствердіння *р* (властива риса поліських говірок):

¹⁵ *Мойсієнко В.* Фонетична система українських поліських говорів у XVI – XVII ст. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. – С. 262.

¹⁶ *Kuraszkiewicz W.* Pochodzenie polskiego języka literackiego w świetle wyników dialektologii historycznej. – Wrocław, 1953. – С. 110.

¹⁷ *Шахматов О., Крымский А.* Нариси з історії української мови та хрестоматія з пам'ятників письменської старо-українщини XI – XVIII вв. – К., 1924. – С. 35.

¹⁸ *Гуменцька Л.* Нарис словотворчої системи української актової мови XIV – XV ст. – К. : Вид-во АН УРСР, 1958. – С. 314.

писаромъ 13, Вентуруму 2а. Крім того, на письмі відбита тверда вимова **ц** у словах *мсца* 6 зв., *двадцать* 6 зв.

Брак зазначення на письмі палатальності в польській частині справ можна пояснити результатом графічної описки або ж відбиттям веляризації, спричиненої українським впливом. Прикладом того є слова ‘*miłosierdziu*’, ‘*niszczenia*’, ‘*macierzystych*’ у вигляді *miłoserdziu* 21 зв., *nyszczenia* 60, *macierystych* 35 зв. Однак не можна остаточно пояснити ствердіння в слові *miłoserdziu* українським впливом, оскільки така форма зустрічається і в польських пам’ятках¹⁹. Пом’якшення в словах *Paniem* 58, *ubieźpieczaiąc* 69 зв. розглядаємо як гіперпоправне.

Окремо виділимо декілька особливостей польської фонетики, які відображають український мовний вплив.

Реалізація давньої групи **ir > ir || yr* (без зміни) є давньою фонетичною рисою польської мови, яка також характерна й для мови української; зафіксована вона в словах *szyrzej* 42 зв. (укр. *ширше*), *cztyry* 40 зв., *cztyrech* 68 зв. (укр. архаїчне і сучасне діалектне *чтири* / *итири*), *we Włodzimirzu* 59 зв. (укр. *Володимир*), *siekirą* 42 зв. (укр. *сокира*), *obdzirano* 22 (укр. *обдирали*), *Zytmirskim* 22 (укр. *Житомир*). Трапляється також реалізація з обниженням артикуляції *i*: *czterech* 70, *czterna* 33 зв. Функціонування груп *ir || yr* в описаних випадках можемо розглядати як архаїчне явище, підтримуване українським впливом.

Розширення *y* до *e* перед сонорним у формах О. в. множ. відіменникових прикметників – *pustownemi* 59 зв., *blotnemi* 59 зв., *lasowemi* 59 зв., *brzegowemi* 59 зв., дісприкметників – *zasianemi* 61 зв., *oranemi* 61 зв. характерне для польських говірок. Процес змішування закінчень *-emi || -ymi* у відмінюванні прикметників розпочався на початку XVI ст.²⁰

Подібну зміну фіксуємо в формі дієслова *czyniętu* 64 (у цьому випадку можливе також вирівнювання граматичної форми дієслова).

¹⁹ Słownik polszczyzny XVI wieku. T. XIV. – С. 168.

²⁰ Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S. Gramatyka historyczna języka polskiego. – Warszawa, 2006. – С. 247

ВІДМІНЮВАННЯ ІМЕННИХ ЧАСТИН МОВИ

В українській і польській мовах саме впродовж XVI – XVII ст. поряд зі збереженими давніми формами утворилася значна кількість нових – різноманітних інноваційних закінчень, характерних лише для польської або української систем відмінювання. Значний вплив на формування парадигми імен у той час справив процес розмежування особових та неособових понять.

У пам'ятці виявлено характерне для XVI ст. співіснування закінчень **-у** || **-ові** в Д. в. одн. В українському тексті закінчення **-ові** виступає лише в онімах: *Дедовичови* 9, *Федорови* 49, *Францишкови* 36, *Янови* 9. У всіх інших випадках маємо **-у**: *листу* 69, *замку* 2, *јорамєнту* 9, *малжонку* 43, але значно менша кількість україномовного матеріалу книги не дає підстав зробити висновки про устabilізованість цього закінчення. У польському тексті зауважимо паралельне функціонування форм на **-и** та **-ові**, що вказує на відсутність правил щодо використання цих закінчень: *listowi* 37 зв. || *listu* 49, *posagowi* 29 зв. || *posagu* 35 зв., *pozwowi* 37 зв. || *pozwi* 3, *rodzicowi* 5 || *rodzicu* 5, *sądowi* 17 зв. || *sądu* 27 зв.

Зрідка у формах О. в. одн. чол. роду іменників, окрім **-ом**, виступає закінчення **-ем**. В українській частині справ іменники на твердий та шиплячий приголосний основи лише в окремих випадках закінчуються на **-ем**: *паном* 11 зв. || *панєм* 35, *реєнтєм* 15, *Редчичєм* 35 || *Редьчичомь* 47, що може бути впливом польської мови, оскільки **-ом** у цих випадках значно переважає: *декретомь* 11 зв., *подписомь* 29, *коморникомь* 14 зв., *маршалком* 35, *намеєникомь* 14 зв., *малжонкомь* 11 зв., *Леєном* 35, *Михаломь* 10. Функціонування **-ом** паралельно з **-ем** у польській частині справ у формах *swieszczennikom* 34 зв. || *swieszczeniem* 6 розглядаємо як вплив української мови.

У формах О. в. одн. чол. і середн. роду займенників та прикметників відзначаємо використання закінчення М. в. одн. **-ем**, яке з II пол. XV ст. функціонувало поряд з **-ім**, **-ым**²¹, наприклад: *takowem prawem* 62, *listem otworzystem* 62, *wieczystem zapisem* 17, *oczewistem przyznaniem* 17 зв., *sposobem zastawnem* 29 зв., *pod ktorem grodem* 29 зв. Водночас це явище можемо пояснити впливом іменникової парадигми. Закінчення **-ым** у цих формах значно переважає: *тым тоум listem zastawnym* 36 зв., *dobrowolnym zapisem* 36 зв. і т.д.

Як польський вплив розглядаємо закінчення Р. в. одн. чол. роду **-его**, яке лише один раз фіксується у формі *земьського* 9 і загалом не є характерним для української мови пам'ятки, а **-ого** в таких формах абсолютно переважає: *земьського* 7, *кгродського* 2, *паньського* 1, *хабно́го* 34, *шляхетного* 9 зв., *велможнього* 9 зв., *вечистого* 7 || *вечастого* 9, *граничного* 1, *заставнього* 37 зв.

В україномовній частині пам'ятки в О. в. множ. іменників другої відміни

²¹ Klemensiewicz Z. Historia języka polskiego. – Warszawa, 1980. – С. 301

маємо давню флексію **-и** (що позначалась як *ы* або *и*) для твердих основ та **-і** для м'яких: *тими словы* 17, *паны* 14, *листи* 30 зв. (прикладів іменників м'якого типу відмінювання в пам'ятці не виявлено), яку все частіше заступало нове аналогічне закінчення **-ами**: *акътами* 6 зв., *подписами* 35, *словами* 9 зв., *добрами* 6 зв. Подібна ситуація спостерігається й у польській частині. У досліджуваній книзі закінчення **-ami** || **-mi** закріпилося у переважній більшості словоформ: *karczmatami* 12 зв., *kiiami* 10 зв., *kozakami* 24, *tlynami* 36 зв., *obronami* 3 зв., але – *konmi* 16 зв., *pieczęści* 26 зв., *polmi* 36 зв. Форми *panu* 49 зв., *słowu* 50, *czasu* 19, як і в українській мові, є давніми, оскільки ще в старопольську добу витіснилися закінченням **-ami**.

В аналізованій пам'ятці форма М. в. множ. іменників другої відміни представлена двома закінченнями **-axъ** та **-exъ**: *панахъ* 27 зв., *печатex* 17. Флексія **-exъ** в слові *печатex* походить з **-ьхъ*, **-axъ** витворилася за аналогією до таких само відмінкових форм іменників **-ā**, **-jā** основ. У польській мові закінчення **-ech** домінувало за старопольської доби. В *Овруцькій замковій книзі* абсолютно переважає флексія **-ach**: *członkach* 41, *Lewkowiczach* 49, *listach* 44, *malżqkach* 33 зв. Закінчення **-exъ** < (**-ěхъ*) збережено в єдиній формі – *w leciech* 24 зв.

ОСОБЛИВОСТІ ДІЄВІДМІНЮВАННЯ

Форми на зразок *читалѐм* 15, *казалам* 9 зв. (жін. рід) очевидно витворилися під впливом польської мови (пол. *czytałem, kazałam*). Форма *читаломъ* 52 підлягла фонетичній адаптації **-ем** на **-ом** за аналогією до інших відповідників з польським *e* і українським *o*. Дієслова минулого часу на **-ем** у книзі домінують. Утворення на **-омъ** використовувалося винятково в сталому юридичному сполученні слів і, напевно, є польською архаїчною формою. Минулий особовий час був новим явищем для української літературної мови XVI – XVII ст. і витворився він не без польського впливу на базі колишнього перфекта. Поширення синтетичного перфекта в усіх стилях і на всій території впливу давньої української літературної мови припадає на XVI – XVII ст., тобто на період найактивнішого польського мовно-літературного впливу²².

Деякі особливості дієвідмінювання, відзначені нами в польській частині книги, пов'язані з впливами української мови на польську. Декілька разів фіксуємо використання форм минулого часу без особових закінчень, а на особу вказує займенник або особова належність зрозуміла з контексту. Наприклад, фрагмент з тестаменту Северина Потоцького: *ja ... podał u uwiązał, ... maiętnosc legował klasztorowi Berdyczowskiemu* 22. Ця особливість є характерною для східних польських говірок, а витворилася вона під українським впливом.

²² Русанівський В. Джерела розвитку східнослов'янських літературних мов. – К., 1985. – С. 12.

У польській частині справ поширені архаїчні форми дієприслівника на *-szy* після приголосних – *doszedzszy* 25 зв., *ostrzegszy* 29 зв., *osiadszy* 42, *wypadszy* 42 зв., котрі в пам'ятках XVII ст. з етнічно польських теренів уже були витіснені сучасними закінченнями *-wszy*, *-lszy*: *doszedłszy*, *ostrzegłszy*, *osiadłszy*, *wpadłszy*. Проте наведені з книги приклади можуть відображати і фонетичну рису – спрощення в групі приголосних, адже в книзі ми зафіксували і дієприкметник на *-lszy* після приголосного: *znalazwszy* 39²³.

Форми плюсквамперфекта ще досить часто трапляються в книзі та виражають дію, яка є ранішою він попередньої минулої, а також дії, котра відбувалася в окреслених часових рамках: *był zostawił* 22; *ia sam dalem był* 22 зв.; *jakosmy pierwiew między sobą byli z bratorskiey miłości podzieliли* 7 зв.; *przyszli byli ... w roku niedawno przeszłym* 42; *y od tamtey sosny do drugiej poszli byli* 42; *gdy ... rzucili się byli protestujących ratować* 42 зв.; *ktory zeszli byli* 49 зв. Минулий складений час в українській мові відображав описані вище значення довше, ніж у польській, але зберігся в говірках обох мов²⁴ та продовжує використовуватися в книжній мові з метою стилізації²⁵.

ЛЕКСИКА

Овруцька замкова книга є зразком канцелярійно-урядового стилю, який на українських землях почав формуватися в XIV ст., а в XVI – XVII ст. уже мав чітко визначені функції, структуру та характерний набір лексичних засобів. Мова українських та польських урядових текстів XVII ст. вирізняється відкритістю до міжмовних впливів і відповідно рясніє численними запозиченнями.

В українській частині *Овруцької замкової книги 1678 р.* значну кількість лексики іншомовного походження становлять латинізми. Як правило, це були правничі та судові терміни й поняття, які потрапляли до мови українських канцелярій переважно за посередництва польської мови:

автентикъ 9 – пол.²⁶ *autentyk*, лат. *autenticum* ‘прав. документ, який має силу доказу; первопис документа’²⁷;

²³ Сплутування *l* і *w* описано вище у розділі «Графічні особливості пам'ятки».

²⁴ Бевзенко С. Українська діалектологія. – Київ, 1971. – С. 176.

²⁵ пор. *Długosz-Kurczabowa K., Dubisz S. Gramatyka historyczna języka polskiego.* – С. 309.

²⁶ Скорочення «пол.» означає форму, в якій дана лексема виступає в польському тексті книги та в *Słownik polszczyzny XVI wieku.*

²⁷ Дефініції термінів вибрано зі словників (*Słownik łaciny średniowiecznej w Polsce.* – Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk, Kraków.; *Słownik łacińsko-polski.* – Warszawa : Uniwersitas, 2001.; *Słownik staropolski / red. S. Urbańczyk.* – Kraków: IJP PAN, 1953-2002.; *Słownik języka polskiego / S. Linde* – Warszawa : Drukarnia XX. Pisarzów, 1807.; *Словник староукраїнської мови XIV–XV ст. /*

акта 1 зв. – пол. *akt, akta* лат. *acta* ‘судові та урядові книги; збір документів’;
генерал 10 – пол. *general, jeneral*, лат. *generalis* ‘найвища юридична посада’;
екзекуція 27 – пол. *egzekucja*, лат. *executio* ‘виконання вироку’;
екстракт 20 – пол. *ekstrakt*, лат. *extractum* ‘витяг, відпис, копія документа’;
індемнітатія 35 – лат. *indemnitas* ‘непорушність, гарантія безпеки’;
інсеруваннє 7 – пол. *inserować, inserowany*, лат. *insertio* ‘додання до тексту документа’;
інтерцеза 35 – пол. *interczyza*, лат. *intercissa* ‘угода, яка переважно стосується справ власності; письмова угода, частина документа’;
іорамєнт 1 – пол. *iurament*, лат. *iuramentum* ‘присяга; формула присяги’;
канцелярія 9 зв. – пол. *kancelarija*, лат. *cancellaria* ‘уряд, який упорядковує листи та правничі акти’;
маніфєстація 4 зв. – пол. *manifest, manifestacja* лат. *manifestatio* ‘протест про порушення публічних або приватних прав; свідчення перед судом’;
мунимєн 35 – пол. *moniment, muniment*, лат. *munimentum* ‘оборона, охорона, гарантія безпеки’;
нонъ патєжанъть 35 – лат. *non patenter* ‘не відкриття, не виявлення’;
облята 17 – пол. *oblata, oblatowanie*, лат. *oblata* ‘дослівний відпис (копіювання) справ (акт) до судових книг’;
оригинал 9 – пол. *oryginal, oryinal*, лат. *originalis* ‘документ, з якого здійснюють перепис, копіювання справи (акту)’;
патєнтъ 35 – пол. *patent*, лат. *patens* ‘відкритий, доступний документ, лист’;
пер облятим 9 / пер облятам 36 – лат. *per oblatio* ‘відповідно до свідчень’;
персоналитєрь 6 зв. – лат. *personaliter* ‘особисто, власною персоною’;
посєсія 10 зв. – пол. *posesya*, лат. *possessio* ‘посідання; фізичне володіння’;
протєстація 10 – пол. *protestacja*, лат. *protestatio* ‘публічне освідчення, зізнання’;
рєєнтєм 15 – лат. *regens* ‘керівник, управитель’;
рєіндукцію 34 – лат. *re-inductio, reinduccio* ‘повторний запис актів до замкових книг’;
рєляція 45 – пол. *relacja, relacja*, лат. *relatio* ‘зізнання у суді; публічний протест, скарга’;
рєс 36, на рєст 15 – лат. *res* ‘річ, предмет справи, суперечки’;
скрыпт 15 зв. – пол. *skrypt*, лат. *scriptum* ‘лист, урядовий документ’;
субдєлєгатъ 2 – пол. *subdelegat*, лат. *subdelegator* ‘судовий урядник нижчого щабля’;

Л. Гумецька, І. Керницький. – Київ, 1977-1978.) згідно до контекстів, в яких ці терміни виступають у пам’ятці.

сукцессоръ 28 зв. – лат. *successor* ‘наступник, спадкоємець’;
сусцепть 9 – пол. *suscepta*, лат. *susceptio* ‘прийняття, стягнення’;
тестаментъ 26 зв. – пол. *testament*, лат. *testamentum* ‘усне або письмове розпо-
рядження останньої волі, заповіт’;

Очевидно, на час створення книги запозичені лексеми або замінили українські, або стали необхідним лексичним матеріалом у зв’язку з браком питомих термінів на позначення певних юридичних реалій. Суттєвим є те, що більшість цих термінів в україномовній частині пам’ятки виступають без жодної конкуренції з українськими відповідниками, хоча зрідка вжиті паралельно, наприклад: *дело* 26 зв. || *акт* 32 зв., *записане* 35, *вписане* 9 || *инсероване* 7, *лист* 29 || *скрипт* 14 зв., *принятие* 14 зв. || *сусцепта* 9. Писар широко використовує латинську правничу термінологію, яка наповнювала український словник сфери судочинства. Після підписання Люблінської унії та фактичного (починаючи з XVII ст.) переходу канцелярій Правобережної України на дві мови за посередництва польської мови здійснилася друга хвиля латинізації мови українських канцелярій. Запозичення, здійснені цим шляхом, переважно пристосовувалися до української фонетики та принципів словозміни.

Польська мова на століття раніше піддалася значному впливові латини. Від XVI ст. характерною рисою розвитку мови судочинства стає проникнення до неї латинських запозичень²⁸.

Тексти *Овруцької замкової книги* дозволяють ствердити, що латинізмами часто заступали (з огляду на частотність) питомі польські терміни, які мали те саме значення. Рідше вони використовувалися писарем у тексті паралельно. Прикладом такої конкуренції польських і латинських виразів є пари на зразок *sprawa* 45 зв. – *act* 48 зв.; *księgi* 1 – *akta* 15 зв.; *skazanie* (*skazania* 21 зв.), *rozkazanie* 13 – *dekret* (*decretu* 43); *wypis* 20 – *ekstract* 20; *zebranie* (*zebrania* 24 зв.) – *conwentia* (*conwentu* 3), хоч у випадку *osoba* 26 зв. – *persona* абсолютно переважає перший, польський вислів. Лексема *persona* трапляється в протоколах справ у похідній формі *personaliter* у контексті “*personaliter stanowszy*”. У польській частині знаходимо низку прислівників, запозичених з латини. Часто вони вживаються паралельно з власне польськими прислівниками: *indemnitati* 21 (лат. ‘*indemnitas*’ = непорушно, безпечно) – *nieporuszenie* 8; *nomine* 36 (пол. ‘w czyimś imieniu, na podstawie’) – *imieniem* 40 зв.; *intra* 14 зв. (пол. ‘przed’) – *przed* 33 зв. / *przede* 42 зв.; *festi* 31 (пол. ‘natychmiast’) – *natychmiast* 12 зв.

²⁸ Zajda A. Studia z historii polskiego słownictwa prawniczego i frazeologii. – Kraków : Wyd. Uniw. Jagiellońskiego, 2001. – С. 6.

Латинізми виступали в сполонізованих формах, але також писар часто вставляв у польськомовний текст цілі латинські формулювання або окремі слова: ... *substantiey v protestaciey y w pozwie specificowanej y nim prawde et spolli zabrania Dellatorow jncarceribus zatrzymanie oczyniszyny (!)*... 1 зв.; ... *do spasowania pomienionej banitiei wydanym approbatę jteru post arestum* ... 3; ... *stanela potym zas post obitum urodzonego jego mlst pana Alexandra*... 3. Наведені приклади підтверджують тезу, що польська мова канцелярій на території етнічної Польщі була значною мірою змакаронізованою, і саме такою її успадкували українські канцелярії. Над те, такої ж макаронізації зазнавала й українська мова актів XVII ст., підтвердженням чому є досліджувана нами *Овруцька замкова книга*.

Проникнення полонізмів до української мови у XIV – XV ст. підтверджують матеріали «Словника староукраїнської мови XIV – XV ст.», де полонізми означено кваліфікатором *смп* – старопольська²⁹. У пам'ятках канцелярійно-урядового стилю, писаних на Правобережній Україні в XVII ст., кількість запозичень з польської мови становить досить вагомий відсоток від усієї лексики. Тенденцію до підвищення рівня використання полонізмів яскраво ілюструють акти Житомирського гродського уряду 1590–1635 рр., аналіз яких показав незрівнянно менше запозичень в актах 1590 р. порівняно з актами 1635 р.³⁰, а в Луцькій книзі 1561 р. полонізмів виявлено взагалі небагато³¹. Передовсім це пов'язано з двомовністю українських канцелярій та виробленням тогочасної мовної традиції судочинства, яку в межах Речі Посполитої диктувала саме польська мова.

В Овруцькій замковій книзі зафіксовано такі полонізми:

водлугъ 10 – пол. *według* ‘відповідно до’³²;

воєводство 20 – пол. *województwo* ‘повіти, підпорядковані управлінню одного воєводи’;

возны 10 – пол. *woźny* ‘помічник судді; нижчий судовий урядовець, який передає позови’;

кграничны 14 зв. – пол. *graniczny* ‘який знаходиться біля кордону або близько

²⁹ Лавриненко А. Польские языковые влияния в староукраинской деловой письменности XIV-XV веков. – Rzeszów, 2008. – 326 с.

³⁰ Мойсієнко В. Акты Житомирского гродского уряду: 1590 рік – 1635 рік. – Житомир, 2004. – С. 33.

³¹ Усне повідомлення В. Мойсієнка.

³² Дефініції термінів вибрано зі словників (Словник староукраїнської мови XIV–XV ст. / Л. Гумецька, І. Керницький. – Київ, 1977-1978.; Słownik polszczyzny XVI wieku / Kom. red. : S. Bąk. – Wrocław, 1966.; Słownik staropolski / red. S. Urbańczyk. – Kraków : IJP PAN, 1953-2002.; Słownik języka polskiego / S. Linde – Warszawa : Drukarnia XX. Pisarzów, 1807.) згідно до контекстів, в яких ці терміни виступають у пам'ятці.

кордону’;

кгородская (книга) 20 зв. – пол. *grodzki* ‘приналежний до певного суду’;

кгрунтъ 18 – пол. *grunt* ‘земське майно’;

дєдичны 7 – пол. *dziedziczny* ‘приналежний згідно до спадкового права’;

добра (лежачиє) 6 зв. – пол. *dobro* ‘маєтність рухома або нерухома’;

заставъны (лист) 37 зв. – пол. (*list*) *zastawny* ‘документ, умова, яка стосується застави’;

застава 36 – пол. *zastaw, zastawa* ‘забезпечення зобов’язання (зазвичай сплати боргу) на майно через передачу довірений особі певного майна’;

зешлы 21 – пол. *zeszły, zszły* ‘померлий’;

квитовъны 30 – від пол. *kwit* ‘документ, який засвідчує чинюсь свободу від виконання певного обов’язку’;

коморник 1 – пол. *komornik* від XVI ст. ‘урядовець зі сторони воєводи, костеляна, підкоморного, судового, який виконує допоміжні судові справи’;

ксєндз 15 зв. – пол. *ksiądz* від XVI ст. ‘християнський духовник’;

ловчи 14 зв. – пол. *łowczy* ‘замковий урядовець, який виконував контроль над ловчими справами’;

малжонки 2 – пол. *małżonkowie* ‘чоловік і дружина’;

малжонька 29 – пол. *małżonka* ‘жінка у шлюбі’;

марьшалок 36 – пол. *marszałek* ‘королівський урядовець’;

отварте 35 – пол. *otwarcie* ‘відкриття’;

очєвисто 29 – пол. *oczywiście, oczwście* ‘особисто, власною персоною’;

очєвистимъ 29 – пол. *oczywisty, oczwisty* ‘правдивий, певний; наочний’;

пєвны 48 – пол. *pewny* ‘визначений, окреслений, непорушний’;

поданъє 35 – пол. *podanie* ‘подання, письмове звернення до уряду; готовність виконання повинності’;

подкоморєго 32 зв. – пол. *podkomorzy* ‘двірський урядовець; земський урядовець, який судив граничні справи’;

позву 45 – пол. *pozew* ‘виклик до суду, скерований до певної особи’;

приналежности 18 – пол. *przynależności* ‘рухоме майно’;

притєсненє 20 зв. – пол. *przyciśnienie* ‘утиск, примус за допомогою суду’;

урожонны 29 – пол. *urodzony* ‘шляхетного походження та суспільного стану’;

шляхєтны 9 – пол. *szlachetny* ‘пов’язаний зі шляхтою, який походить зі шляхти’.

Кількість українських запозичень в польській частині пам’ятки значно менша, ніж польських позичок в українській, до них відносимо лексеми *w siele* 49, *czerczeze* 7 зв., *kozak* 24, *grabiez* 47, *dułem* 40 зв. = *duło*, укр. ‘дуло’, *swieszczennika* 3, *boiarom* 10 зв., *hreczki* 47 зв., (*z*) *podaczkami* 58 зв.

Прикладами українського мовного впливу є слова праслов'янського походження, котрі в нашій пам'ятці віддзеркалюють українські фонетичні риси: *potocznikow* 1 зв. (пол. 'pomocnik', укр. 'помічник'), *sieliszcz* 7 зв. (пол. 'siedlisko', укр. 'селище'), *sześćset* 37 (пол. 'sześćset', укр. 'шістсот'), *szesztdziesiąt* 25 зв. (пол. 'sześćdziesiąt', укр. 'шістдесят'); *boronic* 37 (пол. 'bronić', укр. 'боронити'); *na tom* 62 зв. (пол. 'na tym', укр. 'на тому'), *przejniac musi* 66 (пол. 'przejąć', укр. 'прийняти').

У книзі виявлено прислівник *zaraz* у значенні 'одразу'³³: *zaraz po śmierci pomienionego jego mości* 13 зв.; *poddani zaraz wszelakie posłuszeństwo jego m panu podstarościemu grodzkiemu oddawac zaczęli* 34 зв.; *przykazał, aby ten pozew zaraz do panów swych odniesli* 46 зв.; а також у значенні пол. 'teraz' – укр. 'зараз': *na dowód tego wszystkiego tuż, zaraz, na urządzie stojąc* 39 зв.; *w której to sumę pienciu set złotych polskich zawiodłem i zastawiłem temu z panu Lewkowskiemu u potomkom iego jako z zaraz* 53 зв. Результатом мовної інтерференції є тавтологія та відсутність семантичної відповідності у використанні цих прислівників: *pan Fedor Lewkowsky rozumiejąc byc ze Deynieki zaraz zrazu, jako poczęł uchodzić* 50 зв.

Очевидно, впливом польської мови можна пояснювати функціонування вказівного займенника *onych* та означального займенника *innych* 43 зв., що виступає в книзі поруч з *innych* 18 та *inшого* 9.

Українською інновацією, зафіксованою в книзі, є словоформа *першого* 44. Цей числівник у рукописах XVI – XVII ст. здебільшого функціонував як *первого* та рідше *первиного*, де польський вплив очевидний (пол. 'pierwszego').

Інтерференційні процеси у сфері антропонімії та топонімії відбувалися у зворотному напрямку, ніж у фонетиці та флексії загальних назв: українські власні назви набували польського вигляду. Проявляється це здебільшого у звучанні імен та прізвищ, котрі в книзі виступають і в українському, і в польському звучанні: *Jan* 41 *Diedowicz* 42 зв. || *Dedowicz* 41 || *Didowicz* 44, *Fedor Lewkowski* 42 зв. || *Левьков* 36, *Niemirycz* 58 зв. || *Niemiryski* 25. У топонімії така інтерференція стосується паралельного функціонування суфіксів *-szczyzn-* || *-szczyn-*: *Rakowszczyzna* 14 || *Rakowszczyzna* 27 зв., *Korczynszczyzna* 7 зв., *Bużynszczyzna* 7 зв.; а також фонетичної форми деяких онімів: *Kościuszki* 18 зв. || *Kościszki* 18 зв.

Особливістю канцелярійно-урядового стилю є висока частотність використання сталих сполук, так званої юридичної фразеології. Витоки цих кліше сягають чеського та латинсько-польського діловодства XIV–XV ст.³⁴. Такі

³³ Поп. *Rzeczek S.* Podręczny słownik dawnej polszczyzny. – Wrocław-Warszawa-Kraków, 1968. – С. 912.

³⁴ *Мойсієнко В.* Акти Житомирського гродського уряду. – С. 37.

конструкції поширені і в українському, і в польському текстах книги. Оскільки українською мовою в книзі писалися протокол та есхатол, які самі по собі є сталими формулюваннями, саме вони становлять основну частину українського тексту книги. Адвербіалізовані сполучення слів, або як їх ще називають – складені прислівники, у мові пам'ятки не вирізняються своїм різноманіттям. Відтак, в українській частині прикладів останніх маємо лише два: *пер облятам* 36, запозичений з латини і пристосований до української морфології (лат. *per oblationem* 'згідно з дослівним описом'), та *слово v слово* 38, який зберігся в українській мові до сьогодні. Крім зазначених адвербіалізованих сполук в книзі часто виступають такі канцелярійні формули як *устне прошоныи, вишь мянованыи, становши персоналитер, такъ се в собе маєт*. Усі вони повторюються від справи до справи і використовуються писарями у сталих канцелярійних штампах.

У польській частині справ маємо адвербіалізовані сполуки на зразок: *teraz u na potym* 29 зв., *w tę słowa* 18, *tym czasem* 40 зв., *tak a nie ynaczy* 3 зв. та запозичені з латини *stanowszy personaliter* 1 зв. ('власною персоною'), *per oblatam* 20 ('через дослівний опис'), *iterum atq iterum* 47 зв. ('раз за разом').

Сталою формулою, якою розпочинається кожна справа, є: «*На врьде гродском в замку его королевской милости Овручком ...*»; закінчуються справи словами: «*... до книг нинешних гродских Овруцких слово в слово есть уписано*» або «*... до книг нинешних гродских Овруцких дали вписать, што отримали*».

Дослідження актових книг Овруцького замкового уряду є ще одним підтвердженням важливого аспекту міжмовної комунікації, який відбувався в сфері ділового спілкування – білінгвізму канцелярій Правобережної України другої половини XVII ст.

Судові книги творилися на основі переписування справ з так званих «чернеток», котрі, на жаль, не збереглися. Крім того, до книг вносилися обляти (активиписи), серед яких нерідко траплялися й документи з інших судів та канцелярій.

Овруцька замкова книга з одного боку показує збереження архаїчних рис, а з іншого – віддзеркалює риси типові для окресленого періоду розвитку двох мов, серед яких особливої уваги заслуговують різноманітні мовні інновації та запозичення. Численні полонізми в україномовній частині справ та порівняно невелика кількість українізмів, представлених у польській, є свідченням міжмовних контактів, які мають давню історію³⁵.

Порівняно з польськокомовними частинами справ, україномовні тексти є зовсім невеликими за обсягом і у зв'язку зі своєю функціональною специфікою рясніють канцеляризмами та кальками, нерідко перейнятими з польської мови та латини. *Овруцька замкова книга 1678 р.* фіксує польську мову, яка відповідала тогочасному узусу і показує порівняно небагато рис, пов'язаних з українським впливом. Аналіз гродських книг, писаних раніше в інших судах Українського Правобережжя (Брацлав, Вінниця, Житомир, Кам'янець-Подільський)³⁶, показав, що окрім іншої мовної структури (справи писані або винятково польською, або польською мовою писані лише їх частини), сама мова тих книг відображає набагато вищий ступінь інтерференції з українською мовою, ніж овруцькі записи з др. пол. XVII ст.

Україномовні частини справ *Актової книги овруцького замкового уряду 1678 р.* публікуються за «Правилами видання пам'яток, писаних українською мовою та церковнослов'янською української редакції», підготовлених В. В. Німчуком (Київ, 1995). Польські частини справ транслітеровано

³⁵ Lesiów M. Historia wzajemnych kontaktów i wpływów języka polskiego i ukraińskiego // Z badań nad polsko-ukraińskimi powiązaniami językowymi. – Lublin, 2003. – S. 11-23

³⁶ Пор. документи судів: брацлавського, вінницького, житомирського, кам'янецького (1590-1635), опубліковані частково в окремих частинах “Архиву Юго-Западной России”, а також в: Kowalska D. Język polskich zapisek sądowych z Kamieńca Podolskiego z II połowy XVI w. / Studia nad polszczyzną kresową. T. XI. – Warszawa, 2004. – С. 279-296. oraz Крикун М., Піддубняк О. Документи Брацлавського воєводства 1566-1606 років. – Львів, 2008.

відповідно до «Zasady wydawania tekstów staropolskich»³⁷. Особливістю є відображення надрядкових літер за допомогою курсиву замість виділення їх у дужки, що значно полегшує читання текстів. Членування тексту на слова, уживання великої літери та розділових знаків здійснено на основі правил сучасних українського та польського правописів. Авторські розділові знаки замінено символами, оскільки вони не завжди збігаються з правилами сучасної пунктуації:

, — □
. — •
: — ^
; — ˘
( ) — ( )

Слова, в написанні яких писар, ймовірно, припустився помилки, та форми, які заслуговують особливої уваги, зазначено відповідно знаком оклику та знаком питання в квадратних дужках – [!], [?]. Реконструйовані елементи тексту вписано в трикутні дужки – < >. Пропущені, внаслідок неможливості прочитання, частини тексту позначено трикутними дужками з кількістю крапок, яка відповідає ймовірній кількості пропущених знаків – <...>. Підписи писарів означено як [+], [M], [Corl], [V]. Межі сторінок рукопису означено подвійною похилою рисою, а їх номери винесено відповідно на поля. Арабський варіант запису літерного позначення цифр (дати, порядкові номери справ) здійснено в квадратних дужках одразу після оригінального їх накреслення.

В українському та польському словопоказчиках представлено всі зафіксовані в текстах *Овруцької замкової книги* слова та їхні форми. Усі словоформи паспортизовано. Слова розміщені у алфавітному порядку. Також до тексту книги додано «Словник малозрозумілих слів», «Словник латинізмів», географічний та іменний показчики.

Насамкінець хочу висловити щире подяку тим людям, без підтримки та допомоги яких ця публікація б не відбулася – своїм науковим наставникам проф. Вікторові Мойсієнку та проф. Янушові Рігеру. За слушні критичні зауваження та поради уклінно дякую працівникам Кафедри української мови Житомирського державного університету ім. Івана Франка – завідувачеві кафедри Галині Гримашевич, викладачам Валентині Титаренко, Лесі Ящук та Сергієві Яценку. За допомогу в редакції «Словника латинізмів» щиро дякую докторантці Варшавського університету Моніці Весоловській.

Ольга Макарова

³⁷ Woronczak J. Zasady wydawania tekstów staropolskich. – Wrocław, 1955.

АКТОВА КНИГА ОВРУЦЬКОГО ЗАМКОВОГО УРЯДУ 1678 р.

ЗМІСТ ПАМ'ЯТКИ

1а // Кни́ги кро́дские о́вруцкие разныхъ справъ за староства
вельможного его мл п́на Миколая Сапеги, за подстароства его мл
пана Рѣмьяна Сурина, ловъчого новокгородского,
а за писан слова его мл п́на Сте́фана Вишполского
року а́ѡи а́ѡѡ а́ѡп [1678, 1679, 1680]
Мсѣ май двадцат третѣ ден

а. Юрамент пна Андрея Рѣдчича на наместниковъство подстароства
овруцкого выполнены.

б. Рѣл полож • позву по их мл пановъ Прушинскихъ ѡд пановъ
Корытковъ малжоньковъ.

г. Рѣл возного еждженя при их мл^ па́нах судових кгород^ о́вруц до добр
Сѡлевска в справе их мл^ панов Суриновъ малж.

д. Посесыя его мл пану Миколаю Вишполскому Сѡлевского и Липову.

е. Манифестацыя па́на Павла Ходаковского ѡ згиненє справ.

Май двадцат четвѣртѣ ден.

ж. Рѣл^ возного еждженя на екзекуцыю до села Боровое в справе его
мл пана Вацълава Сурина.

з. Сѡблята делу добр дедичних межи паны Синкгурами.

к. Сѡблята авътенътику на возногоство Янови Дедовичови.

ф. Протес^ их мл пнѡвъ судових кгородс^ о́вруц^ на Куприяненка.

ї. Поссесыя пану Кголянскому в пѣвны добра за декретом.

а́ѣ. Поссыя за декретом трибуналским в добра Сѡбыходы их мл п́номъ
Сурином малжонком служаая.

вї. Протѣст ѿд его мл п̃на ловчого новокгородского на его мл п̃на Стецкого, войскового житомирского, и п̃на Мирецкого.

гї. Манифестація ѿд того ж его мл ѿ неважност тестаменту его мл пана Немирича ѡлевьского.

дї. Гѡблята скрипту межи паны Триполскими и п̃ном Вышполским.

єї. Протес^ его мл• ксендза Терлецкого на его мл п̃на Потоцкого.

зї. Гѡбл̃та запису даровизны ѿд п̃на Ивана Григоревича Ходаковского его мл^ пану Климицкому служачого.

зї. Поссесѣ̃ в добра Яцкевичи, Костюшки и иншиє, его мл п̃ну Вентурому Ганскому служачая.

иї. Гѡбл̃та екстракту посесыи с книг кгородских водства Киевьского ѿд пна Ивана Григоровича Ходаковского, его мл пану Климицькому служачая.

фї. Гѡбл̃та тестаменту зошлого его мл п̃на Северина Потоцкого.

к̃. Реляция воз^ еждженя на екзекуцію при урядѣ кгород^ ѡвруцьком до села Раковщины в справѣ п̃нов Бялобреских.

Июня четвѣртого д̃ня.

ка̃. Рел^ воз• еждженя при тих ж^ п̃нах судовых до того ж села Раковщины в справѣ его мл п̃на писара кгород^ ѡвруцкого.

Июня шостого д̃ня.

кв̃. Рел^ воз^ еждженя при тих же их мл п̃нах судових до Лугин в справѣ сукъцессоров пани Черниковое.

Июня сегого дня.

кѣ. Сознане запису реформацыи ѿд его мл пѣна Потоцкого малжон.

кд. Сознане запису квитового ѿд его мл^ пѣна Стефана Вышполского, писара кгород^ ѿруц^, паном Бовсуновским служачого.

За

// Июня ѿсмого дня.

кѣ. Реляцыя возного ежджениа при пѣнах судовых на екзекуцыю до Лугин v справе пѣна Збирковьского.

кѣ. Реляцыя возного ежджениа на екзекуцыю до Варевига v справе пѣна Крыницького.

кз. Реляцыя ежджениа на екзекуцыю до Лугин и до добр пановъ Ставецьких v справе его мл пѣна подкоморого киевского.

кѣ. Реляцыя ежджениа на реиндукцыю до добр Хабного v справе его мл^ пана Сурина подстарос• кгород• ѿруц•.

Июня десятого дня.

кф. Гѡблята интерцызы межи его мл паном Потоцкимъ а велможным его мл пѣном маршалком Речицким и малжонкою его мл.

л. Гѡблѣта запису ѿд его мл пѣна маршалка Речицького его мл^ пану Францишьку Потоцькому служачого.

Мсць июл четвѣрты ден.

ла. Протестацыя ѿд пѣна суди зем^ Мстиславьского на панов Милькевичовъ.

Июля ѿсмого дня.

лв. Протест ѿд пѣна Далкевича на его мл пѣна Потоцкого.

Мсць сѣнтѣбрь дѣвяты̃ дѣн.

л҃ѣ. Протѣсѣ ѿд п҃нов Бовсуновских на панов Бовсуновскихъ.

л҃ѣ. Протѣстацыя ѿд п҃на Рѣмьяна Сурина на п҃нов Бреских.

// Сѣнтѣбра ѿсмнадцатого д҃ня.

4а

л҃д. Рѣляцыя возного даня листу заручного бояром ѿруцким в справѣ п҃на Вышѣполского, писара ѿруцкого.

Мсць ѿкѣтябр перши дѣн.

л҃ѣ. Протѣстѣ ѿд пановъ Суринов малжонков на п҃на Тѣрлецкого.

Ѿкѣтѣбра ѿсмнадцатого д҃ня.

л҃ѣ. Рѣляцѣ положѣня познов ѿд их мл п҃нов Суринов по п҃на Тѣрлецкого.

л҃ѣ. Рѣляцыя положѣ позѣ ѿд его мл п҃на подстаростего кгородского ѿруцкого по их мл п҃новъ Бреских, малжонковъ.

Ѿкѣтѣбра двадцат дѣвятого д҃ня.

л҃з. Протѣстѣ ѿд п҃на Вышѣполского на его мл п҃на ловчого киевского.

л҃й. Рѣлѣ возѣ в справѣ их мл ѿтцов езуитов Ксиваровских в справѣ пѣу.

л҃ф. Посѣсы ѿд его мл п҃на Потоцкого п҃ну Федору Левковскому служѣ.

Мѣць ноябрь сѣмѣ дѣн.

м҃. Протѣстѣ ѿд панов Левковских малѣ на их мл панов Ельцовъ.

м҃а. Протѣстацыя ѿд того ж на пановъ Ходаковских.

Ноябрь дванадцатый ден.

мѣ. Посесыя ѿ пнѡвъ Геєвских паном Левковским служаая.

Ноябрь^ чотырнадцатый ден.

мѣ. Запис сознаный ѿ пановъ Геєвских пану Михѣлу Левковскому.

5а

// Ноябрь шеснадцатый ден.

мѣ. Запис ѿ пѣна Потоцкого пану Федору Левковскому.

мѣ. Протес^ ѿ пана Вышполского на пѣна Лонцького.

мѣ. Манифестацыя пѣна Вышполского на козаков Ханенковых.

мѣ. Посесыя на Седоровича и Свиридов ку пѣне Кнегининского.

мѣ. Посесы тѡ же на Красную Волоку.

мѣ. Гѡблята запису ѿ пана Миколая Сурина на застав его мл пѣну Ремиянови Суринови служаого.

нѣ. Гѡблята запису ѿ пѣна Костантого Сурина тому ж его мл служ^.

нѣ. Гѡблята екстрактъ с книг кгородских володимирских з уписанем в ним посесыи ѿ их мл^ пнов Суринов тому ж его мл.

нѣ. Гѡблѣта екстрактъ с книг кгород^ володимир^ роборацыи запису ѿ пана Костантего Сурина его мл пѣну Ремияну Сурину.

нѣ. Гѡблѣта копй тестаменту его мл^ пѣна маршалковое Речицкое.

нѣ. Гѡблѣта тестаменту зошлого пѣна Єрего Пелчицького.

нѣ. Гѡблѣта листу ѿ пѣна Грушиное до его мл ксендза Тыравского.

нѣ. Гѡблѣта посесыи в Грозинцѣй его мл пану ловчому новокгородскому служаая.

ТЕКСТ ПАМ'ЯТКИ

// Книги кгородские ѿвруцкые за староства велможного его
мл пана Миколая Сапеги, за подстароства его мл паня Ремияна
Сурина, ловчого новогородского, а за писарства его мл пана Стефана
Вишньполского, коморника граничного киевского року паньского
АХОП, АХОЧ, АХПго
[1678, 1679, 1680го]

а. 1. Юрамент, презь пана Аньдрия Редчича выконаныи, на
намесникоуство подстароства Гвруцкого.

Року тисеча шестсотъ семьдесят ѿмого
мсца мая двадцать третего дня.

На вряде кгородскомъ в замку его кр мл Гвруцком передо мною,
Ремияном Суриномъ, ловчим новогородским, подстаростимъ кгородским
ѿвруцким, и книгами нинешними кгородскими ѿвруцкими.

Становьши personaliter, urodzony jml^ Andrzej Redczycz za wydaniem
sobie przez woznego generała, szlachetnego Jana Didowicza, rotы jurament
wykonał w tę słowa: “Ja, Andrzej Redczyc, przysięgam Panu Bogu
wszechmogącemu, w Troycy Świętej jedynemu, na tym, jz będąc destinowanym
na urząd podstarostwa grodzkiego owruckiego od urodzonego jml^ Remiana
Suryна, łowczego nowogrodzkiego, podstarosciego grodzkiego owruckiego,
mam sprawiedliwie wszelakie sprawy do act przymowac, protestacie criminalnę
od osob osiadłych, a ktory by osiadłości nie miał, tedy takowych protestacy
do act przymowac nie mam y we wszystkim // y we wszystkim sie, według 1 зв.
права на tym urzędzie, sprawowac powinien będę, na czym jako sprawedliwie
przysięgam, tak mi Panie Boze dopomoz y niewinna mejka Chrystusa Pana,
ktory jurament за wykonaniem wysz mianowanego comparęta do act przyięty
y zapisany iest. [+]

**В. 2•. Рѣляцы возного положѣня позвов по их мл панов
Прущинских ѿд пѣнов Корытков малжонков.**

Року тисеча шѣстсотъ сѣмьдѣсят ѿсмого
мѣца мая двадцать третего дѣня.

На вряде кгородскомъ в замку его кр мл СѸруцькомъ передо мною,
Рѣмяномъ Сурином, ловчим Новокгородскимъ, подстаростим кгородскимъ
ѿвруцьким, и актами кгородскими старостинскими.

- Stanowszy personaliter, wozny generał wds̄wa kiiowskiego, wołyńskiego, brasławskiego y czernihowskiego, szlachetny Demian Dimitrowicz, ku zapisaniu do act niniejszych zeznał rellacją swoją temi słowy, iż on roku terazniejszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, m̄s̄ca maia osmnastego d̄nia pozew Główny Trybunalskiy Koronny Lubelsky awtentyczny Sądowi Głównemu Trybunałowi Koronnemu Lubelskiemu Sądzie należący odniósł do wsi Koptewszczyzny, w powiecie owruckim a w wojewodstwie kiiowskim leżącey. Który pozew przyniosszy do dworu tam będącego a zastawszy w tym dworze urodzonych panow Floriana y Kazimirza Pruszyńskich, onym samym ten pozew oczewiscie w ręce oddał y opowiedział, iż ten pozew jest pisany po jch m̄s̄ciow samych, jako principałow, y małżąki jch m̄s̄ci, y inných comprincipałow, pomocników y sług onych w pozwie mianowanych, na j̄nstantią j̄nstigatora sądowego y urodzoných jch m̄s̄c pana Stanisława Korytka y jey m̄s̄ci paniey Justyny Pruszyńskiego Korytkowey, małżąkow. A to w sprawie o gwałtowną [!] najachanie na majątnosc dellatorów – wies Potapowicze, w powiecie owruckim a w wojewodstwie kiiowskim leżącey, tamze dellatorów posieczenia, obuchami zbiecie y wszyskiej substantiey y protestaciey y w pozwie
- 2 specificowaney y nim prae de et spolli zabrania dellatorów j̄n carceribus // j̄n carceribus zatrzymanie, o czym szyrzy ten pomieniony pozew wszyskiej rzecz w sobie wyraża^a, a drugi takowyze pozew do przysłuchania się w tej sprawie wywodzenia j̄nquisitiey albo sorateniey tymze pozwanym od tychze actorow tegoz dnia oddał. Za ktoremi to pozwami mianowany wozny rok y termin stronom obom przed Sądem Głównym Trybunalskim Koronnym Lubelskim w roku terazniejszym, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmym, od położenia tego pozwow za niedziel szesc, gdy ta sprawa z rejestru granions [?] excessus, albo jako i gdzie prawo y ordinatia trybunalska naznaczy do sądenia przypadnie y sądzona będzie ku rozprawie prawney stanowic się obom stronom złożył y

nazначыў, y o tym тэ своіе реллациа зezнаwszy, просіў, aby actami connotowana была, co otrzymaў. [+]

**Г. 3. Реляцыя возного ежджєня на екзекуцію при их мл
панах судовъх до добр Олєвска в справє их мл пановъ Суриновъ,
малжонковъ.**

Року тисеча шєстсотъ сємьдєсят ѡсмого
мсца мая двадцать третєго днѣя.

На врядє кгродскомъ v замьку єго кр мл Овруцькомъ передо мною, Аньдрєємъ Рєдчичомъ, яко субьдєлєкгатомъ, ѡд уроженого єго мл пана Рємїяна Сурина, ловчого новокгродского, подстаростєго кгродского овруцького.

Stanowszyoczewiscie, wozny generał woiewodstw kiiowskiego, wołyńskiego, brasławskiego y czernihowskiego, szlachetny Demian Dimitrowicz, ku zapisaniu do xiąg niniejszych jawnie y dobrowolnie zeznaў реллациа своіе теми słowy, jz on, mając przy sobie stronę szlachtę ludzi wiarygodnych, szlachetnych pana Jana Alexandrowicza y pana Jana Mroczkowskiego, za requisitią urodzonego jego mlst pana Remiana Suryna, łowczego nowogrodzkiego, podstarosciego grodzkiego owruckiego, roku terazniejszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, m̃sca maia dwudziestego dñia, przy urodzonych jch m̃sciach panu Stepchaniє Wyszpolskim, komorniku // komorniku granicznym kiiowskim, pisarzu grodzkim owruckim, y panu Andrzejowi Redczyczu, jako subdelegacie, 2 зв. na mieyscu urodzonego jego m̃sci pana podstarosciego grodzkiego owruckiego, do odprawowania exicutyєy distinowanym był w miescie Olewsku w dobrach dziedzicznych urodzonego jego mlst pana Jozepcha Memirycza, w woiewodstwie kiiowskim a powiecie owruckim leżących, dla odebrania przez executiа tych dobr за decretem Sądu Głównego Trybunału Koronnego Lubelskiego. Pierwszym zyskiem roku tysiąc szescset trzydziestego szostego dnia dwudziestego osmego miesiаca maia na conserwatach w̃dstwa wołyńskiego за appellacią od Sądu Grodzkiego Kiiowskiego z roczkow nowembrowych, w roku tysiąc szescset trzydziestym trzecim sądzonych, miedzy urodzoną jej m̃sc panią Mariną z Łochowa, pierwszego małženstwa Jerzyną Lasociną, na on czas Stanisławową Szczyrską, powodową stroną, a urodzonym jego m̃scią panem

Alexandrem Miemiryczem, pozwanym w sprawie przez powodową stronę, pozwanemu o expulsią z maiętnosci siola Starego Obychodow y miasteczka Sarnopola rozných rzeczy zabrania jntentowanej wytoczoną otrzymanym, za którym zyskiem po odprawionym processie według prawa za remisą od Sądu Ziemskiego Kiiowskiego wydaną na conserwatach wdśwa wołyńskiego. Roku tysiąc szescset trzydziestego szostego, dñia trzydziestego, mśca juny na jnstantią teyże pomienioney actorki na tymże jego mści panu Alexandrze Memiryczu, pozwanym względem zabronienia y niedopuszczenia czynienienia odprawy, w przod woznemu s pomienionym decretem zyskiem trybunalskim, z listem uwiączym, od Sądu Ziemskiego Kiiowskiego wydanym, do dobr pozwanego siola Białokurowicz jeżdżącemu za summę pñdzy dwadziescia tysięcy złotych polskich szkod przez nie wzywanie y gwałtowanę wybicie z dobr siola Starego Obychodow y miasteczka Sarnopola y wszystkich pozytkow z nich przychodzących, jako y przewodow prawnych w processach mianowanych, 3 stronie powodowey prawem dozywotnim służącey // służącey, pochodzących decretem pomienionym Sądu Głównego Trybunała Lubelskiego wskazane y przysądzonę za remisą Sądu Ziemskiego Kiiowskiego w tej sprawie wydaną otrzymaną, a potem za te rellatią wydanego pozwu od tegoz mianowanego jego mści pana Alexandra Memirycza do spasowania pomienioną banitiei wydanym approbatę jterū post arestum roku tysiąc szescset trzydziestego osmego mśca juny dwudziestego osmego dnia stanęła, potem zas post obitum urodzonego jego mści pana Alexandra Memirycza, iako tez post notatū statū jej mści paney Maryny z Łochowa Sczyrskiej za urodzonego jego mści pana Kaspra Orzechowskiego za wydaniem corki jej mści za jego mści pana Remiana Suryna, teraznieyszego podstarosnego owruckiego, na jego mści panu Jozepchie Karolu Memiryczu Olewskim. Powtorna banitia w tejże sprawie wysz mianowaney na conserwatach wdśwa wołyńskiego roku tysiąc szescset szescdziesiąt trzeciego mśca juny szostego dnia stanęła, o czym ten proces, w tej sprawie zaszły, wszystkę rzecz w sobie wyraża, za ktoremi to banitiami y aprobatą, gdy dnia wysz mianowanego do miasta Olewska wysz pomieniony urząd grodzky owrucky zjachał, tam zastawszy woyna tamecznego, Petrya Hołubika, drugiego woyna ze wsi Dowhosiela, Andrzeia Łukianskiego, trzeciego woyna ze wsi Białokurowicz, Hrycka Topika, ze wsi Snowidowicz, takze ze wsi Kopiszcz y ze wsi Chorzyna y s Kiszyna, poddanych do włosci olewskiej należących, którym banitie y approbaty wyżej pomienionę jn presentia swieszczennika tamecznego y przewelebnego jego mści xiędza Terleckiego, przeora conwentu

tamecznego zakonu karmalitanskiego, pokazawszy onym, przeczytawszy
jurisdictioni swoie urzędową przez wysz mianowanego woznego, według prawa
ufundowali bezpieczeństwo wszelakie stronom obudwum przez tegoż woznego
obwołać // obwołać kazali, y pomienionym woŷtom z obronami prawnymi, 3 3B.
jezeliby jakie od panow swoich mieli, przystąpić kazali, a ze pomienieni
woytowie z gromadą tameczną zadnych obron nie wnosili y owszem to przed
pomienionymi jch mściami pany officialistami grodzkimi owruckimi
powiedzieli, że jn absentia pana naszego, który do cara moskiewskiego udał
się w protectiā radnieyszy bēdziemy, że przy nas y całości naszeŷ bēdziem
mieli pana y protectora niczym teŷ reinductieŷ według prawa przewidzianego
y processow prawnych nie donegowali. A tak pomienieni jch mści panowie
officialistowie nemine contradicente et impugnante pomienionę dobra – miasto
Olewsk, pustę tylko mieysce, gdzie zamek y miasto było ze wsiami pustemi, s
których wuytowie pomienieni prāsentes byli do posesieŷ realney jch mściom
panu Remianowi Surynowi, łowczemu nowogrodzkiemu, podstarosciemu
grodzkiemu owruckiemu, y jej mści paney Zopchieŷ Orzechowskiego
Surynowej, małżąkom, przez wysz mianowanego woznego podali, o czym
pomieniony wozny, ze tak, a nie ynaczy było, tę swoię prawdziwą rellatię
zeznavszy, prosił, aby do xiąg przyięta y zapisana była, co otrzymał. [+]

**д. 4•. Посѣсыя jeho мл пану Миколаєви
Вышполскому в добра Летков и Липовую.**

Року тисеча шѣстсотъ сѣмьдѣсят ѡсмого
мѣца мая двадцат третего днѣя.

На вряде кгородском в замку его кр мл Овруцьком передо мною, Михалом Кончаковским, намѣсником подстароства овруцкого, и книгами нинѣшними кгородскими овруцькими.

- 4 Stanowszŷ oczewisto, wozny generał wóstwa kiiowskiego, wołyńskiego, brasławskiego y czernichowskiego, szlachetnŷ Jwan Simko, ku zapisaniũ do xiąg ninieyszych grodzkich owruckich, jako tŷlko acta grodzkie owruckie otwartę zostali, zeznał w moc prawdziweŷ relaciej swej temi słowŷ, jż on roku terazniejszego, tysiāc szescset siedmdziesiętego osmego // osmego, mŷca februarŷ dwudziestego pierwszego dnia, maiāc przy sobie stronā dwóch szlachcicow – szlachetnych panow Nikona Moszkowskiego y Stefana Borleckiego, był na sprawie y potrzebie urodzonego jeho młci pana Mikołaiā Wyszpolskiego w dobrach siele Letkowie, wdŷtwie kiiowskim a powiecie owruckim leżācęŷ. Tamze według listu dobrowolnego zapisu od urodzonego jeho mŷci pana Stephana Wyszpolskiego, komornika granicznego wdŷtwā kiiowskiego, jej mŷci paney Annŷ z Bran [!] Stephanowej Wyszpolskiej, komornikowej granicznej kiiowskieŷ, małżākow, pomienionemu jeho mŷci panu Mikołaiowi Wyszpolskiemu pod datā roku tysiāc szescset siedmdziesięt osmego mŷca februarŷ dnia wtorego, na sũmę trzy tysiāca złotych polskich, to iest półtora tysiāca złotych, na pomienionej wsi Litkowie, a półtora tysiāca złotych na wsi Lipowey, w wojewodstwie kiiowskim a w kluczu makarowskim leżācęŷ, danego y przed actami grodzskimi włōdzimirskimi personaliter zeznanego, o czym ten zapis szyrzeŷ w sobie opisuię. Tedy on woznŷ roku, mŷca ŷ dnia wyzŷ mianowanŷch, we wsi Litkowie będac, w pomienionej suńie półtoru tysiācŷ złotych polskich, ze wszystkimi gruntami, polami, borami, poddanemi osiadłemi ciāglęmi, podsusiedkami z jch podatā robociznā y powinnoścā wszelakā, takze gruntami y siedliskami pustemi, y drzewem bartnym ze pszczolami y bez pszczol, y ze młynem tam będacym, y inszemi wszelakimi małemi ŷ wielkimi pozytkami y przynależnościami, w realnā posesiā przerzeczonemi jeho mŷci panu Mikołaiowi Wyszpolskiemu podał y intromitował y dzierzācym jeho mŷci zostawił. A potym tego roku y miesiāca

a dnia dwudziestego osmego s tąż wyzy mianowaną stroną, szlachtą, y na sprawie tegoż jego mści pana Mikołaią Wyszpolskiego, był we wsi Lipowej y w wojewodstwie kiiowskim a w kluczu makarowskim, gdzie tamże w półtoru tysięcy złotych według pomienionego zapisu w dobra wszystkie, w tej wsi Lipowej będące, y sumą, wies y grunty wszelakie, także poddanych ciągłych, osiadłych y podsusiedkow // y podsusiedkow z jch podatą wszelaką y robocizną, 4 зв. y inszemi pozytkami, przychodami y przynależnościami, y siedliskami pustemi, z rudnią y ze młynami tam będącemi, w posesią spokojnego dzierżenia temuz jego mści panu Mikołaiowi Wyszpolskiemu, w dzierzeniu y spokojną posesią podał y intromitował y dzierzącymi jego mśc zostawił. Ktorey posesyey pomienionemu woznemu tak we wsi Litkowie, jako y we wsi Lipowej, y tu v xiąg przy zeznaniu nikt nie bronił y s prawem zadnym sie nie odzywał, co jz tak, a nie ynaczey pomieniony wozny prawdziwie zeznawszy, prosił, aby ta jego rellacia do act grodzskich *owruckich* przyięta y zpisana była, co otrzymał. [+]

§. 5. Манифестація пана Павла Ходаковського в згиненє справ.

Року тисеча шестсотъ сѣмьдѣсятъ осмого
мѣца мая двадцатъ третего дня.

На врядѣ кгородскомъ v замку его кр мл Гвруцькомъ передо мною, Михаломъ Кончаковским, намѣсникомъ подстароства гвруцького, и книгами нинѣшними кгородскими гвруцкими.

Personaliter stanowszy, urodzoný jeho mśc pan Paweł Chodakowský, jako tylko acta tutejsze doysc mógł, po uspokoieniu rebellieý deynieckieý, y skoro tylko acta tuteýszę grodzskie owruckie otwartę zostali, postrzegaiąc całosci y wolnosci sweý, manifestuie się o to, jz gdy nieprzyiaciel rebellizant kozak podczas woyný y expeditiey Beresteckiej nie tylko manifestuiącemu, ale y inným sąsiadom roznę czyniąc agrawatie z swoją wywarł [!] się jmpresą. A na ten czas rodzic manifestuiącego, urodzony jeho mśc pan Piotr Chodakowský w domu swoym we wsi Chodakach, wýprawiwszy syna swego, wz wysz pomienionwego manifestuiącego, na pospolitę ruszenia, zostawał przy ktorym, jako przy rodzicu, wszystkie dispositie domu, zapisy, obligi, recognitię, possessie, oryginały tak dziedzicznym prawem // prawem, jako y zastawnym, tak mere manifestuiącemu, 5

jako y drugim panom, braci manifestującego, rodzonym y stryiecznym służące, zostawali oraz przy zruinowaniu y spaleniu domu, odebraniu substantiey. Tudzież przy okrutnym zabiciu roku tegoz y expeditiey teyze beresteckiey przez wysz mianowanego nieprzyjaciela rodzica manifestującego wszystkie dispositive domu y familiey jch mścich, jako to zapis mianowicie wliwkowy, wieczystą sprzedaż od jego mści pana Hrehorego Chodakowskiego jego m panu Wasilowi Przzybuzskiemu, a potym zas tenze wliwkowym prawem rodzicowi manifestującego a manifestującemu successionalnym y dziedzicznym prawem, jako po rodzicu owegoz spadły y należące. Drugi zapis zastawy od jego mści pana Romana Markianowicza Chodakowskiego od owegoz samego na pewną dobra we wsi Chodakach leżącą, rodzicowi manifestującego na złotych sto służącą, a manifestującemu uti soccessori et heredi dobr oyczystych y macierzystych successivo modo przynależący. Trzeci zapis od jego mści pana Supruna Chodakowskiego, stryia rodzonego, manifestantis na dobra chodakowskie w ostrowie Zabołockim leżącą, w sumie pięciudziesiąt złotych, onerowaną zastawnym prawem manifestującemu, małżące y potomkom onego służącą. Czwarty zapis od jego mści pana Klima Chodakowskiego, stryieczno rodzonego manifestantis na pewną dobra y grunta we wsi teyże y ostrowie tymże leżącą, sumę złotych czterdziestu, onerowaną manifestującemu służącą. Piąty zapis od pana Hrehorego y Jwana Hrebickich Chodakowskich, syna y oyca, w tymże ostrowie y wsi teyże na pewną grunta y ostrowy, sumą złotych sta onerowany manifestującemu temuz, małżące y potomkom onego służącą. Szosty zapis od jego mści pana Hrehorego Fedorowicza Chodakowskiego, stryia rodzonego, manifestantis na dobra, w teyże wsi, ostrowie zas Zładyckim leżącą, manifestantis, małżące y potomkom onego służącą, na sumę złotych polskich pięćdziesiąt zeznaną, y inszą dispositive oryginały familiey domu, 5 3B. acti graniczną zapisy y ich oryginały, cerografy, decreta // decreta ziemskie y grodzkie, y trybunalskie, jngnisitie, recognitie różną na różną osoby, kwity do wszelakich dobr y sum należącą, przez tegoż nieprzyjaciela popaloną y zruinowane zostały oraz przy zruinowaniu domu, jako też przy okrutnym zabiciu rodzica manifestantci postrzegając. Tedy manifestans całości dobr swoich wszelakich y zapisow contractow y ych processow poginęłych przez spalenie nieprzyjacielskie s kimkolwiek zachodzących tę swoją manifestacją zanosi y prosi, aby actis connotata była, co otrzymał. [+]

**3. 6•. Реляция ежѣженя на екзекуцію возного до села Боровое в
справе его мл пана Вацлава Сурина.**

Року тисеча шестсотъ семьдесятъ осмого
мѣца мая двадцатъ четвертого дѣня.

На вряде кгородскомъ в замьку его кр мл Овруцькомъ передо мною,
Ремияномъ Суриномъ, ловчимъ новокгородскимъ, подьстаростимъ
кгородскимъ овруцкимъ, и книгами нинѣшними кгородскими овруцкими.

Stanowszÿ oczewisto, wozny generał woiewodstw kiiowskiego, wołynskiego,
brasławskiego y czernihowskiego, szlachetny Demian Dimitrowicz, ku
zapisaniu do act ninieyszych zeznał rellacją swoją temi słowÿ, jz on roku
teraznieyszego, tysiąc szeszet siedmdziesiąt osmego, mŕca maja, osmnastego
dnia, mając przy sobie stronę szlachtę, pana Jana Alexandrowicza y pana Jana
Mroczkowskiego, przy urodzonych jch mŕciach panach Remianie Surynie,
łowczym nowogrodzkim, podstaroscim grodzkim owruckim, panu Stephanie
Wyszpolskim, komorniku wŕstwa kiiowskiego, pisarzu grodzkim owruckim,
za requisitią urodzonego jego mŕst pana Waclawa Suryna był we wsi Borowej,
woiewodstwie kiiowskim a powiecie owruckim będącÿ, do miasteczka // do
miasteczka Chupkowa przynalezitey, o mil szesc od Chupkowa ku Owruczemu 6
leżącey, dobrach jch mŕciow panow Tyszkiewiczow, podkomorzich brzeskich
małżaków, dla odprawienia mocnej executiey za dekretem, banitiey wieczneÿ,
w Sądzie Głównym Trybunale Koronnym Lubelskim roku tysiąc szeszet
siedmdziesiąt siodmego mŕca octobra szesnastego dnia na jnstantią tegoz
jego mŕci pana Waclawa Suryna powoda na welmozných jch mŕciach panu
Ostaphiiu Tyszkiewiczzu, podkomorzym y wujcie dziedzicznym brzeskim, y
paneÿ małżące jego mŕci, także jego mŕci panu Mikołaiu Tyszkiewiczzu, synu
urodzonego jego mŕci pana Mikołaja Tyszkiewiczza, wolanowskim urzędniku
chupkowskim, y innych wyzey banitiey mianowanej pozwanych, przywiedzionej
przez actora jngnititey otrzymaneÿ. A to w sprawie przez mianowanego actora
i zeszłej corki onego o gwałtownę nasłanie przez pozwanych na miasteczko
Pulinÿ, Sokołow y innę, y tam roznych violenty poczynienie, dani miodowej,
czynszow zabranie, szkod na dziesięć tysięcy naczynienie jntentowaneÿ. Za
którą to banitią gdy wyzy mianowanego do wsi Borowej pomienieni jch mŕci
panowie officialistowie przyiachali, tam u atamana tamecznego Andrze<i>a
Szeszaka, przy bytnosci urodzonego pana Mikołaja Bilskiego, podstarosnego

- włosci chupkowskiej, y swieszcznika teyze wsi Borowej, nazwanego Jakowa, jurisdictionią swoją urzędową przez wysz mianowanego woznego ufundowaną, y bezpieczeństwo wszelakie obwołać kazali pomienioną banicią przed pomienionym panem Bilskim, podstaroscim, swieszcznikiem y atamanem tamecznym, przeczytawszy, y o tej sprawie dostatecznie onym opowiedziawszy, do odprawowania executiey przystąpili. A ze pomieniony pan Mikołay Bilsky
- 6 3B. jmieniem wielmoznego // wielmoznego jego mści pana Ostaphego Tyszkiewicza, podkomorzego brzeskiego, y paney małżaki jego mści, s takowemi obronami stawiając pomienionemu urzędowi, to odpoviedział, jz tę dobra, wies Borowa y Chupkow, lubo za rzeką Słuczą, która wojewodstwo wołyńskie ze wodstwem ki<i>owskim graniczy, lecz jednak z tych dobr wszelakie podatki do skarba należytego do wojewodstwa wołyńskiego oddaemy, za czym tez urząd grodzky wodstwa wołyńskiego, a nie urząd grodzky owrucky wojewodstwa kiiowskiego, executią odprawowac powinien był, a do tegoze jego mści pan podkomorzy brzesky na tę condemnatę ma gleyt od jego kr mści sobie dany, y relacją ad casandā zapisaną, co na terminie nalezytym produkowac declarował, s tych tedracy odprawienia mocney executiey fortiter et pugnował y zabronił. A tak pomieniony wozny, ze tak, a nie jnaczej było, na tym tę swoją prawdziwą relację zeznawa, prosząc, aby do act przyięta y zapisana była, co otrzymał.
- [+]

**3. 7. Ъблята делу добрами дѣдичными лежачими межи их
млтѣми паны Анѣдрѣемъ и Ълизаром Сынѣкгурами учиненымъ.**

Року тисѣча шѣстѣсотъ сѣмѣдѣсят ѡсмого
мѣца мая двадцат чѣтвѣртого дѣня.

*(Tego działu original uziol sługa jch p^ Karola Tyszkiewicza – Alexander
<...>to)*

На урядѣ кгородьскомъ• в замьку его кр милости Ъвруцькомъ передо
мьною, Михаломъ Кончаковъскимъ, намѣсьникомъ подьстароства
ѡвѣруцького, и акътами нинѣшньми кгородскими старостиньскими.

Перьсоналитерь // становши, урожонъ его мл^ пан Янъ Трипольскій для 7
вписаня до книг нинѣшнихъ кгородьскихъ ѡвруцькихъ подалъ пер ѡблятам
ѡриинал делу вечистого добрами дѣдичными, лежачими v воеводстве
Киѣвскомъ а повете Ъвруцькомъ, будучими межи ихъ мл паны Анѣдрѣемъ
и Ълизаромъ Сынѣкгурами, братею рожоною, списаным з сусѣпътою
на том ѡриинале на тылѣ презъ его мл^ пана Акъсака, судю земьского
киѣвского, написаную, ѡ чомъ тотъ дел нижеи инсерованъ ширѣ в собе
ѡписуѣт, которого, подавши, просил, абы принять и въ книги нинѣшньиѣ
вписанъ былъ. Я тѣди урядъ ѡ къ [!] дѣль примуючи до кънигъ читаломъ,
которъ так сѣ v собе маѣт.

Roku tysiąc szescset szesnastego miesiąca septembra osmnastego dnia.
Ja, Andrzej, y ja, Olizar Syngurowie, bracia rodzeni, czyniąc dosic jntercyzie
y postanowieniu naszemu miedzy sobą uczynionemu przez przyjaciela
naszego zbopolnego jego mści pana Fedora Obuhowicza, pisarza ziemskiego
mozýrskiego, abys my tego dnia y roku wysz mianowanego według tey
jntercyzy, przytaciół miedzy sobą obrawszy y wysadziwszy, dział wieczystý
uczynili, tak grunty, jako y poddanych miedzy siebie podzielili, co za pomocą
Bożą y zgodą naszą zobopolną przez^ jch mściow panow przytaciół, tego dnia
nic niepochibiaiąc, wszystkiemu dosic y zesmý uczynili y takim sposobem 7 зв.
miedzy sobą postanowili. Mnie, Andrzejowi Syngurowi, z działu tego dostały
się grunty y siedlischza tę mianowaną // mianowaną y przynależącą według tego,
jakosmý pierwieý miedzy sobą byli z bratorskiey miłosci podzielili y do tego
czasu spokojnie dzierzeli y uzywali, to iest sielischcze Hodunowskie, na którym
dworem sobie zbudował, posiadliwszy się do tego mego dwora, siedlischza

- przynależące – Udodowszczyzna, Bułyżynszczyzna, Korczynszczyzna, y do nich pola rozrobionę y czerczeze, sianozęci przynależące, także y poddanych między siebismy rozebrali. A mianowicie ci poddani mnie Andrzeiowi się dostały: Siemion Szulhazy synami, to jest Fiłon, Misko, Jerko, Mamiyło, Tyszko, Waczuła Udodowiczowie y bratankowie jch Misko Jwanowicz, Kondrat Makarowicz Udodowiczowie, Jurko y Michal Łukaszowiczowie, Jwan Pryma z synami, Wasko Sołohub, Perepieczenko Jwan, Pryma Jacukowey Parepieczenkowey, Sak Hawryłowicz, Piotrok Czorny, Jarmoła Maximowicz, Filip Chomicz, Stefan Chomicz, Jakub, Paweł, Mikołaj, Bohdan, Jurko Ławrynowiczowie, Jwan Siemaszko, Stas Marcinowicz, Michal, Ambrozey, Stefan, Fedor, Siemion Piotrowiczowie, Ohapka wdowa. Tę poddani z gruntami mianowanemi y s przynależnościami wszelakimi, y s powinnościami wysz mianowanemi mnie, Andrzeiu Syngurowi, się dostały, a na część zas mnie, Olizara Syngura, tę siedliscza z gruntami y rozrobkami, czerczezami, sianozęczami y wszelakimi
- 8 przynależnościami się dostały, to jest mianowicie seidliscze z dworem oycowskim, zbudowanym z ogrodami, rozrobkami sianozęczami y wszelakimi powinnościami do tego // do tego dworu mego przynależącemi, siedliscze Meteykowszczyzna y<.> Ksieniowszczyzna. Do tegoz brat moy, pan Jendrzey, postąpił mnie z miłości braterskiej za wynalazkiem przyjacielskim dla lepszej zgody y miłości braterskiej za odmianę niwe Motuzowska y Hoholczyną, to jest niwę Ambrozeiowską, a drugą niwę Jarmolinę na Stupiszczach s czerczezami y przynależnościami wszelakimi. Poddani także na część mnie Olizara przynależące ci mianowicie: Anton Hohółko y z synem, Artem, Bohdan, Tymoch Szyrniewiczowie, Paweł Hutor z synem Zdanem, Fedor Hutorenko, Fedor Sawicz, Fedor Hutor, Siemion Sawicz y Olexy, Filip Lewonowey Pryma, Yhnat y Paweł Piekurowie, Siemion Karponos, Miniuk, Szymko, Jasko, Stas. Który ten rozdziałek y takie postanowienie między sobą uczyniwszy wiecznie y nieporuszenie, to między sobą spokojnie trzymać y używać mamy, także y poddani nasi z obu stron, jako y my używali, y oni używać mają spokojnie, bez wszelakiej przeszkody, jeden przeciw drugiego. A iezeliby jeden drugiemu z nas y poddanym naszym, jaką przeszkodę, w czymkolwiek uczynił, tedy ma przepadać za ręką, albo winy sto złotych polskich, dając moc o to siebie pozwać do każdego prawa y urzędu grodzkiego, ziemskiego y trybunalskiego, a dla lepszej pewności y mocy mamy y powinni będziemy ten dział y postanowienie nasze takową sobie przyznac na rokach ziemskich kiowskich, o Trzech Królach
- 8 3B. Święcie Rzymskim, według nowego calendarza, sądzonych y odprawowanych

w roku, da Pan Bog, przyszyłm, tysiąc szescset siedmnastym, a iesliby tę nie doszły, tedy po nich, którą // którą na pierwey będą sądzoną. Tez powinni będziemy wykonać pod zakładem na kozdego z nas winy sta złotych polskich, iesliby który z nas temu postanowieniu y rozdziałkowi naszemu^a dosic uczynić y wykonać nie chciał, dając moc za tym listem naszym siebie pozwać do kazdego prawa y sądu grodzkiego, ziemskiego y trybunalskiego, a co się dotycze^a przywileiow y listow na tę majątnosc naszą służących, tę do xiąg actykować, iesli który z nas tego będzie potrzebował, gdyz ja, Andrzej, jako brat starszy, te sprawy u siebie mam y chowam. Do ktorego tego naszego listu y postanowienia ja, Andrzej Syngur, ręką swą własną podpisałem się y pieczęć przyłożył. A ja, Olizar Syngur, nie umiejąc pisac, pieczęć swą przyłożywszy. Obadwa³⁸ ustnie prosilismy o przyłożenie pieczęci y o podpis rąk jch mosciow panow przyziaciół nizey podpisanych. Pisan w Nozdyszku roku y dnia wyzy mianowanego y napisanego u tego ̳рыиналу лисъту дельного печатех притесъненьхъ пять а подъпис рукъ тыми словы^a Ан̳дрѣ Сын̳кгуръ рукою xiądz Łukasz Rozanecky, kanonik kiiowsky, Marfey Trypolsky, ręką własną, ustnie proszony pieczętarz, od osob wyzy pomienionych przy pieczęci, 9 ręką podpisał Mikołay Rembiesky, ręką Jan Sokołowsky, generał ręką swą^a A na тылѣ того // ̳рыиналу делу вечистого сусцепта ego мл[^] пана Стефана Аксака, судьи земьскего киевского, тыми словы естъ написана: Anno Domini tysiąc szescset trzydziestego szostego dnia piętnastego january, za oczewistym podaniem per oblatam u sądu przez pana Pieslaka suscepta, Stepchan Aksak, sędzia ziemsky kiiowskŷ, которы̳ же то ̳рыинал делу вечистого за поданъемъ и прозьбою з вышъ мянованого подаваючого а за моимъ урядовымъ принятъемъ до к̳нигъ нинѣшньихъ к̳городскихъ ̳в̳руцькихъ слово v слово естъ уписанъ. [+]

⁴³ “obydwa”

Ї. 8. Сѡблята авѣтѣнтыку на уряд возновских шляхѣтному Янови
Дѣдовичови служачихъ.

Року тисеча шѣстсотъ сѣмьдѣсят ѡсмого
мѣца мая двадцат четвѣртього дѣня.

На врядъ кгородскомъ в замку его кор мл^а Сѡвруцьким передо мною,
Рѣмянном Сурыном, ловчим новокгородским, подстаростим кгородским
ѡвруцьким,^а и книгами нинѣшними кгородскими старостинскими^а.

Становши персоналитер, шляхѣтнѣ Янъ Дѣдович, вознѣ генераль
воеводства Киевского и иннихъ,^а для вписаня до книг нинѣшних пер
ѡблятам подаль авѣтѣнтикъ ѡд его кор мл^а собе на вряд вознодѣства
данѣ^а, просячы, абы былъ до книгъ прыняты^а и въписаны, и ѡ прыданя
возного на уписанѣ роты юраментъ просиль^а, которѣ авѣтѣнтикъ на
9 зв. урядъ прынявши роту юраменту, в статутъ // в статутѣ ѡписаную през
возного, шляхѣтного Дѣмяна Дмитровича, выдах^а и до иного уписам,
казалам, которѣ такъ ве в собе маем^а: Michał z Bozey łaski Krol Polski,
wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, zmuďskie, kiiowskie,
wołyńskie, jnflanskie, smolenskie, siewierskie y czernihowskie^а oznaymuujemy
tym listem naszym wszem wobec y kozdemu z osobnā, komu to wiedziec
nalieźj, szmy szlachetnego Jana Dedowicza ze wsi Hoszowa za woznego
generalnego woiewodztw naszych kiiowskiego, wołyńskiego, braclawskiego^а
y czernihowskiego^а obrac y postanowic• umyslilismy, iakoz tym listem naszym
obieramy i postanowiamy, dajac y pozwalajac onemuz moc zupełnā y wolnosc
wszelakā wszystkie prawy woznemu generalnemu przyzwoitę odprawowac.
Tak iednak nim un [!] ³⁹ do takowego uzędu przystompі, aby przysięę wiary•
według rotы w statucie opisaney, poza ktorymkolwiek urzędem albo sądem
przynalerzytym wykonały według zwyczaiu od tegoz uzędu był postrzyzony, co
do wiadomosci kozdego podaiac, roskazuujemy, aby pomienione woiewodztwa
skoro przysięę w w^аswoiey odda y postrzyzony będzie onegoz za prawdziwego
woznego generalnego znak^а ymieli^а, odprawowania wszelakich spraw onemu
przynalezytych nie bronili dla łaski naszej^а, na co dla lepszey wiary pieczęć
naszā koronnā przycisnac roskazalismy. Dan w Warszawie dnia xxv [25]
miesiāca maiaroku panskiego m^аd^аc^аlxx [1678] panowania naszego pierwszego

³⁹ “он”

roku za sprawą y przelozeniem jasniewelmoznego je m̃ pana Jana z Leszna Leszczynskiego, kancelarza wielkiego Koronnego, generała Wielkopolskiego, у того автентикъ печатъ коронная канцелярии великое ест притисненая, а подписъ руки яснѣ велможного его мл^ pana Канулира тими словами. Jan z Leszna // z Leszna, kancelarz wielki Koronny^o, которъ то автентикъ возны, 10 поменены Дѣмянъ Дмитровичъ, водлугъ права и звичаю по бли<.....>^o и помененого, Яна Дѣдовича на урядъ возновскій постригши [!], и ѿ томъ дѣль релляцію свою созналъ^o, и просилъ поменены Янъ Дѣдовичъ возны генерал^, абы тотъ автентикъ слово v слово до книгъ нинѣшнихъ кгородскихъ впруцкихъ были вписаны^o, што ѿтрымалъ^.

ф. 9. Протѣстація ѿдъ ихъ мл пновъ судебныхъ кгород^ ѿвруц^ на Яцка Куприяненка.

Року тисеча шѣстсотъ сѣмъдѣсятъ ѿсмого
мѣца мая двадцатъ четвѣртого днѣя.

На вряде кгородскомъ в замку его кр мл Гвруцкомъ передо мною, Михаломъ Скипоромъ, субделекгатомъ до тоѣ справы ужитимъ. И передо мною, Михаломъ Конъчаковскимъ, намѣсникомъ подстароства ѿвруцкого, и книгами нинѣшними старостинскими.

Personaliter stanowszy, urodzoný jego m̃śc pan Remian Suryn, łowczy nowogrodzskypodstarostagrodzskyowrucky, takzeurodzonyjego m̃panStephan Wyszpolsky, komornik graniczny kiiowsky, pisarz grodzskj owruckj, soleniter opowiadali y protestowali się przeciwko sławetnemu Jackowi Kupryianenkowi, mieszczaninowi owruckiemu, na ten czas dzierzawcy prowentow do starostwa owruckiego należących, w ten sposób, jz protestantes z woli wielmoznego jego mości pana starosty owruckiego, dosyc czyniąc powinności swoiey urzędowej, tak dla odprawowania aktow grodzkich owruckich, iako tez dla odprawowania ex<cuti>, tak w sprawach skarbowych, za nieoddanie pogłownego, iako tez za dekrety trybunalskimi dnia dwudziestego trzeciego miesiąca maia roku terazniejszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, tu do Owrucza ziechali. Uniwersały // wielmoznego jego mości pana starosty owruckiego^o, tak do 10 зв. боиаров до замку owruckiego przynależących^o, iako tez do jch mościow panow obywatelow powiatu owruckiego, pisane publiczne, kazawszy, acta grodzkie

owruckie otworzyli, gdzie pomieniony Jacko Kupryianenko snac⁴⁰ jeszcze rebeliey kozackiey nie przepomniawszy, furibunde postempuiąc przeciwko protestantom, kiiami protestantow pozabiiac, y w Norini rzece wtopieniem groząc, wesbis in honestis zelzył y drugim tak mieszczanom, iako y boiarom, do buntow podał okazją, przez co nie tylko pokoy pospolity y bezpieczeństwo violanis, ale też niemniey powagi wielmoznego jego m̃ pana starosty owruckiego contemnit, a za tym winy na takowych violatorow w sprawie opisane na osobę swoje zaciągnął, o co wszystko protestantis iterum atq̃ iterum protestowawszy, wolną melioratią tak protestatiey, iako też w pozwie sobie zostawiwszy, na ten czas o przyięcie tey protestatiey prosili, co otrzymali^.

ї. 10•. Поѣсія пану Кголянскому за декретом трибунальским в пєчныє <..>.

Року тисеча шестсотъ сємъдєсятъ ѡсмого
мєца мая двадцат чєтвєртого днѣя.

На врядє кгородскомъ в замку єго кр мл Сѡвруцьком передо мною, Михалом Конъчаковъским, намєсником подстароства ѡвруцького, и книгами нинєшними кгородскими ѡвруцькими.

- Stanowszy oczewisto, wozny generał woiewodstwa kiiowskyego, wołyńskiego, brasławskiego y czernihowskiego, szlachetny Jwan Simko, skoro tylko po odwarciu xiąg grodzkich owruckich dla zapisania do akt ninieyszych, zeznał rellacie swoje temi słowy, jż on, mając przy sobie stronę
- 11 szlacht̃ ludzi // ludzi wiarygodnych, pana Nikona Moszkowskiego y pana Jana Szymanskiego, za requisitią urogzoney jej ml̃st paney Katarzyny Rostkowskiego Mikołaiowey Golanskey, y pana Łukasza Franciszka Golanskiego, syna jej m̃ści, roku teraznieyszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, m̃sca marca dwudziestego wtorego dnia, za banicią wieczną w Sądzie Głównym, Trybunale Koronnym Lubelskim na conserwatach woiewodstwa wołyńskiego. W roku przeszłym, tysiąc szescset szescdziesiąt trzecim, dnia dwudziestego czwartego m̃sca julli od zeszłego urodzonego jego m̃ści pana Mikołaja Golanskiego y paney Katarzyny Rostkowskiego Mikołaiowej Golanskiej, małżakow, na urodzonym jego m̃ści panu Andrzejowi Swiderskim y Zulannie Swiderskiego

---

⁴⁰ „srzac”

Krzysztophowey Domarackiey, potomkach pana Pawła Swiderskiego, w sprawie o nieoddanie sumy czterech tysięcy złotych polskich przez rodzica pozwanych urodzonemu Adamowi Korczewskiemu winney. A od pana Korczewskiego zesłemu panu Mikołaiowi Golanskiemu y pani małżące onego za wliwkiem prawa służącey otrzymaną jezdził do wsi Stołpni, Kidibora y Korczowki w powiecie zytomirskim, w wojewodstwie kiiowskim leżących, dobr pomienionego pana Pawła Swiderskiego, rodzica pozwanych. A to dla podania tych dobr w posesią w sumie mianowaney dekretem przysądzoney jej mści pani Mikołaioweý Golanskieý y synowi jej mści, do których dobr, gdy przyiachał, a ze w tych wsiach pomienionych zadnego poddanego nie zastał, wszystkie precz poszli. Tedy nemine contradicente pomienionę dobra pustę grunta jej młst paniej Golanskieý y synowi jej mści do posesiey podał y intromitował, ktorej jntromisieý tych dobr nicht nie bronił, ani sie z zadnym prawem nie odzywał, y tak jej mśc pani Golanska z synem swoym dzierzącemi y posesorami tych dobr zostali. A tak pomieniony wozny na tej sprawie bywszy y to, co urzędowi onego należało odprawiwszy, na tym tę swoją prawdziwą zeznał rellacją, prosząc, aby do act przyięta była, co otrzymał. [+]

11 зв. // 11. аї. **Посєсыя за декретомъ трибуналскимъ в добра Ѡбиходи ихъ
мл паномъ Суриномъ малжонкомъ служащая.**

Року тисеча шєстсотъ сємьдєсятъ ѡсмого
мєца мая двадцатъ чєтвьєртого днѣя.

На врьдє кгродскомъ в замку єго кор мл Ѡвруцькомъ передо мною,
Михаломъ Кончаковъскимъ, намєсникомъ подстароства Ѡвруцького, и
книгами нинєшними кгродскими Ѡвруцькими.

Stanowszy personaliter, wozny generał wojewodztwa kiiowskiego, wołyńskiego y innych wojewodztw, szlachetny Jwan Simko, urzędowi ninieyszemu dobrze znaiomy dla zapisania do xiąg ninieyszych grodzkich owruckich w moc prawdziwey relatīeŷ swey, skoro tylko po otwarciu tychże xiąg grodzkich owruckich jawnie, ustnie y dobrowolnie zeznał temi słowy, iż on roku przeszłego, tysiąc szescset siedmdziesiąt siódmego, miesiąca decembra dwudziestego dnia, mając przy sobie stronę szlachtę ludzi dobrych, szlachetnych pana Stephana Kierzkowskiego y pana Andrzeia Hruziewicza, ad requisitionem juridicam urodzonych jch mości pana Remiana Suryna, łowczego nowogrodzkiego, y paniey Zophiey z Orzechowa Remianowey Surynowey, łowczyney nowogrodzkiey, małżonkow, był na sprawie y potrzebie we wsi Obychodach, majątnosci, w wojewodztwie kiiowskim a powiecie owruckim leżącey, gdzie według dekretu Sądu Głównego Trybunału Koronnego Lubelskiego spraw specjalnych wojewodztw kiiowskiego, braclawskiego y czernihowskiego w roku wysz pisanym, dnia osmnast<ego>
12 między // między rzeczonemi jch mościami pany Surynami, małżonkami, actorami a przewielibnym w Bogu jego mości xiędzem Muzinem⁴¹ Tyrawskim, rectorem Collegiū Xawerowskiego, et tota communicate tegoz Collegiū Societatis Jesu pozwanemu w sprawie, y actiey przez niegdy urodzoną jey mość panią Maryne Zochowskiego primo voso Lasocino^a, secundo Szerzyrsko, tertio voso Kasporową Orzechowską, a rodzicielkie teraznieyszych actorow o gwałtownej odebranie pomienionych dobr wsi Obychodow, y tamże niemało szkod poczynienie zeszłemu też z tego swiata, przewielebnemu w Bogu, je mś[^] xiędzu Ignacemu Jelcowi, officialowi y namiesnikowi biskupstwa kiiowskiego a fundatorowi tegoz Collegiū Xawerowskiego, czasu y sposobē przez tegoz

---

⁴¹ Marcinem

jego mości xiędza Jelca naniesionych y w dekrete tymże trybunalskim specificowanych originaliter intentowaney^o, w ktorey sprawie Sąd terazniejszy Trybunalski Koronny Lubelski nakazał, aby pozwani summę dziesięcy tysięcy złotych polskich actorom za pomienione szkody od actu decretu <..>sentis na dzien y święto świętego Jędrzeia Apostoła, święta rzymskiego, w grodzie Włodzimirskim zapłacili, a indefectu solutionis in duabus pomienione dobra, wies Obychody, cum omnibus attinencys et usufructibus do realney possessiey podali y postompili ferowanego^o. Który to wozny z pomienioną stroną szlachtą in fundū et corū posteritū przybywszy[^] // a zastawszy tamże urzędnika jch 12 3B. mościow oycow jezuitow Collegiū Xawerowskiego, szlachetnego Alexandra Puchalewicza, y o tym, jz z dekretem trybunalskim na uwiązanie y podanie w possessiā dobr, wsi Obychodow, jch mościom panom Surynom, małzonkom, onemu opowiedziawszy, requirował upomienionego urzędnika, iesliby nie bronił podług decretu trybunalskiego dobr mianowanych w possessiā jch mościom panom Surynom, małzonkom, podac^o. Jakoz pomieniony urzędnik, pewne iuz mając od panow swoich, aby te dobra jch mość panom Surynom małzonkom podał w possessiā pozwolenia natychmiast y przez tegoz woznego y szlachtę przy nim będącą do jstotnego y spokojnego uzywania pomienione dobra jch mści panom Surynom, małzonkom, według decretu trybunalskiego podał y postompił. Jakoz y pomieniony wozny z powinności swej woznowskiey we wszystkie y wszelakie y pozytki pomienionych dobr, wsi Obychodow, z poddanemi tam na ten czas będącemi, ich powinnościami y wszelakiemi pozytkami^o, czynszami, daniami miodowemi, chałupami, posadami, ogrodami, siedliskami tak dwornemi, iako y chłopskimi rzekami^o, rzeczkami^o, borami^o, lasami^o, zarosłami^o, łowy zwierzynnemi^o, młynami^o, y ich wymiołkami^o, karczmami^o, y innemi wszelakiemi in genere et specie z dawna do tych dobr wsi Obychodow należytemi, circumferentiami y przynależnościami pomienionych jch m panow Surynow, małzonkow, jntromittował // jntromittował, y poddanym 13 tameyszym, aby jch mość panom Surynom, małzonkom, iako panom swoim nowym, wszelakie poddanstwo y posłuszenstwo pełnili, przykazał y przyporęczył, ktorey to possessiey nikt z strony nie contradicował y z zadnym prawem nie odzywał się. O czym wszystkim pomieniony wozny prawdziwą rellatią przede mną urzędem uczynił y zeznał, prosząc, aby to actis connotatum było, co otrzymał[^].

12. вї. •Протѣстацыя ѿд его мл пана ловчого новокгородского на его
мл пана возного житомирского и на п^ Марецкого.

Року тисеча шѣстсотъ сѣмьдѣсят ѿсмого
мѣсца июня второго днѣя.

На врядѣ кгородскомъ в замъку его кор мл Гвруцькомъ передо мною,
Стефаном Вишъполским, коморником кграничнымъ Киевским, писаромъ
кгородскимъ гвруцькимъ, яко субъделекгатомъ до тоѣ sprawy ужитым.
И передо мною, Михалом Кончаковским, намесникомъ подстароства
гвруцького, и книгами нинѣшними кгородскими гвруцькими.

- Personaliter stanowszy, urodzony jego moŝc pan Remian Suryn, łowczy
nowogrodzki podstarosci owrucki, iako opiekun dziatek y małŝąki zeszłego jego
moŝci pana Jana Steckiego, miecznika kiiowskiego⁴², postrzegaiąc całosci dobr
tymże dziatkom y małżonce po zeszłym jego moŝci panu miecznikowi kiiowskim
należących, wprzod przeciwko urodzonemu jego moŝci panu Waclawowi
Steckiemu, woyskiemu zytomirskiemu, bratu rodzonemu pomienionego jego
moŝci pana Jana Steckiego, miecznika kiiowskiego, iako roskazuiącemu, za
13 зв. ktorego wolą y roskazaniѣ // factum nizey mianowane stało się, szlachetnemu
panu Mireckiemu, słudze y podstarosciemu jego moŝci pana woyskiego
zytomirskiego, na urzędach w dobrach nierozdzielonych, tak potomkom y
małŝące zeszłego jego moŝci pana Jana Steckiego, miecznika kiiowskiego,
iako tez jego moŝci panu Waclawowi Steckiemu, woyskiemu zytomirskiemu,
należących, w woiewodztwie kiiowskim leŝących, zostawaiącemu wolą
y roskazanie<m> pana swego wykonywaiącemu opowiadał y solenniter⁴²
protestował się o to⁴² y w ten sposob, jz je m̃ pan woyski zytomirski, nie
pamiѣtaiąc nic, na miłosc przyrodzoną braterską, iako tez na powinnoŝc
opiekunską, nie maiąc zadnego respektu na dziatki niebozczyka jego moŝci
pana miecznika kiiowskiego, ani tez na prawa pospolite, nic się nie oglądaіąc,
zaraz po smierci pomienionego jego moŝci pana Jana Steckiego, miecznika
kiiowskiego, wszystkie dobra dziedzicznę po rodzicu jch moŝci pozostałe w
woiewodztwie kiiowskim leŝące do possessiey swoiey odebrawszy, wszystkie
jнtraty s tych dobr na swoy obraca pożytek. A nie mniej pomieniony pan Mirecki
na urzędach w dobrach pomienionych Hincach⁴², Stecczanie, Łubianie y innych

⁴² “solemniter”

tu w wojewodztwie kiiowskim zostaiących, z ramienia jego m̃ pana Wacława Steckiego, woyskiego zytomirskiego, zostawiając roznemi aggracatiami poddanych ciemie<..>zy, y mało nie w poł jntrację, z tych dobr przychodzącą, dzieli się. A gdy roku terazniejszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, dnia dwudziestego siódmego maia prottest otworzywszy, acta grodzkie owruckie z kolegą swoją // swoją, jego m̃ panem pisarzem grodzkim owruckim, dla 14 odprawowania executiey na różną mieysca iezdząc, iako opiekun pomienionych dziatek, do wsi Steczczanki, dobr dziedzicznych jch m̃ściow panow Steckich, zaiachał, częścią za prozbą jej m̃ści paney miecznikowey kiiowskiej, iako też s powinności swojej opiekunskiej, chcąc się dowiedzieć, co za intrata s tych dobr idzie, y poddanych chcąc spisac, jezeli krzywdy jakiey nie maia, pomienionego pana Mireckiego żądał bonis modis, aby woŷtom y poddanym do gromady zeysc się roskazał, gdzie mianowany pan Mirecky nie tylko zeby miał iako pokrewnemu pana swego y opiekunowi dziatek zesłego jego m̃ści pana Jana Steckiego, miecznika kiiowskiego, ochotnie się stawic y gromadzie się znisc, ale ieszcze furibunde sobie postępuiać verbis lesiccis protestanta tractuiąc, iechac sobie stąd, iezeli przy zdrowiu zostawac chcecie, gdyz takie mam roskazanie pana mego jego m̃ści pana woyskiego zytomirskiego, aby actu zadnemu opiekunowi, ani też jej m̃ści paniey miecznikokowey [!] ⁴³ kiiowskiej, zadnych rządow w tych maiętnosciach nie dopuszczał. A tak protestans oswiadczywszy tymże^ kolegą swoim, jego m̃ści panem pisarzem, także jego m̃ścią panem Michałem Skiporem y woznym przy sobie maiającym, y wielą szlachty przy protestantu przytomnemi, cum dobre scontentowany odjachał, przez ktory to takowy swoy nieprawny postępek tak jego m̃śc pan woysky zytomirsky, jako też y pan Mirecky, prawo pospolite violarunt, a za tym do szkod niemałych małżakę y dziatki jego m̃ści pana Jana Steckiego, miecznika kiiowskiego, które czasu prawa pozwami y rejestrami vireficowaną będą przyprawili y winy w prawie opisanę na osoby swoię zaciągneli, zostawiw by, tedy protestans wolną melioratią tey protestaciey albo ynszey uczynienie małżące y potomkom jego msc pana Jana Steckiego, miecznika kiiowskiego, i sobie inquantu, by tego potrzeba ukazywała, na ten czas o przyięcie tey protestacy prosił, co otrzymał. [+]

---

⁴³ Подвоєння складу у даному випадку відбулося помилково у наслідок перенесення частини слова в наступний рядок. Подвоєння складу при перенесенні трапляється вкрай рідко.

**гї. 13•. Манифестація од его мл пїа ловчого новокгородского
против протеста меж его мл пїа Немирыча олевского.**

14 зв.

// Року тисеча шестсотъ семьдѣсят ѡсмого
мѣца іюня второго днѣя.

На вряде кгородскомъ в замку его кр мл Сѡвруцькомъ передо мною, Стефаномъ Вышполским, коморникомъ кграничнымъ киеввским, писаромъ кгородскимъ ѡвруцьким, јако субѣделекгатомъ до принятия тои справы ужитымъ. И передо мѣною, Михаломъ Конѣчаковским, намѣсникомъ подстароства ѡвруцького, и книгами нинѣшними кгородскими ѡвруцькими.

Personaliter stanowszy, urodzony jego mśc pan Remian Surŷn, łowczy nowogrodzsky, podstarosciowruckj, jakotytkopo<...>wiadomoscotestamencie przez urodzonego jego mści pana Jozepha Karola Niemiryca na Olewsku dnia dwudziestego trzeciego mѣca marca roku tysiąc szescset szescdziesiąt trzeciego w Warszawie spisany, y actami grodzkimi włodziimirskimi roborowany, przeciwko prawu na ukrzywdzenie wielu creditorow sprawionego, swym y innych^ wszystkich creditorow jmieniem elemilitate et intra creditates pomienionego testamentu exrationi bq^ in termino in ferendis iterum atq iterum protestuię, prosząc, aby ta protestacia do act była zapisana, co otrzymał Remian Suryn, łowczy nowogrodzky, podstarosci grodzky owrucky.

**дї. 14•. Сѡблята скрипѣту межи их млстѣями паны Триполскими ак
је мл паномъ Миколаємъ Вышѣполским.**

Року тисеча шестсотъ семьдѣсят ѡсмого
мѣца іюня второго днѣя.

На вряде кгородскомъ в замку его кр мл^ Сѡвруцькомъ передо мною, Рѣмяномъ Суриномъ, ловчимъ новокгородскимъ, подстаростимъ кгородскимъ ѡвруцьскимъ, и книгами нинѣшними кгородскими ѡвруцькими.

15 Персоналитеръ становшы, урожоны его кр мл^ панове Янъ и Сѡстафъ Трыполские для вписаня до книгъ нинѣшнихъ кгородскихъ ѡвруцькихъ перъ
ѡблятамъ подали скрипѣть межи собою и паномъ Михаломъ // Михаломъ Кончаковскимъ з одной, а урожонымъ паномъ Миколаємъ Вишполскимъ,

регентем кгородским јвруцьким, з другоє стороны, вписаным на рѣст в том скрипте нижеи выражоную°, ѿ чом тот скрипть шчирѣи в собе ѿписует°, которого подавши, просили, абы прынят и въ книги нинѣшние уписаныи быль°. Ја тѣды уряд примуючы, читалѣм, которыи полским писмом в тѣе слова его уписаныи°. Мiędzy urodzonemj jch mosciami pany – jego mosci panem Janem y Ostafim Trypolskiemi, bracią rodzoną, iako tez y jego moscią panem Michałem Konczakowskim, successorami dobr zeszłego jego mosci pana Andrzeia Moszczanickiego z iedney, a urodzonym jego moscią panem Mikołaiem Wyszpolskim, regentem кгородским оwруckим, z drugiey strony, staneło takie, a nie odmiennę postanowienie, jz jch msci panowie Trypolscy, znosząc dług na dobra zeszłego pana Moszczanickiego, przez samego jego mości pana Moszczenickiego [!] zaciągniony, a urodzonemu jego mosci panu Stephanowi Wyszpolskiemu, pisarzowi grodzkiemu ѿwруckiemu, zostały w inny ex praessique w zapisіе wyrazony°, o ktery dług y promisią° przewody prawne jego mość pan pisarz grod оwруcki na jch mosciach panach Trypolskich y wszystkich successorach dobr zeszłego pana Moszczanickiego otrzymał był, a za zesłaniem wwysz [!] pomienionego jego mości pana Mikołaiа Wyszpolskiego, regenta grod<z>kiego оwруckiego, сына jego mości pana pisarza, na reinductią• z woznym y z szlachtą do tychze dobr prawu zeszłego jego mości pana Moszczenickiego [!] podległych, reinductią w tez добра^ jch m panowie Trypolscy, nie broniąc poddanych respectem tego dłугу do dalszey umowy z je m panem pisarzem jnuentarzem opisanych y siedliska w tymze jnuentarzu specificowanę•, łany y innę attinentie puszczaia•, jednak nic nie dereguiąc^, // 15 зв. dalszey umowy z samym jego mością panem pisarzem оwруckим coad realem possessionem jego mości panu Mikołaiowi Wyszpolskiemu podaiemy j na to się rękami naszymi zobopolnie przy przyjacielskiey decisiey podpisuiemy. Działo się w Rakowszczyźnie dnia dziesiątego маѣ anno millesimo sexcentesimo septuagesimo octacio y того скрупъту [!] подпись рукъ тими словы: Mikolay na w^ Wyszpolski, regent grodzki оwруcki, iako będąc zesłany od j m pana rodzica mego do Rakowszczyzny na reinductią podpisuiе się [+]^, ustnie proszony o podpisu, iako przy [+] Jan Gryws<...>^, ustnie proszony od ich m^ w tey complanatiey mianowanych do dalszey umowy z jego moscią samym^ jego m panem komornikiem kiiowskim, podpisałem się Andrzey Redczycz, которыи гето скрипт^ за поданѣм выш менованых ѿсобъ^ з прозбою°, а за прынятѣм моим урядовым до книг нинѣшних слово v слово ест вписанѣ.

єї. 15•. Протєстацыя ѿд єго мл ксєндза Терлецького на єго мл пана
Францишъка Потоцького.

Року тисєча шєстсотъ сємьдєсят ѿсьмого
мєца июня второго днѣя.

На врядє кгородьскомъ в замьку єго кр мл Гѡвруцкомъ передо мьною,
Рємяномъ Суриномъ, ловчимъ новокгородскимъ, подстаростимъ
кгородскимъ ѡвруцьким, и книгами нинєшньними кгородскими ѡвруцькими.

- Personaliter stanowszŷ w Bodze przewielibny jego mścxiądz Kazimierz z Terła Terlecky, przeor konwentu olewskiego zakonu ordinis carmalitanum beatissimŷ
16 Virginis Mariā de morte carmelo, jako tylko akta // acta grodzkie owruckie
otwarte są, przeciwko urodzonemu jego mści panu Franciszkowi na Potoku
Potockiemu opowiadał y protestował się o to, iż comparens będąc voconany [!] od
jego mści pana Potockiego dla odprawowania nabozenstwa podczas pogrzebu
ciała wielmozney jey mści paniey Anastaziey Lenkiewiczowny Pogirskiey
do miasta Wielelnik^ quarta die Mariy Anni prassentis, pod który czas, gdy
comparens będąc w domu jego mści pana Potockiego occupatus, kapłanskimi
zabawami nesciri, jezeli z woli y za wiadomością jego mści pana Potockiego
poddani jego m^ ze wsi Suszczan nazwaney, mianowicie Fedor Michał Bukrŷ•,
czwarty wojt, y innych kilkanascie, których nomina et cognomina onym
samym dobrze są wiadome, cum armis z rucznicami, z samopałami y innym
orężem dnia szostego marca anni praessentis in absentia comparenta violento
modo do miasta Olewska y klasztoru tam będącego przyszedzŷ, poddanych
dziedzicznych olewskich, do tegoż klasztoru przez fundusz przynalezŷtych,
mianowicie Łukasza, Jwana, Filipa, Michayła Kowaląt z jch zonami, dziecmi y
wszelakim dobytkiem, bydłem, konmi y ruchomością, na wozy onych, jako też
y swoię, zabrawszy z tamtąd pervim [!] // wykocili y do wsi Suszczan za mil dwie
16 z w. od conwentu pomienionego do dobr dziedzicznych jego mści pana Potockiego
zaprowadzili^, o którym to takowym tych pomienionych poddanych jego mści
pana Potockiego niesłusznŷ postempku, gdy się protestans dowiedział przez
pisania swoię y też przez przyaciół y duchownę osoby solutował w tym jego
mści pana Potockiego, aby pomienionych poddanych klasztornych wydał y z
onych wykotcow uczynił sprawiedliwosc• gdzie jch m^ pan Potocki obietnicami
protestanta wvodzác hucusą [!] w tym zadney satisfactiey nie uczynił y w tym
samym takowy niesłuszny postempek tych pomienionych poddanych swoich

onym pobłazył^o, przez który to takowy gwałtowny swoy proceder pomienieni wykotcy [?] prawo pospolite zniewazyli^o, a za tym winy, w prawie na takowych violatorow postanowione, na osoby swoje zaciagneli^o, o co wszystko jn foro competente prawnie czynie declarowawszy, wolną melioratią tey protestathey przez pozwy, lubo tez uczynienie jnszey szyrzey jn quatum, by tego potrzebą będzie sobie zachowawszy, na ten czas o przyięcie tey teraznieyszey protestathey prosił, co otrzymał^o.

[Kop^o]

// 16. ії. **Їблята запису даровизны од пїа Ивана Григорєвича Ходаковсого его мл пану Стефанови Климицькому, служачого.** 17

Року тисеча шестсотъ семьдесят ѿсмого
мєца іюня второго дня.

На вряде кгородскомъ в замку его кр мл Ївруцкомъ передо мьною, Михалом Кончаковским, намєсникомъ подстароства ѿвруцкого, и книгами нинєшними кгородскими ѿвруцкими.

Personeliter stanowszy, urodzony jego mśc pan Jan Konarsky dla wpisania do xiąg niniejszych grodzkich owruckich podał per oblatā original zapisu wieczystey darowizny, według prawa sprawiony, z susceptą jego msci pana Jana Witynskiego, podwoiewodzego kiiowskiego, od pana Jwana Hrehorowicza Chodakowskiego urodzonemu jego msci panu Stephanowi Klimczyckiemu na rzecz w tym zapisie nizej mianowicie wyrazoną, dary y służący, o czym ten zapis darowizny y suscepta na nim napisana szyrzey w sobie opisuię, ktorego podawszy, prosił, aby był przyięty y w xięgi upisany. Ja tedy urząd dla wpisania do xiąg przymuiąc, czytałem, który tak się w sobie ma^o:

Ja, Jwan Hrehorowicz Chodakowsky, odstąpiwszy prawa jurisdictiey własne woiewodstwa y powiatu sobie y dobram swoým należnego poddawszy, sami siebie y z dobrami swemi ku dosic uczynieniu wszystkich condyty nizej opisanych czynie jawno y wýznawac tym listem dobrowolnym darowiznym wieczystem zapisem moym, komu to wiedziec należy, jż ja, mając dobra swoje dziedzicznę, w gruncie Chodakowskim w woiewodstwie kiiowskim w ostrowie przezywaioncym Zaleszczyźnie, od oјca mego^o mnie prawem dziedzicznym należącę, nikomu niczym niezawiedzionę j volnę, y swobodnę, tedy ja, wiedząc,

ze kozdemu szlachcicowi wolno jako chcié dobrami swemi wszelakimi leżącemi y ruchomemi szafowac y disponowac. W tych tedy gruntach mianowanych Chodakowskich ostrowie nazwanym Zaleszczyznie w części przyrodzoney mnie po oycu moym panu Hrehorym Chodakowskim należącey, to jest połowicę wszystkich dobr moých, w tym ostrowie mianowanym wiecznie y nigdy nie odzownie, sposobem darownym urodzonemu jego mśc panu Stephanowi Klimczyckiemu daię, daruię y tym zapisem innym zapisuię za wszystkimi pozytkami mianowanemi y niemianowanemi, to iest s polami, 17 зв. siedliszczami, dąbrowami, borami, lasami z drzewem bartnym // y nie bartnym y inszemi wszelakimi pozytkami na tym gruncie naýdującemi się małemi y wielkimi, wszystko w pospolitosc zawarszy, którą to dobra y w posesią zaraz przez woznego y szlachtę, ktorých sobie pomienioný jego mści sposobi podaie, y puszczam, jako zem juz podał y pusciłem wolno. Tedy iest y będzie jego m panu Klimczyckiemu jako własnością swoją szafowac y spokojnie używac, y z nich wszelakie pozytki brac, y paszni pachac, dwory sobie budowac, y insze^ wszelakie pozytki według woli y najlepszego upodobania swego przywłaszczac y rozszýrzac, y komu chcąc dac, przedac, darowac, y jako chcą onemi szafowac. A ja juz od daty tego zapisu mego sam przez siebie, ani przez jnszę naprawnę osobý y pokrewną swoją, zadney szkody, przeszkody, aniktorego jmpedimentu czynic nie mam y nie będę mógł s potomkami y sukcessorami memi, a to pod winami ziemskimi y szkodami uszelakimi, a w niedorzymaniu przeze mnie jakieýkolwiek konditiei, wolno tedy jest jego m^ mnie samego y potomkow moých do wszelakiego sądu y urzędu mnie y dobram moým należnego pozwac. Ja tedy stawszý o cokolwiek zapozwan będę, pozwu y roku niczym nie zbiiając sprawic się mam y powinien stronie y sądowi będę <..>, czym się zgoła nie wymawiając, tylko in instanti usprawedliwic się mam y powinien będę pod temiz szkodami ziemskimi wysz mianowanemi j na tom dał ten moy list dobrowolný, darowný, zapis wieczystý s podpisem ręki moiey y pieczęcią moią, takze s podpisami rąk panow przyiacioł moych nizeý mianowanych y przyłożeniem pieczęciey. Pisan w Chodakach roku panskiego tysiąc szescset czterdziestego piątego miesiąca maia dwunastego dnia y того запису при печатех подпись рук тими словами: Jwan Hrehorowicz Chodakowsky, ręką swą proszony pieczętarz, Jwan Jesipchowicz Chodakowsky, ręką swą прошоный печатар, Яцъко Сингаевъский, рукою proszony pieczętarz, Stanisław Łagowsky^, a сусцепъта тими словами вписанаа20 tysiąc szescset czterdziestego szostego mšca marca dziewiątego dnia za oczewistem przyznaniem tego zapisu wieczystego przez

pana Jwana Chodakowskiego, przyjął Jan Witynsky, podwoiewodzy kiiowskÿ, *который же то запис за поданем и прозбою з виш меноваными особы, а за принятєм моего урядовым до книг нинешних у дес слово в слово есть уписано.*

**// зї. 17•. Посєсыя в добра Яцкєвичи, Костюшки и въ иншиє
кгрунта и приналежности его мл^ пану Вєнторєму Чанскому⁴⁴,
служакому.**

18

Року тисєча шєстсотъ сємъдєсят ѡсмого
мсца июня второго дñя.

На урядє кгородськомъ в замьку его кр мл Гѡвруцькомъ передо мñoю, Михаломъ Конъчаковъскимъ, намєстникомъ подъстароства ѡвруцького, и книгами нинєшними кгородскими ѡвруцькими.

Stanowszÿ oczewiscie, wozny generał woiewodstw kiiowskiego, wołynskiego, brasławskiego y czernihowskiego, szlachetnÿ Jan Simko, w moc prawdziwey rellacieÿ swej ku zapisaniu do xiąg ninieÿszych grodzkich owruckich zeznał w tę słowa, jż on roku teraznieÿszego, tysiąc szestset siedmdziesiąt osmego, msĉa junÿ, pierwszego dñia, maiąc przy sobie stroną двух szlachtÿ – pana Stanisława Popławskiego y pana Jana Listwinskigo, był na sprawie y potrzebie urodzonego jego msĉi pana Wenturego Hanskiego we wsiach, tu w woiewodstwie kiiowskim a powiecie owruckim leżących, to iest na przod we wsi Jackiewiczach ÿ we wsi Malcach y w Rudniach, do tych wsiow należących, y na gruncie Staszkieviczowskim, takze na częściach i gruntach, we wsi Moszkach będących. Ktore wsi y добра pomienionę dziedzicznym prawem niegdy zeszły jego msĉ pan Alexander z Cieklina Cieklinski // Cieklinskÿ 18 зв. w possesieÿ sweÿ miał y trzymał, y pozyczywszÿ gotowey ystotney sũmÿ piętnastu tysięcy złotych polskich u zeszley niegdÿ urodzoneÿ jej msĉi paniey Theophili Niemiryczownÿ, pierwszego Alexandroweÿ Hanskieÿ, a wtorego małženstwa Alexandroweÿ Cieklinskieÿ, małżaki sweÿ, y w tey mianowanej sũmie, tak tę wysz pomienionę добра, jako y inszє generaliter wszelakie, ktore ieno miał, przerzeczoneÿ jej msĉi panieÿ małżące sweÿ zapisem swoim dobrowolnym do oddania spєlna pomienioney summy piętnastu tysięcy złotych

---

⁴⁴ Ганскому

polskich zapisał, y wszystkie dobra swoię tą sůmą onerował, y do possesyej
 spokojnej urzędownie przez woznego podał, y ten zapis na rokach ziemskich
 kiiowskich przed sądem oczewiscie zeznał, o czym ten zapis szyrzy w sobie
 opisiu, według ktorego zapisu niegdy zesła jej młci pani Cieklinska w
 posesiej spokojnego dzierzenia tych dobr az do zgonu zycia swego zostawała,
 a potym ostatniey woli swey testamentem tę sůmę y dobra pomienionę z gotową
 possesią y dobra swoię własną dziedziczną – wies Kostiuszki, zesłęj niegdý
 jej msči paniej Annie Hanskiego, pierwszego Andrzeiowej Peredilskiej,
 wtorego Kazimirzowej Stanisławskiej, a trzeciego małženstwa Danielowej
 Hulewiczowej, curce swej Aniotce rodzonej, pomienionego jego msči
 pana Hanskiego do zywota iej legowała. A po zeysciu pomienionej jej msči
 paniej Hulewiczowej tez wszystkie wysz pomienionę dobra, y sůmę, y dobra
 swoię dziedziczną, wies Kosciuszki, tuz jej msči pani Cieklinska legowała y
 19 zapisała // y zapisała czasj wiecznemi urodzonemu jego msči panu Wenturemu
 Hanskiemu, wnukowi swemu, tymze ostatniej woli swej testamentem, o
 czym ten testament szyrzy swiadczj. Teraz tedy po zeysciu s tego swiata
 pomienionej jej msči paniej Hulewiczowej, ciotki jego msči pana Hanskiego,
 rodzonej według pomienionego testamentu jej msči paniej Cieklinskiej,
 wysz rzeczony wozny tę wszystkie dobra sůmą onerowanę y zapisaną wies
 Jackiewiczze, wies Malce y Rudnie s poddanemi wszystkimi, y ich powinnością
 robotą, y wszelaką, y podatą z dworami, budowaniem, z gruntami, polami,
 borami, lasami, z drzewem bartnym ze pszczołami y bez pszczoł, y gruntami
 Staszkiewiczowskiemi, y z częściami dobr y gruntow we wsi Moszkach
 będących y do wysz mianowanych dobr należących, ze wszystkimi pożytkami
 y ich przynależnościami, z dawna y teraz przysłuchaiącemi urodzonemi jego
 msči panu Wenturemu Hanskiemu, mocą urzędu swego woznowskiego w
 moc, w dzierzenie y spokojnę używanie az do oddania pomienionej sůmj
 piętnastu tysięcy złotych polskich podał y intromitował, a wies Kostiuszki,
 takze s poddanemi wszystkimi, z jch powinnością robotą y podatą wszelaką, z
 gruntami y przynależnościami, generaliter wszelakimi prawem dziedzicznym
 wieczystym do spokojnej prawnej wieczystej posesiej temuż jego msči panu
 19 3B. Wenturemu Hanskiemu podał y intromitował // y intromitował, y w tych
 wszystkich wsiach jego msči pana Hanskiego za pana sobie poddani wszyscy,
 ochotnie przyniosszy, powinność y posłuszeństwo wszelakie pełnić poczelj, y
 według praw sobie służących jego msč pan Wentury Hanski urzędownie przez
 woznego pomienionych dobr wszystkich w spokojnej prawnej jntromisiej

został, ktorey jntromissiey tak jego mści panu Hanskiemu, jako y woznemu, nicht nie bronił, y s prawem zadnym się nie odzywał. Tak tam przy podaniu, jako y tu w grodzie przy zeznaniu, co jz tak, a nie ynaczeŷ było, pomieniony woznŷ prawdziwie zeznawszŷ prosił, aby ta iego teŷ intromissiey rellacia do xiąg ninieyszich grodzskich owruckich zapisana była, co otrzymał. [+]⁴⁵

// иї•. 18•. Ъблята экстракту посесієє с книг кгородских воєводства 20
Києвського од пана Ивана Ходаковского Григоревича п̃ну
Клиичицкому служаая.

Року тисеча шестсотъ семьдѣсятъ ѡсмого
мѣца іюня второго дня.

На вряде кгородскомъ в замку его кр мл Ъвруцкомъ передо мьною, Михалом Кончаковским, намѣсником подстароства ѡвруцького, и книгами нинѣшними кгородскими ѡвруцькими.

Personaliter stanowszy, urodzonŷ jego mśc pan Jan Konarskŷ dla wpisania do xiąg ninieyszich grodzskich owruckich podał per oblatam extract posesŷ z xiąg grodzskich woiewodstwa kiiowskiego awtentyce wydany od urodzonego pana Jwana Hrehorowicza Chodakowskiego urodzonemu jego mści panu Stephanowi Klimczyckiemu na rzecz w tym ekstrakcie mianowicie wyrażoną służącŷ, o czym ten extract szyrzeŷ w sobie opisuię, ktorego podawszy prosił•, aby był przyięty y w xięgi upisany. Ja tedy urząd dla wpisania do xiąg przymuiąc, czytałem, y temi słowy iest pisany wypis z xiąg grodzskich woiewodstwa kiiowskiego roku tysiąc szescset czterdziestego szostego mśc̃a marca dziewiątego dñ̃a. Na roczkach sądowych grodzskich kiiowskich od dnia dwudziestego pierwszego mśc̃a february w roku na dacie wysz napisanym przypadłych y sądowie odprawowac zaczętych przed nami – Janem Witynskim, podwoiewodzym, a Theodorem Humenickim, sędzią, urzędnikami sądowemi grodzskimi kiiowskimi, stawszy oczewisto, wozny generał woiewodstwa kiiowskiego, szlachetny Jwan Chodakowsky, ku zapisaniu do xiąg ninieyszich zeznał temi słowŷ, yz roku przeszlego tysiąc szescset czterdziestego piątego, mśc̃a maia, dwudziestego dñ̃a byłem na sprawie y potrzebie urodzonego pana Jwana Hrehorowicza Chodakowskiego, w grunciѣ // chodakowskim, w 20 зв.

⁴⁵ Розмашистий підпис в кінці сторінки, який своїм накресленням нагадує літеру «Н»

ostrowie nazwanym Zaleszczynie, a mając przy sobie dwóch szlachciców – pana Semena Meleniewskiego y pana Mikołaja Kalenskigo, tam ze pomienionŷ pan Chodakowsky według listu dobrowolnego zapisu swego darownego wieczystego od siebie jego msči panu Stephanu Klimczyckiemu danego na częśc pewną gruntu Chodakowskiego w ostrowie mianowanym Zaleszczynie, to iest połowice części sweŷ, która iest <...>iego po<.>ycu jego panu Hrehorym Chodakowskim, między bracią y uczęśnikami jego Chodakowskimi pomienioną częśc grunta w tym ostrowie leżącą ze wszystkimi pozytkami małemi y wielkimi na tey części nayduiącemi się pusił y podał. Tedy ja s powinności urzędu swego y według listu dobrowolnego zapisu wieczystego darownego, który zapis szyrzey w sobie we wszystkim opisuię za dobrowolnym postąpieniem y pozwoleniem przez pana Chodakowskiego dobra tę, częśc mianowaną, pomienionemu jego msči panu Klimczyckiemu w possesią spokoyną wieczystego uzywania podał y uwiązał jego msči w tę dobra. A jz tych dobr części tey, tak tam na gruncie, jako y tu przy xięgach, nicht ni o czym nie bronił, pomieniony wozny zeznawszy prawdziwie, prosił, aby ta possesya zeznania iego do xiąg zapisana była, co odzierzał, s których y ten wypis pod pieczęcią grodzką kiiowską jest wydan, pisan w Kiiowie, korygował Wyhowsky. У того екстракту печат кгородская Киевская есть притеснения, а подпис руки писарское теми слови Woysceh Rylskŷ, woysky zytomirsky, pisarz grodzky kiiowskŷ, которые де тоє къ стран посесиє за поданєм и прозбою з виш меноное особы, а за принятєм моим урядовим до книг нинешних єст уписан. [M]

Року тисеча шѣстсотъ сѣмѣдѣсятъ ѡсмого
мѣца июня второго днѣя.

На врядѣ кгородскомъ в замъку єго кр мл Ѓвруцькомъ передо мъною,
Михалом Кончаковскимъ, намѣсникомъ подстароства ѡвѣруцького, и
книгами нинѣшними кгородскими ѡвруцькими.

Personaliter stanowszŷ, urodzonŷ jego mŝ pan Franciszek na Potoku Potocky
praemissa solleniter manifestował y protestował, ze acta owruckie, przed tem
non patebant dla ktorych nieotwarcia y do grodu niesprowadzenia, nizey
mianowanŷ testament nie był actykowanŷ y osobliwie protestował naprzeciwko
wielmoznemu jego mlst panu Janowi Karolowi Potockiemu, podkomorzemu
brasławskiemu, jako opiekunowi swemu, testamentem od zeszłego niegdy jego
mlči pana Seweryna Potockiego, rodzica swego, naznaczonemu o zatrzymanie
dotąd nie wiedziec, dla czego tego testamentu, przez ktorę zatrzymanie y do act
niepodanie w roznych okazjach szkody niemałe ponosił. A jż teraz acta patents
tedy praecauendo su ad jndemnitati^a, jako прѣтко до рѣк од мianowanego jego
mŝ pana podkomorzego ten testament dostał dla wpisania do xіąg ninieŷszych
grodzkich owruckich per oblatam podał, o czym ten testament szyrzey w sobie
opisuię, ktorego podawszy, prosił, aby był przeięty y w xіęgi ninieysze upisany.
Ja tedŷ, urząd do xіąg przymuiąc, czytałem, ktorŷ tak sie w sobie ma.

W ymie Oyca, Syna y Ducha Świętego, w Troycy Święteŷ
nierozdzielного, Amen. Ja, Soweryn s Potoka Potocky, widząc się byc w leciech
podeszłych na nieomylny // na nieomylny a naypewniejszy wyrok Bozky, w 21 3В.
ktorym się nicht smierci uchronic nie moze, pomniący o wszem, jako smertelny,
lubo na cieie chorŷ y słaby, przy smysłach iednak doskonałych skazania
Bozkiego, dla niepewnej godzinŷ smierci oczekiwaiąc, Naywyszszemu
wszystkiego stworzenia Stworcy niegodny podziękowawszy, ze tŷle czasu y
zdrowego umysłu na ublagania maiestatu iego Świętego y rozporządzenia domu
z szczegulnego dobrodzieystwa swego, pozwolic raczył, zeby po smierci moiey
zadnych terminow prawnych y turbacy nie znajdowało się, lecz wszystko
wedle woli Bozkieŷ y tego rozporządzenia moiego stało sie y odprawowało,

zabiegaiąc iakimkolwiek nieznaskom [!]⁴⁶, albo ludzkim zamysłom, wyraznemi, rzetelnemi y iasnemi słowŷ z dobrej woli swoiey bez zadney namowy, lecz jako sam Bog do serca dał, y iako naysłuszney widziałem ten ninieyszy testament y ostatnią wolą w pogrzebie, legatiach y wszystkich dobr mnie od pana Boga danych, czynie dispositiā jch mciōw panow opiekunow y executorow nizey opisanych, zādaiąc y horącą prosząc, aby dla miłości Bozey y sumnienia swego we wszystkich punctach, iako tu wypisano tę moię ostateczną wykonali wolą, a na te wszystko niewymownemu y nigdy nieogarnionemu miłosierdziu Boga w Troycy iedynego mocno ufaiąc, który serce skruszonę y ponizonę od niepoiętej dobroci swoiey nie zwykł oddalać, rzetelnie się manifestowawszy zem w wierze świętey katolickiey bieg zycia swego prowadził y do ostatniego zycia mego kresu prowadzić[^] będę dusze swoię w ręce Pana wszystkiego stworzenia y szczyrey dobroci, takze miłosierdziu, oddaię przy niegodney suplice, aby Naywyszszy Stworca, nie pomniąc na grzechy y ułamności moię, ale jako Bog miłościwŷ przyiąć do siebie raczył, ciału zas moię, ze do ziemi wracać się // wracać się powinno. Ponieważ tą intentiā fundaciā nizey opisano uczyniłem do klasztoru karmalitanskiego Berdyczowskiego, zebym tam z małżaką moią pierwszą y z synami spolnie pochowany był, y teraz ta iest wola moia. Jednak, jeżeliby dla nieskonczonego w tamtych kraich pokoju tu, w tych kraich śmierć mnie zaszła, tedy w kosciele oyczystym domu mego w Potoku przez miłą małżakę moię, panią Zofią Trescinskiego Potocką, y przez urodzonych panow Karola, Jana y Andrzeja Potockich, synowcow moich, za staraniem onych a kosztem według obrzędow chrześcianskich y stanu szlacheckiego pochowane było, zadnych iednak zbytkow swieckich na pogrzebie moym niezazywaiąc y srebra na trumnę moię nie kładąc, dla tego swieże przykłady, ze podczas swej woli kozackiej y za nastąpieniem nieprzyjaciela ciała zmarłych z grobow wymowano y one obdzirano. Na który to kościół w Potoku, gdzie ciało moię będzie leżało, złotych polskich pięćset leguię y zapisuię, s tey sūmy szesciu tysięcy złotych, która zostaię u małżaki y potomkow sławnej pamięci pana Krzysztofa Gniewosza, które mają być przez executorow testamentu mego oddane, a po oddaniu y odebraniu mianowanej sūmy jego m̃ xiądz official lubelskŷ, pleban potocky, za dusze moię grzeszną według uwagi zniosszy się z jch mciām panŷ executorami, mszą świętą w kazdy tydzien odprawowac mają, porządek tez taky czy nie około ubogiej maiętnosci

---

⁴⁶   nesnaskom [?]

moiey, y tak ią rozporządzam y mieć chcę naprzod, gdy Pan naywysszy da pokoy. Maiętnosc, wies Skomorochy, w woiewodstwie kiiowskim a powiecie zytomirskim leżącą, ktorom już prawnie legował klasztorowi berdyczowskiemu, tylkom sobie na niey dozywocie był zostawił, po smerci moiey ma byc oycom karmalitom do klasztoru berdyczowskiego oddana ze wszystkim, takze sūme na maiętnosci siebie policzancach będącą, ktorom już takze temuz klasztorowi berdyczowskiemu zapisał, tylkom sobie dozywotcie [!] był zostawił. Tedy y tę sūmę // sūmę ostatnią wolą testamentem moym po zywocie moym leguię do 22 3B. tego, zem tymze oycem karmalitom zapisał na maiętnosci moiey sūmę dwadziescia tysięcy w Lublinie. Tedy uwalniaiąc maiętnosc moię od tego ciężaru, sūmę piętnascie tysięcy u panow Aksakow s prouisią, za tak wiele lat zatrzymaną, według zapisu na wsiach Preżowach y Korpiłowce będącą, tymze oycom karmalitom leguię a residium, to iest pięć tysięcy z maiętnosci moiey, za uspokojeniem tamtych kraioy, małżaka moia, jako pani dozywotnia, płacic powinna będzie z jntraty tamtych maiętnosci. Tedy już za łaską Bożą temuz klasztorowi dosic się czym według przepomozenia mego, a oycowie karmalice, przy tem klasztorze będące, gdy Pan Bog da pokoy, po odebraniu (sobie) sobie maiętnosci y sum, mają tez podług obligi swojey, którą mi się obligowali, dosic z siebie czynic, y na karzdý [!] dzien mszą świętą miewac, czego executorowie testamentu mego, a po doysciu lat syn moy, Franciszek Potocky, ma postrzegac^a, a ze kaplica przý klasztorze ý kosciele berdyczowskim nie iest przez mnie skonczone, iako by miała być, gdzie ciała niebożczykow Andrzeia y Szymona, synow moych, y ciało małżaki moiey, Nastaziey Pilipowskiego Potockiey, leżą. Tedy tak chce mieć, aby, gdy pan Bog da pokoy, y przydą xięza karmalici do maiętnosci tych przez mnie temuz klasztorowi fundowanych, tedy ci z xięza karmalici tę kaplice powinni sporzadzic y dokonczyc w murowaniu y we wszystkim, co nalerzy [!]. Gdyz tymż xięzy karmalitom na murowanie tey kaplice y na sporządzenie posadzki y innych rzeczy do Lwowa y rzemiesnikow lwowskich ia sam dałem był kilkanascie set złotych, ktore y teraz przy nich zostaią, takze y wszelakie ochędostwo, tak oltarz, iako y apperata do oltarza, którą należą iako na ochędozniey sprawie, w te tenze klasztor ma, gdyz intraty s tych maiętnosci y sum pieniężnych oycowie karmalici niemała mają mieć, ktore na ochędostwo tey kaplici, iako się ý w zapisie dołożyło tego, obracac mają kosciół w Wielednikach, ktorym // ktorym zbudował na chwale Bogu 23 wszechmogącemu, ma już ode mnie pierwszy testament fundusza y osobliwy fundusz przez mnie uczyniony, ktore przy xiędzu pliebanie wielednickim,

xiędzu Stanisławie Czyrskim, y teraz zostaię y w ktorých co za nabozenstwo pleban przy tym kosciele będący y w ktore dni odprawowac maię. Tedy ten testament funduszu mego, jako y samy osobliwy fundusz, tym teraznieyszym testamentem moym we wszystkim stwierdzam y approbuie, y miec chcę, aby się podług tych funduszow sprawowano, czego postrzegac maię przerweczeni panowie Jan Karol y Andrzej Potocscy, synowcowie moję, jako executorowie tego testamentu mego. A po doysciu lat syn moy ma tego we wszystkim postrzegac y doględac. A ze tenze kościół wielednický iest spustoszoný y oszarpaný przez swowolę kozacką, tedy w ozdobie onego, gdy Pan Bog da pokoy, z dobr moych, iako y tych, ktorem na tenze kościół fundował, ratowac y naprawowac maię przerweczeni executorowie testamentu mego pospołu i xiędzem plebanem welednickim. A iż tegoz kościoła wielednickiego apperaty y ochędozstwo zostaię tu przý mnie, s ktorego srebra kielich w zastawie u oycow karmalitow lubelskich we stu kilku złotych zostaię, tedy ten kielich z yntrat moych wykupioný ma byc y tę ochędozstwo kościelnę wszystkie podług rejestru przy xiędzu plebanie wielednickim będącym, iako y kielich odszukaný, temuz kościołowi wielednickiemu oddaię, maię byc^a maiętnosci moie leżące dziedziczną zastawnę, y sūmy pieniężną wszystkie, y wszelakie przez nie z błogosławieństwa Bozego y z starania pracy moiey nabýtę, w woiewodstwie kiiowskim będącę, włosc wielednicką y chlęplanską ze wszystkimi poddanymi y przynależnosciami do tey włosci należącymi, synowi memu miłemu, urodzonemu Franciszkowi Potockiemu, iako prawem Bozym y prawem przyrodzonym należącemu dziedzicowi, tym ostatnieý woli moieý testamentem leguię i zapisuię // y zapisuię także maiętnosci y tu w woiewodstwie lubelskim leżącą, części w Potoku, część oyczystą y części zastawnę w sumach od niebozczyka pana Kostantego Sługockiego y pana Alexandra Sługockiego, będące ze wszystkimi tych części pozytkami, przynależnosciami y poddaniami, iako y samę sūmy, na tychze częsciach y poddanych będącę, leguię y zapisuię, a ze pod tę zamieszanie w oyczyźnie czasy uchraniaiąc się ręk nieprzyjacielskich pewną sūmę moię do sýnowca mego – pana Arnolfa⁴⁷ Potockiego, y rzeczy ruchomych niemało, co się wszýstko rachuię na osmnascie tysięcy y kilka set złotych, do schowania dałem onimu [!], ufaiąc jako sýnowcowi, przy nim zostawiłem, ze nad wolą moię złotych polskich dziewięć tysięcy s tey sūmy moieý na maiętnosc Wolą Rzeczycką y Dąbrowę panu Grodskiemu udał y

23 3В.

⁴⁷ Возможно, Arnolda?

prawo na się y potomki swoją otrzymał, o co wszystko protestacia jest ode
 mnie w trybunale lubelskim uczyniona, do której prawnie dochodzić tak
 summy, jako y rzeczy w niej opisanych, umysliłem, że potym obaczywszy się
 teyże summy^a własney moiej dziewięci tysięcy cessią y transfuzią prawa swego
 na mnie y dziatki moiej uczynił^a. Ja z miłości moiej stryjiowskiej residium tey
 summy, która przy nim zostaje, y rzeczy w protestaciej opisane opuszczam.
 Jezeliby jednak kiedykolwiek jaką prepeditią małżące moiej tak w zastawney
 tey maiętności, jako y inszych ode mnie dozywociem zapisanych, czynić chciał,
 albo się w opiekę, jaką nie potrzebuie, nad wolą moiej udawał, tedy prawnie
 dochodzić wszystkiego według protestacj uczynionej małżące moiej zlecam
 y te tedy summy, jako y insze wszystko, co się wyżej pomieniło, tak maiętności
 dziedziczną zastawną // zastawną, gdziekolwiek będące summy długiem 24
 prostym komukolwiek przez niepozyczoną, mianowicie panu Ryłskiemu dwa
tysiące przez mnie samego daną y inną wszelakie synowi memu przereczonemu,
 Franciszkowi Potockiemu, tym^a ostatniej woli testamentem moym leguię y
 zapisuję, którego^a, gdy pan Bog wszechmogący chować będzie racył, ma
 zostawiać przy miłej małżące moiej, paniey Zofiey Trzyscińskiego Potockiej,
 jako matce swojej, której na wszystkich dobrach moich ruchomych y
 nieruchomych, to jest dziedzicznych zastawnych y summach pieniężnych,
 także y wszystkich sprzętach do moich zapisałem dozywocie w grodzie
 Sędmirskim. Tedy ten zapis dozywocia tymże testamentem moym approbuję,
 ufając całe, że jako matka dziadkom swoim krzywd nie uczyni y owszem
 według ich lat da im przystoynę ćwiczenie, a zem w grodzie Sędmirskim
 zapisał długiem małżące moiej szesc tysięcy złotych na maiętności mey
 wszystkiej, tę według zapisu jej samej y successorom iej służyć maia, a że
 jeszcze w tamtych krajach pokoy doskonały z kozakami nie stanął, żeby miła
 małżaka moja nie mogła przysc do zazywania tamtych maiętności // maiętności, 24 3b.
 tedy przy tutejszych maiętnościach, w wojewodstwie lubelskim• będących, to
 jest wsiach Woli Rzeczyckiej y Dąbrowie y częściach w Potoku y poddanych,
 także folwarkach y gumnach zostając, onych pacifici zazywać y dziatkom
 moym z nich promitować ma bez czynienia żadnych przeszkod od wszelakich
 osob krewnych y blizkich moich, także rzeczy ruchome wszystkie, jakoby dla
 stada, srebra miedzy ciny y insze sprzęty domową małżące moiej, która przez
 wszystkie czasy onnie⁴⁸ [!] w leciech moich podeszłych usługowała y o zdrowiu

⁴⁸ Можливо, оне?

moym radziła, daię, daruię corce moiey Annie, jesli iey Pan Bog da przysc do
 lat, y postanowienia zapisuię posagu złotych polskich dwadziescia^ tysięcy ze
 wszystkich dobr moych. Jezeliby jednak jntraty y spustoszenie maiętnosci
 tamtych do zebrania tey sūmy nie wyniosło, tedy według propoortiey maiętnosci
 y intrat na ten czas urodzonego swego y rodzicielki upominac się będzie. A
 zostawuiąc executorami tego testamentu mego urodzonych jch mlciōw panow
 Karola, Jana y Andrzeia Potockich, synowcow moych, dla prac, którą by w
 25 postępkach prawnych // prawnych, albo w jakimkolwiek ukrzywdzeniu
 poozostały (!) małżaki y dziatki moych podymowali, summe pięć tysięcy y
 trzysta złotych, z osobna panu Andrzeiowi dwiescie złotych, ktorem był winien
 s teyze summŷ (^ exekutuiąc summę pięćset złotych, ktoremi naznaczył do
 kościoła Potockiego^) u jej mlči paniey Jordanowej, terazniejszey przeszley
 małżaki sławney pamięci jego mlči pana Krzysztopcha Gniewosza, y potomkow
 jego mlči pozostałych, tymze przerzeczonym executorom testamentem moym
 leguię y zapisuię sługom moym y czeladzi, tak słuzały, jako y dworney
 prostey, ktory tylko mnie usługowali, aby jm zasługi ych wedle woley moey y
 zasług jch nagrodzono aby byli contenci, osobliwie pannie Zuzannie Boieleckiey
 złotych• dwiescie, panu Lewkowskiemu złotych dwiescie, Maliszewskiemu
 złotych dwiescie, Suchodolskiemu złotych dwiescie, Białoszyckiemu złotych
 dwiescie, Niemirŷkiemu złotych pięćdziesiąt, Bieleckiemu złotych sto y
 25 3B. srebra, Białonszczaku // Jędzeyowi złotych szesdziesiąt, slosarzowi złotych
 dwadziescia, Janowej złotych dwadziescia, Białobrzieskiemu według obligowey
 złotych pięćdziesiąt; tym wszystkim z maiętnosci tamtey wielednickiey
 doszedszy małżaka moja placic powinna będzie. A iezeliby ktory z nich chciał
 na gruntach wielednickich albo slobodach osiesc, tedy w tych summach jm
 dawac według summy ode mnie naznaczoney. O poddanych tez proszę, aby
 według zachowania mego zostawali y krzywdy zadney w prawach swoych
 dawnych nie mieli, a yz tez roznę processa z roznemi osobami, ode mnie
 względem dobr wielednickich zarzētę y nieskonczonę, mianowicie z
 successorami nieborczykow panow Wilanow y innemi osobami zostaią, tedy
 tez processa y długi recznię (!) u kogokolwiek będące y znayduiące się na osobę
 syna mego Franciszka Potockiego wszystkie, a wszystkie ogółem wlewam y
 transfunduię, a opiekunami dla obrony pewniejszey dziatkom moym zaznaczam
 26 y unizenie pokornie upraszam // upraszam, mianowicie jasnie wielmoznego
 jego mlči pana Jana na Zamoysciu Zamoyskiego, wojewodę kiowskiiego, mego
 mlciwego pana; jasnie wielmoznego jego mlči pana Krzysztofa z Łohoyska

Tyszkiewiczza, woiewodę czernihowskiego, jako dobrodzieia mego, z którego domu jeszcze za żywota z dawnych czasow dobrodzieystwa doznawałem, rozumiem, że y po żywocie moym łaskę y dobrodzieystwo swoje pozostałym potomkom moym oswiadczyć raczy⁴⁹, jego mci pana Jerzego Sornela, sędziego ziemskiego lubelskiego, jego młci pana Adama Drzewickiego, podsędkę ziemskiego lubelskiego, jego młci pana Jana Czerminskiego, jego młci pana Moyiesea Szeniutę, stryia małżaki mey, jego mci pana Wacława Szeniutę, brata przyrodnego małżaki mey, jego młci pana Jana Karola Potockiego, podczaszego podolskiego, jego mci pana Andrzeia Potockiego, jego młci pana Mikołaja Bieleckiego, aby jch młc nie względem zasług moich jch młciom, ale względem ludzkosci y dobrodzieystwa // y dobrodzieystwa swego tey prace się podiawszy 26 зв. łaskawie potomkom moym y miłej małżące moiey stawili, za co Pan najwyższy sam będzie nagrodą jch młciom, y tak tedy ostatniey woli moiey ten testament wonczę⁴⁹ [!] y zawieram, usilnie prosząc, aby we wszystkim podług woli moiey ostatniey y opisanie się stało napominając w tym, aby nikt y żadna osoba tak z krewnych blizkich moich y dalekich osob sprzecznymi nie byli y przeciwko tey ostatniey woli moiey nie przeczyli y nie naruszali, którego kózdego sprzecznego tey ostatniey woli moiey y nie dosię czyniących na sąd Pana Zbawiciela mego pozywam j na to ten ostatniey woli moiey testament moý zostaw⁵⁰ [!] się s pieczęcią y podpisem ręki moiey, także s pieczęciami y s podpisami rąk jch mł panow przýł moich, ode mnie do podpisu oczewiscie uproszonych, na podpisach wzejmianowanych [!]. Działo się w Woli Rzeczyckiey roku tysię szescset pięcdziesiąt dziewiętego msca january dwudziestego czwartego dnia. У того тестаменту при печати их подпис рукъ тими слова⁵⁰ Seweryn Potocky, Mikołay Bielecky z Bielcem <....>, котории дело тестамент за поданем и прозбою з виш менованого его мł, а за принятемъ моим урядовим до кнѣгъ нинѣшних кгородских оvrуцких слово v слово ест уписано. [+]

---

⁴⁹ łączę

⁵⁰ został

// к. 20•. Реляция возного ежджєня на екзекуцію при
урядє кгород^ оуруцком в справє панов Бялобрєзьких до села
Раковщизны.

Року тисєча шєстсоть сємьдєсят ѡсмого
мєца иуня второго днѣя.

На врьдє кгородскомъ в замьку его кр мл Оуруцкомъ передо мьною,
Рємьяном Сурином, ловчим Новокгородским подстаростим кгородскимъ
оуруцким и книгами нинєшними старостинскими.

Stanowszy oczewisto, wozny generał woiewodstwa kiiowskiego, wołyńskiego, brasławskiego y czernihowskiego, szlachetnŷ Demian Dimitrowicz ku zapisaniu do act niniejszych zeznał rellacie swoię temi słowŷ, jż on roku terazniejszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, miesiąca juny, pierwszego dñia, mając przy sobie stronę szlachtę ludzi wiarygodnych, pana Jana Mroczkowskiego y pana Nikona Moszkowskiego, przy urodzonych jch mściach panach Remianie Surynie, łowczym nowogrodskim, podstaroscim grodzkim owruckim, Stepchanie^ Wyszpolskim, komorniku granicznym wdsťwa kiiowskiego, pisarzu grodzkim owruckim, za requisitią urodzonych jch mściow panow Białobrzeskich, jego mści pana Czemskiego, jch mściow panow Penskich, małżakow, y innych successorow jch mściow panow Moszczenickich, actorow, za banitiami dwoma w Sądzie Głównŷm Trybunale Lubelskim, iedneŷ roku tysiąc szescset siedmdziesiąt szostego dñia siedmnastego nowembra, drugieŷ w roku tysiąc szescset siedmdziesiąt siodmego dñia dziewiętnastego octobra, od wysz mianowanych actorow na urodzonych jch mściach panach Janie

27 зв. y Ostapchiiu Trypolskich // Trypolskich y innych pozwanych w tych banitiach mianowanych, rationę gwałtowney expulsieŷ y wiolentieŷ z dobr Rakowszczynŷ y s Horodnego otrzymanych, w ktorych sprawach, gdy pomieniony woznŷ s tą stroną szlachtą do wsi Rakowszczysny przy pomienionych jch mściach panach sądowych przyjechał, tam jch mści panowie sądowi iurisdictioni swoię sądową ufundowali y bezpieczeństwo wszelakie obwołac kazali, a potym stron oboch proposity actorowey y pozwanych difendy wysłuchawszy, poniewaz w teŷ sprawie disquisitio nirium intervenit, dlatego tę sprawę cŷ totoenis [?] effectu do Sądu Głównego Trybunału Koronnego Lubelskiego odesłał i termin teŷ sprawy w rejestrze teŷ sprawie de iure nalezytym naznaczył, o czym ta remissa szyrzy swiadczy. A tak ten pomieniony wozny, na teŷ sprawie bŷwszy,

i to, co wżędowi iego należało, sprawiwszy, na tym tę swoją rellacio zeznał, prosząc, aby do act była zapisana, co otrzymał. [M]

ка. 21. Реляция возного ежджєня на екзекуцію при их мл панахъ
судовых кгород^ ѿвруцьких до села Раковщины в справе его мл^
писара кгород^ ѿв^руцького.

Року тисєча шєстсотъ сємьдєсят ѿсмого
мєца июня чєтвєртого днѧ.

На врядє кгородском в замку его кр мл Ѡвруцьком передо мною,
Рємѧномъ Сурином, ловчим новокгородским подстаростим кгородским
ѿвруцьким, и акътами нинєшними старостинскими.

Stanowszy personaliter, wozny generał wojewodstw kiiowskiego,
wołyńskiego, brasławskiego y czernihowskiego, szlachetny Demian
Dimitrowicz, dla zapisania do xiąg niniejszych jawne ѿ dobrowolnie zeznał,
jz on roku terazniejszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, mśca
maia, trzydziestego pierwszego dñѧ, był we wsi Rakowszczyźnie, powiecie
owruckim leżącєѧ, przy urodzonych jch m̃ panu Remianie // Remianie Surynie, 28
łowczym nowogrodskim, podstaroscim grodzkim owruckim, y panu Andrzejui
Redczyczu, jako subdelegacie przysięgłым na mies<..> urodzonego jego m̃ pana
Stephana Wyszpolskiego, pisarza grodzkiego owruckiego, do odprawowania
executiei y reinductiei, tak exparte jego m̃ pana pisarza, jako y jego m̃sci pana
podstarosciego obranym, gdzie jch m̃ panowie podstarosci y subdelegat, mając
przy sobie stronє szlachtє ludzi wiarygodnych, urodzonych panow Stepchana
Korkoszkє, Alexandra Redczycza, Mikołaiа y Jana Skiporow, za requisitią tegoz
pomienionego jego m̃ pana pisarza grodz^ owruckiego za banitiami wiecznemi,
aprobatą w Sądzie Głównym Trybunale Koronnym Lubelskim na urodzonych
panach Teodorze, Janie y Ostapchim Trypolskich y na innych successorach
zeszłego jego m̃sci pana Andrzeia Moszczenickiego o nieoddanie pewnych sum
w tych banitiach y approbacie specificowanych przez zeszłego jego m̃ pana
Andrzeia Moszczenickiego pomienionemu panu pisarzowi grodz^ owruckiemі
ѿ rodzicielie onego winno zostálych, na mocną executią do pomienionych dobr
wsi Rakowszczyzny gdy zjachali, tam jurisdictią swoją sądową ufundowawszy
y bezpieczeństwo wszelakie obwołac kazawszy, stron pomienionych, panow

Jana y Ostaphia Trypolskich, tam na on czas będących, przywołać kazali, a ze pomienieni panowie Trypolscy na banitio y approbatę od pomienionego jego m̃ pana pisarza grodz owruckiego, iako tez <.....> na infamię od panow Moszkowskich y banicie wieczną od tychże – od jego m̃ xiędza Ryłskiego, na infamię y banitią wieczną od jego m̃ xiędza Tyrawskiego, na banitią wieczną gleytow <...> rellacy ad casandam nie pokazali, ani zadnych obron prawnych nie wnosili, za czym pomieniony jego m̃ pan podstarosci grodz owrucky y jego m̃ pan subdelegat poddanym tamecznym, we wsi Rakowszczyźnie będącym, do gromady kazawszy, jnwentarz onych spisawszy, rękoma swymi podpisawszy, pomienionych poddanych, ktorzy nikomu przez zesłego jego m̃ pana Andrzeia Moszczenickiego nie są onerowani, takze siedliska Pustowskie, grunta, pola y sianozęci, lasy, gaię y dworek tameczni ze wszystkim budynkiem ad realem et pacificā posesionē pomienionemu jego m̃ panu pisarzowi grodz owruckiē podali y przez pomienionego woznego jntromitowali^. Ktory wozny na tey sprawie bywszy, o tym, jako sie działo swoją zeznawa rellacją, prosząc, aby do act przyięta y zapisana była, co <o>trzy mał. [+] [Corl]

28 зв. // кв. 22•. **Реляция возного ежджєня на екзекуцію при п̃нах судовыхъ кгородскихъ ѿвруцкихъ до Лугин в справе сукъцессоровъ пани Чєрниковоє.**

Року тисєча шєстсотъ сємъдєсятъ ѿсмого
мєца июня шостого д̃ня.

На врьдє кгородском в замку єго кр мл Ѿвруцком передо мною, Ремияном Сурыном, ловчим новокгородским, подстаростимъ кгородским ѿвруцким, и акътами нинєшними старостинскими.

Stanowszyoczewisto, wozny generałwojewództwkiowski, brasławskiego y czernihowskiego, szlachetny Demian Dimitrowicz, ku zapisaniu do act ninieyszych zeznał rellacją swoją temi słowy, jż on roku terazniejszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, m̃sca juni czwartego dnia, mając przy sobie stronę szlachtę pana Jana Alexandrowicza y pana Jana Mroczkowskiego, przy urodzonych jch miciach panach Remianie Surynie, łowczym nowogrodzkim, podstaroscim grodzkim owruckim, Stephanie Wyszpolskim, komorniku wd̃stwa kiiowskiego, pisarzu grodzkim owruckim, za requisitią successorow zesłєy

je msči paney Hrehorowey Czernikowey, za decretami trybunału lubelskiego, dwoma z oczewistych controwersy po wywiedzionych jnquisitiach ratione expulsiey gruntow do wsi Womiuk [?] należących y przyłączenia onych do Łuhin do zapłacenia szkod za tym podiętych ferowanemi y za banicią wieczną ratione contrawentiey tym decretem otrzymaną, jezdził na odprawienie executiey mocney do miasteczka Luhin y wsi Łuhynek, a ze w miasteczku Łuhynach za spustoszeniem onego ludzi mało sie co znayduię. Do wsi Łuhynek, gdzie y dwor jest, gdy przyiachął tam do dworu, wrota zawartę zastawszy, w ktorym dworze poddani tameczni z rucznicami zgromadzeni zostawali, przede wrota zawartę ze dworu wyszedszy, słudzy jch m̃ panow Kowalowskich małżaków^ szlachetni panowie, Władysław Jasinsky y Paweł Lipinsky, za ufundowaniem przez jch m̃^ panow officialistow grod^ owruc^ juridictiey jmieniem jey m̃ paniey Heleny Kowalowskiego Janowey Zahorowskiey, sędziney ziem włodzimirskiey, odprawowania tey executiey fortiter bronili, powiadaiać, jz tu do tych dobr jey m̃ pani sędzina^ ziem włodzimirska, a nie jch m̃ panowie Kowalewscy, małżakowie, należy, za czym pomienieni jch m̃ panowie officialistowie w tey odprawowaney executiey widząc stronę pomienioną jmpugnuiącą tym, ze wozny oswiadczyli^. A tak pomieniony wozny na tey sprawie bywszy, iako sie działo prawdziwie, o tym tę swoje zeznawa rellacją, prosząc, aby do act przyięta y zapisana była, co otrzymał. [+] [Corl]

29 // к҃г. 23. Сознанє запису реформацїи ѿд его мл пана Потоцького
єє мл панє малжоньцє его мл служачого.

Року тисеча шістьсотъ семдесят ѿсмого
мсца июня сємого дня.

На врядє кгородскомъ в замьку его кр мл Сѡвруцькомъ передо
мною, Ан҃дриємъ Рєдчичомъ, на *той* часъ намєсникомъ подстароства
ѡвруцького, и книгами нинєшньими кгородскими ѡвруцькими.

Перьсоналитерь становши, урожоньї его мл пань Францишекъ на
Потоку Потоцькїй для вписаня до книг нинєшнихъ кгородских ѡвруцьких
подали ѡчевисто призналь листь доброволньї реформацїи запис
свое водлуг права справленя, с подписомъ руки свое для тоє ѿд себе
урожденого єє мл панє малжонцє свое, ниже v том записе мянованѡ, даньї
и служачї, ѡ чим тотъ записъ ширє в себе ѡписуєть, которого подавши,
устнымъ ѡчевистимъ и добровольнымъ сознанємъ своимъ ствердивъши
и змоцнивши, просиль, абы принять и въ книги нинєшньїе кгородские
ѡвруцькїє вписанї был, *которого* ја, уряд примуючи, читаломъ, и тые
суть слова его. Ja, Franciszek na Potoku y Wielechnikach Potocky, odstąpiwszy
swey własney sobie należney jurisdicciey ziem prawa wojewodstwa y powiatu,
a pod ninieyszy act, list, zapis dobrowolny y liscie jkme [!], actu teraznieyszego
zeznania siebie samego, dobra y potomki swe poddaiac y wcielaiac jasnie,
29 зв. jawnie y dobrowolnie zeznam kazdemu, komu // komu by o tym wiedziec
należało, teraz y na potom, zawsze ku pewney donoszący wiadomosci, jz ja z
woli y przeizrzenia Bozkiego w stan swięty małzensky wziowszy urodzoną jej
mśc panią Constancią Pogirskiego z niegdy urodzoną jch mścią panią Nastazią
Strydyłowną Lenkiewiczową j Pohorską, pisarżową ziemską możyрską,
curke splodzoną, po ktorey małżące mey z miłości jch mści panow rodzicow
oney posagu ukazanego sobie maiac trzydziesci tysięcy złotych naprzod na
maiętnosci dziedzicznej Malewiczach, w wojewodstwie minskim a powiecie
rzeczyckim leżącey, sposobem zastawnem y długiem prostym szesnascie
tysięcy złott^ poł^ na maiętnosci zasie nazwaney Kotczyszczach, poł szostu
tysiąca złotych a residium w sumie gotowey y w wyprawie we złocie, srebrze
wedle szacunku przyjacielskiego ukazane, naznaczone, assecurowane y oddane
sobie maiac, y w tych maiętnosciach juz pacificus possesor zostawiaący wspoł
z miłą małżaką moią. Kiedy naypierwszy aditus patuit za otworzeniem xiąg

grodzkich owruckich, pod ktorem grodem maiętnosci moię dziedzicznę, miasto Wielelniki, cum adiacentiys leżā y zostaiā, tedy ja, ostrzegszy całosci moię o dawniejszym nieprzyznaniu przeciwko wianu y posagowi wziętemu sposobem wyzy opisanym, takowāz sūmę przywianku trzydziestu tysięcy złotych, to iest wiana, y przywianku w kupę złączywszŷ, szescdziesiąt tysięcy złotych na dobrach moych, miescie Wielelnikach, ŷ wszelakiey przyległosci takiey na maiętnosci moięŷ, wsi Potoku, w wojewodstwie lubelskim zostaiācey, wnosze, zapisuię ŷ assecuruię, ktorey to sumy przywiankowej, strzez panie Boze smierci, na mnie, zeznawaiācego, ma spokojnie zazywac adniť // adniť sū tempora 30 annihil ominus na tychze dobrach moych wyżeŷ mienioneŷ jch mści paney małżāce mey dozŷwocie tak leżācych, jako ŷ ruchomych^a waruię y zapisuię, ktorego dozŷwocia, ode mnie tym zapisem warowanego, ma spokojnie, strzec Boze smierci, na mnie zazŷwac adnitae sū tempora, jako naydaley zyiāc. Jednak po smierci oneŷ tę dobra moię dziedzicznę leżāce y ruchomę do własnych moych successorow redire powinni trybem y sposobem, wedle prawa pospolitego opisanŷm, w czym oboygu względem successorow moych zakład szescdziesiąt tysięcy złotych wnosze na nich y dobra moię owiāzam, gdyby w czymkolwiek przeszkodę y jmpediment czynili, forum incasu jmpedimenti facti naznacziāc, w grodzie owruckim, kędy dobra moię consistent, abo tam, kędy od Rzeczy Pospoliteŷ wojewodstwu kiiowskiemu sądy naznaczonę będā, takze y wojewodstwa wołyńskiego, grodach y powiatach do niego należācych, w grodzie y ziemstwie termin zawity stanowienia się skladaaiācy, nie zasłaniaiācy się zadnemi dollatiami, motiami, appellatiami y jnszemi prosequitiami, jn genere exceptiami prawnymi y nieprawnymi, proszāc, aby to wszystko do xiąg przyięto y zapisano było, co otrzymał Franciszek na Potoku Potocky. [V]

кд. 24•. Созънанє запису квитовъного ѿд его мл пана Стефана
Вышпольского, писара кгородского ѿвруцького, паномъ
Бовсуновскимъ, служачого.

Року тисеча шестьсотъ сѣмъдѣсятъ девятого
мѣца іюня сѣмого днѣя. [+]

30 зв. // На врьдѣ кгородскомъ в замьку его корѡлевское милости Ѡвруцькомъ
перѣдо мьною, Михаломъ Коньчаковъскимъ, намѣсникомъ подьстароства
ѿвруцького.

Персоналитер становъши, urodzonŷ jego mŝ pan Stepchan Wyszpolsky, komornik granicznŷ woiewostwa kiiowskiego, pisarz grodzsky owrucky, dobrowolnie zeznał, jŷ zeznawaiący szlachetnych panow Hapona, Zewzŷka, Leska, Suszka y Waska Bowsunowskich ze wszystkich actŷ, protestacŷ, banicŷ przez zeznawaiącego otrzymanych, wzglѣdem spalenia młyna litkowskiego y szkod poczynienia kwituіѣ wiecznemi czasy wolnych, czynіѣ tѣ wszystkie protestuіѣ, aktіѣ y banitѣ kassuіѣ, umarzam y anni<.....> zadnego praetextu do nich nie zostawіѣ, co zeznawszy, prosił, aby to zeznanіѣ onego do act ninieyszych grodzkich owruckich było przyjętѣ y zapisanѣ, co otrzymał Stepchan Wyszpolsky, komornik graniczny wdŝtwa kiiŝ^ pisarz grodz^ owrucky. [+]

31 // кѣ. 25•. Рѣляция возного ѣждѣженѣ на ѣкзѣукуцию [!] при ихъ
мл панахъ судовыхъ до Лугинокъ в справѣ его мл пна Збурковъского.

Року тисеча шѣстсотъ сѣмъдѣсятъ ѡсмого
мѣца іюня ѡсмого днѣя.

На врьдѣ кгородскомъ v замьку его кор^ мл Ѡвруцькомъ перѣдо мьною, Рѣмяномъ Суриномъ, ловъчимъ новокгородскимъ, подстаростимъ кгородскимъ ѿвруцькимъ, и актѣами кгородъскими старостинскими.

Personaliter ad acta stanowszy, woznŷ generał woіѣdstwa kiiowskiego, wołynskiego, brasławskiego y czernihowskiego, szlachetny Demian Dimitrowicz, ku zapisaniu do act ninieyszych zeznał rellacie swoіѣ temi słowy, jŷ on, maiąc przy sobie stronѣ szlachtѣ ludzi wiarygodnych, panow Jana Alexandrowicza y pana Jana Mroczkowskiego, za requisitią urodzonego

jego mści pana Jana Zburkowskiego roku teraznieyszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, miesiąca juni, czwartego dnia, przy urodzonych ich mściach panach Remianie Surynie, łowczym nowogrodzkim podstaroscim grodzkim owruckim, Stepchanie Wyszpolskim, komorniku granicznym kiiowskim, pisarzu grodzkim owruckim, za decretami sądu komisarskiego w Sędomirzu feria quinta pridiã festi Sanctã Hedvigis electã anno domini millesimo sexcentesimo septuagesimo septimo między pomienionym jego mściã panem Janem Zburkowskim, actorem porucznikiem, a urodzonym jego mściã panem Stanisławem Kowalowskim, łowczym kiiowskim, rotmistrzem jego kř mści, y panem Macieiem Ciechanowskim, towarzyszem y deputatem, teyze chorągwie pozwanemi, ratione zawięcia suňy // suňy dziesięciu tysięcy 31 3B. pięciuset osmdziesiąt osmiu złotych y groszy dwudziestu szesci actorowi y kompanię nalezytych stałym, gdy dnia wysz mianowanego do dobr urodzonego jego mści pna łowczego kiiowskiego, w wojewodstwie kiiowskim leżących, do miasteczka Łuhyn wprzod, w którymże ludziom ale y nie było komu o tey sprawie opowiedziec, do wsi Łuhynek, w ktorey dwor y czeladz jch mlsčich panow Kowalowskich, małżaków, zostawali, przyiachali, tam poddanych tamecznych we dworze tamecznym z rucznicami zastawszy, y przed wrotami zamknionemi sług jch mściow panow Kowalowskich, małżaków, Władysława Jasinskiego y Pawła Lipinskiego zastali, którym decreta pomienionę przeczytawszy y o tey sprawie opowiedziawszy, jurisdiction sądową ufundowali y omnem securitatẽ obwołać woznemu wysz mianowanemu kazali. A ze już pomienieni słudzy Jasinsky y Lipinsky jmieniem jej mści paniey Heleny Kowalewskiego Janowey Zahorowskiey, sędziney ziemskiey włodziimirskiey, prawem jey mści odprawowania tey executiey w tych dobrach pomienionych Łuhinach y Łuhinkach zabronili y nie dopuscili. Za czym pomienieni jch m panowie officialistowie grodzscy owrucscy za takową jn pugnatiã tę sprawę remisã swoią do Sądu Głownego Trybunału Koronego Lubelskiego odeslali, co ze tak, a nie ynaczy było, wozny wysz mianowany o tym tę swoię prawdziwą zeznał rellaciã, prosząc, aby do act była przyięta y zapisana, co otrzymał. [+]

кѣ. 26°. Рѣлящія возного ѣздженя на екзекуцію до Варєвиго в
справѣ его мл Криницко҃го.

Року тисеча шѣстсотъ сѣмьдѣсят ѡсмо҃го
мѣсца июня ѡсмо҃го днѣя.

32 // На врядѣ к҃городскомъ в замъку его кр мл Сѡвруцьком передо мѣною,
Рѣмяномъ Суриномъ, ловчим новок҃городским подстаростимъ к҃городскимъ
ѡвруцким, у actami grodzskimi staroscinskimi.

Stanowszy oczewiscie, wozny generał woiewodstw kiiowskiego, wołyńskiego, brasławskiego y czernihowskiego, szlachetny Demian Dimitrowicz, ku zapisaniu do act ninieyszych zeznał rellację swoją temi słowy, iż on roku terazniejszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, msc̃a maia, dwudziestego siódmego dnia, mając przy sobie stronę szlachtę pana Jana Alexandrowicza y pana Jana Mroczkowskiego, przy urodzonych jch m̃s̃ciach panach Remianie Surynie, łowczym nowogrodzkim, podstaroscim grodzkim owruckim, Stepchanie Wyszpolskim, komorniku woiewodstwa kiiowskiego, pisarzu grodzkim owruckim, za requisitią urodzonego jego m̃s̃ci pana Stepchana Krynickiego, był we wsi Warewiczach, w dobrach dziedzicznych zesłęgo urodzonego^ jego m̃s̃ci pana Szczęsnego Charlinskiego, w woiewodstwie kiiowskim a powiecie owruckim leżących, dla odprawienia executey mocnej za banicią wieczną w Sądzie Głównym Trybunale Lubelskim na instantią pomienionego jego m̃s̃ci pana Krynickiego, powoda na urodzonych jch m̃s̃ciach panach Dominiku Charlinskim y innych successorach y possesorach dobr̃ pana Szczęsnego Charlinskiego pozwanych, w sprawie o expulsią z dobr̃ Warewicz y Ryzkow w sũmie pewney w tey banitiei specificowaney rodzicowi actorowemu przez pomienionego Szczęsnego Charlinskiego modo obligatorio zawiedzionych jntentowaney otrzymaną, jezdził na odprawienie mocney executey do wsi mianowaney Warewicz, do ktorey wsi gdy przyiachał, tam wrota do dworu zamkniętę zastawszy, do ktorego dworu jeŃ m̃s̃c̃ pani Teopchila Gasparskiego Tyszkiewiczowa, na ten czas posesorka wsi Warewicz y Ryzkow, 32 зв. do dworu // do dworu nie dopuściła. Jednak jch m̃s̃c̃ panowie officialistowie grodzcy owrucscy, dosic̃ czyniąc prawu pospolitemu u poddanego tamecznego warewickiego, nazwanego Jwana, iurisdictionią swoją urzędową ufundowawszy y przez tegoż woznego bezpieczeństwo wszelakie stronom obwołać kazawszy, do odprawowania executey przystąpili. A ze pomieniona jej m̃s̃c̃ pani

Tyszkiewiczowa z dwoma przyjaciółmi swymi, na ten czas przy jej ms̃ci będącemi, do jch ms̃ciow panow officialistow przyszedszy, prawem swoym y jego ms̃ci pana małżaka swego nie będąc to banitią mianowaną onerowani, tey executiey zabroniła y nie dopuściła. Y tak pomieniony wozny na tey sprawie b̃wwszy y to, co urzędowi iego należało, odprawiwszy, o tym tę swoją prawdziwą zeznawa rellacją, prosząc, aby do act przyjęta y zapisana była, co otrzymał. [+] [Corl]

**кз. 27•. Реляция возного ежджѣна на екзекуцію до Лугин и до
добр панов Стадецкихъ в справѣ его мл п̃на подкоморего киев^**

Року тисеча шестсотъ сѣмьдѣсятъ ѡсмого
мѣца июня ѡсмого д̃ня.

На вряде кгородскомъ в замку его кр мл Гвруцьком передо мною, Рѣмянном Суриномъ, ловчимъ новокгородским, подстаростимъ кгородскимъ гвруцькимъ, и актами кгородскими старостинскими•.

Stawszy oczewiscie, wozny generał woiewodstw kiiowskiego, brasławskiego y czernihowskiego, szlachetny Demain Dimitrowicz, ku zapisaniu do act niniejszych zeznał rellacie swoją temi słowy, iż on, mając przy sobie stronę szlachtę ludzi wiarygodnych, pana Jana Alexandrowicza y pana Jana Mroczkowskiego, przy urodzonych jch ms̃ciach panach Remianie Surynie, łowczym nowogrodzkim, podstaroscim // podstaroscim grodzkim 33 owruckim, Stepchanie Wyszpolskim, komorniku granicznym woiewodstwa kiiowskiego, pisarzu grodzkim owruckim, za requisitią wielmożnego jego m̃sci pana Marcina Czaplica, podkomorzego woiewodstwa kiiowskiego, roku teraźniejszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, m̃sca juni, pierwszego d̃nia, w przod za decretami dworu w Sądzie Grodzkim Włodzimirskim jnfamią y banicią wieczną, za która tu tegoż jego m̃sci pana podkomorzego kiiowskiego y urodzonych panow Marcina Łuzkowskiego y Kazimierza Skulimowskiego na urodzonych jego m̃sci panu Stanisławie Kazimierz Kowalewskim, łowczym kiiowskim, Michale y Zachariaszu Staweckich y innych w tym processie mianowanych pozwanych, względem sprzeciwienia się decretowi trybunalskiemu niezasiedzenia wieży y niecontinuowania oney, także nie dosię uczynienia w grywnach decretom przysądzonych za drugą jnfamią y banitią wieczną, za którego samego jego m̃sci pana podkomorzego

kiiowskiego ratione dis percursionis przez pozwanych seymikow difidatie y innę wiołentic poczynionę y do szkod na dwadziescia tysięcy złotych polskich actora przyprowadzenie, jako tez y za aprobatami, w tych jnfamiey y banitiei w Sądzie Trybunalskim Lubelskim otrzymanemi jezdziv y był przy mianowanych jch mściach panach officialistach grodzkich owruckich na odprawienie executiei do dobr dziedzicznych urodzonych jch mści panow Michała y Zachariasza Staweckich do wsi Zarudia y Czernihowicz, w powiecie owruckim leżących. Do ktorey wsi gdy przyiachał s pomienionemi pany officialistami, tam zastał urzędnika tamecznego, urodzonego Jana, takze woyna Miska Moskalenka, y drugiego podwoyskiego Tymosza Macele, y drugih poddanych z Zarudni, Czernigowicz y Weławska, na ten czas tam zgromadzonych, ktorym o tey sprawie pomienieni jch mści panowie officialistowie grodzscy owrucscy opowiedziawszy, jnfamie // jnfamie y approbaty przeczytawszy, juridictią swoię urzędową, jako prawo kaze u mianowanego woyna zarudzkiego, przez tegoz woznego ufundowawszy, bezpieczeństwo wszelakie stronom obwarowawszy, do czynienia executiei przystąpili, stron obudwuch z obronami y probaciami do tey sprawy nalezytemi przywołać kazali. Ktory to urzędnik, woyn, y podwoyski, y wszystka gromada z Zarudia, Czernihowiec y Weławska, dobr dziedzicznych panow Staweckich, armatną z rucznicami zgromadzeni, zadnych obron prawnych nie wnosząc, ani gleytu na tę jnfamie y banicie panom swoim od jego kr mści danego nie producuiąc, fortiter tey executiei odprawowania jmieniem jch mściow panow Staweckich panow swoich zabronili y nie dopuscili^a. Tegoz roku wyzy mianowanego y miesiaca, a dnia czwartego tenze wozny zeznał, jż przy tychze jch mściach panach officialistach grodzkich owruckich jezdziv do dobr zastawnych urodzonego jego mści pana Stanisława Kazimirza Kowalowskiego, łowczego kiiowskiego, do miasteczka Łuhyn y do wsi Łuhynek, w tymze powiecie owruckim leżących, za siedmią jnfamii y banicý, y czterma approbatami, tak w Sądzie Grodzkim Włodzimirskim, jako w Sądzie Głównym Trybunale Koronným Lubelskim, z actoratu tegoz wielmoznego jego mści pana podkomorzego kiiowskiego, sług y poddanych onego o roznę protestacie na tychze jch mściach panach Kowalowskich, małżakach, otrzymanemi, gdzie we wsi Łuhynkach zastawszy we dworze poddanych tamecznych z rucznicami zgromadzionych, wrota do dworu zamknięte, przed ktorę wrota szlachetni panowie Władysław Jasinsky y Paweł Lipinsky, słudzy jch mści panow Kowalowskich, małżaków, wyszedszy ze dworu, za ufundowaniem przez jch mści panow officialistow grodzkich

owruckich jurisdictiey, jmieniem // jmieniem jey mści paney Heleny 34 Kowalowskiego Janowej Zahorowskiey, sędziney ziemskiej włodzimirskei, odprawowania tey executiey fortiter bronili, powiadaiąc, iż tu do tych dobr jey mści pani sędzina ziemska włodzimirska, a nie jch mśc panowie Kowalowscy, małżakowie, należy, za czym pomienieni jch mśc panowie officialistowie w tych odprawowaných executiach, widząc (pomienioną) pomienioną stronę impugnującą, tymże woznym oświadczyli, a tak pomieniony wozny na tey sprawie bywszy, jako sie działo prawdziwie, o tym swoją tę zeznawa rellacją, prosząc, aby do act przyięta y zapisana była, co otrzymał. [Corl]

кї. 28_. **Реляция возного ежджєня на рєиндукцію з их мл
пны судовыми кгород^ оуруц^ и поданя в посєсыю добр Хабного и
подданных єго млсти пану Суринови, подстарос^ кгород^ оуруцкому.**

Року тисєча шєстсотъ сємьдєсѧтъ ѡсмого
мєца июня ѡсмого днѧ.

На врьдє кгородском в замку єго кр мл Оуруцком передо мною, Стефаном Вышполским, коморником кграничным воеводства Киевского, писаром кгородским оуруцким, jako субделєкгатом до сусцептованя тоє толко реляции ужитым и засажєнимъ, и актами нишъними [!] кгородскими старостинскими.

Stanowszy oczewiscie, wozny generał wdštw kiiowskiego, wołyńskiego, brasławskiego y czernihowskiego, szlachetny Demian Dimitrowicz, ku zapisaniu do act ninieyszых zeznał rellacją swoją temi słowy, iż on roku teraznieyszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, msca maia, dwudziestego szostego dñia, mając przy sobie stronę szlachtę pana Jana Alexandrowicza y pana Jana Mroczkowskiego, przy urodzonych jch mściach Stephanie Wyszpolskim, komorniku granicznym wdštwa kiiowskiego, pisarzu grodzkim owruckim, Andrzeiu Redczyczu, jako subdelegacie przysięgłym na mieyscu jego mści pana Remiana Suryna, podstarosciego // podstarosciego grodzkiego owruckiego, 34 зв. uproszonym за requisitią tegoz jego mści pana Suryna, podstarosciego grodzkiego owruckiego, był w miescie Chabnym, w woiewodstwie kiiowskim a powiecie owruckim leżącego, dobrach dziedzicznych urodzonego jego mści pana Dominika Charlinskiego, dla odprawowania mocney executiey y reinductiey w

dobra onego za decretami Sądu Głównego Trybunału Koronnego Lubelskiego. Pierwszą banitią roku tysiąc szescset szescdziesiąt czwartego msca septembra wtorego dnia od pomienionego jego mści pana Remiana Suryna, teraznieyszego podstarosciego grodzkiego owruckiego, na pomienionym panu Dominiku Charlinskim y na innych possesorach dobr Chabnego otrzymaneŷ, w sprawie o nieoddanie sũmypięciuset y dziewięciudziesiąt złotych polskich na zapis winneŷ, a w nieoddaniu y niepuszczeniu dobr w possesią miasteczka Chabna drugiey banitiei otrzymaney y k approbatą teyze banitiei w tymze Sądzie Głównym Trybunalskim Koronnym Lubelskim otrzymaną. Gdy dnia wyzy mianowanego do miasta Chabnego pomienieni jch mści panowie officialistowie przyiechali, woŷta tamecznego nazwanego Miska Kuchtenka zastawszy, ktoremu przykazali jch mści panowie officialistowie, aby tak mieszczanom, jako y innym poddanym chabenskim, do gromady znisć kazali, jakoz za roskazaniem pomienionego woŷta, gdy się gromada zesła do domu woŷtowego, tam jurisdiction swoię urzędową jch mści panowie officialistowie ufundowawszy, bezpieczeństwo wszelakie temuz woznemu wysz pomienionemu obwołać kazawszy, banitie y approbate pomienionę przed woŷtem, gromadą y swieszcznikiem tamecznym pomienieni jch mści panowie officialistowie przeczytawszy, jnwentarz poddanych tamecznych spisawszy, rękoma swymi podpisali, y pomienionę poddanę nemine jmpugnante do posesyeŷ y spokojnego dzierzenia pomienionemu jego mści panu Remianowi Surynowi, łowczemu nowogrodzkiemu podstarosciemu grodzkiemu owruckiemu, podali i postąpili. Jakoz pomienieni poddani zaraz wszelakie posłuszenstwo jego mści panu podstarosciemu grodzkiemu oddawac zaczęli y za pana swego mieć declarowali. A tak pomieniony wozny na tey sprawie bywszy y to, co urzędowi onego należało, odprawiwszy, na tym tę swoię prawdziwą zeznaw rellację, prosząc, aby do act przyięta y zapisana była, co otrzymał. [+] [Corl]

// кф. 29•. **Ѓблята интерцызы miedzŷ ego мл паном
Францишькомъ Потоцьким а велможным ego млтю паномъ
маршалкомъ Речицким и малжонкою ego млти.**

35

(Original tej intercyzy biorę Fedor Lewkowsky.)

Року тисеча шѣтсоть сѣмдѣсят ѡсмого
мѣца јоня десятого днѣя.

На врьдѣ кгородскомъ в замъку ego кр мл Ѓвруцькомъ передо
мъною, Анѣдрѣемъ Рѣдичемъ, на *той* час намѣсникомъ подстароства
ѡвруцького, и книгами нинѣшними кгородскими ѡвруцкими.

Персоналитер становъши, урожены пан Федор Левъковскій, слуга
уроженного ego мл пана Францишка на Потоку Потоцкого, именемъ (того
жъ) того жъ ego мл пана своего, премсыса [!] солѣнни манифѣстацыѡне
и въ акъта ѡвруцкіе передъ тымъ нонѣ патѣжанъть, для которыхъ не
ѡтвартя и до кгороду не спровоженя поданъе нижего мянованого
мунимену интерцызы быт ны могло, едѣнак ижъ теперъ акъта патѣтъ,
тѣды прекивѣн<..> суѣ индѣмнитати тую интерцызу межы ego мл панѣмъ
Францишкомъ на Потоку Потоцькимъ а велможнымъ ego мл паномъ Леѡномъ
Погирскимъ, маршалкомъ речицкимъ, и велможною еѣ мл панѣю
Анастазыѣю Ленкевичовною и Погорскою (Погирскою) маршалковою
речицкою, правнѣ списаную и подписами рукъ стѣврженую, ѡ симъ тая
интерцыза ширѣго v собѣ *маѣт* для записаня до книгъ нинѣшнихъ кгородскихъ
ѡвруцкихъ пер ѡблятамъ подалъ, просѣчи, абы была принята и въ книги
нинѣшне вписана. Я тѣди урядъ до книгъ примуючи, читаломъ, которая такъ се
v собѣ *маѣт*. Na chwałę Boga wszechmogącego, w Trojcy Świętej Jedynego.
Zapisanym jego mlst pana Franciszka na Potoku Potockiego przez jch mśc // 35 зв.
mściow panow, przyłł^ pokrewnych swoich zacnych, wielmożny jego mśc pan
Leo Jan Pogirsky, marszałek rzeczyckiŷ, y wielmożna jej mśc pani Anastasia
Lenkiewiczowna y Pochorska (Pogirska) Pogirska, marszałkowa rzeczycka,
jeŷ mści pannę Constantiŷ Pogirską, marszawkownŷ rzeczyką, curkę swoiŷ, w
stan święty małżęskyznaczaiŷ, czas wykonania tego aktu za gorŷcŷ instantiŷ
jch mści panow przyłł dzis pozwalaiŷ, po ktorej jeŷ mści pannie corce posagu z
dobr oŷczystych y macierystych trzydziŷci tysięcy złotych polskich assignuiŷ,
y tę sumę trzydziŷci tysięcy złotych polskich po wykonaniu aktu we dwie
niedziele w grodzie ktorymkolwiek ubi bona consistent cum praefixione sŷmŷ

solutionis na święto Świętego Jana blisko przyszłego zapisac obliguią się. Ponieważ w wojewodstwie kiiowskim propter hostilitatem xiąg positia tak grodzkich, iako y ziemskich byc nie może. Tam tedy jego mśc pan Franciszek na Potoku Potocky, zaraz na ten czas jej mści pannie Constantiey Pogirskiey, marszałkownie rzeczyckiey, na ten czas małżącę swojej, takową sůmą dotis stotidem do takiej modo reformatorio super medietatem omnium bonorum tuo sum in regno Polonia, ă duccata lituaniă consistent victato zapisac submituie się. Przy takowych zapisach jego mśc pan Franciszek na Potoku Potocky jej mśc pannie Constantiey Pogirskiey, marszałkownie rzeczyckiey, na ten czas małżącę swojej, dozywocie super omnibus bonis ubicunque habitis et habendis consistent informa suscipientis sama, zapisac powinien będzie, wzajemnie tez jej mści panna Constantia Pogirska, marszałkowna rzeczycka, na ten czas, jego mśc pana Franciszka na Potoku Potockiego małżką jego mści będąc zapisac ma, którą to wszystkie conditie jch mści strony obędzie pod zakładem szescidziesiąt tysięcy złott[^] połł[^] strzymac, zyscic y roborowac ab inviceni submituią się sobie u xiąg w grodzie, iako naybliższym. Działo się w Kotczyszczach dnia, miesiąca februarý, dwudziestego czwartego, roku tysiąc szescset siedmdziesiąt szostego, y тоє интерцизи подпис рукъ тыми словы:

- 36 Leo Jan Pogirsky, marszałek rzeczycky // rzeczycky, nomine meo, y małżaki mej pisma nieumiejętnej^o. Franciszek na Potoku Potocky ręką swą, ustnie i zobopolny przyiaciel y pieczętarz do teý jntercyzy Władysław j Pohorsky Lenkiewicz, podkomorzy mozyrský ustnie proszoný y zobopolny przyiaciel do tej jntercyzy uproszony Roman Lenkiewicz y Pohorsky, podczaszy mozyrsky, ustnie proszony pieczętarz Paweł Trýpolsky. Которая та интерцыза, за поданем и прозбою з вышь менованое особы, а за принятемъ моим урядовим слово v слово до кныг нинешньихъ кгородскихъ оворуцькихъ есть уписана. [+]

л. 30•. Сблята запису од его мл пна маршалка Речицького его мл
пану Потоцкому, служачого.

Року тисеча шестсотъ семдесят осмого
мса июня десятого дня.

На вряде кгородском в замку его кр мл Свруцком передо мною,
Аньдреємъ Редичом, на тот час намесником подьстароства свруцького,
и книгами нинешньими кгородскими свруцкими.

Персоналитер становши, урожонъ панъ Федор Левъковскій, слуга
уроженного его мл пана Францишка на Потоку Потоцкого, именемъ
того жъ его мл пана своего для вписаня до книг нинешньих кгородских
свруцьких подал пер облятам лист добровольнъ. Запис заставнъ водлуг
права справленъ од велможного его мл пана Леона Яна Покгирского,
марьшалка речицького, уроженому его мл пану Францишкову на Потоку
Потоцкому, на рѣс ниже в том записе выражоную, данъ и служаѣ, о
чомъ тотъ запис ширѣ в собе обмовляеть, которого подавши, просил,
абы в книги нинешньи вписанъ был. Я теди, уряд онъ запис прѣмуючи,
читаломъ, которъ так се в собе маєт. Ja, Leon Jan Pogirskij, marszałek
rzeczycky, odstąpiwszy swej własnej naleznej jurisdicției wojewodstwa prawa
y powiatu a pod ten moŹy dobrowolny zastawnŹy zapis sam y z dobrami // y z 36 зв.
dobrami memi leżącemi poddaiąc y wcielaiąc, zeznam tym moym listem
zastawnym dobrowolnym zapisem, komu by o tym wiedziec należało, teraz y
na potym, będącym ludziom swiadomosci donosze, jz ja assecurowaną сумę
posagową z dobr oŹyczystych y macierzŹystŹych jego mści panu Franciszkowi
na Potoku Potockiemu, synowi memu, y pani Constantiey Pogirskiej
Franciszkowej Potockiej, corce mej miłej, trzydziesci tysięcy w yntercyzie
mianowanę w ten wypłacam sposob na maiętnosci mey dzidzicznej nazwanej
Malewiczach, w wojewodstwie Minskim w powiecie Rzeczyckim leżąceŹy,
modo obligatorio et simplici debiti zapisuię szesnascie tysięcy na maiętno
zas moiej nazwanej KotczŹyszczach od niebozczyka, s tŹey pamięci jego mści
pana Alexandra Lenkiewicza y Pohorskiego, podsędka moŹŹyrskiego, mnie
wliwkowym prawem percessionem juris puszczonę w пуł szostu tysięcy.
Tedy ja, jako wysz mianowaną dziedziczną maiętnosc moią, Malewicę, w
pomienioney суміе puszczam z Rudnią y z Nowikami et en omnibus do niey

attinentiys należącemi, tak na Kotczyszcz prawo mnie służące wlewam y czynie transfusią exnunc officiasie jntromisyey, dopuszczam gotowizną zas jn parata, pecuria, trzy tysiąca złotych polskich currenti moneta oddaie residium zas m puro anno et argenterea w szacunku przez jch mści od panow przyacioł wypłacam y oddaie, wysz mianowanę maiętnosci tę moię puszczam jn realem posesionem jego mści panu Franciszkowi na Potoku Potockiemu, synowi memu, y paney Constantiey Pogirskiej Franciszkowej Potockiej, corce mej milej, przez woznego y szlachtę, ktorych sobie na ten czas przysposobic będą mogła ze wszystkimi przynależnosciami, poddanemi w tych maiętnosciach będącemi, z jch powinnościami, robotami, podwodami, czynszami pieniężnymi, danią miodową y groszową, poborami podymnemi, rzeczkami, młynami y gony bobrowemi, polmi, sianozęciami, borami, lasami y wszelkimi do tych maiętnosci przynależnosciami poddanemi y pożytkami z dawna do nich należącemi. Ktora to zastawa poczyną się od dnia dziewiątego marca w 37 roku teraznieyszim // teraznieyszym, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmym, a konczyc sie ma ta zastawa o takowymże czasie we trzy lata, to iest w roku tysiąc szestset osmdziesiątym pierwszym, a za nieokupieniem tych maiętnosci na tym terminie, tedŷ znowu od trzech lat do trzech lat, nierozdzielnie po sobie ydących, az do okupna y oddania wysz mienioneŷ sũmŷ maią y wolni będą jch mśc tych maiętnosci, to iest Malewicz y Kotczyszcz, spokojnie trzymac y wszelakich pożytkow z nich przychodzących zazywac o wykupnu. Jednak tych maiętnosci maią jch mśc przed rokiem wykupna, za niedziel dwanascie przez woznego y szlachtę jure merito obwiescic, a po obwieszczeniu nadaley w tydzien rellacją do xiąg grodzkich, lub rzeczywickich, lub tez możyrskich wniesc, a oddanie wysz pomienionej sũmy pieniędzy, in loco competenti, lub tez w grodzie ktorymkolwiek nalezytym, przy xięgach grodzkich byc ma. Ktorey sũmy niczym ja sam trudnic y ni od kogo inszego aresztow na tę sũmę zanesionych przŷmowac nie mam, z rozeyscia tez poddanych, zgorzenia i spustoszenia tych maiętnosci obudwu, czego, Boze uchoway, powinien będę jch mściom kwitowac rumaciey przŷ wykupnie niedziel dwanascie s posłuszenstwem poddanych y uzywaniem wszelakich pożytkow w tych maiętnosciach. Jego mści panu Franciszkowi Potockiemu y pani Constantieŷ Pogirskieŷ Potockiej, małżące jego mści, pozwalam, wolno tez będzie jch msciôm, osobom wysz mianowanym, tę maiętnosci obedwie, lubo y poroznu, tako tymze prawem zastawnym y w takowejze sũmie pieniędzy, komu chcąc puscic y prawo swoię wlac, a ia temu przeciwnŷ byc nie mam, y owszem od wszelakich krzywd y

impedimentow od kazdego boronic y zastępowac mam y powinien pod zaręką trzydziestu tysięcy złotych y nagrodzeniu szkod y nakładow na gołę rzeczenie słowa, krom zadnego dowodu y przysięgi cielesney oszacowanych, którą zarękę y szkody na wszystkie dobra moje leżące y ruchomę, y sūmy pieniężne wnoszę, oneruię, y tym zapisem moim dobrowolnym obowiązuię, a ta zaręka y szkody do kazdej z osobna conditiei w tym zapisie moym wyrazonym naruszeniu tey maiętnosci ściągac, o którą // o którą zarękę y szkody w nedosic uczynieniu temu listowi dobrowolnemu, zastawnemu zapisowi memu, jako y w naruszeniu iakieykolwiek conditiei w tym zapisie moym mianowaney, daię 37 3B. wolność y pozwalam jego mści panu Franciszkowi Potockiemu y pani małżące jego mści y kazdemu od jego mści ten list, zapis moý dobrowolný, mającemu pozwać siebie do wszelakiego sądu, prawa, wojewodstwa y urzędu grodzkiego ziemskiego mozyrskiego y rzeczyckiego y Sądu Głownego Trybunalnego woxalot⁵¹, w którykolwiek powiat y wojewodstwo, choc mnie y nienależnę, rokiem zawitym by y na krotszym. A ja, Pogirsky, na tym terminie y za takowym sposobem pozwem przed tym sądem, przed który pozwan będę sam, a nie przez umocowanego swego, stanowic mam, a stawszy naprzeciwko temu terminowi forum actorowi y akciey nieporządnemu pozwowi nie wymuiąc, y zadney dillacie y nie zazywaiąc dyotracty [?], y pleni poserita nie biorąc owo zgola zadnych y niktorych obron y dobrodzieystw prawnych, ku pomocy sobie nie biorąc, pod wszelaki wskaz tego sądu, do ktorego od jch mści za iakiekolwiek naruszenie ktoregokolwiek paragrafu w tym dobrowolnym liscie zapisie moym wyrażonego, pozwan będę y podlegac mam, y będę powinien tylekroc, yle by tego potrzeba ukazywała. Y na to dalem ten moy dobrowolny zastawny list, zapis s przeięcia y s podpisem ręki mey własney, takze s pieczęciami i s podpisami rąk jch mści panow przyacioł, na to odo mnie ustnie y oczewisto uproszonych, ymionamy nizey na podpisach rąk mianowanych. Pisan w Wielechnikach dnia dziewiątego marca roku tysiąc szescset siedmdziesiątego osmego y tego запису заставного при печатех подпис рукъ тими словы: Leo Jan Pogirsky, marszałek rzeczycky^a, ustnie proszony pieczętarz, od jego mści pana Leona Jana Pogirskiego, marszałka rzeczyckiego, do tego zapisu ręką moią podpisuię // podpisuię Władysław y Pohorsky Lenkiewicz, podkomorzy 38 mozyrsky, ustnie proszony pieczętarz od jego mści pana Leona Pogirskiego, marszałka rzeczyckiego, do tego zapisu ręką mą podpisał Roman Lenkiewicz

⁵¹ Буквенне означення дати.

j Pohorsky, podczaszy mozyrsky^o, ustnie proszony pieczętarz, od osoby wyzy mianowanej do tego zapisu Jan Stocky, которы̃ же то лист добровольныи̃ запис за поданем и прозбою и за сознанемъ з выш̃ меваное особы, а за урядовым̃ моим̃ принятемъ до книг̃ нинешних̃ кгородскихъ ѿвруцькихъ слово v слово есть уписан. [+]

л̃а. 31•. Протестацыя ѿд его мл пана Маркевича, суди земского мстиславского, на их мл пановъ Милкевичовъ.

Року тисеча шестсотъ семьдесятъ ѿмого
мсца иуния четверьтого дня.

На вряде кгородскомъ v замьку его кр мл ѿвруцькомъ передо мною, Михалом Кончаковским, намесникомъ подстароства ѿвруцького, и книгами нинешними кгородскими ѿвруцькими.

Персоналитер stanowszÿ, pan Samuel Waliszczewicz, sługa urodzonego jego m̃ści pana Stephana Woronieckiego Markiewicza, sędziego zemskiego mscislawskiego, dziedzica dob<r> wsiow Laskow, Zerewa, Dawydkow y Bałotnicÿ. Dla odebrania tych dobr od jego m̃ści pana Jerzego Karola Milkiewicza, jako niesłusznie y nienależnie dzierzacego, y zwerifikowania szkod przez jego m̃śc pana Daniela y synowca jego m̃ści – pomienionego jego m̃ści pana Jerzego Karola Milkiewicza. W tych wsiach poczynionych ymieniem tegoz jego m̃ści pana sędziego, pana swego, swiadczył y soleniter protestował się^o naprzeciwko urodzonym jch m̃scim panom Danielowi y Jerzemu Karolowi Milkiewiczom, czeladzi jch m̃ści, jako tez y jego m̃ści xiędza Marcina Tyrawskiego, superioř Collegium[^] Xawerowskiego, y jego 38 зв. m̃ści pana Stanisława Falibowskiego // Falibowskiego w dodawaniu sług y urzędnikow, mianowicie od jego m̃ści xiędza Tyrawskiego, pana Alexandra Michalewicza, a od jego m̃ści pana Falibowskiego, pana Jana[^] Klawdego y syna iego – Krzysztopha Klawdego, na uczynek nizey wyrazonÿ pomocnikow y na innych z ymion y przezwisk jch m̃sciom samym lepiej wiadomych, ale y zawzięciem wiadomosci o onych w pozwie wyrazic y specificowac, declaruiąc o to y w ten sposob, jz gdy przereczony jego m̃śc pan Daniel Milkiewicz, nie maiąc zadnego jnteressu z sprawa do dobr dziedzicznych protestansa, wsiow Laskow, Zerewa, Dawydkow y Bałotnicÿ, w tę dobra bezprawnie wjachawszy

y w posessią swą obiawszy, czas niemały trzymał, a potym• przez condioramen w niewiadomości o tym jego mści pana sędziego z jego mścią panem Jerzym Milkiewiczem uczyniony onemu panu Milkiewiczowi też dobra pusiwszy, wiele poddanych wybiraniem czynszow y niezwycajnemi daniami wiąźali, jednych zabiiali, drugich kaleczyli y nieznosnemi *krzywdami* wiąźali y precz porozganiiali, jako to osobliwy proces będzie zanesiony. Wiedząc tedy tych dobr poddani, że pan jch dziedziczny, jego mści pan sędzia ziemskj mscisławsky, na Białej Rusi mieszka, w roku teraznieyszym, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmym, s poszrodka siebie z supliką dwóch na Białą Rus do jego mści pana sędziego wyprawili, oznaymując o swoym więzieniu⁵² wielkim y prosząc, aby o onych, iako o swoich poddanych, wiedział. Gdzie pomieniony jego mśc pan Jerzy Karol Milkiewicz dowiedziawszy się o tym wysłaniu, daiąc winę, miedzy jnnemi, jako to Tymochowi, Lewonowi, Maximowi, poddanym zerewskim, obiesic usiłował, który się ostrzegszy do lasa pouciekali, a tych dwóch poddanych, Daniła Maximenka y Martyna Łycinka, co do pana swego na Białą Rus chodzili, pobrawszy do dworu, zonek pookowywał. Ktorę zonki za pomocą Bożą z okowow uciekszy, do tychże trzech poddanych do lasa uszli y przez niedziel kilka w lasach się tulali. A gdy // a gdy na suplikę poddanych 39
swoich jego m pan sędzia pisząc listy do jej mści paniej Babniewskiej, aby y sama z dobr jego mści pana sędziego ustępowała y panu Jerzē Milkiewiczowi, zięciowi swemu, z Zerowa ustąpic kazała, sługi swego pana Waliszczewicza dla objęcia tych dobr na siebie z Białej Rusi posłał, a za tym y ci dway poddani, którzy z supliką na Białą Rus chodzili, od pana swego dziedzicznego powrociwszy, tamże w las do nich kryjących się, do zonek swoich zaszli, o których poddanych jego mści pan Jerzy Milkiewicz dowiedziawszy się, nie kintentuiąc się, pierwszym czynieniem krzywd y uciążeniu poddanym jego mści pana sędziego, mając przydaną sobie na pomoc czeladz od jego mści pana Daniela Milkiewicza, stryia swego, y pomienionych od jego mści xiędza Tyrawskiego – pana Michalewicz, a od jego mści pana Falibowskiego, pana Klawdego z synem y innych wiele pomoczników sobie wiadomych, sąsiad okolicznych rozney conditiei, ludzi człowieka do kilkudziesiąt z orężem rozny y z czeladzią swoją w roku teraznieyszym tysiąc szescset siedmdziesiąt osmym mśca juli wtorego dnia poszedł w las, szukając tych poddanych. Tamże onych znalazwszy, w lesie legce sobie powazaiąc prawo pospolite y na winy

---

52 Uciążeniu – можливо так треба читати?

w niem surowie opisanę nic nie dbając, jako do nieprzyjaciół strzelac y bic poczał. Ktorzy poddani nie mogąc przed jego mścią panem Milkiewiczem y tak wielką gromadą ludzi w lesie zchronic, wiedząc o przysłanym słudze od pana swego dziedzicznego, we dworze, w Zerewie będącym, unosząc zdrowie swoię z lasu do wsi y dworu zerewskiego, do sługi pana swego udali się, y tak uchodząc z lasu od jego mści pana Milkiewicza y broniąc się, do dworu zerewskiego ubiegli. Za ktoremi poddanemi pan Milkiewicz goniąc az do 39 3B. dworu zerewskiego, s tą wszystką gromadą ludzi przypadł y w tym // dworze gwałtownie szturmem dobywac onych poczał. S ktorego dwora, jako mogąc, broniąc zdrowie swoię, zaledwie jego mści panu Milkiewiczowi y pomocnikom iego obronili, w którym bronieniu zdrowia we dworze tych poddanych, jezeliby się komu z strony jego mści pana Milkiewicza boy albo zranienie stało, tedy to stało się za początkiem y okasią jego mści pana Milkiewicza y pomocników jego mści w obronie zdrowia poddanych jego mści pana sędziego. Y ze tego czasu jego mśc pan Milkiewicz zawziętości swej nad poddanemi jego mści pana sędziego nie dokazał, na wypelnienie tej zawziętości, y dalsze pochwały czynił y czynic nie przestaię, dla których pochwałek y niebezpieczeństwa od jego mści pana Milkiewicza z nieznosną krzywdą swoią nie mogąc na robotę chodziec, z zonami, z dziećmi, iako przed nieprzyjacielem iakim, we dworze zostawac muszą w ostrożności, y takowym swoym postępkem [!] prawu pospolitemu sprzeciwili, y winy prawnej na osobę swę zaciągneli. O takowej tedy krzywdę poddanych, y o gwałtownę nachodzenie na dwor jego mści pana Milkiewicza, y o winę prawną, pomieniony sługa jmieniem pana swego, jego mści pana sędziego ziemskiego, mści Sławskiego, na przerzeczonych jch mściach panow Milkiewiczow y pomocników jch mścich iterum atq iterum^z• swiadczył y protestował, ofiaruiąc tegoz jego mści pana swego. O to wszystko prawem, jako sprawa przydzie czynic, zostawiwszy jednak panu swemu wolną melioratią tey protestacie^o albo uczynienie jnszey, jesliby tego potrzeba ukazowała. A na dowod tego wszystkiego tuz zaraz, na urządzie stojąc, wozny generał wojewodstwa kiiowskiego, szlachetny Jwan Simko, w moc prawdziwey rellaciei swey w tey sprawie, zeznał temi słowy, jz on roku terazniejszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, mśca julli, trzeciego 40 dnĩa, // maiąc przy sobie stroną dwóch szlachtę, pana Mikołaiia Weleszkiewicza a pana Jana Zborowskiego, za przydaniem urzędowym był na sprawie y potrzebie urodzonego jego mści pana Stephana Woronieckiego Markiewicza, sędziego ziemskiego mscisławskiego, za uzyciē pana Samuela Waliszczewicza,

sługi jego mlst we wsi Zerewa, we dworze Zerewskim, tamże za skazaniem y opowiadaniem tegoż pana Waliszczewicza y poddanych Zerewskich wszystko to słyszał y widział, co sie w tej protestaciej opisało, ze obronną ręką z lasa uchodzie musieli poddani do dworu Zerewskiego od jego msci pana Jerzego Milkiewicza y pomocnikow jego, y zaledwo sie onemu, y pomocnikom jego we dworze obronili, dla czego y teraz w ostroznosci się maiąc, na żadną robotę ze dworu nie wychodzą, słysząc pochwalki na zdrowie jch od jego mści pana Milkiewicza, o czym protestacia wyzy pisana szyrzej swiadczÿ. Y tak on, wozny, wszystko to, co za skazaniem y opowiadaniem przez pana Waliszczewicza y poddanych Zerewskich słyszał y widział, stroną szlachtą przy sobie maiącą, oswiadczywszy, stamtąd odjechał y to prawdziwie na tej rellicieÿ zeznaw, y prosili tak pomieniony pan Waliszczewicz, jako y wozny, aby tak ta protestacia, jako y rellicia, do xiąg niniejszych grodzkich owruckich przyiętę y zapisane były, co otrzymali.

лв. 32. Протѣстацыя од пѣа Далнѣвича на его мѣти пана
Потоцького.

Року тисеча шѣстсотъ сѣмѣдѣсят ѡсмого
мѣца июля ѡсмого дѣня.

На вряде кгородском v замку его кр мл Гвруцком передо мною, Андриєм Редичичом, субделекагом тоє справы по ужитым, и книгами нинѣшними кгородскими гвруцкыми.

Stanowszy oczewisto, urodzony pan Jan Filikowicz, sługa urodzonego jego m̃ pana Łukasza Franciszka Dalkiewicza, administratora włości // włości 40 зв. kamienieckiej, ymieniem w Bogu przewielebnych jch mści xieżÿ Kapituły Wilenskiej, jako panow wieczystych włości kamienieckiej, y imieniem jasne wielmoznego jego mści pana wojewody wilenskiego, hetmana wielkiego WoXaLo, jako dzierzącego tez włoś<c> kamieniecką, także imieniem przerzeczonego pana swego jego m̃ pana Dalkiewicza, administratora pomienioney włości kamienieckiej, opowiadał y soleniter protestował na urodzonego jego mśc pana Franciszka na Potoku Potockiego, iako dziedzica miasta Wielednik, y przeciwko panu Czudowskiemu, namiesnikowi wielednickieÿ, y roboczym – Jwanowi Skrobie, młynarzowi z sioła Przybytkow,

Jeskowi Brilenkowi, Alimpiowi młynarzowi wielednicke, poddanym jego ms̃ci pana Potockiego, principałow y ynnym comprincipałow, y pomocnikom uczynku nizey mianowanego, ymionami y przezwiskami jego ms̃ci panu Potockiemu, jako dziedzicowi, y panu Czudowskiemu, jako namiesnikowi, lepiej są wiadomę, y w tey protestaciey za wyrażone się rozumieją, y czasu prawa w pozwach kozdego pomienic nie zaniechają. A to w ten sposob y o to, jz roku teraznieyszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmega ms̃ca juli trzeciego dñia podczas targu w miescie Wielednikach będącego poddany ze wsi Tchorzyna na ymie Artem Zdrok, woyt wszystkiey włosci kamienieckiey, s poddanymi s teyze włosci kamienieckiey na targ do Wielednik przyszli iako ludzie spokojni y nikomu nie będąc nic winni. Tamze w rynku do znajomego sobie gospodarza, do Szkarupy, do gospody weszli, nic na siebie złego nie spodziewając. Gdzie pomienieni principałowie przepomniawszy boiazni Bozey, srogosci prawa pospolitego y win w niem surowie opisanych zaniedbawszy, przyszedszy do tey gospody, onych wprzod słowami zelzywszy, a potym jednego z nich, Artema Zdroka, woita wszystkiey włosci kamienieckiey, na pierwey Jwan Skroba dulem rucznicą w piersi uderzył, ze az na ziemie upasc musiał, a drugi poddani włosci kamienieckiey tym czasem z gospody pouchodzili. Tamze pomienionego Artema Zdroka leżącego czym mogli tyransko bez miłosierdzia bili, kaliczyli y iako chcąc s pomocnikami swemi nad onym sie pastwili [!], a potym onego, prawie juz smiertelneho, powrozem za szye uwiązali przy samey ziemi do nog stołowych. Ktorego obaczyli, ze nie będzie zywy, zdiowszy z mego pana s kalitą, w ktorey wzięli talerow bitych cztery<...>, a złotych ortow dwa y czapkę łązurową falendyszową, kupiono za złotych półtora, wywlekli go za drzwi, a te pieniądze // pieniądze między siebie rozdzielili, wiedziec jednak tego nie mogąc, iesli z wiadomością jego ms̃ci pana Potockiego albo Czudowskiego, jako namiesnika wielednickiego, takowę zabicie tyranskie stało się. Ktorego pomienionego woita kamienieckiego podwodą z Wielednik do Tchorzyna ledwie zywego przywiezli, gdzie trzeciego dnia umrzec musiał. Jako to dnia piątego miesiąca julli y ieszcze pomienieni mężoboycowie pochwalki uczyniły y na drugich poddanych włosci kamienieckiey temi słowý, ze nie iednemu tak będzie, jako Zdrokowi, o co pomieniony protestans powtore sie, protestując, offiarował tak przewielebną Kapitułę Wilenską, jako y<a>śnie wielmoznego jego ms̃ci pana hetmana WoWoXaLo, jako y urodzonego jego ms̃ci pana Dalkiewicza, administratora włosci^ kamienieckiey, z jego ms̃cią panem Potockim prawnie czynic zostawiwszy, jednak salue do poprawy tey, albo

uczynienie jnszey protestaciey, jesliby tego potrzeba ukazywała, przy której protestacy tuz na urzędzie, y ciało pomienionego zabitego tenze protestans presentował y o przydanie woznego na oglądanie y obwołanie zabitego prosił. Ja tedy urząd woznego generała wojewodstwa kiiowskiego, szlachetnego Jana Dedowicza, przydałem, który wozny temi słowy y rellacją swoją o tym zeznał, iż on roku terazniejszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, msc~a julli, osmego dnia, będąc przydany do tej sprawy urzędowie, a mając przy sobie stronę dwóch szlachty – pana Stanisława Tublickiego a pana Jana Moszkowskiego, za okazaniem przez urodzonego pana Jana Filikowicza tu w grodzie tutejszym, widział ciało w trunie leżące Artema Zdroka, poddanego ze wsi Tchoryna, woyna wszystkiey włości kamienieckiey, na którym oglądał razow y znakow bitych, barzo siła spuchłych, sinich, krwią nabiegłych, ze y zliczyć trudno po roznych członkach, a prawie wszystkie ciało zbite. Ktorę zabicie przerzeczony pan Filikowicz mianował być stałą przez Jwana Skrobę, młynarza ze wsi Przybytkow, Jeska Przybylenka, Alimpia, młynarza wielednickiego, y pomocników jch, poddanych dziedzicznych jego msči pana Franciszka Potockiego, mianował, ze s pomienionego // ze s pomienionego 41 3B. Artema Zdroka zdieli pas s kalitą, w której wzieli talerow bitych cztery, a ortow złotych dwa, y czapkę wzieli falendyszową łazurową, za złotych półtora kupioną. A tak on wozny ciała zabitego y razow bitych ogląwszy, y usłyszał od pomienionego pana Filikowicza tuz na uzędzie, według prawa obwołał, przywołując do wiadomości, od kogo iest pomieniony woyn kamieniecky zabity, o czym wyzy w protestacy szyrzey jest opisano, co wszystko pomieniony wozny, stronę szlachtą przy sobie mającą, oświadczył y prawdziwie o tym tę swoją rellację zeznał, y prosili tak protestans, jako wozny, aby to wszystko do xiąg^ niniejszych grodzkich owruckich zapisano było, co otrzymali. [+]

л҃г. 33•. Протѣстацыя ѿ панов Бовсуновских на пановъ
Бовъсуновскихъ.

Року тисеча шѣстсотъ сѣмьдѣсятъ ѿмого
мѣца сѣнтѣбра дѣвятого днѣя.

На врядѣ кгородскомъ в замъку его кр мл Гѡвруцькомъ передо мѣною,
Михаломъ Конъчаковским, намѣсникомъ подстароства ѡвруцького, и
книгами нинѣшними кгородскими ѡвруцькими.

Stanowszy personaliter, szlachetny pan Jwan Olizarowicz Bowsunowsky
sam od siebie y imieniem szlachetnego pana Alexandra Olizarowicza
Bowsunowskiego, brata swego rodzzonego, na ten czas tyranską przez
osob nizey mianowanych zbitego, swiadczył y soleniter protestował
sie naprzeciwko szlachetnym panom Haponowi, Pawłowi Zewzykowi,
Wasilowi, przeżywającemu tѣterŷ, y Hrehoremu Bowsunowskiemu, Fedorowi
nazywającemu się Sawiczowi, principałom, y panu Prokopiiu Kalenskiemu, jako
comprincipałowi uczynku nizey mianowanego, o to, jz ci to wysz pomienieni
principałowie, legce sobie poważŷwszy prawo pospolitę y winy w niem na
takowych wzruszających pokoy pospolity y sąsiedzsky opisanę a czyniąc rozne
odpowiedzi y pochwalki na protestujących teraznieyszych. Gdy protestantowie
teraznieyszy, słyшząc od osob wyzy mianowanych takie odpowiedzi y pochwalki
42 na zdrowie ŷch, a zwłaszcza podczas jncursy częstych nieprzyiacielskich //
nieprzyiacielskich, tedy ci z protestantowie postrzegając całosci zdrowia swego
od tychze wyzy mianowanych pryncipałow, jako tez y od częstych jncursy
nieprzyiacielskich, musieli z dobr swoych dziedzicznych, ze wsi Bowsunow,
y z domow swoych na Wołyn uchodзіć, unosząc zdrowie swoię, y tam na
Wołyniu przez lat trzynascie mieszkając, abo y więcy, a potom po zawarciu
pact z Turczynem będąc cale ubezpieчени pakozem [!] świętym, przyszli byli
do dobr swoych dziedzicznych, do wsi Bowsunow, w roku niedawno przeszłym,
tysiąc szescset siedmdziesiąt szostym, y w dobrach swoych osiedli, a osiadшы,
chcieli o swoiey налеzyтосci wiedzieć, jako przed tym, nim z dobr swoych na
Wołyn nie uchodziли, tak o drzewie bartnym ze pszczołami ŷ bez pszczoł. Az
ci to wysz mianowaną principałowie wszystko drzewo bartnę ze pszczołami y
bez pszczoł pod siebie bez byтnosci protestujących pozabierали, знамяна на
sosnach y на дѣbach powyrąbywali y ogniem powypaliwali, a drugie funditus

ze pnia poscinali, powydzirawszy pszczoły, a insze ze psczołami pospuszczali y do domow swoych poprzewozywali. Tak w dobrach dziedzicznych, iako y successiwe protestuiącym należących, pod siebie pozabirawszy, na pożytek swoy obrocili, a protestuiącym za częstokrotnym upomnieniem przez zacnych ludzi s posessyey swoiey niesłuszney y nienależney przywrocic nie chcieli, przez co protestantowie szkod sobie przez wysz mianowaných osob w zabraniiu drzewa ze pszczolami y bez pszczoł na tysiąc kop grosz liczby litewskiej drzewa bartnego ze pszczolami y bez pszczoł, w to nie wkładaiać, szacuią, y tym sie ieszcze nie kintentuiąc [!]. Roku teraznieyszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, miesiąca septembra dwudziestego siódmego dnia, zebrawszy przyiaciół swoych, jakoby na ugodę, zeby protestuiących zdrowia pozbawic y zamysłowi swemu złemu dosic uczynic, a namowiwszy iednego s przyiaciół swoych, a mianowicie pana Prokopa Kalenskiego, przysłali w dom do protestuiących, aby z onemi poszli, wziowszy przyiaciół swoych, pod sosnę, ktora ze pszczolami stoý na uroczysku, na Zarudziszczu, tam ze, gdy z sobą o tę sosnę ze pszczolami nie zgodzili. Tedy sąd przyiacielsky przysądził protestuiącym, y od tamtey sosny do drugiej poszli byli. Tamze wyzy mianowani panowie Hapon y Paweł Zewzykowie, Wasci Tetera // Tetera wypadszy z miedzy 42 3B. ludzi, zaraz jednego s protestujących, Alexandra Bowsunowskiego, zradecką siekirą z rąk przez zakład ciół w rog głowy nad okiem lewým y ranę barzo szkodliwą zadał, od ktorego zacięcia gdy na ziemie pad<ł>, tam ze, na ziemi leżącego, tyransko obuchami zbili, a drugi s protestuiących, mianowicie Jwan Bowsunowski, widząc, ze juz brata jego obuchami zabiiiają, padł na głowie brata swego tam ze, y tego tyransko obuchami zbili ý ran niemało obuchowych po wszystkim cieie zadali, a gdy przyiacieli ých y ludzie postronni [?], którzy przy tym byli, rzucili się byli protestuiących ratowac, tedy pomieniony pan Kalenský, dobywszy szable swoiey y wziawszy Jacka Bowsunowskiego, brata protestuiących stryiecznie rodzonego, za kark, muwiąc, ze ia tobie korku [!]⁵³ nadetnę, jezelibys miał takiey matki synow ratowac, niech ych zabiiiają, o co wszystko pomienieni protestantowie s pomienionemi princypałami y z jch komprincipalem w sądzie należnym prawnie czynic ofiarowali, zostawiwszy jednak sobie salue doczynieniu jnszej szyrszey protestacy, gdy tego będzie potrzeba ukazywała, a na dowod tego wszystkiego stawili woznego generała wdstwa kiiowskiego, szlachetnego Jana Dziadowicza, ktory to wozny za

---

⁵³ karku

przydaniem z urzędu grodzkiego owruckiego a za requirowaniem pomienionych panow Alexandra, Jwana y Jacka Olizarowiczow Bowsunowskich, mając przy sobie stronę szlachtę szlachetnych panow Fedora Lewkowskiego y Romana Berezeckiego, byłem we wsi Bowsunach w domu panow Alexandra, Jwana Olizarowiczow Bowsunowskich, tamże widziałem onych na poscieli leżących we krwi y widziałem u pana Alexandra ranę na głowie z boku lewego nad okiem, znac siekirą przez zakład cięto, y ciało wszystkie sinie, spuchłe, znac obuchami zbite, u pana Jwana, brata iego, także widział wszystkie, obuchami zbitego. Tedy ia, wozny, s powinności urzędu mego pytałem pomienionych panow Bowsunowskich, od kogo by tę zranienie y zabicie byc sobie stale <.>iemli. Tedy przede mną y przed wysz mianowaną szlachtą, przy nime na ten czas będącą, pod sumnieniem powiedzieli, ze my te zranienie y zabicie mamy od panow Hapona, Pawła Zewzykow, od Wasila y Hrehorego Bowsunowskich y od Fedora Sawicza. Tedy ia, wozny, oswiadczywszy wysz mianowaną szlachtą y o tym rellacie swoją uczynił y zeznał, y prosili, aby ta protestacia wpisane go rellacia do xiąg byli y zapisane, co otrzymali. [+]

43   // лѣ. 34•. Протѣстацыя ѿд его мл пѣна Реміяна Сурина, ловчого
Новоградского, на пана Брѣского и малжонку его мл.

Року тисеча шѣстсотъ сѣмъдѣсят ѿсмого
мѣца сѣнтѣбра девятого днѣя.

На врьдѣ кгородскомъ в замку его кр мл Гѡвруцьком передо мною, Андрѣемъ Рѣдчиномъ, намѣсникомъ подстароства ѡвруцького, и книгами кгородскими старостиньскими.

Personaliter stanowszy, urodzoný pan Jan Grýwski jmieniem urodzonego jego mšci pana Remiana Suryna, łowczego nowogrodzkiego, podstarosciego grodzkiego owruckiego, przeciwko urodzonym jch mšciom panu Janowi Brzeskiemu y paniey Annie Mariannie Łubowickiego, pierwszego małżęstwa Dominikowey Charlinskiey, a teraznieyszego powtorneho Janowey Brzeskiey, opowiadał y protestował się o to y w ten sposób, jz jego mšc pan podstarosci grodzky owrucky za decretami Sądu Głownego Trybunału Koronnego Lubelskiego, banitiami, approbatami ex personali comparitione, tak na zeszlým urodzonym Dominiku Charlinskim, jako dziedzicu miasta Chabnego, y na

innych possessorach tychże dobr ratione nieoddania suńy pięciu set y dziesięciu
dziesiąt złotych polskich przez pomienionego Charlinskiego protestantowi jego
m̃ panu Surynowi na zapis winnych otrzymanemi, chcąc tę processa, banitie,
approbaty do executiey przyniesc z urzędem grodzskim owruckim na executią
mocną y skuteczną. Roku teraznieyszego, tysiąc szescscot siedmsdieśiat osmego,
m̃sca maia dwudziestego szostego dnia, zjachawszy do miasta Chabnego,
tam za przysciem woŷta y gromady, jako w pustych dobrach urząd grodzky
// grodzsky owrucky przez executią nemine contradicente et impugnante w 43 3B.
pomienioney suńie, zyskach, przezyskach y przewodach prawnych jego m̃sci
panu Surynowi do posesy podał y intromitował, o czym reinductia od urzędu
grodzkiego owruckiego wydana y possessia w teŷ dobra zapisana szyrzey
swiadczy. Gdzie pomienieni jch m̃sci panowie Brzescy, małżakowie, juz
mało nie w poł roku w miesiācu septembrze nie wiedziec quo pratextu, prawo
pospolitę contemnuiać, decreta trybunalskie legce sobie waząc z niemalą kupą
ludzi sobie przysposobionych, armatno do miasteczka Chabnego ziachawszy,
tych wszystkich poddanych jego m̃sci panu podstarosciẽ owruckiemu przez
executiā oddanỹch w reinductiey y possesyey mianowanych, do gwałtowney
possesyey swoiey odebrali dani miodowę, czynszę y innę jntraty s tych dobr
przychodzącę na siebie zabrali, przez co decretom trybunalskim sprzeciwili się,
reinduktiā urzędu^ grodzkiego owruckiego ziritowali y jego m̃sc pana Suryna
do szkod na pięcset złotych polskich przyprawili winy^ w prawie opisanę
ratione irritate executiey, jako teŷ i rigor w dekretach trybunalskich załozony,
na siebie zaciāgneli sie, o co iterũ atq iterũ protestowawszy, prosił comparens,
aby ta protestacia do act przyięta y zapisana była, co otrzymał. [Corl]

лѣд. 35•. Рѣлящяя возного даня листов заручных бояром ѿвруцьким
в справѣ его мл пна Вишполского, писара кгород^ ѿвруц^ и ийних.

Року тисеча шѣстсотъ сѣмьдѣсятъ ѿмого
мсца сѣнѣтебра ѿснадцатого днѣя.

На вряде кгородском в замку его кр мл ѿвруцьком передо мною,
Яном Кгривьским, jako субделекгатом до тоѣ справы до сусцѣнтованя
упрошоным, и акѣтами нинѣшними кгородскими старостинскими.

- 44 Stanowszy oczewiscie, wozny generał wodstw // wojewodstw kiiowskiego, wołyńskiego, brasławskiego y czernihowskiego, szlachetny Jan Didowicz, ku zapisaniu do act niniejszych jasnie y dobrowolnie zeznał, jz on roku teraznieyszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, msca septembra, osmnastego dñia, za requisiitią urodzonych jch ms~ci pana Stephana Wyszpolskiego, komornika granicznego wdstwa kiiowskiego, pisarza grodzkiego owruckiego, y urodzonego pana Andrzeia Hrehorego, Jana Redczyczow y pana Mikołaiia Kozłowskiego, mając przy sobie stronę szlachtę ludzi wiarygodnych, szlachetnych panow Krzysztopha Duminskiego y pana Stephana Korkoszkę, jeden list zaręcznÿ odniósł do wsi Uszczapow, który w ręce Serhiiowi Uszczapowskiemu przy bytnosci wszystkich Uszczapow boiarom owruckim w ręce oddał, a drugi list zaręcznÿ tegoz dnia y roku w miescie jego kor mści Owruczu mieszczanom owruckim, Szolyhom y Buiakom, takze w ręce oddał y onÿm opowiedział, aby w tę ostrowy, ktore w tych listach zaręcznych są opisanę, nie wstępowali pod zakładem, w tych listach zaręcznych opisanym. Ktore to listy kopią pomienionÿm boiarom y mieszczanom oddawszy, samę oryginały per oblatam do xiąg grodzkich owruckich podawszy, o tym te swoię prawdziwą rellacją zeznał, prosząc, aby do act przyięta ŷ zapisana była, co otrzymał. [M]

лє36•. Протєстацыя ѿ их мл панов Суриновъ малжонков на пана
Тєрлецкого.

Року тисєча шєстсотъ сємьдєсят ѿсмого
мєца ѡктьєбра пєршого днѧ.

На врядє кгородскомъ в замьку єго кр милости Ѡвруцькомъ передо
мьною, Аньдрєємъ Рєдичомъ, намєсникомъ подстароства ѡвруцького, и
акътами нинєшними кгородскими старостиньскими.

Personaliter stanowszy, urodzonŷ pan Stephan Niewmirycky ymieniem
urodzonego jego mŝci // jego mŝci pana Remiana Suryna, łowczego 44 зв.
nowogrodzkiego, podstarosciego grodzkiego owruckiego, y jej mŝci paniey
Zopchiey Orzechowskiego Surynowey, łowczyney nowogrodzkiej, przeciwko
urodzonemu jego mŝci panu Piotrowi Terleckiemu opowiadał y protestował się
o to, jz jch mŝc panowie Surynowie, małżakowie, za decretami Sądu Głównego
Trybunału Koronnego Lubelskiego, zyskami, banitiami, approbatami ex
personali comparitione, tak na zeszlŷm urodzonym Alexandrze Niemiryczu
Olewskim, oŷcu, jako tez na teraznieŷszym Jozepchie Karolu Niemiryczu,
synu, tak od zeszley urodzoney jej mŷ panieŷ Maryny z Łochowa, pierwszego
małżєstwa Lasociney, wtorego Szczyrskieŷ, a trzeciego Orzechowskiej, matki
teraznieyszch protestantow, iako y od samych protestantow ratione expulsiey
z dobr siōła Starego Obychodow y miasteczka Sarnopola szkod na dwadziescia
tysięcy złotych polskich poczynionych otrzymanemi. Poniewaz mianowany
jego mŝc pan Jozepch Niemirycz, tych y innych processow nie uspokoywszy,
extra regnum do cara Moskiewskiego ujachał, chcąc protestans tę processa,
banicie y approbaty do executiey przywiesc z urzędem grodzkim owruckim y
dekretami trybunalskimi sobie przydanym na executiā mocną y skuteczną. Roku
teraznieyszego^, тисячъ szescset siedmdziesiāt osmego, mŝca maia, zjechawszy
do miasteczka Olewska, tam za zebraniem woytow ze wsiow tę dobra, tak
miasteczko pustę Olewsk, jako tez y wsi puste, urząd grodzky owrucky przez
executiā nemine contradicente et impugnantę protestuiącym do posesyey podał
y intromitował, o czym reinductia od urzędu grodzkiego owruckiego wydana // 45
wydana, y posesya szyrzy swiadczy. Gdzie jego mŝc pan Terlecky juz mało nie
w poł roku w miesiācu septembrze nie wiedziec quo praetexto prawo popospolitę
conteminuiąc, decreta trybunalskie legce sobie waząc, z niemalą kupą ludzi
sobie przysposobionych armatno zjachawszy do Olewska, tę wszystkie dobra

do Olewska należyte do gwałtowney posesiesiey swoiey odebrał, dani miodowę, czynsz y insze jntraty s tych dobr przychodzącę na siebie zabrał, urzędnika od protestujących, we wsi Białokurowiczach zostawionego, wyrugował, przez co decretom trybunalskim sprzeciwił się, reinductią urzędu grodzkiego owruckiego zirritował protestantow, do szkod niemalnych na dwadziescia tysięcy złotych przyprawił winy prawnę ratione yrritate executionis, jako tez rigor w decretach trybunalskich założonŷ na siebie zaciągnął, o co wszystko protestantes z obżałowanym jn foro competenti prawnie czynic declarowawszy, na ten czas o przyięcie teŷ protestacŷ comparens prosił, co otrzymał. [Corl]

**лѣ. 37•. Рѣляція положѣня позуу ѿд их мл пѣнов Суринов,
малжонков, по пана Терълецкого.**

Року тисеча шѣстсот сѣмъдѣсят ѿмого
мѣца ѿкѣтебра ѿсмнадцатого дѣня.

На врядѣ кгородськомъ в замъку его кр мл Ѡвруцькомъ перѣдо мѣною, Аньдрѣемъ Рѣдчиномъ, намѣсьникомъ подѣстароства ѿвруцького, и акѣтами нинѣшьними старосѣтинѣскими.

- 45 зв. Stanowszy oczewiscie, woznŷ generał // generał wojewodstw kiiowskiego, brasławskiego y czernihowskiego, szlachetny Jan Dedowicz, ku zapisaniu do act ninieyszych zeznał rellacją swoię w tę słowa, jz on roku teraznieyszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, miesiāca octobra cztyrnastego dnia, pozew autentyczny Sądowi Głównŷ Trybunałowi Lubelskiemu sadzic należący odniósł do miasteczka Olewska, który przynioszszŷ woytowi tamecznemu w ręce ten pozew oddał y onemu przykazał, aby do jego mści pana Piotra Terleckiego ten pozew odesłany był. Pisany ten pozew po mianowanego jego mści pana Piotra Terleckiego na jnstantiā jnstigatora sądowego y urodzonych jch mści pana Remiana Suryna, łowczego nowogrodzkiego, podstarosnego grodzkiego owruckiego, y jey mści panieŷ Zopchiey Orzechowskiego Surynowey, łowczyney nowogrodzkiej, małżaków, a to w sprawie do przysłuchania się, wskazania y extendowania na pozwanym win w sprawie opisanych, ratione irritate executionis y innych violenty ŷ szkod poczynienia, o czym ten pozew wszystkie rzecz szyrzey w sobie wyraża, za którym to pozwem mianowany wozny rok y termin stronom obom przed Sądem Głównym Trybunalskim

Koronnym Lubelskim w ten czas, gdy ta sprawa z rejestru sobie należytego do sądzenia przypadnie y przywołana // y przywołana będzie, ku rosprawie 46 prawney stanowić się złożył y naznaczył, y o tym tę swoją rellacie zeznawszy, prosiw, aby do xiąg przyięta y zapisana była, co otrzymał. [+] [Corl]

**лѣ. 38•. Реляция положеня позва ѿд его мл пана подстаростего
овруцкого по их мл^ панов Бреских, малжоньковъ.**

Року тисеча шестсотъ семьдесятъ ѿсмого
мѣца окѣтебра двадцатъ четвѣртого днѣя.

На врядѣ кгородском в замку его кр мл Овруцькомъ передо мною, Аньдреемъ Редичом, намѣсником подстароства овруцького, и акѣтами нинѣшними кгородскими старостинскими.

Stawszy oczewisto, wozny generał woiewodstw kiiowskiego, wołyńskiego, brasławskiego y czernihowskiego, szlachetny Jan Dedowicz, ku zapisaniu do act niniejszych zeznał rellacją swoją temi słowy, iż on roku terazniejszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, mśca octobra dwudziestego pierwszego dnia, pozew awtentyczny Sądowi Głównemu Trybunałowi Koronnemu Lubelskiemu sądzic należący odniósł do miasteczka Chabnego. Który pozew przynioszsy a zastawszy tam, w tym miasteczku Chabnym, u woitya tamecznego Miska Kuchty urzędnika od jch mściow panow Brzeskich, małżaków, zesłanego // 46 зв. zesłanego szlachetnego pana Jana Pawłowskiego, ktoremu y temu woytowi w ręcę ten pozew oddał y onym, y gromadzie przykazał, aby ten pozew zaraz do panow swoich odniesli. Pisany ten pozew po urodzonych jch mści pana Jana Brzeskiego, Marianne Łubowickiego, pierwszego małżeństwa Dominikową Charlinską, a teraz wtorego Brzeską, z asistentią jej należytą, na jnstantią jnstigatora sądowego, y urodzonego jego mści pana Remiana Suryna, łowczego nowogrodzkiego podstarosnego grodzkiego owruckiego, a to w sprawie do przysłuchania się, wskazania y extendowania na pozwanych win w prawie opisanych. A to ratione irritate executionis w dobrach, miasteczku Chabnym, za banitiami, approbatami od delatora za pewny dług, na zesłym jego m̃ panu Dominiku Charlinskim otrzymanemi, odprawioneŷ, a przez terazniejszych pozwanych ziritowaney, y expulsiy s tych dobr uczynioneŷ, y szkod naniesienie, ten pozew iest wydany, o czym szyrzey wszystką rzecz ten pozew wyraża.

Za ktorým to pozwem mianowany wozny rok y termin stronom obom przed Sądem Głównym Trybunalskim Koronnym Lubelskim w ten czas, gdy ta sprawa, z rejestra sobie należytego, spraw konserwatywnych wojewodstw kiiowskiego, brasławskiego y czernihowskiego do sądenia przypadnie y sądzona będzie, ku rozprawie prawnej stanowić się złożył y nazaczył, y o tym tę swoją relację zeznawszy prosił, aby do akt niniejszych grodzkich owruckich była przyjęta y zapisana, co otrzymał. [Corl]

47 // лз. 39•. **Протѣстація од его мл пана Вышполского, писара кгород^ овруцького, на его мл^ пна ловчого киевського.**

Року тисеча шестсотъ семьдесятъ осмого
мса октябрьа двадцат девятого дня.

На вряду кгородскомъ в замьку его кр мл^ Овруцьком передо мною, Аньдриємъ Редьичомъ, намесникомъ подстароства овруцького, и книгами нынешними кгородскими овруцькими.

Personaliter ad acta stanowszŷ, urodzonŷ jego mŝc pan Mikołaj Wyszpolski ymieniem urodzonego jego mŝci pana Stepchana Wyszpolskiego, komornika granicznego kiiowskiego, pisarza grodzkiego owruckiego, dziedzica dobr Litkowa, Ostapow y Radohoszczy, rodzica swego, jako tylko acta grodzkie owruckie otwartę, do ktorych ad ire mogł przeciwko urodzonym jch mŝciom panu Stanisławowi Kazimirzowi Kowalowskiemu, łowczemu kiiowskiemu, jej m panieŷ Krzystynie Staweckiego Kowalowskiej, łowczyney kiiowskiej, małżąkom, także jej m paniey Helenie Kowalowskiego Janowey Zahorowskiej, sędziny ziemskiej włodziemskiej, nizey mianowaną violentie, grabieże przez naślancow jch mŝciow wypełniających opowiadał y protestował się

47 зв. // y protestował się o to, iż jego mŝc pan Kowalowsky, łowczy kiiowskŷ, wzruszając pokoy pospolity sąsiedzskŷ, wprzod roku przeszłego, tysiąc szescset siedmdziesiąt siedmego, w dzień święta Mikołaja Świętego, święta ruskiego, draganow y poddanych swych ze wsi Łuhynek na uroczyszcze nazwanę Pole Bili, na grunt Ostapowsky, naślawszy hreczki stog, w ktorым było kop pięcdziesiąt, kozdą kopę taxuiąc po złotych trzy, v poddanego ostapowskiego Karpa jarmoleniak zagrabić kazali. Jakoz zagrabiono y do wsi Łuhynek maiętnosci jch mŝciow zaprowadzono, a potym, tym się nie kontentuiąc, roku

tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego na łwiastowanie panny naswietszey święta ruskiego sam jego mśc pan łowczy kiiowsky z czeladzią y poddanemi swemi wsi Łuhynek, na zachody y futory poddanych ostapowskich, na uroczysku Bielach będące, z komory Demiana Ostapienka wziąć y zagrabić kazał zyta gotowego osmak dwadziescia, kozdzą osmakę taxuiąc po złotych cztery. W tymze ostrowie dwornym na uroczysku Bielach pszczół barzi dwie wydrzec kazał, przez którą po ztarcie [!] pszczow szkody na złotych dwadziescia uczynił, przez którą takową violentic y bezprawny grabież w winy w prawie opisanę na osoby swoje mianowani obzałowani zaciągneli, o co wszystko pomieniony protestans iterum atq iterum protestatur prosząc, aby ta protestacia do act przyięta y zapisana była, co otrzymał. [Corl]

// лі. 40•. Рѣляция возного в справе их млсти ѿщцовъ езуитовъ 48
ксиваровъскихъ^а в певныхъ справахъ.

Року тисеча шестсотъ сѣмъдѣсятъ ѿсмого
мѣца ѿкѣтебра двадцатъ девятого дня.

На вряде кгородскомъ в замьку его кр мл Гвруцкомъ передо мною, Михаломъ Кончаковъскимъ, намѣсникомъ подстароства гвруцького, и книгами нинѣшними кгородскими гвруцькими.

Stanowszy oczewiscie, wozny generał wdśwa kiiowskiego, wołyńskiego, brasławskiego y czernihowskiego, szlachetny Jan Didowicz, zeznał tę swoją prawdziwą rellacją w te słowa, jż: Ja roku terazniejszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, miesiąca octobra, dziesiątego dnia, za przydaniem urzędowym, według decretu trybunalskiego lubelskiego, byłem na sprawie y potrzebie jch mściov oycow jezuitow collegiū Xawarowskiego na przod we wsi Dołhyniczach. Tamze poddanych do gromady zebrawszy, mając przy sobie szlachtę ludzi dobrych – urodzonych jch mściov pana Pawła Kosteckiego y pana Jana Grewskiego, pomienionych jch mściov oycow jezuitow, w tę maiętnosc intromitował, poddanym rosказawszy, aby oycow jezuitow za panow dziedzicznych znali y onym повинне poddanstwo oddawali. Jakoz ochotnie na to zezwolili y przy mnie posłuszenstwo oddawac poczeli. Potym tegoz roku, i mśca, y dnia // y dnia stamtąd jachałem do wsi Klinca, gdzie mu zaiazdu 48 зв. przeciw dekretowi trybunalskiemu lubelskiemu woyt nie dopuszcził, abym

był tychże oycow jesuitow jntromitował, o czym oswiadczywszy się szlachtą, odiachalem^o. Potym, jedynastego dnia octobra, iachalem do wsi slobody Zerewa y wsi Bobynicz, gdzie takze maiac przy sobie szlachtę, urodzonych jch msćiow pana Karola Milkiewicza y pana Konstantego Liplanskiego, według dekretu trybunalskiego lubelskiego, pomienionych oycow jesuitow w tę slobodę Zerew y Bobynicze intromitował, poddanym roskazawszy, aby oycow jesuitow za panow dziedzicznych znali y onym powinę poddanstwo oddawali, iakoz ochotnie na to zezwolili y przy mnie posluszenstwo oddawac poczeli. Tam ze, w teyze wsi Zerewim, jedynastego dnia octobra w części jego mści pana Stefana Markiewicza Woronieckiego y pana Fedora Trypolskiego, gdzie mi według dekretu trybunalskiego lubelskiego zaiazdu od pomienionych jch msćiow, oycow jesuitow, jego m̃ pan Karol Milkiewicz ymieniem jego m̃sci pana Stefana Markiewicza Woronieckiego, sędziego ziemskiego mscislawskiego, nie dopuscił, o czym oswiadczywszy się szlachtą, odiachalem. Potym, dwunastego dnia oktobra, iachalem na grunt nazwany Złobyczow, gdzie kiedys sloboda Rylska była, y tam pomienionych oycow według zapisu wysszego przewielebnego jego m̃ xiędza Andrzeia Rylskiego, kanonika y proboszcza lubelskiego, w ten grunt intromitował, którą powinność urzędu swego pomieniony wozny odprawiwszy, o tym tę swoją relacji<..> zeznał y prosił, aby do act zapisana była ~~przyjęta była~~, co otrzymał. [+]

Року тисеча шѣстсотъ сѣмьдѣсятъ ѿсмого
мѣсца ѡктябрьа двадцатъ девятого днѣя.

На вряде кгородскомъ в замку его кр мл Гвруцкомъ передо мною,
Михаломъ Кончаковскимъ, намѣсникомъ подстароства гвруцкого, и книгами
нынѣшними кгородскими гвруцкими.

Stanowszy oczewiscie, wozny generał wdśwa kiiowskiego, wołyńskiego,
brasławskiego y czernihowskiego, szlachetny Jwan Simko ku zapisaniu do xiąg
niniejszych grodzkich owruckich zeznał temi słowy, iż on roku terazniejszego,
tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, mśca dnia dwudziestego czwartego,
mając przy sobie stronę dwóch szlachciców – szlachetnych panów Andrzeia
Kobylińskiego y Fedora Werpowskiego, był na sprawie y potrzebie urodzonego
pana Fedora Lewkowskiego w dobrach, siele Lewkowiczach. Tamże podług
listu dobrowolnego zapisu od urodzonego jego mści pana Franciszka na Potoku
Potockiego pomienionemu panu Fedorowi Lewkowskiemu w roku tysiąc szescset
siedmdziesiąt osmym mśca octobra osmnastego dnia na sůmę pięcset złotych
polskich y na zastawę dobr trzeciej części od wszystkich panów Lewkowskich
w siele Lewkowiczach będącej, to iest części Wilamontowskiej, y osobliwie
części w tychże dobrach Lewkowiczach Makoweckowskiej leżącej (danego),
o czym tenże zapis szyrzey świadczy danego y służącego. Tedy tę obedię
części tak tę trzecią część dobr od panów Lewkowskich wszystkich należącą
Wilimątowską [!], iako y Makakowską, s poddanemi, y ich powinnościami,
y ze wszystkiemi do tych części przynależnościami w zapisie mianowanemi
y innemi nie mianowanemi, y co ienokolwiek [!] do tych części z dawna y
teraz należę y należało urzędownie w dzierżenie y spokojnie używanie
przerzeczonemu panu Lewkowskiemu y potomkowi iegoz szlachtą przy mnie
będącą podał y intromitował, y poddanych zawoławszy, onym zwyczajną
powinności y roboty podług zapisu urzędow nie pełnić rozkazał. Jakoz y na
robotę zaraz poszli, y gdzie już wysz mianowany pan Lewkowsky posessorem
tych dobr został, którego podania w posesię wysz mianowanych dobr tych
części nicht ani tam przy podaniu, ani tu do act terazniejszych nie bronił, y ni
z jakim prawem nie odzywał, co yz tak, a nie ynaczy było, pomieniony wozny
prawdziwie zeznawszy, prosił o przyjęcie do xiąg niniejszych grodzkich tey
rellathey swojej, co otrzymał.

М. 42. Протестацыя ѿ панов Леуковских мал^ на их мл панов
Ельцовъ•

49 зв.

// Року тисеча шѣстсотъ сѣмьдѣсятъ ѿсмого
мѣца ноябра сѣмого днѣя.

На вряде кгородскомъ в замку его кр мл Овруцькомъ передо мною,
Михалом Кончаковъским, намѣсником подстароства овруцького, и
книгами нинѣшними кгородскими овруцькими.

Stanowszy oczewiscie, urodzony pan Fedor Lewkowsky swoym y małżaki
swoiey ymieniem, urodzoney paniey Barbary Szczeniowskiego Lewkowskiey,
swiadczył y soleniter protestował naprzeciwko urodzonym jch mściom
panom Janowi Wasławowi [!], czesznikowi kiiowskiemu, y Michałowi Jelcom,
chorążycom kiiowskim, takze y poddanym jch mściow Nowakowskim –
roboczym Stesiu, Sawce, Jwanowi, Tedorowi, Kornieiu Garbatemu,
Martinowi, Kotkowi y innym wszystkim poddanym Nowakowskim, o których
ymionach protestantis wiedzie nie moze, ale, za wzięciem wiadomosci, w
pozwie wyrazic deklaruie o to y w ten sposob, jż gdy ieszcze w roku przeszłym
tysiąc szescset szestdziesiąt trzecim, gdy protestantes z jnszemi jch mściami
pany obywatelami owruckimi s tych kraioy Poleskich przed swowolą
chłopską y przed nieprzyiacielem Krzyza Świętego, ordą takze y kozakami,
z domu y maiętnosci swoiey, siola Zubowszczyny, uszli, y uszedszy tam na
Wołyniu pod Korcem przez lat piętnascie mieszkali. Tedy wysz mianowani
poddani jch m panow Jelcow, Nowakowsky, pod niebytnosc protestantes, nie
dbaiąc nic na prawo pospolite y ni na co sie nie ogladaiąc, ostrow nazwany
Wołosow do dobr protestantes, siola Zubowszczyny, z dawna należący ze
wszystkimi naleznosciami tego ostrowa, jako sie sam w sobie ma, polami,
sianożęciami, lasami, drzewem bartnym, zaszedszy do dobr jch mściow panow
Jelcow, Nowakowskich, gdzie y sami mieszkaią, przyłączyli, a protestantes
s tego ostrowa Wołosowa cale wycisneli y ieszcze z swego mieszkania, ze
wsi Nowakow. Ciz poddani ich mściow panow Jelcow zszedszy, a w grunty
protestantes zubowskie wprowadziwszy przez lat kilka, zazywaiąc gruntow
protestantes zubowskich, mieszkali. Gdzie szkody niemałą poczynili, dwor
protestantes, który kosztował złotych półtorasta, spalili y inne budynki
poddanych protestantes zubowskich, który zesli byli przed swowolą, chałup
50 piętnascie spalili, y gdy juz // juz usłyszawszy, ze protestantes z Wołynia do domu

na swoię własność miał się nawracać, ciz wysz mianowani poddani jch mściov panow Jelcow• wyszli z gruntow zubowskich, y tym sie ieszcze nie kontentuiąc, j coz za przyiazdem y bytnością mianowanego jego msci pana Michła Jelca w roku teraznieyszym, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmym miesiąca septembra szesnastego dnia, tenze pomieniony jego msc pan Michał Jelec, niedbając nic na prawo pospolitę y winy w niem opisanę, tychze mianowanych poddanych nowakowskich y z ynszych swoich majątnosci skupiwszy, mocno gwałtem na grunta protestantes zubowskie nasłał, y gdzie ieno drzewo bartnę ze pszczołami y bez pszczoł^ę, pszczoły popatrzywszy, z tego wszystkiego drzewa bartnego ze pszczołami y bez pszczoł wybili y wycisneli, y na siebie jch msc panowie Jelcowie obrocili, za czym do szkod niemałych protestantes, ktorych sobie tak względem odjęcia ostrowa wysz mianowanego, spustoszenia lasu, spalenia dworu y innych budynkow, y innych poczynionych szkod, takze w nieuzywaniu drzewa bartnego, nie wkładaiąc w to ostrowa y drzewa bartnego na tysiąc złotych polskich przyprawili, o co wszystko pomieniony protestantes iterum atq iterum na jch msc panow Jelcow y poddanych jch msciov swiadczył y soleniter protestował, offiarując się prawnie, iako sprawa przydzie czynic, zostawiwszy jednak wolno melioratią tey protestaciey, albo uczynienie ynszey, szyrzey, iezeliby tego potrzeba ukazywała. A na dowod tego wszystkiego stawil woznego generała wojewodstw[^] kiiońskiego, wołyńskiego, brasławskiego y czernihowskiego, szlachetnego Jwana Simka, ktory w moc prawdziwey swey rellatiey zeznał temi słowy, jz on roku teraznieyszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, miesiąca septembra dwudziestego szostego dnia, mając przy sobie dwoch szlachcicow – szlachetnych panow Woycecha Cisowskiego y Marcina Zawalskiego, był na sprawie y potrzebie wysz mianowanych panow Lewkowskich, malżakow, w dobrach onych, w siele Zubowszczynie. Tamze za skazaniem onych y innych ludzi słyszał, ze jch msc panowie Jelcowie ostrow pewny do Zubowszczyny należący przez poddanych nowakowskich zabrali, takze y drzewa bartnę ze pszczołami y bez pszczoł na gruntach zubowskich zabrali y wiele ynszych szkod przez tychze poddanych nowakowskich w popaleniu budynkow poczynili. Co iz tak, a nie ynaczey było, pomieniony wozny prawdziwie zeznawszy, prosili tak protestantes o przyięcie tey protestacy, jako y wozny swoey relłacy do xiąg niniejszych, co otrzymali. [+]

50 зв. // ма. 43•. Протестацыя од пана Федора Левковского на пановъ
Ходаковъскиѣ•.

Року тисеча шестсотъ семьдѣсятъ ѿсмого
мѣца ноябра сегого днѣя.

На врьдѣ кгородскомъ в замку его кр мл Овруцьком передо мною,
Михаломъ Кончаковскимъ, намѣсникомъ подстароства овруцкого, и
книгами нинѣшними кгородскими овруцькими.

Stanowszy oczewiscie, urodzyny pan Fedor Lewkowsky swoym y urodzonego
pana Wasila Lewkowskiego, syna swego, imieniem swiadczyl y soleniter
protestował naprzeciwko urodzonym panom Kondratowi Petrenkowi oŷcowi,
Tyszkowi, Opanasowi y Jaskowi – synom Chodakowskim, samym principałom
uczynkunizeymianowanego, takzeszlachetnym Malanowskiemu Melleniewskiѣ
y innym z ymion y przezvisk panom Chodakowskich wiadomym, ktorych
zawzięciem wiadomosci w pozwie protestans wyrazi i deklaruię kom principałom
o to y w ten sposob, jz w roku teraznieyszym, tysiąc szescset siedmdziesiąt
osmym mŝca septembra dziesiątego dñia, pomienieni panowie Chodakowscy,
nie dbając nic na prawo pospolitę y winy w niem opisanę, y nie mając w sobie
boiazni Bozej, mając dawny zaiątrzony do protestantow gniew, zebrawszy do
siebie kupę swawolną, rozney konditiei ludzi, człowieka dwadziescia, mocno,
gwałtem, po deyniecku, z strzelbą, rucznicami, pistoletami, rohatynami,
bardyszami y kiiami na mieszkanie protestantes, dwor w siele Zubowszczynie,
owo po nieprzyiacielsku naszedzŷy y naiachawszŷy, na dwie części rozdzieliwszy
się skrzyli, po deyniecku uczyniwszy dwor oskoczyli, tamze protestans pan
Fedor Lewkowsky rozumiejąc byc ze deynieki, zaraz zrazu, jako poczał
uchodziec, y za łaską Bożą uszedł bez zadania niakiego razu. A pomienionego
pana Wasila Lewkowskiego oskoczywszy y miedzy siebie ogarnąwszy, onego
szablami siekli, obuchami, kiiami na smierc zabijali y bili. A mianowicie w
głowę ranę barzo szkodliwą s tyłu zadali y wszystkę głowę kiiami, obuchami
pobili, ktorych razow kiiowych y obuchowych w głowę dwadziescia zadali, a
po grzbiecie y po bokach takze razow kiiowych y obuchowych dwadziescia
kilka zadali, y juz za umarłego porzuciwszy, odeszli. Ccokolwiek [?] było –
bydła, koniey y innych rzeczy pozabirali, a mianowicie bydla rogatego rozney
szersci sztuk dwadziescia, owiec sztuk osmnascie, koniey rozney szerssci [?]
51 czworą // czworo kulbakę, pistoletow parę, szable y czapkę y to tak, jako się

wyzy zabrawszy do domu swego, do Chodakow, zaprowadzili, o co wszystko pomieniony protestans ymieniem swoym y mianowanego syna swego swiadczył y soleniter przeciwko panom Chodakowskim y pomocnikom protestował, ofiarując o to z onemi prawnie, jako sprawa przydzie czynic, zostawiwszy iednak wolno melioratią tey protestacy, albo uczynienie ynszę, iezeli by tego potrzeba ukazowała, a na dowod tego wszystkiego stawil woznego generała woǳstw kiiowskiego, wołyńskiego, brasławskiego y czernihowskiego, szlachetnego Jwana Simka, ktory to wozny w moc prawdziwej swej rellacy zeznał temi słowy, jz on roku terazniejszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, msca septembra cztyrnastego dnia, mając przy sobie stronę szlachtę, szlachetnych panow Wojciecha Cisowskiego y Marcina Zawalskiego, był na sprawie y potrzebie wysz pomienionych panow Lewkowskich we wsi Zubowszczynie. Tamze za skazaniem widział wysz mianowanego pana Wasila Lewkowskiego na smiertelney poscieli leżącego, wszystkiego kiiami, obuchami zbitego, y szablą w głowę s tyłu barzo szkodliwie zaciętego. A kiiowych y obuchowych ran na teyze głowie sinie spuchłych widział dwadziescia. Na grzbiecie y po bokach, y po innych miejscach ran wszystkich widział dwadziescia y kilka, co mianowali byc za naiazdem gławtownym [!] przez wysz mianowanych panow Chodakowskich y potomkow jch. Takze za opowiadaniem słyszał, ze byǳło wszystkie – owce, konie y ynne rzeczy, przez tychze panow Chodakowskich zabrano, co yż tak, a nie jnaczej, było. Prawdziwie pomieniony wozny zeznawszy prosili tak protestans o przyjęcie protestacy, jako y wozny swej rellaczej, do xiąg ninieyszych grodzkich owruckich, co otrzymał. [+]

мд. 44•. Посѣсыя ѿд панов Гѣзувскихъ паномъ Левьковъскимъ,
служащая.

Року тисеча шѣстсотъ семьдѣсять ѿсмого
мѣца ноябра дванадцатого днѣя.

На вряде кгородском в замку его кр мл Овруцкомъ передо мною,
Михалом Кончаковским, намѣсником подстароства овруцкого, и кныгами
нинѣшними кгородскими овруцкими.

Stanowszy oczewiscie, wozny generał wdŝtw kiiowskiego, wołyńskiego,
braslawskiego y czernihowskiego, szlachetny Jwan Simko, ku zapisaniu do
51 зв. xiąg niniejszych zeznał temi słowy, jż on roku // roku teraznieŝszego, tysiąc
szescset siedmdziesiąt osmego, miesiąca septembra pierwszego dnia, mając
przy sobie stronę szlachtę, szlachetnych panow Woyciecha Osmolskiego y Iana
Olszanskiego był na sprawie y potrzebie urodzonego pana Piotra Lewkowskiego
w dobrach w siele Lewkowiczach y Niewmiryckich, tamze według według
[!] listu dobrowolnego zapisu darowizny przez urodzonego pana Siemiona
Marcinowicza Lewkowskiego w grodzie Łuckim uczynionego y zeznanego. A
wysz mianowanemu panu Piotrowi Lewkowskiemu na pewną część gruntu w siele
Lewkowiczach y w Niewmiryckich, w tymze zapisie dostatecznie wyrażoną,
danego y służącego, o czym tenze zapis o wszystkim świadczy, y tak tych
części, w siele Lewkowiczach y Niewmiryckich leżących, ze wszystkimi
do tych części przynależnościami y pożytkami, w mianowanym zapisie
wyrażonemi, w moc władze y spokojnę dzierzenie y używanie pomienionemu
panu Piotrowi Lewkowskiemu y potomkom jego czasy wiecznemi podał
urzędowie y intromitował^o. Tegoz roku, mŝca y dnia tenze wozny y s tąż
szlachtą wysz mianowaną był na sprawie y potrzebie urodzonego pana Michała
Lewkowskiego w tychze dobrach, siele Lewkowiczach. Tamze podług listu
dobrowolnego przedaznego w roku tysiąc szescset sedmdziesiąt szostym mŝca
maia dwudziestego dñia na część gruntu <.....> między paný Lewkowskiemi
leżącego w zapisie mianowanego, a przez urodzonych panow Lawryna y Jwana
Heiewskich przedanego, czasy wiecznemi pomienionemu panu Michałowi
Lewkowskiemu danego y służącego, o czym tenze zapis szyrzy świadczy,
tez część wysz mianowaną ze wszystkimi gruntami y przynależnościami
w zapisie wyrażonemi w moc, władze y spokojnę używanie pomienionemu
panu Michałowi Lewkowskiemu podał y urzędownie jntromitował y, jż pan

Piotr Lewkowsky sobie części podaney, jak y pan Michał Lewkowsky, także sobie podaney części, posesorami zostali, którego podania, tak tam tam [!] przy podaniu, jako y tu na urzędzie nicht sprzecznym nie był y ni z jakim prawem nie odezwał, co yz tak, a nie ynaczeby było, prawdziwie wozny mianowany zeznawszy, o przyjęcie do xiąg niniejszych grod^ owruc• prosił, co otrzymał. [+]

// мѣ. 45. **Запис сознания ѿ пнѡвъ Гѣевских пану Михалови
Лѣвковскому, служачих**

52

Року тисеча шѣстсот сѣмьдѣсять ѡсмого
мѣца ноябра чотырнадцатого дня.

(oryginał tego zapisu P^ Piotr Lewkowsky wzwl)

На врядѣ кгородскомъ v замьку его кр мл Гѡвруцьком передо мною, Михаломъ Кончаковъским, намѣсникомъ подстароства овруцького, и книгами нинѣшними кгородскими овруцкими.

Персоналитер становъши, урожоные панове Лавринъ и Иванъ Гѣевъские, братья роженые, здоровы будучи на теле и умысле, для вписаня до книг нинѣшних кгородских овруцких поданих, и очевисто сознали листъ доброволны вѣчи тоѣ продажи запис своего водлуг права справлени ѿ себѣ урожоному пану Михалови Лѣвковъскому на рес нижеи выражоную данаго• и служачй, ѿ чомъ тот запис ширѣ в собѣ ѡбмовляет, которого подавши, устьным и очевистымъ сознанием своим ствердивши и змоцнивши, просили, абы в книги нинѣшние вписанъ был. Я теди уряд приимуючи до книг читаломъ, которы полскимъ писмом писанй так се в собѣ маѣт.

Ja, Ławryn Heiewsky y Iwan Heiewsky, bracia rodzeni, zdrowi będąc na ciele y umysle, odstąpiwszy swej własney należnej jurisdictey woiewodstwa, prawa y powiatu, a pod ten list dobrowolny zapis y wszystkie onego konditie, ligamenta nizej wyrażonę sami z dobrami, potomkami naszymi poddaiąc y wcielając zeznawamy tym listem dobrowolnym zapisem naszym, komu by o tym wiedzieć należało teraz y na potym, zawzdy, jz co mamy prawem przyrodzonym częśc pewną w siele Lewkowiczach woiewodstwie kiiowskim a powiecie owruckim leżące y będące, to iest po matce naszej Marynie Yliownie Lewkowskiego

Heiowskiey należącą, którą to my częśc wszystkie wyży pomienioną urodzonemi panu Michałowi Lewkowskiemu przedaliśmy za sůmę pewną, to iest za złotych^ pōłł^ sto, którą do rąk naszych odebrawszy, odliczyliśmy, na pożytek swoy obrociliśmy, nie będąc tedy ni od kogo przymuszeni, tylko po dobrej woli naszej. Tę wyży rzeczoną częśc gruntu Lewkowskiego miedzy jch

52 3b. mšmi panem Wasilem Ostafim y Ihnatem // y Yhnatem Leonem Lewkowskiemi nam należącego, który to grunt my przedaliśmy wyży pomienionemu urodzonemu panu Michałowi Lewkowskiemu y potomkom onego na wiecznę y nigdy nieodzownemi czasy y w spokojnię dzierzenie podaliśmy, y tych dobr juz się wiecznie wyrzekamy y od ynszych osob wyży pomienionych blizkich krewnych naszych, tak tez y dalekich, a mianowicie od siostry naszej rodzoney, która zostaię w niewoli w ordzie, tedy my powinny bronic y zastępowac u kazdego sądu y prawa, a tę dobra ze wszystkimi siedliskami, polami, lasami, sianozęciami, sadami, ogrodami, borami, z drzewem bartnym y niebartnym, ze pszczołami y bez pszczoł, z łowý wszelakimi owo zgoła, ze wszystkimi yn genere pozytkami małemi i welkimi, nic już y namniejszey rzeczy s tey części nie wymuiąc, ani zostawuiąc na siebie samych y potomkow naszych, ale wszystko ogułem w iednę miejsce zawieraiąc, wyży pomienionemu panu Michałowi Lewkowskiemu y potomkom iego w moc władze do spokojnej wieczystey posesseyey przez woznego, ktorego sobie moze y dwóch szlachcicow podaiemy y postępujemy. Ma tedy y wolen będzie tak sam wyży pomienioný, jako y potomkowie onego tymi dobrami, jako swemi własnymi, rządzić, disponowac y uzywac, dac, przedac y komu chciec zapisac. A my juz od daty tego listu dobrowolnego zapisu naszego w tę częśc wyży pomienioną zadnego wstępu czynic nie mamy y nie będziemy mogli s potomkami naszymi y z blizkimi krewnymi tak tez z dalszemi czasy wiecznymi przeszkody zadney czynic. A to pod zakładem takowey ze sůmy y nagrodzeniem szkod gołym słowem oszacowanych krom przysięgi cielesney, który zakład jako y szkody w sprzeciwieniu sie temu zapisowi naszemu wolno będzie panu Lewkowskiemu y potomkom iego pozwac nas samich, a po nas potomkow naszych, pozwem i rokiem, by na krotszym do ktoregokolwiek sądu y prawa ziemskiego grodzkiego y do Sądu Głownego Trybunału Koronnego^ Lubelskiego podczas sądenia woiewodstw kiiowskiego, wołyńskiego, brasławskiego y czernihowskiego, gdzie my s potomkami naszymi stanowszý, nie zazywając zadnych dyllaty, appellaty^, prosequity, ani siebie samych y uomocowanych naszych chorobą

53 nie zakładając, y innych wszelakich exceptý^ prawnych // prawnych, ktorých

się jn genre zrzekamy się, ale od sądu nie odchodząc, zakład y szkody zapłacić mamy y powinni będziemy, a po nas potomkowie nasi. A zapłaciwszy zakład y szkody nagrodziwszy, przedsie ten list dobrowolny, zapis nasz, przy swej zupełney mocy zostawic ma, co szyrzy y dostateczniey w tym zapisie pomieniwszy, tedy my osoby wyzy mianowanę za pierwszym pozwaniem do ktoregokolwiek grodu powinniśmy zeznac, a to pod wszystkimi konditiami, obowiązkami, warunkami, według prawa pospolitego wpisanemi y na tosmy dali ten nasz list dobrowolny, zapis s pieczęcią naszą y s podpisem rąk naszych, tak tez s podpisami y s pieczęciami rąk jch mscow panow przyaciół naszych od nas oczewisto uproszonych, y na podpisie nizey mianowanych. Pisan w Heiewiczach roku tysiąc szescset siedmdziesiąt szóstego mśca maia dwudziestego dnia, y togo zapisu при печатех подпис рукъ тыми словы: na mieyscu pana Ławryna, Jwana Heiewskich, jako pisac nieumiejętnych, za ustną y oczewisto prozbą podpisuie sie Paweł Sinhaiewsky. Za ustną prozbą braci swej, Ławryna y Ywana Heiewskich, podpisuie sie Teodor Heiewsky ręką swą. Na mieyscu panow Heiewskich podpisuie sie do tego zapisu Jan Ko<....>. Которы~ же то запис за поданем и очевистым сознанием а за принятием моимъ урядовим, за прозбою з виш менованих особъ до книг нинешних кгородских овруцкихъ слово v слово есть уписанъ. [+]

**мд. 46•. Запис сознаний од его мл pana Францишка Потоцкого
пану Федору Левковскому.**

Ten original zapisu wzięli Fedor Lewkowsky

(extract extract)

Року тисеча шестсотъ семьдесятъ осмого
мсца ноябра шеснадцатого дня.

На вряде кгородскомъ в замьку его кор^ мл ГВруцькомъ передо мною, Михалом Кончаковским, намесником подстароства овруцького, и книгами нинешними кгородскими овруцькими.

Перьсоналитер становъши, урожонъ его мл панъ // пан Францишекъ 53 зв.
на Потоку Потоцки, здоровъ будучи на теле и умысле для вписаня до книг нинешнихъ кгородскихъ овруцькихъ подал и очевисто признал листъ добровольный запис заставны, водлуг права справленъ, од себе урожоному

пану Федору Левъковъскому на рѣст ниже виражоную данѣи и служачѣи, ѿ чомъ тотъ записъ ширѣ в собе ѿбмѡвляѣт, которого подавши, устнымъ и ѡчевистымъ сознанѣмъ своимъ ствердивши и змѡцнивши, просилъ, абы в книги нинѣшнїе вписанѣи былъ.

Ja tedy urząd swój przyjmując do книг, читаломъ, и тые суть слова ego: Ja, Franciszek na Potoku Potocky, zdrowy będąc na ciele y umysle, odstąpiwszy swej własnej naleznej jurisdicciey prawa powiatu y wojewodstwa a poddając się ze wszystkim pod ten list dobrowolnŷ, zastawnŷ zapis moy wiadomo czynie y zeznam tym moym listem dobrowolnym, zastawnym zapisem, jz ku pilnej potrzebie moiey pozyczyłem rękoma memi własnymi, odebrałem sumę pieniędzy złotych polskich pięćset, w kozdy złotŷ po grosz trzydziestu polskich rachuiąc, urodzonego pana Fedora Lewkowskiego y z odebrania teyze pomienionej sūmy zaraz tegoz pana Lewkowskiego <.....>, w ktorej to sūmę pięciu set złotych polskich zawiodłem i zastawiłem temuz panu Lewkowskiemu y potomkom iego jakoz zaraz y puszczam dobra moię pewnѣ mnie prawem pewnym dziedzicznym służącѣ y nalezającѣ części, to iest od panow Lewkowskich i gruntu ych wszystkiego Lewkowskiego trzeciā część wilimontowskā y drugā część dziedzicznā makowetkowskā, w siele Lewkowiczach miedzy pany Lewkowskiemi będącā, w wojewodstwie kiiowskim a powiecie owruckim lezającѣ, ze wszystkimi a wszystkimi do tych części pomienionych pozytkami y przynaleznościami, to iest dworzyszczem, dworzem i ogrodami, poddaniami dwoma [?] y z ich powinnościami y innemi pognoiami, polami, wszelakimi sianozęciami, z drzewem bartnym ze pszczołami y bez pszczoł, lasami, borami, rzekami, rzeczkaми, błotami y owo ze wszystkimi y wszelakimi pozytkami y przynaleznościami, nic a nic nie uymując, mianowanemi y niemianowanemi, tak jz mianowanę, niemianowanę, a niemianowanę mianowanemu nie szkodzić y ubliżać nie ma, jako się wyzy pomieniło przerzeczenemu [!] panu

54 Lewkowskiemu y potomkom iego // potomkom jego zastawiwszy, zaraz przez woznego y dwóch szlachty, ktorych sobie pszysposobic moze, puszczam, a to nadal trzy nierozdzielnie po sobie ydących, to iest począwszy od dnia y święta rzymskiego Świętego Łukasza Euanielisty w roku terazneyszym, tysiąc szescset siedmdziesiątym osmym, będącego, takowegoz dnia y święta rzymskiego we trzy lata w roku, da Pan Bog, przyszłym, tysiąc szescset osmdziesiątym, przypadającego, a o nieoddaniu pomienionej sūmy pieniędzy od trzech lat do trzech lat po sobie ydących, y az do oddania y skutecznego

zapłacenia wszystkiey tey pomienionej sūmy pięciuset złotych polskich, która to sūmę pięćset złotych polskich w grodzie owruckim na czas pewny zastawy naznaczonej, nic tego czasu nie uchylając, nie przymując żadnych aresztów oddać ja sam, a po mnie potomkowie moy, mają y powinni będą, y oddanie tey sūmy przed czasem dwiema niedzielami przez woznego listem swoim uwiadomic mam y powinien będę, a po mnie potomkowie moje mają y powinni będą. Ktorego uwiadomienia tenze wozny będzie powinien relacją w grodzie owruckim zeznać, a w dzierzeniu tych dobr wysz pomienionych y na mniejszej części żadnej przeszkodŷ y propedimentu pana <...> panu Lewkowskiemu, potomkom jego y kazdemu dzierzącemu tę dobra czynię, ja sam y potomkowie moy nie mamy, y owszem, od wszelakich osob blizkich krewnych y dalekich u wszelakiego prawa, sądu y urzędu, względem krzywd pochodzących zastępowac y <...>ncowac, ja sam s potomkami memi jegoz pana Lewkowskiego y kazdego dzierzącego tych dobr nam będę powinien s potomkami memi, ile kroc, tyle kroc tego będzie potrzeba. Waruię tez to panu Lewkowskiemu y potomkom jego, jż jezeliby tenze pan Lewkowsky, co kosztem swoim na tey części ode mnie zastawnej przybudował, albo poddanego, jakiego osadził, podług wynalazku przyjacielskiego nagrodzić mam, y jezeliby co na tymze gruncie zasiał, tedy bez żadnej przeszkody ode mnie y ni od kogo ten zasiełek zdjąć ma. Wymawiam sobie jednak to, jż cokolwiek podczas tey wojny y swey woli pol y drzewa bartnego, jako w sąsiedstwie od panow Lewkowskich pozabirano, od ktorych tenze pomieniony pan Lewkowskj za staraniem odszukiwac ma, co mam wszystko zyscić y dosić we wszystkim na mniejszey konditiei uczynić, a po mnie potomkowie moy mają y będą powinni, a to pod zakładem na kozdą kondycię wzwyż wyrażoną po pięciuset złotych polskich y pod nagrodzeniem szkod na goley rzeczenie słowu krom przysięgi oszacowanych, o który zakład // zakład y o szkodŷ, y w jakimkolwiek spszeciwieniu [!], y jakiejkolwiek 54 зб. conditiei forum generale przed wszelakim sądem y urzędem zemskim, grodzkim y Sądem Koronnym Głównym Trybunalskim wojewodstw kiiowskiego, wołyńskiego, brasławskiego y czernihowskiego sobie samemu y potomkom moym naznaczam, y będąc jakimkolwiek pozwem przed jakimkolwiek sąd y urząd zapozwany. Ja sam, albo potomkowie moŷ, o jakiegokolwiek sprzeciwienie temu zapisowi memu y iakiegokolwiek conditiei nie zazywając, wszystkich y wszelakich obron prawnych y nieprawnych obllaty, appellaty y ich prosequity y inszych wszelakich obron s prawa pospolitego y z dowscipu ludzkiego wynaydzionych, ktorych wszystkich tym zapisem moym zazywac, drogę

zawiram, ale od sądu nie odchodząc, dosć czynic mam y powinien będę, to iest zakład zapłacic y szkody nagrodzić, y we wszystkim dosć uczynic mam y będę powinien s potomkami memi, y na to daię ten moy list dobrowolny, zastawny zapis s pieczęcią y s podpisem ręki moiej, także s pieczęciami y s podpisami rąk jch mści panow przyjacioł moych, ode mnie oczewiscie uproszonych, na podpisach nizej mianowaných. Pisan w Wielelnikach roku tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego mscã octobra osmnastego dñia. У того запису при печатех подпис рукъ тыми словами: Franciszek na Potoku Potocky, ustnie proszoný pieczętarz, Stefan Hyrsky, ustnie proszony pieczętarz, Teodor Białoszycky, ustnie proszony pieczętarz, Łukasz Podborsky, которй же то запис за поданем, признанем и прозбою з вышъ мянованое особы, а за моим урядовим принятем слово в слово до книг нинешних кгородских Јеруцькихъ есть уписанъ. [+]

**мѣ. 47. Протѣстацыя од его мл пнѣ Вышполского, писара кгород^
овруц^, на его мл^ пана Лоньцького.**

Року тисеча шѣстсотъ сѣмдѣсят ѡсмого
мѣца ноябра шѣстнадцатого дñя.

55 На врядѣ // На врядѣ кгородскомъ в замку его кр мл Гвруцькомъ передо мною, Анъдриемъ Редичемъ, намесникомъ подстароства овруцького, и книгами нинешними кгородскими овруцькими.

Personaliter ad acta stanowszý, urodzoný pan Mikołay Wyszpolsky, syn urodzonego jego m̃ pana Stefana Wyszpolskiego, komornika kiiowskiego, pisarza grodzkiego ovruckiego, ymieniem tegoż, jako rodzica swego, przeciwko urodzonemu panu Heliaszowi Łackiemu, chorążemu ziem Pruskich, generałowi altereieý woysk cudzoziemskich, jego kr mści Woyska Koronnego, possessorowi wsi Bondarowki, w wojewodstwie kiiowskim, powiecie ovruckim leżącej, jako roskazującemu, za którego wołą, roskazaniem ý wiadomością uczynek nizej mianowany stanął, także urzędnikowi jego mści szlachetnemu panu Monarowskiemu Kondrackiemu, w teyze wsi Bondarowce zostaiącemu, przez którego uczynek nizey mianowany popełniony jest opowiadał y protestował się o to, jz jego mśc pan Łacky, będąc possesorem zastawnym wsi Bondarowki o grunicę ze wsią Ostapami y Radohoszczą, dobrami dziedzicznymi, rodzica protestantis nie kontentuiąc się pierwszemi violentiami,

krzywd y szkod w gruntach ostapowskich poczynionemi, o co protestacia zanesiona y banitia w Sądzie Trybunalskim^ Koronnym Lubelskim w roku tysiąc szescset siedmdziesiąt otrzymana iest, ale y teraz nowiter roku tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego roznych dnief y miesięcy pomieniony urzędnik jego m̃ pana Łackiego s poddanemi bondarowskiemi violento modo na grunta ostapowskie, na uroczyzcza nazwane Krasny Bor najeżdżając, drzewo bartnę ze pszczołami wyrąbywac // wyrąbywac kaze. Stawki na uroczyску nazwanym 55 зв. Tymoszowszczyzna y Pokolcach⁵⁴ gwałtownym sposobem odebrawszy, s tych stawkow ryby łowic kaze y ustawicznie zławia, przez co pokoy pospolity sąsiedzky gwał<..> y do szkod niemałych rodzica protestantī, tak względem wyrąbania drzewa bartnego, jako y złowienia stawow, tudziez gruntow violenter odejmowania c^, ktorych w to nie inclidując, j na tysiąc złotych polskich byc mieni podiętych przýprawil, przez ktory to takowy postępek bezpieczeństwo prawem pospolitym obwarowanę zgwałcił <..>, za tym winy w prawie opisanę na osobę swoię zaciągnol, o co wszystko protestans nomine rodzica swego in foro fori agere deklaruie się wolnę melioratią tej protestaciej zostawiwszy, a na ten czas tej o przyjęcie prosil, co otrzymał. [+]

**мѣ. 48. Манифѣстація именемъ его мѣ пѣна Стефана
Вышѣполскаго, писара кѣродскаго ѡвруцкаго, учиненая на Семѣна
и Яцка, козаковъ Ханѣнковыхъ.**

Року тисеча шѣстсотъ сѣдемсят ѡсмого
мѣца ноябра шѣснадцатого дѣня.

На врядѣ кѣродьскомъ в замку его кр^ милости Ѡвруцкомъ, передо мьною Аньдрѣемъ Рѣдъичомъ, намесникомъ подѣстаросѣтва ѡвруцкаго, и книгами нинѣшньими кѣродскими старостиньскими.

Personaliter ad acta stanowszy, pan Jan Burzynsky // Burzynsky, sлуга 56 urodzonego jego m̃sci pana Stepchana Wyszpolskiego, komornika granicznego kiiowskiego, pisarza grodzkiego owruckiego, soleniter praecauendo całosci y szkod pana swego przez nizey mianowanych obwinionych poczynionych manifestatur, o to, jż gdy powracało woysko jego krolewskiej m̃sci Zaporozkie, w directiey pana Chanienka zostaiącę, po rospuszczeniu pospolitego ruszenia

⁵⁴ Poholcach

56 3B. spod Lublina y pod dymier [?] traktem poleskim szła(t'dy), tedy tego woyska
dwóch kozaków, na ymie Semen y Iacko, nabiegszŷ z niemalą kupą ludzi na
wies nazwaną Litkow, w powiecie owruckim leżącą, maiętnosc dziedziczną
pana manifestującego jn vim jakoweysci zdobyczŷ y rabowniczym sposobem
wołów par trzŷ, szerszczą^o gniadych trzech, strokatych dwóch, a czarny
jeden^o, zabrali y szkod tak w pobranych wołach // fantach, pobiciu swiny,
owiec, brani<.>, piędzŷ na złotych pięćset uczynili szkody y za woyskiem
pomienionym powrocili, przez co pana protestującego, jako y poddanŷ
onego, do szkod niemalŷ obzałowani, ktorŷch sobie na złotych pięćset
byc mieni przyprawili praecauendo. Tedy całosci pana swego manifestans
jterum atq iterum manifestowawszŷ jn verificationem tego wszystkiego stawil
roboczŷch Demiana y Jakima, poddanŷch ze wsi mianowaney Litkowa, dla
poprzysiężenia mianowanych szkod, ktorŷm ja urząd rotę[^] juramentu w tę
słowa napisawszy, woznemu grodowemu na ymie Janowi Simkowi słuchac
kazałem, tak sie w sobie maiącego: My, Demian y Jakim przysięgamŷ Panu
Bogu wszechmogącemu w Troycy Świętej jedynemu na tym, jz tę wszystkie
szkody, ktorę w manifestaciey y osobliwym registrem są położonę, nam
przez mianowanych kozaków z woyska pana Chanienkowego są poczynionę,
na czym jz sprawiedliwie przysięgamy. Tak nam, Panie Boze, dopomoz y
niewinnu męku Chrystusa Pana. Po ktorŷm wykonanym juramęcie y wozny
mianowany rellacją recognowit y prosili manifestans y wozny, aby to wszystko
do act przyięto y zapisano było, co otrzymali. [+]

// мз. 49•. Посѣсыя в добра село Сидоровичи и Свиридовъку єє мл^ 57
панѣ Кнегининьскѣ, служаая.

Року тисеча шестсотъ сѣмьдѣсят ѡсмого
мсаца ноябра шеснадцатого дѣня.

На врядѣ кгородскомъ в замъку єго кр мл Ѡвруцьком передо мною,
Анѣдреемъ Рѣдичомъ, намесникомъ podstarostwa у замъку ѡвруцького,
у акътами кгородскими старостиньскими.

Stanowszy personaliter, wozny generał woiewodstw kiiowskiego, wołyńskiego, brasławskiego^ y czernihowskiego, szlachetny Demian Dmitrowicz, ku zapisaniu do act ninieyszych grodzkich owruckich zeznał rellacją swoię temi słowy, iż on roku teraznieyszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt osmego, mśca nowembra osmego dñia, mając przy sobie stronę szlachtę ludzi wiary godnych, panow Wacława Okolinskiego y jego mści pana Stepchana Trypolskiego, za requisitią urodzonego jego mści pana Stepchana Druczana Kniehininskiego, także jej mści paniej Marty Trypolskiego Janowej Drugzaninowej Kniehininskiej, był we wsi Sidorowiczach y Swiridowce, w powiecie owruckim a woiewodstwie kiiowskim leżących, ktore dobra urodzony jego mśc pan // pan Wolczkiewicz Olizar, podsędek kiiowski, znosząc dług 57 зв. rodzica swego, добра Studenę Wodę urodzonej niegdy jej mści paniej Alexandrze Strybълownie Jwanowej Trypolskiej, matce jej mści, paniej Janowej Kniehininskiej, na zapis jego mści pana Ludwika Olizara Wolczkiewicza dziesięć tysięcy złotych winny^o jego mści panu Michałowi Trypolskiemu, pisarzowi ziemskiemu kiiowskiemu^, zapisem swoym modo obligatorio zawiodł, ktora suma ponieważ jej mści paniej Janowej Kniehininskiej y potomkom oney iuredicci no et naturali po matce oney należy, tedy tę добра mianowaną, wies Sidorowicze y Swiriduwkę [!], w pomienionej суміе dziesięciu tysięcy złotych, przez jego mśc pana podsedka kiiowskiego jego mści panu pisarzowi ziemskiemu kiiowskiemu zawiedzionę^o, post decessum jego mści pana pisarza ziemskiego kiiowskiego, brata swego rodzonego, mając pewnę prawo na tę сумę sobie od pomienionego brata swego służące, do władzy dzierzenia y posesiey swojej realnej nemine contradicente et impugnante odebrała, jako y wozny mianowany s pomienioną szlachtą w tę pomienionę добра jej m panіа Janową Kniehininską y potomkow jej m jntromitował, y na tym tę swoię prawdziwą rellatią zeznawszy, prosił, aby do act przyjęта y zapisana była, co otrzymał. [+]

Року тисеча шѣстсотъ семъдесятъ осмого
мѣца ноябра шеснадцатого днѣя.

На вряде кгородскомъ в замку его кр мл Гвруцком передо мною,
Андреемъ Редичомъ, намесникомъ подстароства в замку Гвруцкомъ,
и акътами кгородскими старостинскими.

Stanowszy oczewiscie, wozny generał woiewodstw kiiowskiego, wołyńskiego, brasławskiego y czernihowskiego za pokazaniem autentyku urzędowi tuteyszemu znaiomŷ, szlachetny Demian Dmitrowicz, ku zapisaniu do act ninieyszych zeznał rellacją swoją temi słowŷ, jż on roku teraznieyszego, tysiąc szescset siedmdziesiątego osмого, miesiąca nowembra dwudziestego dnĳa, maiąc przy sobie stronę slachtę ludzi wiarygodnych, jego mŝci pana Stepchana Trypolskiego y pana Waclawa Okolinskiego, za requisitią urodzonej jej mŝci panieŷ Marty Trŷpolskiego Janowej Druczaniowej Kniehininskiej wspoł z jej mŝcią y urodzonym jego mŝcią paniem Stepchanem Druczaninem Kniehinskim, synem jej mŝci, byłł^ we wsi Krasnej Włoce dobrach
58 зв. dziedzicznych // zesłego jego mŝci pana Niemirycza, starosty owruckiego, prawem zastawnym w suńie szesciu tysięcy złotych zesłemu jego mŝci panu Michałowi Trypolskiemu, pisarzowi ziemskiemu kiiowskiemu, panowi miecznikowi lidzskiemu, Trypolskim należytych, gdzie jej mŝ pani Janowa Kniehininska maiąc pewny praetext do dobr y sum rodziców jch mŝciow y swego respectem rzeczy ruchomych, złota, srebra, kleynotow y innych w oblacie rejestru specificowanych ruchomŷch przez rodzica swego y onych po dziadu jej mŝci, jego mŝci panu Pietrze Strŷbylu, woyskim kiiowskim, zabranych, dobra mianowanę, wies Krasno Włokę, w powiecie owruckim leżącą, ze wszystkimi poddanemi y onych podaczkami, roborami s powinnościami, nemine impugnante do realneŷ posesiey swoeŷ przez woznego wysz mianowanego odebrała. Jakoz y wozny mianowany s pomienioną stroną szlachtą poddanych tamecznych do gromady zebraawszŷ, do władzy y dzierzenia jej mŝci panieŷ Kniehininskieŷ y potomkom jej mŝci podał y w te dobra jntromitował, ktorej jntromissiey tych dobr tak tam w tych dobrach, jako y przynależnosciach, y przy actach nikt nie zabraniał, ani impugnował, o czym mianowany wozny tę swoją rellacją zeznawszy, prosił, aby do act tuteyszych przyjęta była, co otrzymał. [+]

// мѣ. 51°. ѿблята запису ѿд его мл пѣна Миколая Сурина его 59
мл пану Рѣмьяну Сурина, ловъчому новокгородскому, подстар^
ѿвруцкому кгородскому, на заставу служачого.

Року тисеча шестсотъ сѣмъдѣсят ѿсмого
мсаца ноября шеснадцатого дѣня.

На врьде кгородскомъ в замку его кр мл ѿвруцкомъ передо мною^,
Михалом Кончаковским, намѣсником подстароства ѿвруцкого, и книгами
нынѣшними кгородскими ѿвруцкими.

Персоналитер становъши, шляхетнѣ панъ Янъ Мрочковскѣ именем
пана своего, его мл пана Рѣмьяна Сурина, ловъчого новокгородского,
подстаростего кгородского ѿвруцкого, для записаня до книг нинѣшних
кгородских ѿвруцких подал пер ѿблятамъ запис, ѿриинал з сусцѣптою
кгороду Володимѣрского, заставнѣ водлуг права справленѣ, ѿд урожного
его мл пана Миколая Сурина поменѣному его мл пану Рѣмьянови Суринови,
ловъчому новокгородскому, подстаростему кгородскому ѿвруцкому, на рес
в томъ записѣ нижѣ инсерованомъ, мяновате [!] выражоную на заставѣ
данѣ и служачѣ, ѿ чомъ тот запис ширѣ в собе ѿписуѣт, которого подавши,
просил, абы принять и в книги нинѣшнѣ уписанѣ был. Я тѣди уряд для
вписаня до книг примуючи, читалом и такъ се в собе маѣт: Ja Mikolaj
Suryn, na ciele y umysle dobrze będac zdrowym, odstapiwszy swey własney y
sobie naleznej ziemskiej jurisdictiey prawa powiatu y wojewodstwa a pod ten
list dobrowolny, zapis moy zastawnym z dobrami y potomkami memi dobrowolnie
się poddaiąc y wcielaiąc, wiadomo czynię y zeznam kozdemu, komu by o
tym wiedziec należało, teraz y na potym, zawzdy, jz ja, zeznawajacy, pewnej
gotowej y rękodayney sumy pieniędzy trzechset złotych polskich, w kozdy
złoty po trzydziestu groszy polskich, licząc z rąk urodzonego jego mści pana
Remiana Suryna, łowczego nowogrodzkiego, commisarza wojędstwa
kiiowskiego, brata mego rodzonego, wziąwszy, pozyczywszy y realiter w
gotowiznie odebrawszy z odebraney tymze zapisem // moym kwitowawszy, w 59 зв.
tey pomienionej sumie trzechset złotych polskich częśc moią pewną w siele
Wystapowiczach, w wojewodstwie kiiowskim a powiecie owruckim leżącej,
mnie, zeznawaiącemu, między bracią rodzoną wysz pomienionym jego mścią
panem Remianem Surynem, łowczym nowogrodzkim, iako starszym y jego
mścią panem Konstantym Surynem, szrednim pod datą, tu we Włodzimirzu,

dnia dwudziestego trzeciego miesiąca july roku tysiąc szescset [!] siedmdziesiąt wtorego działem spisany przypadła y wydzieloną y w tymże dziele naszym specificowaną ze wszystkimi do tej części mojej według opisanego działu dochodami, przychodami, pożytkami poddańch tamecznich, daniami, poddaństwy, posłuszeństwy y powinnościami y innymi wszystkimi małymi y wielkimi dochodami, przychodami, pożytkami y przynależnościami z dworem, ogrodami, sadami, pastewnikami, polami zasianymi i niezasianymi, oraniami y nieoraniami, pustowniami sianozębiami, błotniami, lasowemi y brzegowemi, lasami, borami, barciami, stawami, rzekami, rzeczkami y potokami y innymi wszystkimi in genere et specie do tej części okolicznościami gonami bobrowemi, rudami, rudniami, budami, nic na siebie y ni na kogo jnszego nie wýmuiąc, ani excipuiąc tak, zeb y mianowanę[^] niemianowanemu, a niemianowanę mianowanemu ni w czym nie szkodziło, ani ubliżało do realnej ystotnej zastawnej trzyletnej possesiey wysz pomienionemu jego mści panu łowczemu nowogrodzkiemu, rodzonemu memu, podaię y postępuię, a to urzędownie przez woznego y szlachtę, ktorych sobie jego mśc pan łowczy nowogrodzky do obięcia tej zastawy uzię y przysposobi. Ktora to zastawa poczynac się ma od święta rzymskiego Świętego Jana Krzsciciela w roku terazniejszym, tysiąc szescset siedmdziesiąt siódmym, celebruiącego, a konczyc się ma w roku, da Pan Bog[^], przyszłym, tysiąc szescset osmdziesiątym, o takowymże dniu y czasie na dzień świętego Jana Krzsciciela, święto rzymskie, a w niewykupnie na ten czas, tedy ta zastawa od trzech lats do trzech lats consequenter po sobie ydących az do istotnego wykupna y realnego oddania sūmy trwac y słuzyć jego mści panu łowczemu nowogrodzkiemu, potomkom y successorom jego mści albo temu, komu by jego pan łowczy nowogrodzky takowymże prawem ustąpił, czego ja tym moim zapisem pozwalam // pozwalam, trwac będzie, a przed czasem wykupna niedzieli szescią listem moym otworzystym jego mści pana łowczego nowogrodzkiego, lub od jego mści takowymże prawem dzierżącego obwieszc mam y tego obwieszczenia przed terminem wykupna dniem a niedzielami rellacją woznego w grodzie Włodzimirskim zapisac mam, gdzie y oddanie sūmy trzechset złotych polskich wszystkę s pełna currenti moneta w Koronie Polskiej bez zanoszenia zadnych arestow y zanoszonych ni od kogo nie przyjmowac naznaczam. Wolen tedy iest y będzie jego mśc pan łowczy nowogrodzky tej zastawy ode mnie puszczonej według woli y upodobania swego trzymac, uzywac pożytkow, przymnazac, poddańch osadzac y jako chcąc tą zastawą moją az do samego wykupna rządzic i

disponowac, w czym ja sam, a po mnie potomkowie y successorowie dobr
 moých zadney przeszkody, trudnosci y przenagabania prawnego gwałtownego
 y inszego wszelakiego czynic y zadawac nie mam y nie będę mógł, owszem od
 inszych wszystkich, od kogokolwiek zachodzących jmpedimentow, także
 zapisow zeznaných y ręcznych recognityi pierwszych y poslednieyszych praw,
 processow y przewodow prawnych, w kogokolwiek na tę moią część
 zachodzących y onę obciążających u wszelakiego prawa, sądu y urzędu swým
 własnym kosztem y nakładem prawnym bronic, zastępowac y oswabadzac
 mam, a po mnie potomkowie y successorowie dobr moych az do oddania y
 skutecznego nyszczenia pomienionej sūmy y zniesienia tego zapisu mego
 kwitem, w którymkolwiek grodzie oczewiscie zeznanym żadną dawnoscią
 ziemską nie szczycąc się mam y z potomkami memi powinien będę. Tego
 jednak dokładając, ze w tych trzech leciech jego ml pan łowczy nowogrodzky,
 brat moy, dani trzy według powinności tych poddanych dawney wybrać wolen
 będzie, a nie więcy contribucie wszelakie skarbowę od poddanych tamecznych,
 na tey części moiej zastawney będących, jego mśc pan łowczy nowogrodzky
 wczesnie wybrać kazawszy, do jch mściow panow poborców oddawac y <..>cty
 lubo na mnie, lubo na osobę swoją otrzymywac ma^a, a, strzez Boze, nieprzyiaciela
 koronnego, żołnierza nawalnego, przez co by ta zastawa spustoszec miała, y
 poddani się precz rozeszli. O to jego mści pana rodzonego // mego turbowac y 60 3B.
 prawem pociągac nie mam y nie będę mógł^a, rumaciey po wykupnie y oddaniu
 pomienionej sūmy s posłuszeństwem poddaných tamecznych y uzywaniu
 wszelakich pozytkow niedziel szesc pozwalam, co wszystko, jako y kozdą z
 osobna conditią zyscic, strzymac y wypelnic mam y s potomkami memi
 powinien będę, a to pod zakładem drugiey takowey ze sūmy, trzechset złotych
 polskich, y pod nagrodzeniem szkod, słownie krom przysięgi oszacowanych, o
 który zakład y szkody w sprzeciwienu się w czymkolwiek temu zapisowi
 memu, naznaczam sobie y potomkom moým forum y termin zawitý przed
 wszelakim y kozdym generaliter sądem y urzędem grodzkim, ziemskim y
 Głównym Trybunalskim Koronnym Lubelskim•, w kozdym wojewodstwie y
 powiecie także y między sprawami conserwatami kiiowskiego, wołyńskiego,
 brasławskiego y czernihowskiego wojewodstw y inszym wszelakim sądem,
 któryby pod on czas od Rzpltey uchwalony y postanowiony był bez zawania [!]
 wszystkich y wszelakich in genere et specie dillacy, appellacy i prosequity
 suspens fataly proscripty, jccasy y wszelkich generaliter zwłok y obron
 prawnych z statutu constituciey y dowcipow ludzkich wynaydzionych y

wymyslonych, ktorych wszystkich takowych zwłok z potomkami memi zazywac nie mam y nie będę mógł^e, j na to dał ten list moy dobrowolny zapis s pieczęcią i s podpisem ręki meŷ własney, takze s pieczęciami y s podpisami rąk jch mściow panow przyiaciow moŷch. Na to ode mnie oczewiscie uproszonych dał we Włodzimirzu roku panskiego tysiąc szesc sets siedmdziesiąt siodmego mśca juny czwartego dnia. Y того запису заставного при печатех подпис рук тыми словы: Mikołay Suryń, Jan Suryń stry [?] ręką swą, jako proszony przyaciół, podpisuie się, Raffał Liniewskŷ, jako proszony przyaciół do podpisu, Konstaty Suryń, Jan Suszak, jako ustnie proszony przŷł, a сусцепъта кгородѡ Влодымирского тыми слови писана. Ago tysiąc szesc sets siedmdziesiąt sodmego mśca junii czwartego dnia, stanowszy personaliter, urodzony jego mśc pan Mikołay Suryń ten zapis zastawny ad acta zeznał suscepti Thomasz 61 Sawicky, namiesnik starostwa y zamku Włodzimirskiego, которŷ // которŷ то запис за поданем и прозбою з выш менованое особы а за принятемъ моимъ урядовимъ до книг нинешньихъ кгородскихъ ѡвруцькихъ есть уписанъ. [+]

ñ. 52•. **Ѓблята запису ѡд его мл пñа Константого Сурина его мл пану Ремиянови Суринови, ловъчому новокгородскому, на заставъ служачого.**

Року тисеча шестсотъ сѣмьдѣсят ѡсмого
мсца ноябра шеснадцатого дñя.

На вряде кгородском в замку его кр мл Ѣвруцьком передо мною, Михалом Кончаковским, намѣсником подстароства Ѣвруцького, и книгами нинешними кгородскими ѡвруцькими.

Personaliter stanowszŷ, szlachetnŷ pan Jan Mroczkowskŷ ymieniem pana swego, jego mści pana Remiana Suryña, łowczego nowogrodzkiego, podstarosnego grodzkiego owruckiego, dla zapisania do xiąg ninieyszŷch grodzkich owruckich podał per oblatam zapis oryginalny z susceptą groda Włodzimirskiego, zastawnŷ według prawa sprawiony, od urodzonego jego mści pana Konstatego Suryña wysz rzeczonemu jego mści пану Реміанови Суринові, łowczemu nowogrodzkiemu, на rzecz w tym zapisіе nizey jnterowanym, mianowicie wyrazoną, дану y służący, o czym ten zapis szyrzey

w sobie opisuię, ktorego podawszy, prosił, aby przyięty y w xięgi ninieyszę upisaný był. Ja tedy urząd dla wpisania do xiąg przymuiąc, czytałem, który tak się w sobie ma: Ja, Konstantý Suryn, na ciele y umysle *dobrze* będąc zdrowym, odstąpiwszy swej własnej y sobie należney ziemskieý jurisdictey prawa powiatu y wdsłwa, a pod ten list dobrowolny zapis moy zastawny z dobrami y potomkami memi dobrowolnie się podaiąc y wcielaiąc, <s>wiadomo czynie y zeznawam kozdemu, komu by o tym wiedziec należało teraz ý na potym, zawzdy, jż ja, zeznawaiący, swym y urodzoneý panieý Marianny Czerwinskiego, przed tym Samuelowey Kaszewskiey, a teraznieýszego wtorego małženstwa Konstantoweý Surynowey, małzonki moiey ýmieniem, za którą pokoy y dotrzymanie tego zapisu mego zastawnego we wszystkim ręczę y zapisuię się y do approbowania onego in decursu niedziel dwunastu do act tuteýszych grodzkich włodzińskich stawic submituię się pewney gotoweý y rękodaýney sūmmý, // piędzý dwóchsets złotych polskich, w kozdy złoty po trzydziestu 61 3B. groszy polskich licząc, z rąk urodzonego jego mści pana Remiana Suryna, łowczego nowogrodzkiego, commissarza wdsłwa kiiowskiego, brata mego rodzonego, wziąwszy, pozyczywszý y realiter w gotowiznie odebrawszý, z odebraney tymze zapisem moym kwitowawszy, w tey pomienioney sūmie dwóchsets złotych polskich częśc moię pewną w siele Wystupowiczach, w wojewodstwie kiiowskim w powiecie owruckim leżącey, mnie, zeznawaiącemu, między bracią rodzoną wysz pomienionym jego mścią panem Remianem Surynem, łowczym nowogrodzkim, jako starszym, y jego mścią panem Mikołaiem Surynem, młodszy, pod datą tu, we Włodzińsku, dnia dwudziestego trzeciego, msća jullý, roku tysiác szescsets siedmdziesiąt wtorego, działem spisany przypadłą y wydzieloną y w tymze dziele naszym specificowaną, ze wszystkimi do tey części moiey, według opisania działu, dochodami, przychodami, pozytkami poddanych tamecznych, daniami, poddanstwy, posłuszenstwy y powinności y innemi wszystkimi małemi ý wielkimi dochodami, przychodami, pozytkami y przynależnościami z dworem, ogrodami, sadami, pastewnikami, polami zasianemi y niezasianemi, oranemi ý nieoranemi, pustowniami, sianozęciami, błotami lasowemi y brzegowemi, lasami, borami, barciami, stawami, rzekami, rzeczkami y potokami y innemi wszystkimi in genere et specie do teý części okolicznościami, nic na siebie y ni na kogo inszego nie wymuiąc, ani excipuiąc tak, zeby mianowaną niemianowanemu, a niemianowaną mianowanemu ni w czym nie szkodziło, ani ubliżało. Do realneý istotney zastawney dwuletnieý possesiey wysz

62 pomienionemu jego ms~ci panu łowczemu nowogrodzkiemu, rodzonemu memu, podaie y postępuie, a to urzędownie przez woznego y szlachtę, ktorych sobie jego m̃ pan łowczy nowogrodzsky do obięcia tey zastawy użycie y przysposobi, ktora to zastawa poczynac się ma od święta rzymskiego świętego Jana Krzsciciela w roku terazniejszym, tysiąc szescset siedmdziesiąt siodmym, celebruiącego, a konczyc się ma w roku, da Pan Bog, przyszłym – tysiąc szescsets siedmdziesiąt dziewiątym, o takowymze dniu y czasie na dzien świętego Jana Krzsciciela, święto rzymskie, a w niewykupnie na ten czas, tedy ta zastawa od dwóch lat do dwóch lat consequenter po sobie ydących az do istotnego wykupna y realnego oddania sūmy // sūmy trwac y słuzyć jego m̃ci panu łowczemu nowogrodzkiemu, potomkom y successorom jego m̃ci, albo temu, komu b̃y jego m̃ pan łowczy nowogrodzsky takowemze prawem ustąpił, czego ja tym^ moim zapisem pozwalam, trwac będzie, a przed czasem wykupna niedziel szescią listem moym otworzysem jego m̃ci pana łowczego nowogrodzkiego, lubo od jego m̃ci takowymze prawem dzierzącego obwiescic mam y tego obwieszczenia przed terminem wykupna, dwiema niedzielami, rellacją woznego w grodzie Włodzimirskim zapisac mam, gdzie y oddanie sūm̃y dwóchsets złotych polskich wszystkies p̃elna currenti moneta w Koronie Polskiej bez zanoszenia zadnych arestow y zanoszonych ni od kogo nie przymuiąc, naznaczam. Wolen tedy iest y będzie jego m̃ pan łowczy nowogrodzsky tey zastaw̃y ode mnie puszczoney, według woli y upodobania swego trzymac, urzywac [!] pozytkow, przymnazac, poddanych osadzac y iako chcąc tą zastawą moią az do samego wykupna rządzić y disponowac, w czym ja sam, a po mnie potomkowie^ y successorowie dobr moych, zadney przeszkody, trudności y przenagabania prawnego gwałtownego y inszego wszelakiego czynic y zadawac nie mam y nie będę mógł. Owszem od inszych wszystkich, od kogokolwiek zachodzących jmpedimentow, takze zapisow zeznanych y ręcznych recognitiei pierwszych y posledniejszych praw, procesow y przewodow prawnych, od kogokolwiek na tę moią część zachodzących y one obużaiących [!] u wszelakiego prawa, sądu y urzędu swym własnym kosztem y nakładem prawnym bronic, zastępowac, oswabadzac mam, a po mnie potomkowie y successorowie dobr moich az do oddania ỹ skutecznego nyszczenia pomienionej sūmy y zniesienia tego zapisu mego kwitem w ktorymkolwiek grodzie oczewiscie zeznanym, zadną dawnoscią ziemską nie szczyjąc się mam y z potomkami memi powinien będę. Tego iednak dokładaiąc, ze w tych dwóch leciech jego m̃ pan łowczy nowogrodzk̃y, brat mõy, dani dwie

według powinności tych poddanych dawney wybrać wolen będzie, a nie więcy
contribucie wszelakie skarbowę od poddanych tamecznych, na tey części moyey
zastawionej będących, jego m̃ pan łowczy nowogrodzsky wczesnie wybrać
kazawszy, do jch m̃ panow poborców oddawac y kwity lubo na mnie, lubo na
osobę swoię utrzymywać ma, a, strzez Boze, nieprzyiaciela koronnego,
zołnierza nawalnego, przez co by ta zastawa spustoszec miała y poddani sie
precz rozeszli. O to jego m̃ pana, rodzonego mego, turbowac y prawem pociągac
nie mam y nie będę mógł rumatiey po wykupnie y oddaniu pomienionej sūmy
// s posłuszenstwem poddanych tamecznych y używaniem wszelakich pożytków 62 3B.
niedziel cztery pozwalam, co wszystko, iako y kozdą z osobna, conditią zyscie,
strzymac y wypelnic mam y z potomkami memi powinien będę. A to pod
zakładem drugiej takoweyze sūmy dwóchset złotych polskich y pod
nagrodzeniem szkód słownie krom przysięgi oszacowanych, o który zakład y
szkody w sprzeciwieniu się w czymkolwiek temu zapisowi memu, naznaczam
sobie y potomkom moym forum y termin zawity przed wszelakim y kozdym
generaliter sądem y urzędem grodzkim, ziemskim y Głównym Trybunalskim
Koronnym Lubelskim, w kozdym wojewodstwie y powiecie, takze y między
sprawami conserwatnemi kiiowskiego, wołyńskiego, brasławskiego y
czernihowskiego wdstw y inszym wszelakim sądem, który by pod on czas od
Rzpltey uchwalonj y postanowiony był bez zazywania wszystkich y wszelakich
in genere et specie rellacy, apelacy, prosequitii suspens fataliy, jnkasy,
praescriptyi y wszelakich generaliter zwłok y obron prawnych z statutu
constitucyi y dowscipow ludzkich wynajdzionych y wymyslonych, których
wszystkich takowych zwłok z potomkami memi zazywac nie mam y nie będą
mogli, y na tom dał ten list moj dobrowolny zapis s pieczęcią y s podpisem ręki
mej własney, takze s pieczęciami y s podpisami rąk jch mści panow przyiaciół
moych, na to ode mnie oczewiscie uproszonych. Dan we Włodzimirzu roku
panskiego tysiąc szescsets siedmdziesiąt siodmego, mśca juny dwudziestego
trzeciego dnia, y togo запису при печатех подпис рукъ тими словы: Konstanty
Suryń ręką swą własną, Jan Suryń ręką swą, ja, jako ustnie proszony przjł od
jego m̃ pana Konstantego Suryna, podpisuię się Jan Grzegorz z Hryniewicz
Wielkich Hryniewicki, ustnie proszony do podpisu przaciell Aleř Białobrzesky.
А сусцепъта на тим записе крѡду Володимирского такъ есть написана:
Anno tysiąc szescsets siedmdziesiąt siodmego mśca augusta siodmego dnia
personaliter stanowszy urodzony jego m̃ pan Kostanty Suryń swym y jej m̃
paniey małżaki swej jmieniem ten zapis ad acta przyzwnawszy podał suscep

Alexań Białobrzesky, namiesnik przysięgły podstarostwa y zamku Włodzimirskiego, kotry to zapis za podaniem i prozboю z viи мененое особы• а за принятєм моим урядовым до книг кгородских ѡвруцьких есть уписан. [+]

63 // нã. 59•. Ѡблята екстракту с книг кгородских володимѣрских з
уписанєм в нем посесы заставное ѡд ихъ мл панов Миколая и
Константого Суриновъ его мл пану Ремияну Сурину, ловъчому
новокгород^, служачо•

Року тисеча шѣстсотъ сѣмъдѣсят ѡсмого
мсца ноябра шѣстнадцатого дня.

На вряде кгородскомъ в замку его кр мл Ѡвруцьком передо мъною,
Михалом Кончаковским, намесникомъ подстароства ѡвруцкого, и книгами
нинѣшними кгородскими ѡвруцькими.

Personaliter stanowszŷ, szlachetnŷ pan Jan Mroczkowsky jmieniem
pana swego, jego mŝci pana Remiana Suryna, łowczego nowogrodzkiego,
podstarosciego grodzkiego owruckiego, dla zapisania do xiąg ninieyszych
grodzkich owruckich podał per oblatam posesią extractem z xiąg grodzkich
włodzimirskich, awtentyce wydaną, od jch mŝci panow Mikołaiа y Konstantego
Surynow jego mŝci panu Remianowi Surynowi, łowczemu nowogrodzkiemu,
na zastaw pewnych części w siele Wystupowiczach służącą, o czym ta possessia
w sobie opisuię, którą podawszŷ, prosił, abŷ była przyięta y zapisana. Ja tedŷ
dla wpisania do xiąg przymuiąc, czytałem y jak sie w sobie ma wŷpis z xiąg
grodzkich zamku Włodzimirskiego° roku tysiąc szescsets siedmdziesiąt
siodmego mŝca septembra dwudziestego osmego dnia°: Na urzędzie grodzkim
w zamku jego kř^ mŝci Włodzimirskim przede mną, Michałem z Lubienca
Lubienieckim, burgrabią włodzimirskim, ŷ xięgami ninieyszymi grodzkimi
staroscinskimi. Stanowszy oczewisto, szlachetny Jacko Kirikowicz, wozny
ziemsky, generał woiewodstw kiiowskiego, brasławskiego y czernihowskiego,
dla zapisania do xiąg ninieyszych jawnie, ustnie y dobrowolnie zeznał, jz on
roku teraznieyszego, tysiąc szescsets siedmdziesiąt siodmego, mŝcā augusta
osmnastego dnia, maiąc przy sobie szlachetnych panow Andrzeia Choynackiego ŷ
Mikołaja Szyszkowskiego, stronę szlachtę ludzi dobrych wiarŷ godnych, dla tem

większeŷ wagi y wiary uzytych y przysposobionych był na sprawie y potrzebie urodzonego jego mści pana Remiana Suryna, łowczego nowogrodzkiego, we wsi // Wystupowiczach y iego przynależnościach w wojewodstwie kiiowskim 63 3B. a powiecie owruckim leżących dobrach dziedzicznych jch mściow panow Surynow, y tam według pierwszego zapisu od jego mści pana Mikołaiia Suryna pewney części w pomienionych dobrach zastawney w sũmie trzechsets złotych polskich przez tegoz jego mści pana Mikołaiia Suryna zapisem zastawnym w roku teraznieyszym, tysiąc szescsets siedmdziesiąt siodmym, mśca junŷ czwartego dnia, do act grodzkich włodziimirskich zeznanym, onerowaneŷ w tychze dobrach w drugiey części przez urodzonego jego mśc pana Konstantego Suryna w suńie dwóchsets złotych polskich zapisem tegoz roku, tysiąc szescsets siedmdziesiąt siodmego, mscã augusta siodmego dnia, przez tegoz jego mści pana Suryna swym y urodzoneŷ jeŷ mści panieŷ Marianny Czerwinskiego, przed tym Samueloweŷ Kaszewskieŷ, a teraznieyszego wtorego małženstwa Konstantoweŷ Surynoweŷ, małżaki sweŷ, zeznanym, y przez tez jej mśc panią Konstantową Surynową tegoz roku y mśca augusta dziewiątego dnia tegoz zapisu w tymze grodzie włodziimirskim approbatą za dobrowolnym pozwoleniem y postąpieniem wysz rzeczonych jch mści panow Surynow w tę obiedwie części wysz pomienionego jego m pana Remiana Suryna, łowczego nowogrodzkiego, zeznawaiący urzędownie jntromitował y do spokojney posesieŷ dzierzenia y uzywania tę obedwie części ze wszystkimi tych części poddanemi, dworami, gruntami, polami, sianozęciami, ogrodami, lasami, borami, daniami y wszystkimi jn generi et spesie przynależności, przychody, pożytki y okolicznosci, iako z dawna należało, podał y postąpił, ktorej posesiey y jntromissiey nikt ni skąd niczym nie bronił, nie odzywał y nie contradicował. Jakoz zeznawaiący poddanych tamecznych z obodwuch części do hromady zebrawszy, o jego mści panu łowczym nowogrodzkim panu ych zastawnym opowiedziawszy, posłuszenstwo wszelakie przykazał. Który to poddani jego mści pana łowczego nowogrodzkiego za pana sobie przyiąwszy, na roboty swę czym było roskazano poszli y robic zaczęli. W ktorej takowe jntromissieŷ y posesieŷ spokojney urzędowney jego mści pana łowczego // łowczego 64 nowogrodzkiego zostawiwszy y s tamtąd powrociwszy, o tym tę swoię rellatią prawdziwą zeznawszy, prosił, aby actis connotatū była, co otrzymał, z których y ten wypis pod pieczęcią grodzką włodziimirską jest wydany, pisany w zamku włodziimirskim correxī Lebedowicz y того екстракту поссесыи печат кгородская Володимирская есть притисненная, а подпис руки тыми словы

jn absentia generos instani Michael de Lubieniec Lubieniecky pur gř ulodz^ m<..>, котрая их посесыя за поданем и прозбою з вышъ менованое особы, а за принятемъ моимъ урядовымъ до кнѣи нинѣшнихъ естъ уписана. [+]

нд. 54•. **Сѡблята карты розобраня подданныхъ Выступовскихъ межи ихъ мл^ панями Суринами.**

Року тысяча шестъ сотъ семьдѣсятъ осмого
мѣца ноябра шеснадцатого днѣя.

На вряде кгородскомъ в замку его кр мл Сѡвруцькомъ передо мною, Михаломъ Кончаковскимъ, намесникомъ подстароства ѡвруцького, и книгами нинѣшними кгородскими ѡвруцькими.

Постановивъши се ѡчевисто, шляхетны панъ Jan Mroczkowskŷ^ ŷmieniem urodzonego jego mŝci pana Remianã Suryna, łowczego nowogrodzkiego, podstarosciego grodzkiego owruckiego, dla zapisania do xiąg ninieŷszych grodzskich owruckich podał per oblatam kartę między wysz rzeczonym jego mŝciã panem łowczym nowogrodzkim a urodzonymi jch mŝciami panŷ Konstantym y Mikołaiem Surynami spisana, rozebrania między soba poddanych dziedzicznych we wsi Wystupowiczach, o czym ta karta szyrzy w sobie opisiuę, którą podawszy, prosił, aby przyięta y w księgi ninieŷszą upisana była, którą ja urząd do xiąg przymuiąc czytałem y temi iest słowŷ pisana:

64 зв. Мŷ, нizej на подписieh мianowan, czynиemy wiadomo tą naszą kartą, jz aby zachowawszy sobie // rowny podział dobr naszych oyczystych wsi Wystupowicz ad felitora tempora ad praesens, jednak teraz czynиemy między soba rozebranie poddanych jego mŝci panu Remianowi Surŷnowi, łowczemu nowogrodzkiemu, dostaie się Łucko woŷt ze wszystkã powinnoścã y daniã miodowã jego mŝci panu Konstantemu Surŷnowi, dostaie się giegun ŷ cit [!] Kopylenko z daniã miodowã y posłuszenstwem jego mŝci panu Mikołaiowi Surynowi, dostaie się Jacko Miekotka, Anton Dobryniec, Dmĳtr Kokora z daniã miodowã y posłuszenstwem, a poniewaz superat daniã miodowã sors jego mŝci pana Mikołaiа, tedy poddani jego mŝci panu Mikołaiowi maiã dodawac puł belca miodu jego mŝci panu Konstantemu. Piostowskie barci, otczyzna Makara Szŷlenka, ma cedere permediũ jego mŝci panu Konstantemu z jego mŝciã

panem Mikołajem^o. A zeby sie powracało odeszłych poddanych lubo osiadło nowych, to między sobą podzielic mamy, j na tosmę dali ad tempq [!] tę naszą kartę sub vadio tysiąca złotych polskich w nie dosic uczynieniu ktoregokolwiek z nas tań sobie naznacząc, peremptoriū inter causas speciales constitutione wojewodstwu naszemu kiiowskiemu należącej, w Sądzie Głównym Trybunalskim Koronnym Lubelskim sine quamicis dilasione et appellatione na cosmy dali między się tę kartę z podpisem rąk naszych y jch mści panow przyiaciół naszych. Działo się we Włodzimierzu dnia dwudziestego trzeciego juli i ă tysiąc szescset siedmdziesiąt wtorego y toє карски• подпис рукъ тыми словы: Remian Suryn, łowczy nowogrodzskŷ, Konstanty Suryn ręką swą, Mikołay Suryn R^ W^, ustnie proszony od jch mściow panow Surynow wszystkich, pieczętarz Alexander Kaczewskŷ, skařb^ kiiowsky Jan Suryn, ja kostrŷ [!] podpisuję, которая бѣ то карѣта за поданє и прозьбою з вышѣ менованое подавающее особы, а за принятємъ моимъ урядовымъ до книгъ нинѣшнихъ естъ описана. [+]

// нѣ. 55•. ГДблята екстрактъ, с книгъ кгородскихъ Володимирськихъ 65
вданого, роборацѣи запису прѣз ѣй^ мл^ пни Суринову
Константовую его^ мл^ пану Ремиянови Суринови служачого.

Року тысяча шѣстсотъ сѣмьдѣсятъ ѡсмого
мѣсца ноябра шѣснадцатого днѣя

На вряде кгородскомъ в замку его кр мл ГДврѣцкомъ передо мною, Михаломъ Конѣчаковскимъ, намѣсникомъ подстароства ѡврѣцкого, и книгами нинѣшними кгородскими ѡврѣцкими.

Personaliter stanowszy, szlachetny pan Jan Mroczkowski jmieniem pana swego jego mści pana Remiana Suryna, łowczego nowogrodzkiego, podstarosciego grodzkiego ovruckiego, dla wpisania do xiąg niniejszych grodzkich ovruckich podał per oblatam approbacią zapisu extractem z xiąg grodzkich włodzimirskich wydaną od urodzonej jeŷ mści paniej Konstantowej Surynowej urodzonemu jego mści panu Remianowi Surynowi, łowczemu nowogrodzkiemu, podstarosciemu grodzkiemu ovruckiemu, na rzecz w tej approbacie wyrazoną, daną y służącą, o czym ten extract approbatiey szyrzey w sobie opisuję, ktorego podawszy, prosił, aby przyięty y w xięgi ninieyszą upisanŷ

65 3B. był. Ja tedy, urząd do xiąg przymuiąc, czytałem, y tak sie w sobie ma wypis z xiąg grodzkich zamku włodzińskiego roku tysiąc szescset siedmdziesiąt siedmego, mśca awgusta dziewiątego dnia. Na urzędzie grodzkim w zamku jego kř mści włodzińskim przede mną, Alexandrem Białobrzeskim, namiesnikiem przysięgłym podstarostwa zamku włodzińskiego, y xięgami niniejszemi grodzkimi staroscinskiemi. Personaliter stanowszy, urodzona jey m̃ pani Marianna Czerwinskiego przed tym Samuelowa Kaszewska, a terazniejszego wtorego Konstantowa // Konstantowa Surynowa, z oczewistą bytnością y przõtumnoscią tegoz jego mści pana Konstantego Suryna, małzonka swego, iako opiekuna małzenskigo, zdrową będąc na cieie y umysle, dla zapisania do act niniejszych jawnie, jasnie y dobrowolnie zeznała, iz jej m̃sc zeznawaiąca eliberuiąc tegoz jego mści pana małżaka swego z zakładu w zapisie przez jego mśc pana Konstantego Suryna, małżaka swego, roku y miesiąca teraz ydących, wyzej na akcie mianowaných, siedmego dnia, na pełną zastawę części swej w siele Wystupowiczach, w wojewodstwie kiiowskim a powiecie owruckim leżącej, tu, w grodzie włodzińskim, założonego, a na sobie urodzonego jego mści pana Remiana Suryna, łowczego nowogrodzkiego, y pozyczenie suńy dwóchset złotych polskich na pomienioną część w siele Wystupowiczach z jej przynależnosciami służącego. Ten tedy pomieniony zapis zastawný z części swej jn tuto jey mści zeznawaiąca tym teraznieýszym zeznaniem swoim ztwierdzą, zmacnia y approbuię y onemu spolnie z jego mścią panem małżakiem swym we wszystkich jego punktach <.....>lach y obowiązkach dosic czynic submituie się, a to za moc tego teraznieýszego zeznania swego aprobatiey, ktore aby actis connotatum było, zeznawaiąca prosiła, co otrzymała; u tej approbacý podpis rąk temi słowy: Marianna Surynowa, Konstanty Suryn ręką swą własną, co wszystko dla pamięci do xiąg niniejszych jest zapisano, z ktorych i ten wypis pod pieczęcią grodzką włodzińską jest ku daty pisany w zamku włodzińskim correxí Lebedowicz, u tego extractu approbaty pieczęć grodzka włodzińska jest przýciesniona, которы же то екстракт апробацы за поданем и прозбою з вышн мененой особы и за принятем моим урядовымъ до книг нинешних кгородских есть уписан. [M]

// нд. 56•. Ъблята копии тестаменту зошлѡ єє мл^ паїє Покгирское 66
марьшалковое рѣчицькое.

Року тисяча шѣстсотъ сѣмьдѣсят ѡсмого
мѣца ноябра шеснадцатого днѣя.

На вряде кгородскомъ в замку єго кр мл Ъвруцьком передо мною,
Ремияном Сурином, ловъчим новокгородскимъ подстаростимъ кгородским
ѡвруцьким, и книгами нинешними кгородскими ѡвруцькими.

Personaliter ad acta stanowszy, urodzonŷ pan Alexander Michalewicz,
sługa w Bogu przewielebnego jego msci xiędza Marcina Tyrawskiego,
superior Collegiŷ Xawerowskiego Societans Jesu ymieniem tegoz jego mści
pana swego, dla wpisania do xiąg ninieyszych grodzkich owruckich podał
per oblatam kopią testament ostatneŷ woli *zeszley* wielmożnej jej msci panieŷ
Anastazieŷ Lenkiewiczownŷ y Pohorskiej Leonowej Pogirskiej marszałkowej
rzeczyckiej na rzecz w tej kopieŷ testament dostatecznie opisaną y wyrazoną, o
czym ta kopia testament szyrzej świadczy, którą podawszy, prosił, aby przyjęta
y w xięgi niniejszѣ upisana była. Ja tedy urząd do xiąg dla wpisania przymuiąc,
czytałem, y tak sie w sobie pisana ma:

Testament ostatnieŷ woli moieŷ, ręką moią własną pisany, tysiąc szescset
siedmdziesiąt siodmego, mensec [?] octobris, dwudziestego wtorego. W ymie
oyca ŷ syna y ducha Sgo^ . Poniewaz osobliwŷm wyrokiem Bozym tak iest okryta
ludzka kondycja ie [?] doczesnę tego swiata przy <...> zakolŷ [!] <...> przejniac
[!] musi, y kozdy na nim zyiący, iako na slizkim, zawsze się fundiѣ ledwie [?],
tedy rozsądnego człowieka ma byc należyta powinność, aby przemiiających y
dusznemu zbawieniu szkodzących ubiegaiąc, działa swoiѣ tak // tak ordynował 66 3в.
na tym swiecie, jakobŷcie z wolą naywyszszego tworce zgadzało, iemu samemu
podobało. Teraz niezwyciążonemu wyrokowi Bozemu podległą będąc^, y
ja, Anastazy Lenkiewiczowna y Pohorska Leonowa Pogirska marszałkowa
rzeczycka <...> zkiemi przykładami nielitosciweŷ przywiedziona smierci, ze nie
tyle podstarzawych [!] do podziemnych zagania lochow, ale y kwitnąceŷ młodzi
nie folgując jednego po drugim w smertelnę zapędzia sieci, tom przed się pilno
wziela, jakoby pod terazniejszy czas ciężkiej chorobŷ moieŷ, z ktorej lubo mie
Bog moŷ podzwignie, lub tez powąływaiąc do chwały swoieŷ S^ ostatnie zycie
uczyni kresem, a nim nielitosciwa przybędzie smierc słuszną. Za zdrowszej
pamięci meŷ tak Bogu wszechmogącemu spoczyna mego uczyniła liczbѣ,

jako y dobro moię ostatnią tą wolą moią dysponowac y komu chcąc zapisac mogła^a naprzod, tedŷ Bogu w Trojcy Świętey jedynemu unizonę oddawszy dzięki za to ziemie stworzył, ze odkupił y zbawieniem grzesznym pokutuiącym nagotował. Nędzną duszę moię w mi^łosciwę ręcę oddaie, zbawiciela mego prosząc o przyczynę nas[^]wiejszeŷ Bogurodzicielki, aby posredniczka moja przed maiestatem naŷwyszszeŷ zostawała y odpuszczenie moŷch ubłagała grzechow. Stanowszy przed sprawiedliwym sędzią na strasznym sądzie za przyczyną Panny Przczysteŷ y wszystkich świętych patronow y patronek moŷch szczęśliwych, dekret zbawienia grzeszneŷ duszy moŷ otrzymawszy, Krolewstwo Niebieskie osiągnąć mogła. Naprzud zegnam wielmoznego jego mści pana Leona Pogirskiego, marszałka rzeczyckiego, miłego małzonka mego y dobrodzieia, y dziękuię za należyte małzenské poszanowanie, a d[^]ła miłości ukrzyzowanego Boga, aby czynił dobrze // dobrze za dusze moię z miłości swojeŷ przez ofiary święte, ubogim czynienia y darowania za dusze moię jalmuzny y zawiąziue ymieniem Bozym, usilnie prosząc przez pięć ran naŷwyszszeŷ pana, aby w ni w czym jemu jeoramen[^]towi memu nie przeczył, y aby było według woli moieŷ. Proszę małzonka dobrodzieia mego naprzod ciało moię grzeszną pochowaną niech będzie w kosciele Jurewickim oŷcuw jezuitow bez wielkieŷ wystawŷ y przelozoney chwały, bo to obryd[^]liwosc przed Bogiem. Naprzod niech trumna moja będzie obita sukmem czarnym francuzkim, cwieki czarne^a. Za du[^]sze moię na tenze kosciół zapisuię maiętnosc moię Horzyn, będącą w powiecie Mozŷrskim, na ktorey to maiętnosci sūma trzy tysiące złotych zostaię y nalezec ma oŷcom jezuitom Colle<gium> Xawerowskiego, za co oŷcowie jezuiaci maią rocz[^]nice, co rok odprawowac y ofiary przez wszyscy świętę przez kozdŷ tydzień, iedna msza we szrode, a druga msza święta w so[^]botę. Ostatek nabozenstwa oŷcom jezuitom poruczam. Potym zegnam miłę dziatki moię, jego mści pana Franciszka na Potoku Potockiego, syna mego miłego, s to z namilszą jedyną corko moią, prawdziwą succesorą jego mści, panią Konstantią Pogirsko Potocką, za kturą prosze przez pięć ran ukrzyzowanego pana y przez gorzką mękę s miru odkupiciela wszystkiego swiata, aby na osiropiałą po matce był oneŷ, iako sama przŷrodzona, ku dziatkom kaze miłosc, miłosciwym oŷcem, poniewaz w swey y moiey macierzynskieŷ pozostaię. O sobie prosze tedŷ, aby dziatki moię nie zapominali dusze moieŷ przez częste ofiary mszŷ święteŷ y ubogim jalmuzną czynienia. Jako naŷczęscieŷ prosze tez jch mśc, aby rocznie

67 3B. co rok w swym kosciele Wielebnickim // Wielebnickim odprawowały. Ja tez, jako z miłosci moieŷ ku miłym dziatkom swym, ktorym prawem Bozym y

przyrodzonym nalezec ma onym, zapisuię wszelkie zapisy moię y wniesienie
 moię sũmę, dwadziescia cztery tysiące złotych, do tego maiętnosc swoię
 Korýszcze y Bokow Mały, w powiecie mozyrskim lezące, na ktorým lubo
 iest sũma dwa tysiąca złotych, oýcom barnardýnom [?] mozyrskim. Tedý
 ieszcze reszty sũmý, ktura mnie należała, dwa tysiąca y pięćset złotych, miłym
 wzwýsz pomienionym dziatkom moym leguję y wiecznemi czasý zapisuię,
 oddalając wszelkich krewnych blizkich y dalekich. Zegnam ich mści panow
 rodzoných moých jęgo mšeci pana podkomorzego mozyrskiego, jęgo mšc pana
 podstolego mozyrskiego, prosząc jch mści, iezelibym w czym obraziła, aby
 mi wybaczyli, a miłosc swą we w^szystkim oswiadczyli, tako koło starania
 duszy moięy, iako y przez jalmuzny ubogim. Prawo na Musiiuwke jch^ mści
 panom braciom moým daię, daruię, a to dla miłosci sweý czynie nie chcąc,
 aby mnie jch mšc złe wspominali. Prawo wszystkie na rozwahow wracamý,
 cokolwiek iest szpa^rgałow, ktoremi nieboszczyk rodzic do schowania dał,
 nie^ zostawując sobie namnieýszego przystępu, tudziez zegnam jch mścíow
 wszystkich pokrewnych blizkich y dalekich, pro^sząc, iezeli by iaką obrazę
 mieli ode mnie, aby mi te wybaczyli. W tąz jch mšc panow przyiaciół prosze,
 jak y samych jch mšc moych, wielie mścíwych pani, abym wybaczyli czeladkę
 swoię, iezeli co obýszczenia dosyc nie oczyniła za zasługi oných, na osobliwym
 reiestrze, co komu należý, będzie napisano. Długi moię przeze mnie na roznych
 miejscach zaujgnionę [!] prosze, aby wszystkie były zapłaconę. Anastazýa // 68
 Anastazýa Lenkiewiczówna y Pohorska Leonowa Pogirs^ka, marszałkowa
 rzeczycka, jakiý był testament, a nie ynszy, ktury gotoř juramento approbare
 Franiszek [!] na Potoku Potocki takiý był testament, a nie ýnszy, ktu^ryi y ja
 gotowem juramentem approbare baczyli Zawí^dowski, которая въ то копия
 тестаменту вишь писаного за поданемъ и прозьбою з виш менованого
 подаваючого, а за принятемъ моимъ врядовим слово в слово до кънигъ
 нинешнихъ кгородскихъ ѿвруцкихъ естъ вписана. [+]

нѣ. 57•. Ъблята тѣстамѣнту зошлого пѣна Ерего Пѣлчицького

Року тисяча шѣстсотъ сѣмдѣсятъ ѡсмого
мѣца ноябра шѣснадцатого дѣня

*(Odebralem oryginal Jkarci<.> Tyrawski y rektor co l owruckogo
sore<.....>)*

На вряде кгородском в замку его кр мл Гвруцьком передо мною,
Михаломъ Кончаковъским, намесником подстароства гвруцького, и
книгами нинѣшними кгородскими гвруцькими.

Персоналитер ad acta stanowszy, w Bogu wielebný jeho ř xiaǳ Marcin
Tyrawski, superior collegium Xawerowskiego societatis Jezú, dla wpisania do
xiąg niniejszych grodzkich owruckich podał per oblatam testament zeszłego s
tego swiata urodzonego pana Jerzego Pelczyckiego na rzecz w tym testamencie
mianowicie wyrażoną, o czym ten testament szýrzy w sobie opisiuę, ktorego
podawszy, prosił, aby przyięty y w księgi ninieysze, wpisany był. Ja tedy urząd
do xiąg przymuiąc, czytałem, który temi słowy jest pisany^o:

W ymiu Oyca, y Syna, y Ducha Świętego. Poniewaz osobl^owym wyrokiem
Bozym tak iest skryta ludzka kondýcia, ze doczesnę tego swiata przycze [!],
jakoby cien przemiiac musi, y kozdy nam<.> zyjący, jako na zliskim zawszę
68 зв. się funduię ledwie tedy rozsądnego czleka tam byc nalezyta powinności, aby
przemiiających, y dusznemu // zbawieniu szkodzących, ulegaiąc roskoszy dzieła
swoię tak ordynował na tym swiecie, jakoby sie z wolą Naywyszszego Tworcy
zgadzało, iemu samemu podobało. Teraz niezwyciążonemu wyrokowi Bozemu
podległy będąc, y ja, Jerzy Pelczysky, a ciężkimi przykładami nielitosciwej
przywiedziony smierci, ze nie tylko podstarzałych do podziemnych zagania
lochów, ale y kwitniącej młodzi nie folguiąc, jednego po drugim w smertelnę
zapędziwa [!] sieci. Tam przedsię pilnował, jakoby pod teraznieyszy czas
ciężkiej choroby moiey, z ktorej lubo mie Bog moý podzwignie, lub tez,
powoływaiąc do chwały swojey świętej, ostatnim zycia uczyni kresem, ani
ni nielutosciwa przybędzie smierc słuszna za zdrowszej pamięci mey, tak
Bogu wszechmogącemu z pozycia mego uczynił liczbę, jako y dobro moię
ostatnią to wolą moią disponowac, y komu chcąc mógł. Naprzod tedy Bogu w
Troycy Świętej jednemu unizonę oddawszy dzięki za to zemie stworzył, ze
odkupił y zbawienie grzesznym pokutaiącym nagotował, nędzną duszę moię

w miłościwę rękę oddaie Zbawiciela mego^o, prosząc o przyczynę Naswiętrzej Bogurodzicielki, aby postrzedniczka moja przed maiestatem nawyszszego zostawała y odpuszczenie moych ublagala grzechow. Stanowszy przed sprawiedliwym sędzią na strasznym sądzie, za przyczyną Panny Przeczystej y wszystkich świętych patronow y patronek moych, szczęśliwy decret zbawienia grzesznej duszy moiej otrzymawszy, Krolestwo Niebieskie osiągnąć mogł. Ciało chce y upraszam, aby jeśli można, przy kosciele Jurewickim przystojnie pochowany było, na ktorego ozdobę leguię y odpisuię z sūmy czterech tysięcy, którą mam na Plebanowce u jasnie oswieconego y wielmoznego xcia jego mści pana wojewody krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego, dwa tysiąca na muzykę dla pierwszej mszy świętej Przenaswiętrzej Pannie, aby codzien u jch mści ojców jezuitow spewanę były lita<ni>ę, aby Pan Bog był miłościw. Duszy moiej najmilszey też // też paniej małżące moiej, Helenie Zmiiowskiej, prima 69 voco Rudnickiej, poniewaz ona mnie sūmę dwóch tysięcy zapisała, a za oney też wzaiem dwa tysiąca z tej sūmy czterech tysięcy zapisuię y wiecznie sie tej sumy zrzekam, u nog upadaiąc książęciu jego mści panu wojewodzie krakowskiemu, aby duszy moiej ciężko nie czynił, a ich mściom oycom jezuitom y małżące moiej to rozkazał oddać ruchomosc w koniach, w bydle, w owcach, w sukniach w<....> ma nalezec teyze jej mści paniej małżące moiej. Rynsztunek wojenny, jako w pancerze, misurki [!], karwaszę [!], maią nalezec do Jurewickiego kosciola, aby tam zawsze zostawało dla wyprawowania dyalogow młodzi szlacheckiej. Opiekunow czynie jego mści pana Alexandra Zmiiowskiego y jego mści pana Włodzimierza Doszkowskiego. Pisan w Baranach trzeciego january tyśiąc szescset siedmdziesiąt osmego, y того тестаменту подпись рукъ тими словы: Jerzy Pelczycky ręką swą, ktorego testamentu *ustnie proszony* podpisuię się Jan Pensky, podstarosci owrucki, ustnie proszony do tego testamentu, podpisuię się Karol Tyszkiewicz, ustnie proszony do tego testamentu, Jan Franciszek Putransky, которы же то тестамент за поданем и прозбою з виш менованое особы, а за принятем моим урядовым до кныг нинешньних есть описан. [+]

нф. 59•. Ъблята листу ѿд ѣ мл пани Грушиное до его мл^ ксєндза
Тыравского писанъ.

Року тисѣя шєстсотъ сємьдєсят ѿсмого
мєца ноябра шєснадцатого днѣ.

*(Odebrałem oryginal Jkarci<.> Tyrawski y rektor co l owruckogo
sore<.....>)*

На вряде кгородском в замку его кр мл Ъвруцьком передо мною,
Михалом Кончаковским, намєсником подстароства ѿвруцького, и
книгами нинєшними кгородскими ѿвруцькими.

Personaliter stanowszy, w Bogu wielebny jego m̃ książdz Marcin Tyrawsky,
superior Collegiũ Ksawerowskiego, dla wpisania do xiąg niniejszych grodzkich
69 зв. owruckich podał per oblatam list od jej m̃sci // paniej Helzbety Hruszynej do
mianowanego podawaiącego w rzeczy nizej w tym liście mianowicie wyrażone,
pisany jako <...> ten list szyrzej w sobie opisuję y temi słowŃ jest pisanŃ:

M̃sc xięze rectorze Xawerowsky, moy <...> m̃sc Panie y przyłtu [!] dał mi syn
moy sprawę, jako y listem ukazany upewnił o dobrzym affeccie w̃ mgo mgo
pana, ze po tak długim zatrzymaniu chudoby naszej przez niebozczyka xiędza,
brata, w̃m moy m̃sc pan chcesz za ukazaniem prawa dosic czynic swobodząc
y swoię głowę z trudności niepotrzebnych y <.....> niebozczykowskiej nie
zycząc zatrudnienia w dostąpieniu łaski Bożej. Mam tedy sobie za szczęście,
ze na takiego człowieka przyszły tameczną rządy, który krzywdy ludu ubogich
niezycząc, kozdego przy swoim zostawic chcę prawie, jako y w̃m m̃ m̃ panu
w<...> sczyrze zdrowego y szczęśliwego tam gospodarowania w pokoju
bezpiecznym, więc zemi samej y dla słabosci zdrowia, y dla niepewności czasu
przed ustawami trwogami nie przydzie w̃m m̃ m̃ panem y mowie obecney o
moych krzywdach, jako y o ynteresie do bazaru oryginalnym. Zdałam to na syny
moię, ubezpieczaiąc w̃m m̃ m̃ Pana, ze cokolwiek z nimi postanowisz, tey u
mnie będzie wagi, jakobys ze mną samą uczynic raczył. Ufani discretiey w̃m
m̃ m̃ pana, ze jako człowiek sumnienia światobliwego krwawej pracy moiej nie
będziesz pragnął, jako ani ia zyczę, abym co nad słusznosc po w̃m m̃ m̃ panu
miała wyciągac moię, za tym usługi wasze w̃m m̃ m̃ pana, jako naypilniey
zalicam z Wiszniowca <.> dwudziestego pierwszego aprili, tysiąc szescset
szescdziesiąt osmego w̃m m̃ m̃ pana zyczliwa przyłka [!] y sługa Helzbeta

Hruszyna, malzonek moy niski wñ m, которы̃ же то лист за поданєм и прозбою з виш менованое особы, а за принятемь моим урядовим до къниг нинешних кгородских ѡвруцьких естъ уписан, а иншы реляция тыми словы естъ написана: Mę wielkie mśc Panu y przyiacielowi jago mści xiędzu Marcinowi Tyrawskię, rectorowi Collegiũ Sotietatis Jesu Xawerowskiego, memu mściwemu Panu nalezy, co wszystko do xiąg jest zapisano. [+]

// нз. 59. **Ѓблята поссєсыи в село Грозиньцы его мл пану ловьчому 70
новокгородскому, служе^.**

Року тысяча шєстсотъ сємдєсят ѡсмого
мєца ноябра шєснадцатого днѧ.

На вряде кгородскомъ v замку его кр мл Ѓвруцком передо мною, Михалом Кончаковским, намєсником на тот час подстароства ѡвруцького, и книгами нинешньими кгородскими ѡвруцькими.

Персоналитет становши, шляхєтнѧ пай̃ Янъ Мрочковъскѧ именєм его мл^ пнѧ Ремияна Сурина, ловьчого новокгородского, для уписаня до книг нинешних кгородских Володимєрских автєнтыцє выданѧ на добра Грозинцє помєненному его мл^ пану ловчому новокгородскому служачи, которы екъстракть тыми словы естъ писаны.

Wypis z xiąg grodzkich zamku Włodzimirskiego roku tysiąc szescset siedmdziesiąt trzeciego, mśca decembra trzydziestego dñia na urzędzie grodzkim w zamku jego kř mscĩ Włodzimirskim. Przede mną, Stephanem Wyszpolskim, komornikiem granicznym wdštwa kiiowskiego, burgrabiu zamku Włodzimirskiego, y xięgami ninieyszemi grodzkimi staroscinskimi. Stanowszy personaliter, woznŷ generał wdštw kiiowskiego, wołyńskiego, brasławskiego y czernihowskiego, urzędowi ninieyszemu dobrze znaiomy szlachetny Daniel Dachnowskŷ, dla zapisania do xiąg ninieyszych grodz Włodzĩ jawnie, ustnie y dobrowolnie zeznał temi słowy, jż on roku teraznieyszego, tysiąc szescset siedmdziesiąt trzeciego, mśca nowembra dwudziestego osmego dñia, maiąc przy sobie stronę szlachtę ludzi dobrych, szlachetnych pana Jerzego Markuszewskiego y pana Stefana Grzegockiego, tym dla lepszej wiary uzytych y przysposobionych, jako skoro za weyscię woyska zaporożskiego z wielmożnym jego m̃ panem Hanienkiem, hetmanem

zaporozskim, w woiewodstwo kiowski y poleskie kraie aditus jch mscĩ panom obywatelom do dobr poleskich patuit był na sprawie y potrzebie urodzonegõ jego m̃ pana Remiana Suryna, łowczego nowogrodzkiego, we wsi Hrozincach, maiętnosci dziedzicznej niegdỹ wielmoznego jego m̃ pana Jerzego Niemirycza, podkomorzego kiowskiego, w sumie pewney czterech tysięcy złotych polś^, niegdỹ tez zeszlẽmu Stefanowi Knipinskiemu⁵⁵, oycowi modo obligatorio, przez tegoz jego m̃ pana Niemirycza zawiedzionej, a potym successiwe na 70 3B. Bazylego Knipinskiego⁵⁶, syna rzeczonego Stefana Knipinskiego, // spadley y należącey w wdstwiẽ kiowskim, a powiecie owruckim leżącey, gdzie według przywileiu od niasniejszego krola jego m̃ Michała, pana naszego m̃wego, wysz rzeczonemu jego m̃ panu łowczemu nowogrodzkiemu na pomienioną sũmę czterech tysięcy złł^ polł^, y dobra wysz mianowanę, wies Hrozincę tąż sũmą onerowanę po wysz mianowanych Krupinskiach pozwem upadłym uti post steriles y żadnego successora de<s>tituco sui nie maiących, a pomienionych dobr y sum do dispositiey jego kř^ m̃ po takowych ludziach spadłych gratios c [!] danego y conferowanego subsequenter vero na drugą pewną sũmę po nieiakim m̃sci Petrze Wasilkowskim, kozaku, y do<.>stutorze kraiow poleskich, przez wysz rzeczonego Stefana Knipinskiego na tez dobra powziętą w tymze przywileiu specificowaną, jako o tym ten przywilej szyrzej y dostateczniej w sobie obmawia. Vigore ktorego przywileiu mianowanỹ wozny z pomienioną stroną szlachtą po uspokoieniu się nieco w kraiach Poleskich do pomienioney wsi Hrozincach przybywszy, wysz rzeczonego jego m̃ pana Suryna, łowczego nowogrodzkiego, w pomienioną maiętnosc y wszelakie jey przynalezy <....>, to iest dwor y posady dwornę, ogrodỹ, pola orane y nieorane, sianozęci, bory, lasy, dąbrowy, zarosle, stawy, młyny, owo zgoła we wszystkie yeneraliter pozytki y oney circumstantic, jako sie z dawna ta maiętnosc miała y teraz ma y zawiera, uwiązał y prawnie jntromitował poddanym tamecznym, ktorych ieno na ten czas zastał, onym wszelakie poddanstwo y posluszenstwo czynic y pełnic wysz mianowanẽ jego m̃ panu łowczemu nowogrodzkiemu przykazał, który nie sprzeciwiając się ni w czym woli y roskazaniu panskemu, jako gdzie y ktoremu co robic roskazano, poszli y to robili, a tey possesiey nicht z strony z zadnym sie prawem nie odzywaiąc, nie prã pedional [!] y nie jmpugnował, którą to jntromisią mianowany wozny dawney by był zaznał, lecz ob insciltus

---

⁵⁵ Krupinskiemu

⁵⁶ Krupinskiego

hostiles y ustawicznie w tamtych kraich granicznych Deyniekow do tego przysc nie mógł, lecz na ten czas quam primum aditus patuit. Tak zaraz w pomienioną wies Hrozinie wysz wspomnianego jego m̃ pana łowczego nowogrodŹ juridice intromitowawszy, o tym rełł^ swoje, czym y zeznawa, prosząc, aby do xiąg przyięta y zapisana była, co otrzymał, s ktorych y ten wypis pod pieczęcią grodł^ włodł• jest wydany, pisany w zamku włodł correxi Lebedowicz y того екстракту печат кгород^ Володимир^ ест притисненая, а подпис руки тыми словы: Stephan Wyszpolsky, <.....> grani^ kiiow^ burgraba włodł, in absentia garsč nadany. Которы же то екстракт за поданем з вышменованое особы, а за принятєм моим урядовым, до книг нинєшних кгород^ воруц^ есть уписан. [+]

ІНДЕКС

УКРАЇНОМОВНОЇ ЧАСТИНИ СПРАВ

- а 1
- авѣнтикъ 9, автентикъ 10,
автентик 10, авѣнтикъ 9, авѣтентыку
9, автентыце 70
- абы 15
- акѣта 35, актами 34, акѣтами 6 зв.
- апробацы 65 зв.
- брата 52, братсю 7
- будучи 52
- будучими 7
- бѣ 64 зв.
- быт 35, *ест* 26 зв., *есть* 9, *ест*
15 зв., *есть* 17 зв., *суть* 29, была 35,
быль 9, был 29
- в (М.в.) *в замку* 2, *в собе* 10, *въ*
(З.в.) *въ кgrundта* 18, *въ книги* 15
- велможного 9 зв., велможного
1, велможним 35, велможным 35,
велможною 35
- вѣданого 65
- великое 9 зв.
- вечистого 7
- виражоную 53 зв.
- вышѣ 54 зв., вишѣ 69, *выи* 15 зв.,
виш 69
- водлуг (Р.в.) *водлуг права* 29,
водлугъ 10
- воеводства 20, воеводства 9,
воеводстве 7
- возны 10, возного 1 зв., возного 13,
возного 2, возного 48
- володимерских 70
- вписанѣ 52, вписаныи 7, вписанѣ
10, вписанѣ 29, вписана 17 зв.,
вписанѣ 15 зв., вписное 29, вписаныи
15, вписаних 36, *вписаные* 9
- вписаня* 14 зв., *вписаня* 36, *вписаня*
7, *вписаня* 29,
- вряде* 28 зв., *вряде* 10, *вряде* 38,
вряде 1 зв., *вряд* 9
- второго 13, *второго* 17
- выдана 70
- выконаныи 1
- выражоную 36, *выражоную* 15
- генерал 10, генераль 9
- граничного 1
- десятого 35
- дальшого 8 зв.
- даны 36, *даныи* 29, даного 52
- даня 43 зв.
- даль 10
- даровизны 17
- двадцать 1, *двадцат* 9
- девятого 43, *девятого* 41 зв.
- дєдичными 7, *дєдичными* 6 зв.
- декретомъ 11 зв., *декретом* 10 зв.,
дєло 26 зв. *делу* 7, *дєль* 7, *дєл* 7,
делу 6 зв.
- дєс 17 зв.
- для (Р.з.), *для вписаня* 14 зв.
- дня 6 зв.

до (Р.в.) *до книг* 10
 добр 2, добра 3 зв., добрами 6 зв.
 добровольный 36, добровольныи 38,
 добровольным, добровольны 52
 добровольнѣ 29
 другое 15
 ето 9, гето 15 зв.
 еднак 35
 ежджѣня 2, ежджѣня 27 зв.,
 ежджѣня 27, езджѣня 31 зв.
 езуитовъ 48
 екъзукуцыю 31, екзекуцыю 2
 экстракт 63, екъстракту 20 зв.,
 экстракту 20,
 же 17 зв., жъ 35
 житомирского 13
 з (Р.в.) *з особъ* 15
 зешлого 21, зошлѣ 66, зошлого 68
 за (О.в.) *за поданѣм* 10 зв.
 замъку 2, замку 3 зв., замъку 57
 запис 17 зв., запись 29, записе 29,
 запису 17, записов 29,
 записаня 35
 заручных 43 зв.
 засаженимъ 34
 заставнѣ 36, заставнѣ 53 зв.,
 заставного 60 зв., заставное 63,
 заставного 37 зв.
 застави 36 заставу 59, заставъ 59
 звычайо 10
 згинѣне 4 зв.
 здоровы 52

земского 38, земьского 7, земьскаго
 9
 змоцнивши 29 змоцнивъши 53 зв.
 и 1
 ижъ 35
 именѣм 35, именѣмъ 36
 индѣмнитати 35
 иѣних 43 зв.
 инсеровании 7, инсерованомъ 59
 интерцыза 35, интерцызы 35,
 интерцызу 35
 иншы 69 зв., иного 9, иншиѣ 18
 июня 13, јоня 35
 квитовного 30
 казалам 9 зв.
 канцелярия 9 зв.
 карты 64, каръта 64 зв.
 кграничным 14 зв., кграничним 34,
 кграничным 13
 кгород 10, кгороду 35
 кгородская 20 зв., кгородского
 2, кгородским 1, кгородскимъ
 1 зв., кгородским 10, кгородском
 10, кгородскомъ 1, кгородскомъ
 15 зв., кгородскому 59, кгородские
 1, кгородские 29, кгородских 10,
 кгородскихъ 38, кгородскихъ 7,
 кгородскими 1, кгородскими 13
 кгрунта 18
 книги 1, книг 10, книг 35, *книг*
 20 зв., къниг 70, кныг 36, книгъ 9,
 кънигъ 26 зв., *книгамъ* 9, *книгами* 1,
книгами 10, *книгами* 40
 коморника 1, коморником 13,

коморникомъ 14 зв.

копия 68, копии 66

корол 30, кор 11 зв., кор₂ 31, кр
1 зв.

коронная 9 зв.

которыи 15, которы 9 зв., которыи
9, котры 62 зв., котрая 35, котрая 64,
котори 9, котории 26 зв., котории 36,
которого 15, которого 29, котрого 59,
котрых 35

ксендза 15 зв., ксендза 69

лежачими 6 зв., лежачими 7

лист 36, листь 29, листов 43 зв.,
листу 69, листьу 8 зв.

лишь 10

ловчим 14 зв., ловчимъ 15 зв.,
ловчимъ 31, ловчим 9, ловчого 2,
ловчого 1, ловчого 43, ловчому 70,
ловчому 70

мает 35

малжонце 29, малжонъце 29,
малжонку 43, малжонкою 35,
малжонковъ 46, малжонков 1 зв.,
малжонкомъ 11 зв.

манифестаця 4 зв., манифестаця
14

манифестацыоне 35

маршалка 36, марьшалка 36,
маршалком 35, маршалком 35,
маршалковою 35, марьшалковое 66

мая 1

межы (О.в.) *межы панем* 35, межы
(З.в.) *межы паны* 6 зв., межы 14 зв.

мененое 62 зв., мененой 65 зв.

менованое 69, мянованое 54 зв.,

менованих 53, менованого 68,
мянованого 9, мянованоу 29

мяновате 59

милости 44, мл 1, мл 40, мл 14 зв.,
млсти 34, млсти 48, млтю 35, млтями
6 зв.

могло 35

мое 13, моего 17 зв. моим 15 зв.,
моимъ 9, моими 30

мса 49 зв., мса 9

мунимену 35

на (М.в.) *на уряде* 1, (З.в.) *на*
екзекуцию 28 зв.

намесниковство 1

намесником 10, намесникомъ
14 зв., намесникомъ 38, наместникомъ
18, намесникомъ 45, намесником
50 зв.

написана 9, написаноу 7

не 35, ны *частка не* 35

него 9

нижеи 15, нижеи 7 *нижѣ* 29, ниже
36, нижего 35,

нинешъни 15, нинешние 15,
нинешне 35, нинешние 29,
нинешними 13, нинешними 49 зв.,
нинешними 49, нинешними 11 зв.,
нинешними 45, нинешними 9,
нишъними 34, нинешних 36,
нинешних 9, нинешнихъ 36,
нинешних 10, нинешных 14 зв.

новокгородского 1, новокгородского
2, новокгород, новокгородскимъ
1 зв., новокгородскимъ 5 зв.,
новокгородскимъ 15 зв.,
новокгородским 14 зв.,

новокгородскому 59

нонь *патѣжанътъ* 35

ноябра 49 зв.

о (З.в.) *о чом / чим* 4 зв.

облята 17, облятам 14 зв.,

облятамъ 59

обмовляеть 36

од (Р.в.) *од маршалка* 1 зв., од 45

одной 15

окътебра 44, окътобра 49

онъ 7, оних 36, оны̃, его 1, jeho
3 зв., је 14 зв., его 1 зв., его 9, го 35, еѣ
29, в нем 63, имъ 29, их 10, ихъ 31

описаня 9

описаную 9 зв.

описуєт 15, описуєт 7, описуєтъ
29

ориинал 59, ориынал 7, орыиналу
9, ориинале 7

осмнадцатого 43 зв., осмнадцатого
45

осмого 1, осмого 1 зв., осьмого
15 зв.

особы 17 зв., особи 20 зв., особъ
15 зв.

отварта 35

отрималъ 10

отцовъ 48

очевистымъ 53, очевистимъ 29

очевисто 29, очевисто 52

овруцкимъ 9, овруцкимъ,
овруцъскимъ 14 зв., овъруцкимъ
1, овруцкимъ 27, овруцкимъ 5 зв.,
овруцкимъ 13, овруцкимъ 15 зв.,

овруцкихъ 35, овъруцкихъ 1,
овруцъкихъ 10, овруцъкихъ 36,
овруцъкихъ 26 зв., овъруцъкого 21,
овруцъкого 30, овруцъкого 11 зв.,
овруцъкого 10, овруцъкого 20,
овруцъкого 47, овруцъкого 27 зв.,
овруцъкого 17, овруцъ 10, овъруцкомъ
41 зв., овруцкомъ 27, овруцкомъ 10,
овруцкомъ 5 зв., овруцкомъ 17,
овруцкиє, овруцкиє 1, овруцъкиє
29, овруцъкими, овъруцъкими 48,
овруцъкими 10 зв., овруцъкими 3 зв.,
овруцъкими 4 зв., овруцкому 34

пєвныхъ 48

пер облятимъ 9, пер облятамъ 36

персоналитєр 9, перъсоналитєръ
6 зв., персоналитєр 30

панъ 29, панъ 36, пан 35, па 43 зв.,
пана 4 зв., панъ 1, пану 10 зв., паномъ
11 зв., паномъ 14 зв., паномъ 14 зв.,
панємъ, панєю 35, панѣ, панє 29, паны
6 зв., пани 28 зв., пни пановє 14 зв.,
пановє 1 зв., панов 1 зв., пановъ 41 зв.,
панов 32 зв., панахъ 2, панахъ 27 зв.,
панамы, пна 14, пнахъ 28 зв., пнов 10,
пнов 1 зв., пану, пну 20, пны 34

панъского 1

патєнтъ 35

перєдо (О.в.) *перєдо мною* 10,
перєдо 14 зв., перєд 35, перєдо 10

першого 44

печат 20 зв., печати 26 зв., печатєхъ
17

печатар 17 зв.

писавъ 9 зв.

писанъ 52, писанъ 69, писана

62 зв., писаного 68
 писара 27 зв., писаром 34,
 писаромъ 14 зв.
 писарское 20 зв.
 писарства 1
 писмом 15
 по (3.в.) *по пана* 45
 повете 7
 подавающего 9, подавающее 64 зв.
 подал 35, подалъ 9, подали 14 зв.,
 подали 29, подали 9 зв., подавши 7,
 подавши 36, подавши 15
 подане 64 зв., поданье 35, поданя
 34, подании 9, поданем 15 зв.,
 поданем 17 зв., поданьемъ 9
 подданных 34, подданих 52
 подкоморего 32 зв.
 подпис 20 зв., подпис 35 зв.,
 подпись 17, подьпис 8 зв., подписомъ
 29, подписами 35
 подстароства 1, подстароства 35,
 подьстароства 36, подьстароства 45,
 подстарос 34
 подстаростего 2, подстаростим
 1 зв., подстаростимъ 1,
 подьстаростимъ 5 зв., подстар 59,
 подстаростему 59
 позву 45, позва 46, позвов 1 зв.
 положеня 1 зв.
 полским 15
 помененого 10, помененому 70
 поѣсия 10 зв., посесия 49, посесыя
 11 зв., посесие 20 зв., посесие 20,
 посесью 34, посесы 63, посесыи 64

посправши 10
 постановивъши 64
 прынявшы 9
 права 36, права 10
 правне 35
 презъ (3.в.) *презъ пана* 7, през 9 зв.,
 презъ 1
 премстыса 35
 при *печатех* 17
 призналъ 29
 признанем 54 зв.
 приимуючи 36, примуючи 29,
 примуючы 15
 приналежности 18
 принята 35, прынят 15 прынятые 9
 принять 29
 принята 14 зв., принятем 17 зв.,
 принятемъ 26 зв., принятемъ 9,
 прынятем 15 зв.
 притеснения 20 зв.
 притисненная 64, прытисненная 9 зв.,
 притесньныхъ 8 зв.
 продажи 52
 прозбою 15 зв., прозьбою 9
 просил 36, просиль 10, просили 15
 просечи 35
 просячим 9
 протестаця 10, протѣстаця 15 зв.
 протеста 14
 против 14
 прошоныи 17 зв.
 пять 8 зв.
 реентем 15

реиндукцию 34
 реляция 10, реляция 27, реляция
 1 зв., реляция 34, реляция 10
 рѣс 36 рѣс 52, рѣст 52 зв.
 реформации 29, реформации 29
 роборацы 65
 роженного 7, роженные 52
 розобраня 64
 року 14 зв.
 роты 9, роту 9
 руки 20 зв., рукою 17 зв., руку
 9 зв., рук 17, рукъ 15 зв.
 с (Р.в.) с книг 20
 свое 29, своеі 29, свою 10, своим
 52, своимъ 29, своего, своего 36, своего
 52
 само 9 зв.
 себе 29, се 35, себе 9, себе 15,
 собою 14 зв.
 село 70, села 5 зв., села 27
 семьдесят 14 зв., семьдесят 35,
 семьдесятъ 43 зв., семьдесят 14 зв.,
 семьдесят 29, семьдесятъ 10 зв.,
 семьдесят 10, семьдесятъ 21
 сего 49 зв., сего 29
 сѣнтября 43, сѣнтября 43 зв.
 симъ 35
 скрипть 14 зв., скрипт 15 зв.,
 скрипт 15, скрипту 14 зв., скрипту
 15 зв., скриптѣ 15
 слово 10, слово 38, слова 37 зв.,
 слова 8 зв., словами 9 зв., словами
 17 зв., слови 20 зв., словы 8 зв., словы
 17, словам 35 зв.

слуга 35
 служачъ 29, служащая 11 зв.,
 служащее 63, служащего 49, служащего
 17, служащего 30, служащему 18,
 служачи 36, служачъ 59, служачим 9,
 служачих 52
 сознавши 10
 созналъ 10, сознали 52
 сознание 29, сознание 30, сознания
 52, сознанием 52, сознаниемъ 29
 сознаний 53
 солѣни 35
 списанымъ 7, списаную 35
 справленя 29, справлени 52
 справленъ 53 зв., справлених 36
 справе 27 зв., справе 27, справе 2,
 справи 43 зв., справы 13, справ 4 зв.,
 справ 40, справах 48
 спровоженя 35
 стверженую 35
 ствердивши 29, ствердивши 53 зв.
 становши 36, становши 30,
 становши 7, становши 9, становши 1
 староства 1
 старостинскими 1 зв.,
 старосѣтинскими 45
 статутѣ 9
 стороны 15, стран 20 зв.
 суе 35
 субделекгатомъ 2, субделекгатомъ
 10, субделекгатомъ 13
 суди 38, судьи 9, судю 7
 суде: соде 9
 судовых 27 зв., судовыхъ 28 зв.,

судовыхъ 31, судовыми 34
 сукъцессоронъ 28 зв.
 сусцепта 9, сусцепта 17 зв.,
 сусцъпътою 7
 сусцептованя 34, сусцептованя
 43 зв.
 так 35, такъ 9 зв.
 теди 35, теды 15, теди 7
 теле 53 зв., теле 52
 тепер 35
 тестамент 69, тестаменту 26 зв.,
 тестаменту 21
 тисеча 1, тисеча 6 зв., тисеча 69
 тыле 7
 то 10, те 26 зв., та 36, тая 35, тие
 15, тые того 15 зв., того 17, тое 20 зв.,
 тои 14 зв., том 15, тотъ 29, тую 35,
 тим 15 зв., тым 35, тими 15 зв., тими
 37 зв., том 15, томъ 10
 только 34
 третею 3 зв., третею 4 зв., третею
 10
 трибуналским 10 зв.
 ужитымъ 14 зв., ужитим 34,
 ужитимъ 10, ужитим 13
 умысле 52
 уписав 9 зв.
 уписано 17 зв., уписано 38, уписан
 20 зв., уписаны 15, уписана 36
 уписане 9, уписанем 63
 упрошоним 43 зв.
 урожоны 14 зв., урожоный
 29, урожоны 36, урожоного 2,
 урожоного 29, урожоного 35,

урожоному 52, урожоному 36,
 урожоным 15, урожоные 52
 уряд 15, урядъ 7, уряде 10, уряде 27
 урядовим 54 зв., урядовым 62 зв.,
 урядовым 15 зв., урядовим 38,
 урядовимъ 9, урядовим 68
 устне 29
 устным 53 зв., устным 52
 учиненымъ 6 зв., учиненая 55 зв.
 час 35, часъ 29
 четверьтого 9, четвертого 38,
 четвертого 10, четвертого 10 зв.
 чим 29, чом 15, чомъ 36
 читалом 35, читаломъ 29, читалем
 15
 чотырнадцатого 52
 шеснадцатого 53, шеснадцатого
 54 зв.
 шестсотъ 10, шестсот 45
 ширех 36, ширѣ 29, ширею 35,
 ширеи 7, шчиреи 15
 шляхетны 9, шляхетного 9 зв.,
 шляхетному 9
 шостого 28 зв.
 што 10
 юрамент 1, юраментъ 9, юраменту
 9
 я 35, ја 15, мною 55, мною 1 зв.
 яко 13, јако 14 зв.
 јасне 9 зв.

ІНДЕКС

ПОЛЬСЬКОМОВНОЇ ЧАСТИНИ СПРАВ

- a 1
absentia 3 зв.
aby 3 зв., abŷ 21 зв., abym 48 зв.
act 48 зв., akt 10 зв., acta 13 зв., akta 15 зв., actam 2, actami 32, actu 12, actŷ 30 зв., aktow 10, akcie 30 зв., acti 5, actiey 12, actis 5 зв.
actinencŷs 12
actora 33, actorki 2 зв., actorow 12, actorami 12, actorom 12, actorowey 27 зв., actorem 31, actorowemu 32, actorowi 37 зв.
actoratu 33 зв.
actykowac 8 зв.
actykowanŷ 21
ad 28
adiacentius 29 зв.
aditus 29 зв.
administratora 40
adnit 29 зв., adnitã 30
affeccie 69 зв.
agrakatie 4 зв., aggraciatiami 13 зв.
akciey 37 зв.
albo 23 зв., abo 30
ale 26
altereiey 55
an 28
ani 28
aniktorego 17 зв.
annihil ominus 30
Anno Domini 31
apostoła 12
appelacy 62 зв., appellaty 52 зв., appellaciã 2 зв., appellatiami 30, appellacione 64 зв.
apperata 22 зв., apperaty 23
approbare 68
approbatami 33 зв., aprobatami 33, approbate 34 зв., approbatę 3, approbaty 3, aprobatã 3, approbacie 28, aapprobatã 34 зв., approbuię 23 approbaciã 65, approbacŷ 65 зв., approbatia 63 зв., approbatiey 65, aprobatiey 65 зв.
approbowania 61
aprili 69 зв.
arestum 3
aresztow 37
argenterea 36 зв.
armatnã 33 зв., armatno 43 зв.
armis 16
asistentiã 46 зв.
assecurowanã 36 зв., assecurowanę 29 зв.
assecuruię 29 зв.
at 39 зв.
atamana 6, atamanem 6
atere 28
atq 10 зв.
attinentie 15, attinentiys 36 зв.

augusta 62 3B., awgusta 65
 autentyczny 45 3B., awtentyczny 46,
 awtentyce 20, autentyku 58
 az 37
 baczyli
 banitia 3, banitio 28, banicÿ 30 3B.,
 banicią 6, banitią 28, banitiei 32,
 banitiei 6, banicie 28, banitie 34 3B.,
 banitię 30 3B., banitiami 43, banitiach
 27 3B.
 baranach 69
 barci 64 3B., barciami 59 3B.
 bardyszami 50 3B.
 Barnardÿnom 67 3B.
 bartnego 50, bartnę 50, bartnym 4,
 bartnym 17
 barzi 47 3B.
 barzo 41
 bazaru 69 3B.
 beatissimum 15 3B.
 belca 64 3B.
 Berdyczowskiego 22,
 Berdyczowskiemu 22, Berdyczowskim
 22 3B.
 Beresteckiej 4 3B., Beresteckiej 5
 bez 50
 bezpieczeństwo 6
 bezpiecznym 69 3B.
 bezprawnie 38 3B., bezprawny 47 3B.
 będą 8 3B., będąc 15 3B., będą 17 3B.,
 będzie 22, 3 3B., będziemy 3 3B.
 będącą 12 3B., będące 23 3B.,
 będącego 40 3B., będącemi 4 3B.,
 będącey 49, będącey 5 3B., będące 23,

będący 23, będących 24 3B., będących
 18, będącym 28
 bic 39, bili 40 3B.
 bieg 21 3B.
 biorąc 37 3B.
 biskupstwa 12
 bitych 40 3B.
 blizkich 24 3B., blizkiemi 52 3B.
 błogosławięstwa 23
 błotami 53 3B.
 błotnemi 59 3B.
 bobrowemi 36 3B.
 Bog 8, Boga 21 3B., Bogu 23, Boze
 29 3B., Bodze 15 3B.
 bogarodzicielki 68 3B.,
 bogurodzicielki 66 3B.
 boiarom 44, boiarow 10 3B.
 boiazni 40 3B.
 bokow 67 3B.
 bondarowskiemi 55
 bonis 14
 borami 17 3B.
 boy 39 3B.
 Bożą 7, Bozey 9 3B., Bozky 21 3B.,
 Bozskiego 21 3B., Bozkiego 29 3B.,
 Bozskiej 21 3B., Bozego 23, Bozym 23
 brat 8, brata 26, bratu 26, braci 5,
 bracia 7, bracią 15
 bratankowie 7 3B.
 braterską 13 3B., braterskiej 8,
 bratorskiej 7 3B.
bronić: boronic 37, bronili 9 3B.,
 obronili 39 3B., bronil 49, broniąc 15

bronieniu 39 3B.
 brzegowemi 59 3B.
 budami 59 3B.
 budować 17 3B.
 budowaniem 19
 budynkiem 28, budynki 49 3B.,
 budynków 50, budynków 50
 buntów 10 3B.
 burgraba 70 3B., burgrabią 63,
 burgrabiu 70
 by 14, by 24 3B.
 byc 35 3B., był 40, był 33, było
 41 3B., było 22, byli 7 3B., były 40, była
 20 3B., byłem 48, był 50, iesmy 7, iest
 7 3B., jest 7 3B., są 40 3B.
 bydle 69, bydłem 16
 bytnosci 42, bytnością 50
 bywszy 11, bywszy 27 3B.
 cale 42, całości 3 3B.
 calendarza 8
 cara 44 3B.
 carmalitanum 15 3B.
 carmelo 15 3B.
 casandã 6 3B., casandam 28
 cedere 64 3B.
 ceditatas 14 3B.
 celebrującego 59 3B.
 cerografy 5
 cessią 23 3B.
 chałup 49 3B., chałupami 12 3B.
 chcę 22, chce 22 3B., chcą 17 3B.,
 chcą 37, chćecie 14, chciał 23 3B., chcic
 17, chćieli 42

chłopską 49 3B., chłopskimi 12 3B.
 choc 37 3B.
 chodzie 39 3B., chodzili 38 3B.
 chorągwie 31
 chorążemu 55, chorążym 49 3B.
 chorobą 52 3B., choroby 68 3B.
 chorý 21 3B.
 chować 24, chowam 8 3B.
 Chrystusa 1 3B.
 chrześcijańskich 22 *obrzęd*
 chwałę 23, chwały 66 3B.
 ci 39
 ciała 16, ciała 41 3B., ciało 42 3B.,
 ciała 21 3B., ciele 42 3B.
 ciągłymi 4, ciągłych 4
 cielesney 37
 cien 68, ciny 24 3B.
 ciężaru 22 3B.
 ciężkiej 66 3B., ciężkimi 68 3B.
 ciężko 69
 ciotce 18 3B., ciotki 18 3B.
 circũ 12 3B., circusu 70 3B.
 co 50
 cognomina 16
 cokolwiek 54
 collegią 12, collegiũ 12, collegium 38
 comissarza 61 3B., commissarza 59
 communicate 12
 comparens 16, comparenta 16,
 comparenta 1 3B., comparitione 44 3B.
 competente 16 3B., competenti 45
 complanatiey 15 3B.

comprincipałow 40 3B.,
 comprincipałow 41 3B., comprincipałow
 1 3B.
 condemnatę 6 3B., contemnit 10 3B.
 condioramen 38 3B.
 conditią 60 3B., conditiei 39, condyty
 17
 condrealem 15 3B.
 conexi 65 3B.
 conferowanego 70 3B.
 connotata 5 3B., connotowana 2,
 connotatum 13
 consequenter 61 3B., consequenter
 59 3B.
 konserwatach 2 3B.
 konserwatnych 46 3B., konserwatnemi
 62 3B.
 consistunt 30
 constituciei 62 3B., constitucyi 62 3B.,
 constitutione 64 3B.
 contemnując 45, contemnuiąc 43 3B.
 contenci 25
 contractow 5 3B.
 contradicente 11
 contradicował 13
 contrawentiei 28 3B.
 contributie 60
 controwersy 28 3B.
 conwentu 16 3B.
 corki 6, curce 18 3B., corce 24 3B.,
 curke 29 3B., corko 67
 correxi 70 3B.
 corũ 12

creditorow 14 3B.
 criminalną 1
 cudzoziemskich 55
 cum 12
 currenti 36 3B.
 cwiczenie 24
 cwieki 67
 czapkę 40 3B.
 czarny 56, czarnym 67, czarne 67
 czas 38 3B., czasu 39 3B., czasem
 40 3B., czasie 37, czasŷ 19, czasow 26
 czego 21
 czeladz 31 3B., czeladzi 25, czeladzią
 39, czeladkę 67 3B.
 czerczeze 7 3B., czerczenami 8,
 czerczezami 7 3B.,
 czernihowskiego 70
 czesnie 60
czesnik: chesznikowi 49 3B.
 część 7 3B., części 17, częścią 14,
 częściach 18, częściami 19
 częste 67
 częstokrotnym 42
 częstych 41 3B.
 członkach 41
 człowiek 69 3B., człowieka 39
 czterdziestego 17 3B., czterdziestu 5
 czternastego 45 3B.
 cztery 47 3B., czterech 11, czterma
 33 3B. czterech 70
 czwarty 5, czwartego 11
 czworą 50 3B., czworo 51
 czym 13, czym 50

czymkolwiek 8
 czyniących 26 3B.
 czynic 30 3B., czynic 51, czyniąc
 32 3B., czynie 36 3B., czynił 39 3B.,
 czynili 30, czyniemy 64
 czynienia 33 3B., czynieniem 39,
 czynienienia 2 3B.
 czynsz 45, czynszami 12 3B., czynszę
 43 3B., czynszow 6
 czystego 20 3B.
 czytałem 21
 dac 17 3B., dał 17 3B., daie 1 3B., daie
 17, daiąc 38 3B., dacie 20, dałem 22 3B.,
 dałem 37 3B., dawac 25 3B., da 22
 dalekich 26 3B.
 dalsze 39 3B., dalszey 15, dalszemi
 52 3B.
 dany 61, danę 24, danego 49, danych
 21 3B.
dań: dani 43 3B., danią 36 3B.,
 daniami 38 3B.
 darowac 17 3B., daruię 24 3B.
 darowania 67
 darowizny 17, darowiznym 17
 darowny 17 3B., darownym 17,
 darownego 20 3B.
 dary 17
 datą 4, daty 17 3B.
 dawney 70 3B.
 dawnoscią 60
 dawnych 25 3B., dawniejszym 29 3B.
 dąbrowy 70 3B., dąbrowami 17
 dbaiąc 49 3B.
 de iure 27 3B.

debiti 36 3B.
 decembra 11 3B.
 decessum 57 3B.
 decisiey 15 3B.
 declaruię 49 3B., deklaruię 50 3B.
 deklarował 6 3B., deklarowawszy 16 3B.,
 deklaruiąc 38 3B.
 dekret 66 3B., decreta 43 3B.,
 decretu 43, dekretu 48 3B., decretowi
 33, dekretowi 48 3B., decretem 2 3B.,
 decretami 31, dekretami 44, dekrecie 12,
 decretach 45, dekretach 43 3B.
 delatora 46 3B., dellatorow 1 3B.
 deputatem 31
 dereguiąc 15
 destinowanym 1, distinowanym 2 3B.
 detituco 70 3B.
 deynieckiey 4 3B.
 dębach 42
 die 16
 difendy 27 3B.
 difidatie 33
 dilasionę 64 3B.
 dillacy 60 3B.
 dillarie 37 3B.
 directiey 56
 discretiey 69 3B.
 dispercursionis 33
 disponowac 17
 dispositiei 4 3B., dispositie 5,
 dispositiā 21 3B.
 disquisitio 27 3B.
 dla 21 3B.

dług 46 3B., długu 15, długi 25 3B.,
długiem 26, długim 69 3B.
dni 23, dnia 26 3B., dnia 27, dniem 60
do 27 3B.
dob 38
dobr 38, dobra 38 3B., dobrach 42,
dobram 17, dobrami 17
dobroci 21 3B.
dobrodzieia 26, dobrodzieństwo 26,
dobrodzieństw 37 3B., dobrodzieystwa
21 3B.
dobrowolnie 44
dobrowolny 36, dobrowolny 37 3B.,
dobrowolnego 4, dobrowolnemu 37 3B.,
dobrowolnym 17
dobrych 11 3B., dobrej 21 3B.,
dobrym 69 3B.
dobrze 11 3B., dobre 14
dobytkiem 16
dobywac 39, dobywszy 42 3B.
dochodzie 23 3B.
doczesną 66
dodawac 64 3B.
dodawaniu 38 3B.
doglądać 23
dokazał 39 3B.
dokładając 60
dokonczyc 22 3B.
dolatiami 30
doł 42 3B.
dołożyło 22 3B.
dom 42, domow 42, domu 42 3B.,
domowę 24 3B.

Domini Anno Domini 31
donegowali 3 3B.
donoszący 29 3B.
donosze 36 3B.
dopomoz 1 3B.
dopuscili 31 3B., dopuszcila 32,
dopuszczam 36 3B., dopuszczal 13 3B.
dopuszcic 48 3B., dopuszciał 48 3B.
dosic 7
doskonały 24, doskonałych 21 3B.
dostaie 64 3B., dostał 21, dostały 7
dostatecznie 6, dostatecznie 66
dostateczniej 53
dostąpieniu 69 3B.
doszły 8, doszedzys 25 3B.
dotąd 21
dotrzymanie 61
dotyczne 8 3B.
dowiedziec 14, dowiedział 16,
dowiedziawszy 38 3B.
dowód 39 3B., dowodu 37
dowscipu 54 3B., dowscipow 62 3B.
doysc 4 3B., doysciu 22 3B.
doznawałem 26
dozywocia 24, dozywocie 24,
dozywociem 23 3B., dozywotnim 2 3B.,
dozywotnia 22 3B.
draganow 47 3B.
drogę 54 3B.
druga 67, drugi 2, drugą 8, drugiej
42, drugiej 15, drugim 5, drugiemu 8,
drugiego 3, drugich 33
drzewo 42, drzewa 42, drzewie 42,

drzewem 49 3B.
 drzwi 40 3B.
 Ducha *Świętego* 21
 duchownę 16 3B.
 dułem 40 3B.
 dusze 21 3B.
 dusznemu 68
 dwa 24, dwie 35 3B., dwóch 38 3B.,
 dwoma 27, dwóch 38 3B., dwoma 53 3B.,
 dwiema 54
 dwadzieścia 44 3B., dwadziestu 31 3B.
 dwanascie 37, dwunastego 48 3B.
 dwiescie 25
 dwóchset 65 3B.
 dwor 28 3B., dworek 28, dwory
 17 3B., dwora 39 3B., dworem 7 3B.,
 dworzem 53 3B., dworu 8, dworze 28 3B.,
 dworami 19,
 dworney 25, dwornemi 12 3B.,
 dwornym 47 3B., dwornę 70 3B.
 dworzyszczem 53 3B.
 dwudziestego 49
 dwuletnię 61 3B.
 dwunastu 61
 dyalogow 69
 dyllaty 52 3B.
 dymier 56
 dyotracty 37 3B.
 dysponowac 66 3B.
 dzerzeniu 4 3B.
 dziadkom 24
 dziadu 58 3B.
 działo 26 3B., działo 34, dział 7,

działu 7, dziele 59 3B., dzieła 68 3B.
 dziatek 13, dziatki 13 3B., dziatkom
 24 3B.
 dziecmi 39 3B.
 dziedzica 40 3B., dziedzicu 43,
 dziedzicowi 23
 dziedziczną 36 3B., dziedziczną
 13 3B., dziedzicznego 39, dziedziczeñ
 29 3B., dziedzicznej 36 3B., dziedzicznym
 17, dziedzicznymi 55, dziedzicznych 41
 dzieli 13 3B.
 dzien 22 3B.
 dzierzawny 10
 dzierzącego 38, dzierzącemu 54,
 dzierzącym 4, dzierzącymi 4 3B.,
 dzierzącymi 11
 dzierzenie 19, dzierzenia 18 3B.,
 dzierzeniu 54
 dziesiąt 39, dziesiątego 15 3B.,
 dziesiątym 55
 dziesięć 6, dziesięcy 12, dziesięciu
 31 3B., dziesięciu 57 3B.
 dziewiątego 36 3B., dziewiątym 61 3B.
 dziewięć 23 3B., dziewięci 23 3B.,
 dziewięciu 34 3B.
 dziewiętnastego 37 3B.
 dziękuię 66 3B., dzięki 66 3B.
 effectu 27 3B.
 elemilitate 14 3B.
 en 36 3B.
 et 36 3B.
 Euanielisty 54
 exceptiami 30
 excessus 2

excipuiąc 59 3B.
 executią 43 3B., executiey 43 3B.,
 executionis 46 3B.
 exparte 28
 extendowania 46 3B.
 extract 53
 factum 13 3B., facti 30
 falendyszową 40 3B.
 familiey 5
 fantach 56 3B.
 fataliy 62 3B., fatally 60 3B.
 february 20
 felitiora 64 3B.
 ferendis 14 3B.
 ferentiam 12 3B.
 feria 31
 ferowanego 12, ferowanem 28 3B.
 festi 31
 folgując 66 3B.
 fortiter 28 3B.
 forum 60 3B., foro 55 3B., fori 55 3B.,
 francuzkim 67
 fundacją 22
 fundatorowi 12
 fundował 23, funduię 68
 fundowanych 22 3B., funditus 42
 fundusz 16, fundusza 23, funduszow
 23, funduszu 23
 furbunde 10 3B., furibunde 14
 futory 47 3B.
 gaię 28
 garśc 70 3B.
 gdy 33, gdy z 8 3B., gdyby 30
 gdzie 33 3B.
 generaliter 18 3B., yeneraliter 70 3B.,
 generale 54 3B.,
 generalnego 9 3B., generalnemu 9 3B.
 generał 10 3B., generała 9 3B.,
 generał 27, generałowi 55,
 genere 30, generi 63 3B., generos 64,
 genre 53
 giderką 42 3B.
 giegun 64 3B.
 gleyt 6 3B., gleytow 28, gleytu 33 3B.
 głowie 42 3B., głowy 42 3B., głowę
 69 3B.
 główny 1 3B., głównego 2 3B.,
 głównemu 45 3B., głównym 45 3B.,
 głównym 27
 gniadych 56
 godzinę 21 3B.
 gołę 37 3B., goley 54
 gonami 59 3B., gony 36 3B.
 goniąc 39
 gorzką 67
 gospodarowania 69 3B.
 gospodarza 40 3B.
 gospody 40 3B.
 gotową 18 3B., gotowey 29 3B.,
 gotowego 47 3B., gotow 68, gotowem 68
 gotowizną 36 3B., gotowiznie 59
 grabież 47 3B., grabieze 47
 granicę 55
 granicznego 4, granicznej 4,
 granicznym 27, graniczną 5, graniczny
 10, grani 70 3B., hraniczny 30 3B.,

granicznych 70 3B.

granions 2

grobów 22

grodz 28, grodu 21, grodem 29 3B.,
grodach 30, grodzie 30

grodowemu 56 3B.

grodzki 43, grodzki 44 3B., grodzki
30 3B., grodzkie 3 3B., grodzkie
4 3B., grodzkiego 15, grodzkiego 1,
grodzkiego 28, grodzkiego 34 3B.,
grodzkich 37, grodzkich 40,
grodzkiemu 23 3B., grodzkiemu 3 3B.,
grodzkiemu 34 3B., grodzkim 27,
grodzkim 28 3B., grodzkim 28 3B.,
grodzkiemi 3 3B., grodzkimi 32,
grodzką 20 3B., grodzscy 31 3B., grodz
28

grodzic 54

gromada 33 3B., gromadą 3 3B.,
gromady 14, gromadzie 14

grosz 42, groszy 31 3B.

groszową 36 3B.

grozając 10 3B.

grunt 47 3B., gruntem 49 3B., grunta
11, grunty 4, gruntami 7 3B., gruncie 17,
gruntach 17, gruntu 20 3B.

grywnach 33

grzbiecie 50 3B.

grzechy 21 3B., grzechów 66 3B.

grzeszną 22, grzesznej 68 3B.,
grzeszną 67, grzesznym 68 3B.

gwałtem 50, gwałtownie 39 3B.,
gwałtowną 39 3B., gwałtowną 2 3B.,
gwałtowną 1 3B., gwałtownej 12,
gwałtownej 27 3B., gwałtowny 16 3B.,

gwałtownego 60, gwałtownym 55 3B.

hedicigis 31

heredi 5

hetmana 40 3B., hetmanem 70

honestis 10 3B.

horącą 21 3B.

hostiles 70 3B.

hreczki 47 3B.

hromady 63 3B.

hucusą 16 3B.

i 1, y 8, ŷ 11, j 15 3B.

ia 22 3B., ja 23 3B., mnie 23 3B., sobie
7 3B., sobą 7

iachalem 48 3B.

iaką 23 3B., iakim 39 3B., iakie 37 3B.,
iakiey 37 3B., iako 38 3B.

iasnemi 21 3B.

ich 31, ych 5 3B., ŷch 25, ym 24

idzie, ydających 37

iedna 67, iedną 52 3B., iedną 27,
iedney 15, iednego 21 3B., iednego 42

iednak 9 3B.

iednemu 41

iechac 14

ieno 18 3B.

iesli 41, iesliby 8

ieszcze 14, ieszcze 50

iey 24 3B.

iezdząc 14

iezeli 14, iezeliby 25 3B.

ile 54

imieniem 40 3B., jmieniem 43, ymie
21, ymion 38 3B., ymionach 49 3B.,

ymionami 40 3B.
 impedimentow 37
 impugnante 43 3B., impugnantę
 44 3B., impugnującą 34
 in 35 3B., jn 36 3B.: in genere 12 3B.
 in decursu 61
 in duabus 12
 in fundū 12
 in casu 30
 inclidując 55 3B.
 indefectu 12
 infamią 28
 inne 49 3B., insze 17 3B., inszego 37,
 innę 43 3B., innych 44 3B., innym 49 3B.,
 innemi 26, innych 39, inszemi 4, inszych
 23 3B., ynszey 50
 insciltus 70 3B.
 instanti 17 3B., instantią 32
 intentią 22
 intentowaney 12
 intercausas 64 3B.
 intervenit 27 3B.
 intra 14 3B.
 intrata 14, intrat 24 3B., intraty 22 3B.
 intromissiey 19 3B.
 intromitował 48, intromitował 43 3B.
 intromitowawszy 70 3B.
 inquantū 14
 ire 47
 irigor 43 3B.
 irritate 45 3B.
 istotnego 59 3B., istotney 61 3B.
 iteru 43 3B., iterum 47 3B.
 iz 47 3B., iż 23, yz 25 3B.
 jachałem 38 3B.
 jak 7 3B.
 jakie 3 3B., jako 3 3B., jaką 8, jakiey
 14, jakim 25, jakiy 68
 jakoweysci 56
 jalmuzną 67, jalmuzny 67 3B.
 january 9
 jasnie 44
 jasnieuwelmoznego 9 3B.,
 jasnieuwelmoznego 26,
 jasnieuwelmoznego 40 3B.
 jawne 27 3B., jawnie 29, jawno 17
 jeden 44, jednego 40 3B., jedných
 38 3B.
 jednak 50
 jedynastego 48 3B.
 jedynemu 1, jedyną 67
 jeoramentowi 67
 jesli 24 3B., jesliby 39 3B.
 jesu 12
 jeszcze 24
 jezdzącemu 2 3B.
 jezdził 11, jezdziw 33
 jezeli 14, jezeliby 39 3B., jezeliby 22,
 jezelibys 42 3B.
 jezuici 67, jesuitom 69, jezuitom 67,
 jesuitow 48 3B., jezuitow 12 3B., jezuituw
 67
 jml 1
 jmpediment 30, jmpedimenti 30,

jmpedimentu 17 3b., jmpedimentow 60
   jmpresą 4 3b.
   jmpugnante 34 3b.
   jmpugnuiącą 28 3b.
   jn carceribus 2
   jn foro 45
   jn guatum 16 3b.
   jn presentia 3
   jn pugnatą 31 3b.
   jncursy 41 3b.
   jndemnitati 21
   jnfamią 28, jnfamie 33, jnfamiey 33,
 jnfamiy 33 3b.
   jnflanskie 9 3b.
   jnforo 16 3b.
   jnquisitiei 2
   jntantia 35 3b.
   jnstigatora 46 3b., jnstigatura 45 3b.
   jnszę 17 3b., jnszey 39 3b., jnszemi
 49 3b.
   jntentowanej 2 3b., jntentowaney 6,
 jntentowanej 32
   jntercyzie 7, jntercyzy 7, yntercyzie
 36
   jnteressu 38 3b.
   jnterowanym 61
   jnttratę 13 3b., jntraty 22 3b.
   jntromisiey 11, jntromissiey 19 3b.,
 jntromisyey 36 3b.
   jntromitowali 28, jntromittował
 12 3b., jntromittował 12 3b.,
 jntromittował 48 3b.
   jnwentarz 28, jnuentarzem 15,

jnuentarzu 15
   jstotnego 12 3b.
   juli 39, julli 39 3b., jully 59 3b., julyi
 64 3b.
   juni 28 3b., juny 2 3b., junii
   jurament 1 3b., juramentem 68,
 juramento 68, juramentu 56 3b.,
 juramęcie 56 3b.
   jurbacy 21 3b.
   jure 37, juris 36 3b.
   juredicci 57 3b., juridice 70 3b.,
 juridicam 11 3b., juridictie 28 3b.,
 jurisdictiei 17, juridictią 33 3b.
   jurewickiego 69, jurewickim 67
   juz 17 3b., już 22
   jz 10, jż 10 3b.
   kaleczyli 38 3b., kaliczyli 40 3b.
   kalitą 40 3b.
   kamienieckiego 41, kamieniecky
 41 3b.
   kancelarz 10
   kanonik 8 3b., kanonika 48 3b.
   kapitułę 41, kapituły 40 3b.
   kaplica 22 3b., kaplice 22 3b., kaplici
 22 3b.,
   kapłanskiemi 16
   karczmami 12 3b.
   karmalicę 22 3b., karmalici 22 3b.,
 karmalitom 22 3b., karmalitow 23
   karmalitanskiego 3
   karta 64, kartą 64, kartę 64 3b.
   karwaszę 69
   katholickiey 21 3b.

kazdy 22, karzdŷ 22 3B., kazdego 37,
kazdemu 37 3B., kazdej 37

kaze 33 3B., kazał 34 3B., kazaw 10,
kazał 47 3B., kazała 39, kazali 27 3B.,
kazawszy 34 3B.

kiedy 29 3B., kędy 30, kiedyz 23 3B.,
kiedys 48 3B.

kielich 23

kiiami 10 3B.

kilka 23, kilku 39, kilkanascie 22 3B.

kim 5 3B.

kintentuiąc 39

klasztor 22 3B., klasztorowi 22,
klasztoru 16, klasztorze 22 3B.,

klasztornych 16 3B.

kleynotow 58 3B.

kluczu 4

kładąc 22

kogo 25 3B., komu 9 3B.

kolwiek 25 3B.

koło 67 3B.

komisarskiego 31

komornik 10, komornika 44,
komornikowej 3 3B., komorniku 32,
komornikiem 15 3B.

komory 47 3B.

kompanieŷ 31 3B.

kompryncipalem 42 3B.

konczyc 37

kondycia 66, kondycię 54, konditie
52, konditiei 17 3B., konditiami 53

konmi 16, koniach 69

kontentuiąc 50, kintentuiąc 42

konwentu 15 3B.

kop 42, kopę 47 3B.

kopia 66, kopia 44, kopieŷ 66

korygował 20 3B.

koscielnę 23

kościół 22, kościoła 23, kosciele 22,
kościółowi 23

kostrŷ 64 3B.

kosztem 22

kosztował 49 3B.

kozacką 23, kozackiey 10 3B.,
kozackieŷ 22

kozak 4 3B., kozaku 70 3B., kozakami
24, kozakow 56,

kozdy 53 3B., kozdego 8, kozdym
60 3B., kozdemu 9 3B., kozdą 47 3B.,
kozdzą 47 3B.

kraiach 22, kraiow 22 3B., kraię 70
krakowskiego 68 3B., krakowskiemu
69

kresu 21 3B., kresem 66 3B.

krewnych 24 3B., krewnemi 52 3B.

kroc 37 3B.

Krol 9 3B., Krolach 8, krola 70 3B.

krolestwo 68 3B., krolewstwo 66 3B.

krolewskiej 56, kr 33 3B., kř 31, kor
44

krom 37

krotszym 37 3B.

kroziniec 70 3B.

krwawej 69 3B.

krwi 42 3B., krwią 41

kryjących 39

krzywd 39, krzywdą 39 3B., krzywdę
39 3B., krzywdy 25 3B., *krzywdami*
38 3B., krzywdach 69 3B.
krzyża 49 3B.
ksiądz 69
książęciu 69
księgi 64
która 6 3B., które 18 3B., który 20 3B.,
ktory 21, którzy 28, której 11, ktorey 12,
ktorey 41 3B., których 47, którym 47 3B.,
ktorem 23, którego 8 3B., któremu 34 3B.,
ktoremi 2, ktorom 22, której 22 3B., którą
37, których 67 3B., ktury 68
ku 37 3B.
kulbakę 51
kupą 43 3B., kupę 29 3B.
kupiciela 67
kupioną 41, kupiono 40 3B.
kwitem 60, kwity 62
kwitniące 68 3B.
kwitować 37, kwitowawszy 61 3B.
las 39, lasa 40, lasach 38 3B., lasami
49 3B., lasu 50, lesie 39, lasy 28
lasowemi 61 3B.
lat 22 3B., lats 59 3B., lata 37, leciech
21
lecz 6 3B.
ledwie 41
legatiach 21 3B.
legce 39
legowała 18 3B., legowała 18 3B.,
legował 22, leguię 22 3B.
lepiej 38 3B.
lepszy 8

lesiccis 14
lewym 42 3B., lewego 42 3B.
leżało 22, leżą 29 3B.
leżącą 20 3B., leżące 29 3B., leżące
23, leżącą 37, leżącego 34 3B., leżących
42 3B., leżącemi 17
licząc 59
liczbę 66 3B., liczby 42
ligamenta 52
list 17 3B., liscie 37 3B., listach 44,
listem 2 3B., listowi 37 3B., listu 49, listy
44, listy 39, listow 8 3B.
lub 37, lubo 37
lubelskich 23, lubelskiego 26,
lubelskiemu 45 3B., lubelskim 45 3B.,
lubelsky 1 3B., lubelski 12
ludzi 27, ludzie 40 3B., ludziom
36 3B., ludu 69 3B.
ludzka 66, ludzkich 62 3B., ludzkiego
54 3B., ludzkim 21 3B.
ludzkości 26
lwowskich 22 3B.
łany 15
łaskawie 26 3B.
łaską 22 3B., łaskę 26, łaski 9 3B.
łazurową 41 3B., łazurową 40 3B.
łowczy 10, łowczy 47 3B., łowczego
31 3B., łowczemu 34 3B., łowczym 5 3B.,
łowczym 27 3B., łowczyney 11 3B.
łowic 55 3B.
łowcy 12 3B.
łwiastowanie 47 3B.
macierzynskie 67, macierzystych 5,
macierzystych 36 3B.

maia 43, maja 5 3b.
 maiącą 40, maiącemu 37 3b.,
 maiącym 14,
 maiestatu 21 3b., maiestatem 68 3b.
 maiętno 36 3b., maiętnosc 22,
 maiętnosci 22, maiętnosciach 36 3b.,
 majętnosci 36 3b.
 mało 42 3b.
 mały 67 3b., małemi 4
 małżaka 22 3b., małżące 5,
 małżace 5, małżonce 13, małżakę
 14, małżaką 22, małżakowie 28 3b.,
 małżaki 36, małżonki 61, małżakiem
 65 3b., małżaków 46, małżakom 47,
 małżonkom 13, małżonkami 12,
 małżakach 33 3b.
 małzenský 29 3b., małzenskie 66 3b.,
 małzenskigo 65 3b.
 małżenstwa 18 3b., małżęstwa 43
 manifestacją 5 3b., manifestaciey
 56 3b., manifestam 5, manifestantci
 5 3b., manifestantis 5
 manifestans 5 3b., manifestuiącego
 4 3b., manifestuiącemu 5
 manifestatur 56
 manifestuie 4 3b., manifestował 21,
 manifestowawszy 21 3b.
 marca 11
 marszałek 35 3b., marszałka 37 3b.
 matka 24, matce 24, matki 42 3b.
 maý 15 3b.
 mçi 30, mciãmi 22, mciów 21 3b.
 mej 36, mem 39, mego 40 3b., memi
 36 3b., memu 36 3b., meý 26, mą 38
 mejka 1 3b.
 melioratią 39 3b.
 mencic 14 3b.
 mere 5
 merito 37
 mękę 67, męku 56 3b.
 mężoboycowie 41
 mi 48 3b.
 mianował 41, mianował 41
 mianowane 13 3b., mianowany
 14, mianowaną 42 3b., mianowaną
 47, mianowanego 21, mianowanej
 22, mianowani 42, mianowanych 4,
 mianowanym 17, mianowanemi 49
 mianowicie 42
 miasteczko 6, miasteczka 43 3b.,
 miasteczku 28 3b.
 miasto 3 3b., miasta 34 3b. miascie
 34 3b., miescie 40 3b.
 miec 22, ma 6 3b., mam 8 3b., mamy
 42 3b., maią 8, maiąc 44, mając 11 3b.,
 miał 18 3b., mieli 25 3b.
 miecznika 13, mieczniku 13,
 miecznikowey 14, miecznikokowey 14
 mienionej 37, mienionym 34 3b.
 miesci 28
 miesiąca 31, miesiącu 43 3b.,
 miesięcy 55
 mieszczaninowi 10, mieszczanom
 34 3b., mieszczanom 10 3b., mieszczanom
 44
 mieszkaią 49 3b., mieszkaiąc 42,
 mieszkali 49 3b.
 mieszkanie 50 3b., mieszkania 49 3b.
 miewac 22 3b.

miejsce 3 3B., miejscu 34, miejsca
 14,
 między 15, między 24 3B.
 millesimo 15 3B.
 miła 24, miłą 29 3B., miłej 36 3B.,
 miłej 24, miłemu 23, mił 16, miłym 67
 3B.
 miłość 13 3B., miłości 23 3B., miłości
 29 3B., m/cią 39, młcią 41, młscią 2 3B.,
 młciôm 26 3B., msciôw 25, msciow
 33 3B., mścich 5, mściwego 26, mściami
 49 3B., mośc 12 3B., mości 10 3B., moscią
 15, mosčiom 12 3B., mosčiom 10 3B.,
 mosčiami 12, mosčiach 15
 miłosciwý 21 3B., miłosciw 68 3B.,
 miłosciwę 68 3B., miłosciwym 67
 miłoserdziu 21 3B., miłosierdzia
 40 3B.
 miodową 36 3B., miodowę 43 3B.,
 miodowej 6, miodowemi 12 3B.
 miodu 64 3B.
 miru 67
 misurki 69
 młodszy 61 3B.
 młodzi 66 3B.
 młynarza 41, młynarzowi 40 3B.
 młynem 4, młyný 70 3B., młynami
 36 3B.,
 mnie 48, mną 13, mie 22
 mniew 13 3B.
 moc 18, mocy 8, mocą 19
 mocnej 6, mocną 28,
 mocno 50
 modo 5, modis 14

mogąc 39 3B.
 mógł 47, mogła 24, mogli 40 3B.,
 mogąc 39
 moneta 36 3B.
 morte 15 3B.
 motiami 30
 mowic 69 3B.
 moý 23, moim 37, moiego 21 3B.,
 moia 25 3B., moią 29 3B., moieý 22,
 moeý 25, moię 22 3B., moie 23, moych
 22 3B.
 może 49 3B.
 można 68 3B.
 msza 67, mszą 22 3B., mszý 67
 murowanie 22 3B., murowaniu 22 3B.
 musiali 40, musiał 40 3B., musieli 42,
 musi 68
 muzykę 68 3B.
 my 42 3B.
 na 43
 nabiegłych 41
 nabiegszý 56
 nabozenstwo 23, nabozenstwa 16
 nachodzenie 39 3B.
 naczynienie 6
 nad 23 3B.
 nadal 54, nadaley 37
 nadany 70 3B.
 nadetnę 42 3B.
 nagotował 66 3B.
 nagrodą 26 3B.
 nagrodzeniu 37, nagrodzeniem 52 3B.
 nagrodziwszy 53, nagrodzono 25

najasnejszego 70 3B.
 najachanie 1 3B.
 najezdzaiać 55
 najmilszey 68 3B.
 nakazał 12
 nakładem 60
 nakładow 37
 najlepszego 17 3B.
 należący 1 3B., należącego 52 3B.,
 należącą 49, należącey 17, należącą
 5 3B., należących 18, należącemi 23
 nalezec 67, należy 57 3B., należy
 28 3B., należą 22 3B., należała 67 3B.,
 należało 27 3B.
 należnego 17, należnej 36, należnym
 42 3B.,
 należnościami 49 3B.
 należyta 66, należytą 46 3B., należyte
 66 3B., należytę 45, należytego 46 3B.,
 należytym 6 3B., należytych 6 3B.,
 należytemi 12 3B.
 należytości 42
 należący 49 3B., należącemu 23,
 należącemi 36 3B.
 namiesnik 62 3B., namiesnika 41,
 namiesnikowi 12, namiesnikiem 65
 namilszą 67
 najmniejszego 67 3B., najmniejszey
 52 3B.
 namowiwszy 42
 namowy 21 3B.
 naniesienie 46 3B., naniesionych 12
 napewney 40 3B.,
 napisana 17, napisanego 8 3B.,
 napisano 67 3B.
 napisawszy 56 3B.
 napominaiąc 26 3B.
 naprawnę 17 3B.
 naprawowac 23
 naprzeciwno 37 3B.
 naprzod 22, naprzud 66 3B.
 naruszali 26 3B.
 naruszenie 37 3B., naruszeniu 37
 nas 3 3B., nami 20
 naswiętszeŷ 66 3B., naswiętrzej 68 3B.
 nasłał 50, nasławszy 47 3B.
 nasłancow 47
 nasłanie 6
 nastąpieniem 22
 naswiętszey 47 3B.
 nasza 9 3B., naszej 9 3B., naszą 7,
 naszego 8 3B., naszemu 7, nasi 8, nasze
 8, naszym 8, naszych 9 3B., naszymi
 15 3B.
 naturali 57 3B.
 natychmiast 12 3B.
 nawalnego 60
 nawracac 49 3B.
 naŷczęścieŷ 67
 naydaley 30
 nayduiaćemi 17 3B.
 naypewniewszy 21 3B.
 naypierwszy 29 3B.
 naypilniey 69 3B.
 nayśluszoney 21 3B.
 naywysszy 22, naywyszszy 21 3B.,
 naywyszszego 66 3B., nawyszszego

68 3b., naywyszszemu 21 3b.

naznaczonemu 21, naznaczoney
25 3b., naznaczone 29 3b.

naznaczy 2, naznaczył 2, naznaczył
46, naznaczam 54 3b., naznaczając 30

nazwany 48 3b., nazwanego 6,
nazwanym 17, nazwanej 36 3b., nazwaną
56, nazwane 55, nazwanę 47 3b.

nazywającemu 41 3b.

nedosic 37 3b.

nemine 43 3b.

nesciri 16

ni 20 3b.

nic 39

nich 40 3b.

niczym 3 3b.

nie 4 3b.

niezostawując 67 3b.

niebartnym 52 3b.

niebezpieczeństwa 39 3b.

niebieskie 66 3b.

nieboszczyk 67 3b., niebozczyka
23 3b., nieborczykow 25 3b.,
niebozczykow 22 3b.

niebozczykowskiej 69 3b.

niebytnosc 49 3b.

nieco 70 3b.

niecontinuowania 33

niedawno 42

niedopuszczenia 2 3b.

niedzieli 60, niedziel 35 3b.,
niedzielami 60

niegdzy 12

niegodny 21 3b., niegodney 21 3b.

nielitosciwej 68 3b., nielutosciwa
68 3b.

niemających 70 3b.

niemało 23 3b.

niemały 38 3b., niemiała 22 3b.,
niemałą 43 3b., niemale 21, niemale
49 3b., niemających 50, niemających 45

niemianowane 53 3b.,
niemianowanemu 59 3b., niemianowaną
59 3b., niemianowanemi 49,

nienależney 42, nienależną 37 3b.

nienależnie 38

nieoddanie 10, nieoddania 43,
nieoddaniu 34 3b.

nieodwarcia 21

nieodzownemi 52 3b.

nieogarnionemu 21 3b.

nieokupieniem 37

nieomylny 21

nieorane 70 3b., nieoranemi 59 3b.

niepewnej 21 3b.

niepewności 69 3b.

niepochiliając 7

niepodanie 21

niepojęty 21 3b.

nieporuszenie 8

nieporządnemu 37 3b.

niepożyczoną 24

nieprawny 14

nieprzyjaciół 4 3b., nieprzyjaciela 5,
nieprzyjacielem 39 3b., nieprzyjaciół 39

nieprzyjacielskie 5 3b.,

nieprzyjacielskich 23 3B.
     nieprzyznaniu 29 3B.
     niepuszczeniu 34 3B.
     nierozdzielonego 21, nierozdzielonych
 13 3B.
     nierozdzielnie 37
     nieruchomych 24
     nieskonczoną 25 3B., nieskonczonego
 22
     niesłuszney 42, niesłuszny 16 3B.
     niesprowadzenia 21
     nieumiejętnych 53
     nieużywaniu 50
     niewiadomości 38 3B.
     niewinna 1 3B., niewinnu 56 3B.
     niewoli 52 3B.
     niewykupnie 59 3B.
     niewymownemu 21 3B.
     niey 22
     niezasianemi 61 3B.
     niezasiedzenia 33
     niezawiedzioną 17
     nieznaskom 21 3B.
     nieznosną 39 3B., nieznosnemi 38 3B.
     niezwyciążonemu 66 3B.
     niezwyczajnemi 38 3B.
     nigdy 17
     nikomu 28
     nikt 4 3B., nicht 11
     niktorych 37 3B.
     ninieyszy 29, ninieysze 21, ninieyszy
 21 3B., ninieyszych 40, ninieyszemu
 11 3B.
     nirium 27 3B.
     niwe 8
     nizej 17, nizey 21
     nog 40 3B.
     nomina 16
     non 21
     notatu 3
     nowego 8, nowym 13
     nowembra 27
     nowembrowych 2 3B.
     nowiter 55
     nowogrodzki 13, nowogrodzky
 14 3B., nowogrodzsky 10,
 nowogrodzkiey 44, nowogrodzkiey
 11 3B., nowogrodzkiey 45 3B.,
 nowogrodzkiego 11 3B.,
 nowogrodzkiego 1, nowogrodzkiemu
 3 3B., nowodrodskim 28, nowogrodzkim
 5 3B., nowogrodzkim 28 3B.
     nowych 64 3B.
     nyszenia 60
     o 28 3B., o 29
     obaczyli 40 3B., obaczywszy 23 3B.
     obciążających 60
     obdzirano 22
     obecney 69 3B.
     obedwie 35 3B., obiedwie 63 3B.
     obiąwszy 28 3B.
     obiesic 28 3B.
     obietnicami 16 3B.
     objęcia 39, objęcia 59 3B.
     obita 67
     orbitum 3

- obłacie 58 3B., obllaty 54 3B., oblatam 9
- obligatorio 32
- obligi 22 3B.
- obligowali 22 3B.
- obligowey 25 3B.
- obmawia 70 3B.
- obom 45 3B., obu 8, obydwu 8 3B.,
 oboch 27 3B., obudwu 37, obudwuch
 33 3B., obudwum 3
- obowiązkach 65 3B., obowiązkami 53
- obowiązuje 37
- oboygu 30
- obrac 9 3B., obrawszy 7
- obracac 22 3B., obraca 13 3B., obrocili 42
- obranym 28
- obrazę 67 3B.
- obraziła 67
- obrocilismy 52
- obronie 39 3B., obronną 40, obron
 3 3B., obronami 6 3B., obrony 25 3B.
- obrydlivosc 67
- obrzędow 22
- obużających 62
- obuchami 42 3B., obuchiem 42 3B.
- obuchowych 42 3B.
- obwarowanę 55 3B.
- obwarowawszy 33 3B.
- obwiescic 37
- obwieszczenia 60, obwieszczenia 62,
 obwieszczeniu 37
- obwinionych 56
- obwołac 3 3B., obwołał 41 3B.
- obwołanie 41
- obższczenia 67 3B.
- obywatelami 49 3B., obywatelow
 10 3B., obywatelom 70
- obżalowani 47 3B., obżalowanym 45
- occupatus 16
- ochędozniey 22 3B., ochędozstwo
 22 3B.
- ochotnie 48
- octacio 15 3B.
- octobra 27, octobris 66
- oczekiwaiąc 21 3B.
- oczewiscie 34, oczewisto 37 3B.,
 oczewiscia 32
- oczewistym 9, oczewistem 17 3B.,
 oczewistych 28 3B.
- oczyniła 67 3B.
- od 2, *od* 36 3B., ode 23, odo 37 3B.
- oddana 22, oddanę 29 3B., oddania
 37, oddanie 37, oddanych 43 3B.,
 oddaniu 22
- oddawac 34, oddaię 36 3B., oddał 44,
 oddał 45 3B., odda 9 3B., oddaiemy 6 3B.,
 oddawali 48, oddawszy 44
- odebrałem 68, odebrali 43 3B.,
 odebrał 45, odebrawszy 13 3B.
- odebrania 38, odebraniu 5, odebranie
 12
- odejmowania 55 3B.
- odeslali 31 3B., odesłał 27 3B.,
- odeslany 45 3B.
- odeszłych 64 3B.

odezwał 51 3B.
odiachalem 48 3B., odjachał 14
odięcia 50
odkupił 66 3B.
odliczylismy 52
odmianę 8
odmiennę 15
odniesli 46 3B., odniósł 1 3B.
odpisuię 68 3B.
odpowiedział 6 3B.
odpowiedzi 41 3B.
odprawienie 28 3B., odprawienia 32,
odprawionej 46 3B., odprawionym 2 3B.
odprawowac 6 3B., odprawiwszy
11, odprawowało 21 3B., odprawowały
67 3B.
odprawowania 6
odprawowanych 8, odprawowanej
28 3B.
odprawy 2 3B.
odpuszczenie 68 3B.
odstąpiwszy 17
odszukanj 23
odszukiwac 54
odwarciu 10 3B.
odzierzał 20 3B.
odzownie 17
odzywał 19 3B., odzywał 11
ofiarował 41, ofiarowali 42 3B.,
ofiarując 50, ofiarując 39 3B.
officialistami 3 3B., officialistowie
3 3B., officialistowie 31 3B., officialowi 12,
officialistow 28 3B. officialistach 33
official 22
officiase 36 3B.
ofiary 67
ogarnawszy 50 3B.
ogładał 41, oglądając 49 3B.,
ogławszy 41 3B.
ogniem 42
ogrodj 70 3B., ogrodami 7 3B.
ogulem 52 3B., ogałem 25 3B.
okasj 39 3B., okazj 10 3B., okazjach
21
okazaniem 40
okiem 42 3B.
okolicznosci 63 3B., okolicznoscami
61 3B.
okolicznych 39
około 22
okowow 38 3B.
okrutnym 5
okryta 66
oktobra 48 3B.
okupna 37
oltarz 22 3B., oltarza 22 3B.
omnem 31 3B.
omnibus 35 3B.
on 32, ona 29 3B., one 22, oni 8,
onego 33 3B., go 40 3B., iego 27 3B.,
jeg0 35, jago 69 3B., onej 30, jej 35 3B.,
onemu 38 3B., onimu 23 3B., mu 48 3B.,
nimu 9 3B., nim 1 3B., w niem 40
3B., onych 16 3B., jch 19, onych 24 3B.,
jm 25, onym 40 3B., onym 44, onemi 42
onerował 18 3B., oneruię 37
onerowanę 19, onerowany 5,

onerowani 28
opiekę 23 3B.
opiekun 13, opiekuna 65 3B.,
opiekunowi 14, opiekunami 26,
opiekunow 21 3B.,
opiekunską 13 3B., opiekunskiej 14
opisane 41 3B., opisaney 9 3B.,
opisanę 14, opisaną 66, opisanych 15,
opisano 22, opisanym 25 3B., opisanym
30
opisania 26 3B.
opisuie 45, opisiuę 45, opisało 40
opowiadaniem 40
opowiedziec 31 3B., opowiadał
44 3B., opowiadał 40 3B., opowiedział
44, opowiadali 10, opowiedziawszy 6,
opowiedziawszy 33, opowiedziwszy
31 3B.
opuszczam 23 3B.
orane 70 3B., oranemi 59 3B.
oraz 5
ordą 49 3B., ordzie 52 3B.
ordinatia 2
ordinis 15 3B.
ordynował 66 3B.
orężem 16
originaliter 12
originalny 61, originalnym 69 3B.
ortow 40 3B.
oryginał 68, oryginał 17, oryginały 44,
oryginały 4 3B.
osadzac 60, osadził 54, osiadło
64 3B., osiedli 42, osiadszy 42
osiadłości 1

osiadłych 1, osiadłemi 4
osiągnać 66 3B.
osirociałą 67
oskoczyli 50 3B., oskoczywszy 50 3B.
osmak 47 3B., osmakę 47 3B.
osmego 48, osmiu 31 3B., osmym 37
osmidziesiąt 31 3B., osmdziesiątym
37
osmnascie 23 3B., osmnastego 44
osoba 26 3B., osob 26 3B., osoby 38,
osobę 39 3B., osobami 25 3B., osobom 37
osobliwie 49
osobliwy 23, osobliwym 56 3B.
ostapowskie 55, ostapowskich 47 3B.
ostateczną 21 3B.
ostatek 67
ostatnią 22 3B., ostatniego 21 3B.,
ostatniey 24
ostrow 49 3B., ostrowa 49 3B.,
ostrowie 47 3B., ostrowy 44,
ostroznosci 39 3B.
ostrzegszy 29 3B.
oswabadzac 60
oswiadczyć 26, oswiadczył 41 3B.,
oswiadczyli 29, oswiadczywszy 40,
oswiatczywszy 48 3B.
oszacowanych 37
oszarpany 23
otczyzna 64 3B., oyczyźnie 23 3B.
otrzymaną 3, otrzymanemi 33,
otrzymaną 11, otrzymanym 2 3B.,
otrzymaney 6, otrzymanych 27 3B.
otrzymywac 60, otrzymali 40,
otrzymał 43 3B., otrzymał 44

otwarciu 11 3b.
 otwarte 16, otwartę 47
 utworzeniem 29 3b.
 utworzyli 10 3b., utworzywszy 13 3b.
 utworzystem 62, utworzyszym 60
 owcach 69, owiec 50 3b.
 owego 5
 owiążam 30
 owo 52 3b.
 owruckie 16, oowruckie 21, owruckj
 10, owruc 28 3b., ovruckiego 65,
 owruckiemu 43 3b.
 owrucscy 32 3b., owruscy 31 3b.
 owszem 21 3b.
 oyca 21, oÿca 17, oÿcu 44 3b., oycu
 17, oycow 48, oÿcuw 67, oycowie
 22 3b., oycom 22, oÿcom 22 3b.
 oycowskim 7 3b.
 oÿczystych 35 3b. oyczystą 23 3b.,
 oyczystym 22
 ozdobie 23, ozdobę 68 3b.
 oznaymuiąc 38 3b.
 pachac 17 3b.
 pacificā 28, pacifici 24 3b., pacificus
 29 3b.
 pact 42
 pakożem 42
 pamięci 22
 pamiętaiąc 13 3b.
 pan 22, pany 33, panowie 33, pana
 33 3b., pna 31 3b., panow 31 3b., panu
 33, panem 38 3b., panom 41 3b., panie
 29 3b., panach 33 3b., pani 32, panią
 35 3b., pannie 35 3b., panny 47 3b., paniej
 3, paney 3 3b., paneÿ 6, paniej 11, paniey
 43, panieÿ 16
 pancerze 69
 panskiego 17 3b., panskiemu 70 3b.
para: par 56
 paragrafu 37 3b.
 parata 36 3b.
 pas 41 3b.
 pastewnikami 59 3b.
 paszą 51
 paszni 17 3b.
 patebant 21
 patents 21
 patronek 66 3b., patronow 68 3b.
 patuit 29 3b.
 pecuria 36 3b.
 pedionał 70 3b.
 pełna 60, pełną 65 3b.
 pełnic 19 3b., pełnili 13
 pełnic 49
 per 44
 percessionem 36 3b.
 peremptoriu 64 3b.
 permediu 64 3b.
 personali 43
 personaliter 20
 pewności 8
 pewny 36 3b., pewney 32, pewną
 20 3b., pewnę 5, pewnych 28,
 pewniejszy 25 3b.
 piąty 5, piątego 17 3b.
 pieczentarz 10, pieczętarz 17 3b.,
 pieczętarz 37 3b.

pieczęć 8 3b., pieczęci 8, pieczęcią
17 3b., pieczęciey 17 3b., pieczęćmi
26 3b.

pieniądze 41, pieniądę 40 3b.,
pieniędzy 37, pieniądze 37, pieniężnemi
36 3b., pieniężną 23, pieniężnych 24,
pieniędzy 54

piersi 40 3b.

pierwszy 23, pierwszego 27,
pierwszej 68 3b., pierwsey 7 3b.,
pierwszym 37, pierwszą 22, pierwszych
60

pięc 22 3b., pięciu 43, pięciu 53 3b.
pięcdziesiąt 47 3b., pięciudziesiąt 5
pięćset 22, pięćuset 34 3b., pięćuset
31 3b.

piętnastu 18 3b., piętnastego 9,
piętnastcie 22 3b.

pilnej 53 3b.

pilno 66 3b.

pilnował 68 3b.

pisac 8 3b., pisał 20 3b., pisać 39

pisan 8 3b., pisana 40, pisany 45 3b.,
pisanym 11 3b., pisane 10 3b.,

pisania 16 3b.

pisarz 20 3b., pisarza 28, pisarzu
28 3b., pisarzem 14, pisarzowi 15,
pisarzową 29 3b.

pistoletami 50 3b., pistoletow 51

placic 22 3b.

pleban 23, plebanem 23, plebanie 23

pleni 37 3b.

pńdzy 2 3b.

pnia 42

po 42 3b.

pobłoczył 16 3b.

poborami 36 3b.

poborców 60

pobranych 56

pobrawszy 38 3b.

pochodzących 3

pochowany 22, pochowane 22,
pochowaną 67

pochwalki 40, pochwałki 39 3b.,
pochwałek 39 3b.

pociągac 60 3b.

początkiem 39 3b.

poczynac 61 3b., począł 39, poczeli
48, poczeli 48, poczyną 36 3b.,
począwszy 54

poczynienie 6, poczynienia 30 3b.,

poczynili 49 3b.

poczynionę 33, poczynionych 44 3b.

pod 49 3b.

podac 12 3b., podali 28, podał 44 3b.,
podał 43 3b., podając 9 3b., podaie
17 3b., podawszy 20, podaiemy 15 3b.,
podalismy 52 3b.

podaczkami 58 3b.

podania 49, podanie 12 3b., podaniu
19 3b., podaniem 9

podatą 4

podatki 6 3b.

podawaiącego 69 3b.

podczas 16

podczaszego 26

poddaiąc 29, poddawszy 17

poddanstwo 48, poddanstwy 59 3B.
poddany 40 3B., poddanego 11,
poddane 34 3B., poddani 40 3B.,
poddanych 37, poddanym 38 3B.,
poddanym 14, poddanemi 47 3B.
podeszłych 21
podeymie 50 3B., podiąwszy 26 3B.
podymnemi 36 3B.
podjętych 28 3B.
podkomorzy 36, podkomorzego 6 3B.,
podkomorzemu 21, podkomorzym 6,
podkomorzych 6
podlegac 37 3B.
podległy 68 3B., podległą 66 3B.,
podległych 15
podł[any]lanego 42 3B.
podług 49
podobą 68 3B.
podpis 8 3B., podpisu 26 3B.,
podpisem 26 3B., podpisami 26 3B.,
podpisach 26 3B.
podpisanych 8 3B.
podpisuię 38, podpisuie 15 3B.,
podpisuiemy 15 3B., podpisał 38,
podpisałem 8 3B., podpisałem 15 3B.,
podpisali 34 3B., podpisawszy 28
podsędek 57 3B., podsędka 26,
podsędka 57 3B.
podstarosta 10 podstarosci 28,
podstarosciego 34, podstarosnego 46 3B.,
podstarosciemu 13 3B., podstarosnemu
3 3B., podstaroscim 27
podstarostwa 1
podstarzałych 68 3B., podstarzawych
66 3B.

podstolego 67 3B.
podsusiedkami 4, podsusiedkow 4
podwodą 41, podwodami 36 3B.
podwoiewodzy 17 3B.,
podwoiewodzego 17, podwoiewodzým
20
podwoysky 33 3B., podwoyskiego 33
podymowali 25
podział 64 3B.
podzielić 64 3B., podzielił 7
podziemnych 66 3B.
podziękowawszy 21 3B.
podzwignie 66 3B.
poginęłych 5 3B.
pogłównego 10
pognoiami 53 3B.
pogrzebie 21 3B., pogrzebu 16
pokazali 28, pokazawszy 3
pokornie 25 3B.
pokoy 23, pokoiu 22
pokrewną 16 3B., pokrewnemu 14,
pokrewnych 67 3B.
pokry 10 3B.
pokutuiącym 66 3B.
poła 7 3B., polami 17, polmi 36 3B.
poleskie 70, poleskich 70, poleskim
56
policzancach 22
polskich 43
poł 13 3B.
połowicę 17
położenia 2
połtora 40 3B., poltora 4, półtoru 4

połtorasta 49 3B.
pomienic 40 3B., pomieniło 23 3B.,
pomieniwszy 53
pomieniony 34 3B., pomieniona
32 3B., pomienione 34 3B., pomienieni
34 3B., pomienionego 4, pomienionej 37,
pomienionych 19 3B., pomienionemu 49,
pomienionym 2 3B., pomienionę 34 3B.,
pomienioną 34, pomienionemi 3 3B.
pomniąc 21 3B.
pomniący 21 3B.
pomoc 39, pomocą 7, pomocy 37 3B.
pomocników 38 3B., pomocnikami
40 3B., pomocnikom 39 3B.
ponieważ 44 3B., ponieważ 22
ponizone 21 3B.
ponosił 21
pookowywał 38 3B.
popaleniu 50
popalone 5 3B.
popatrzywszy 50
popelniony 55
poprawę 41
poprzedzali 42
poprzysiężenia 56 3B.
porozganieli 38 3B.
porozu 37
poruczam 67
porucznikiem 31
porządek 22
porzuciwszy 50 3B.
posadami 12 3B.
posadzki 22 3B.

posagową 36 3B., posagowi 29 3B.,
posagu 35 3B.
poscieyzony 9 3B.
poscinali 42
poserita 37 3B.
posesioně 28, posesionem 36 3B.
posesya 45, possessia 43 3B., possesya
20 3B., posesy 43 3B., possessią 18 3B.,
posesią 49, possessią 38 3B., possessią
12 3B., possetią 20 3B., possessiey 12,
possessionem 15 3B., possesie 18 3B.,
posesy 20
posieczenia 1 3B.
posiedliwszy 7 3B.
posledniejszych 62
posłał 39
posłuszeństwo 13, posłuszeństwo
19 3B., posłuszeństwem 37,
posłuszeństwy 59 3B.
pospolite 39, pospolitemu 39 3B.,
pospolitę 41 3B., pospolity 41 3B.,
pospolitego 30
pospolitosc 17 3B.
pospołu 23
pospuszczali 42
posprzedniczka 66 3B., postrzedniczka
68 3B.
posrzodka 38 3B.
possesor 29 3B., possesorach
32, possessorem 49, posesorami 11,
posesorka 32
post 3
postanowienie 8, postanowienia 8 3B.,
postanowieniu 7

postanowione 16 3b., postanowiony 60 3b.
postanowisz 69 3b., postanowili 7
postąpieniem 20 3b.,
postąpił 8, postompił 12 3b., postąpili 34 3b., postompili 12, postempuiąc 10 3b., postępując 14
posteritū 12
postępek 14, postempek 16 3b.,
postempku 16 3b., postepkiem 39 3b.,
postępkach 24 3b.
postronni 42 3b.
postrzegac 22 3b., postrzegając 4 3b.
postrzyżony 23
poszanowanie 66 3b.
poszedł 39, poszli 42
potomki 23 3b., potomkom 26,
potomkach 11, potomkami 17 3b.,
potomkowi 49
potrzeba 39 3b., potrzebą 16 3b.,
potrzebie 18
potrzebował 8 3b.
potrzebuie 23 3b.
potym 18 3b.
pouchodzili 40 3b.
pouciekali 38 3b.
powagi 10 3b.
powazając 39
powazýwszy 41 3b.
powiadaia 28 3b., powiadaiąc 34
powiat 37 3b., powiatu 10 3b.,
powiecie 11, powiatach 3
powiedziali 42 3b., powiedzieli 3 3b.
powinien 6 3b., powinna 22 3b.,

powinni 8, powinę 48, powinnismy 53
powinnosc 48 3b., powinnosci 42 3b.,
powinnosciami 36 3b., powinnoscią 4,
powinnosczą 64 3b.
powoda 32, powodową 2 3b.,
powodowej 2 3b.
powoływaiąc 68 3b., powąływaiąc 66 3b.
powracało 56, powrocili 56 3b.,
powrociwszy 39
powstanych 42 3b.
powtore *sie* 41
powtorna 3, powrotnego 43
powydzirawszy 42
powypaliwali 42
powyrąbywali 42
powziętą 70 3b.
poza 9 3b.
pozabierali 42, pozabirano 54,
pozabirawszy 42
pozabiiac 10
pozbawic 42
pozew 1 3b., pozwie 38 3b., pozwu 3,
pozwowi 37 3b., pozwem 18, pozwy 16,
pozwow 2, pozwach 40 3b., pozwami 14
pozostaie 67
pozostałe 13 3b., pozostałych 25 3b.,
pozostałym 26, poozostały 25
pozwac 8
pozwalam 37
pozwan 37 3b., pozwanego 2 3b.,
pozwanemu 12, pozwani 12, pozwanych 6,
pozwany 45 3b., pozwanemi 31,
pozwany 2

pozwaniem 53
 pozwolenie 12 3b., pozwoleniem
 20 3b.
 pozwolić 21 3b.
 pozycja 68 3b.
 pozyczenie 65 3b.
 pozyczyłem 53 3b., pozyczywszy
 18 3b.
 pożytek 13 3b., pożytki 12 3b.,
 pożytkami 12 3b., pożytków 37,
 pożytki 70 3b.
 pożywali 50, pozywam 26 3b.
 prace 26 3b., pracy 23, prac 25
 praecauendo 21
 praesens 64 3b.
 pragnął 69 3b.
 prassentis 16
 pratextu 43 3b.
 prawdę 1 3b.
 prawdziwego 9 3b., prawdziwą 3 3b.,
 prawdziwey 3 3b., prawdziwey 11 3b.
 prawdziwie 19 3b.
 prawie 14
 prawne 15, prawnę 39 3b., prawnemi
 30, prawney 46, prawney 19, prawnych
 2 3b.
 prawnie 22
 prawo 2, prawa 23 3b., prawem
 19 3b., praw 19 3b., prawy 9 3b., prawu
 14 3b., prawach 25 3b.
 precz 38 3b.
 premissa 21
 prepeditią 23 3b.
 presentował 41

pretext 58 3b.
 prętko 21
 pridia 31
 primo 12, prima 69, primum 70 3b.
 principałem 41 3b., principałem
 40 3b., principałow 40 3b., principałow
 1 3b., pryncipałow 42, princypalami
 42 3b.
 probaciami 33 3b.
 proboszcza 48 3b.
 proceder 16 3b.
 proces 38 3b., processie 33, processa
 25 3b., processach 2 3b., processow
 44 3b., procesow 62
 producuiąc 33 3b.
 produkować 6 3b.
 promitować 24 3b.
 promisią 15
 propedimentu 54
 proportiey 24 3b.
 proscripty 60 3b.
 prosequity 54 3b.
 prosequuntii 62 3b.
 prostey 25, prostym 29 3b.
 prosze 67, proszę 25 3b., prosił 30 3b.,
 prosił 41, prosiw 46, prosili 40, prosiłi
 41 3b., prosilismy 8 3b., prosząc 47 3b.
 proszła 65 3b.
 proszony 8 3b.
 protectią 3 3b.
 protectora 3 3b.
 protestaca 38 3b., protestacia
 40, protestacy 23 3b., protestacy
 41, protestacie 1, protestaciej 40,

protestaciey 41, protestaciey 40 3B.,
protestatyei 41, protestatyei 10 3B.

protestans 41, protestanta 14,
protestantes 45, protestantis 49 3B.,
protestantowie 41 3B., protestantowi
43, protestantu 14, protestantow 44 3B.,
protestantom 10 3B., protestanti 55 3B.,
protestatur 47 3B.

protestuiących 41 3B., protestuiącym
42, protestuiącym 42, protestuiącego
56 3B.

protestuię 14 3B., protestował 13 3B.,
protestował 50, protestowali 10,
protestowawszy 10 3B., protestuiąc 41

protecto 45

prottest 13 3B.

prouisią 22 3B.

prorowadzić 21 3B., prowadził 21 3B.

prozbą 14

pruskich 55

przeciw 48 3B., przeciwko 10

przeciwny 37

przezystej 68 3B.

przezyczytawszy 3

przed 3 3B., przede 13

przedac 17 3B., przedalismy 52

przedazą 5

przeięcia 37 3B.

przeięty 21

przeizrzenia 29 3B.

przejniac 66

przełożeniem 9 3B.

przełożoney 67

przemiiac 68

przemiiających 68

przenagabania 60

przeor 15 3B., przeora 3

przepadac 8

przepomniawszy 40 3B.

przepomozenia 22 3B.

przerzeczony 41, przerzeczonego
40 3B., przerzeczoney 18 3B.,
przerzeczonemu 24, przerzeczenemu
53 3B., przerzeczeni 23, przerzeczonych
39 3B., przerzeczonym 25,
przerzeczonemi 4

przezył 67, przezyli 26 3B.

przestaię 39 3B.

przeszkod 24 3B., przeszkodę 8,
przeszkody 8

przeszłego 47 3B., przeszłego 20,
przeszłym 42, przeszley 25

przewiedzonego 3 3B.

przewielibny 15 3B., przewielebnego
3, przewielebnemu 12, przewielibnym
12, przewielebną 41, przewielebnych
40 3B.

przewody 15, przewodow 2 3B.,
przewodach 43 3B.

przez 43 3B., przeze 17 3B.

przezvisk 38 3B., przezviskami
40 3B.

przezyskach 43 3B.

przeżywaiącemu 41 3B.,
przeżywaiioncym 17

przod *na przod* 48, *wprzod* 2 3B.

przy 48

przybędzie 66 3B.
 przybudował 54
 przychodami 4 3B.
 przychodzącą 13 3B., przychodzącą
 43 3B., przychodzących 37
 przycisnąć 9 3B.
 przyczynę 68 3B., przyczyną 68 3B.
 przydałem 41,
 przydanie 41, przydaniem 40
 przydany 41, przydanym 44 3B.,
 przydaną 39
 przydzie 69 3B.
 przyiachali 6, przyiachał 11,
 przyiachał 27 3B., przyiachał 33,
 przyiechali 34 3B.
 przyiacieli 42 3B., przyiacioł 7,
 przyiacioł 42, przyiacielia 7, przyiaciuły
 32 3B.
 przyiacielski 42, przyiacielskiego
 29 3B., przyiacielskiey 15 3B.,
 przyiacielskim 8
 przyiazdem 50
 przyiść 21 3B., przyiść 17 3B.
 przyięcie 49
 przyięta 28, przyięty 20, przyięto 30,
 przyiętę 40
 przykazał 45 3B., przykazał 13,
 przykazali 34 3B.
 przykłady 22, przykładami 68 3B.
 przyległości 29 3B.
 przyłączenia 28 3B.
 przyłączyli 49 3B.
 przyłożenie 8 3B., przyłożeniem

17 3B.
 przyłożył 8 3B., przyłożywszy 8 3B.
 przymnazac 60
 przymowac 37, przymowac 1,
 przymuiac 17
 przymuszeni 52
 przynależący 5, przynależące 7 3B.,
 przynależące 8, przynależących 10 3B.,
 przynależącemi 8,
 przynależnościami 19
 przynależy 9 3B., przynalerzy 9 3B.
 przynależytey 6, przynależytych 16
 przynieść 43, przynioszszę 45 3B.,
 przyniosszy 1 3B.
 przypachali 31 3B.
 przypadającego 54
 przypadł 39
 przypadła 59 3B., przypadłych 20
 przypadnie 45 3B.
 przypisem 43
 przyporęczył 13
 przyprawił 45, przyprawili 14
 przyprowadzenie 33
 przyrodzona 67, przyrodzoney 17,
 przyrodniego 26, przyrodzoną 13 3B.,
 przyrodzonym 23
 przysądził 42
 przysądzoną 2 3B., przysądzoney 11,
 przysądzonych 33
 przysc 24, przyszedzsy 40 3B.
 przysięgam 1 3B., przysięgamy 56 3B.
 przysięgi 37, przysięgą 9 3B.
 przysięgłym 28

przysłali 42
 przysłanym 39
 przysłuchać 19
 przysłuchanie 2, przysłuchania 45 3B.
 przysposobić 36 3B., przysposobi
 59 3B.
 przysposobionych 43 3B.
 przystąpić 3 3B., przystąpili 6,
 przystąpi 9 3B.
 przystępu 67 3B.
 przystojnie 68 3B.
 przystoynę 24
 przyszli 42, przyszły 69 3B.,
 przyszedłszy 32 3B.
 przyszedł 8 3B.
 przytomnymi 14
 przytomnością 65 3B.
 przywiankowej 29 3B.
 przywianku 29 3B.,
 przywieść 44 3B., przywieźli 41,
 przywileiów 8 3B.
 przywłaszczać 17 3B.
 przywodzić 41 3B.
 przywołana 46
 przywołać 28
 przywrócić 42
 przyznać 8, przyznałszy 62 3B.
 przyznaniem 17 3B.
 przyzwoitę 9 3B.,
 pszczoły 42, pszczoł 19, pszczoł
 50, pszczow 47 3B., pszczołami 42,
 pszczołami 42, pszczołami 19
 publiczne 10 3B.
 pugnował 6 3B.
 puł 36 3B.
 punktach 65 3B., punktach 21 3B.
 puro 36 3B.
 pusczyć 37, pusiwszy 38 3B.
 puste 44 3B., pustę 3 3B., pustych 43,
 pustymi 3 3B.
 pustowniami 59 3B.
 puszczać 17 3B., puszczać 15,
 puszczał 17 3B.
 puszczonej 60, puszczone 36 3B.
 pytałem 42 3B.
 quam 70 3B.
 quamicis 64 3B.
 quarta 16
 quinta 31
 rabowniczym 56
 rachuię 23 3B., rachuiąc 53 3B.
 raczy 26, raczył 21 3B., racył 24
 radniejszy 3 3B.
 radziła 24 3B.
 ramienia 13 3B.
 ran 42 3B., ranę 42 3B.
 ratione 43, rationę 27 3B.
 ratować 23
 raza 50 3B., razów 41
 rącznych 62
 rąk 62 3B.
 realem 28
 realiter 59
 realną 4, realnej 12, realnego 59 3B.
 rebeliey 10 3B., rebelliey 4 3B.

rebellizant 4 3B.
recognitie 5 3B., recognitię 4 3B.,
recognityi 60
recognowit 56 3B.
recznię 25 3B.
redire 30
regent 15 3B., regenta 15, regentem
15
registra 46 3B., registrami 14,
regestru 23, regestrze 27 3B., regestem
65 3B., reiestrze 67 3B.
requirował 12 3B.
requirowaniem 42 3B.
requisitią 27, requisitionem 11 3B.
reinductia 43 3B., reinductią 45,
reinductey 3 3B., reinductią 43 3B.
rektor 68, rectorowi 69 3B., rectorze
69 3B., rectorem 12
rellacia 4 3B., rellacio 27 3B., rellacie
31, rellacy 28, rellacią 31 3B., relacią
6 3B., rellatią 13, rellacie 32, rellatię
3 3B., rellaciey 39 3B., rellaciej 3 3B.,
rellatiey 11 3B., relliciey 40
remisą 31 3B., remissą 3, remissa
27 3B.
residium 23 3B.
respectem 15, respektu 13 3B.
ręczę 61
ręcznych 60
ręki 37 3B., ręką 36, ręce 21 3B., rąk
37 3B., rękami 15 3B., rękoma 28
rękodayney 59
rigor 45
robic 63 3B., robili 70 3B.

robocizną 4
roboczym 40 3B., roboczych 56 3B.
roborami 58 3B.
roborowany 14 3B.
robotą 19, robotami 36 3B., robotę
39 3B., roboty 49
rocznice 67
roczkach 20, roczkow 2 3B.
rocznie 67
rodzica 21, rodzicowi 32, rodzicu
4 3B., rodzic 4 3B., rodzicow 29 3B.
rodzicielki 24 3B., rodzicielkie 11 3B.,
rodziciele 28
rodzonego 41 3B., rodzoney 18 3B.,
rodzonemu 13, rodzonym 5, rodzoną 15,
rodzeni 7, rodzonych 67 3B.
rogatego 50 3B.
rohatynami 50 3B.
rok 45 3B., roku 26 3B., rokach 8,
rokiem 37
roskazał 49, rozkazał 14,
roskazawszy 48, rozkazuiemy 9 3B.
roskazaniem 13
roskazuiącemu 13
roskoszy 68 3B.
rosporządzam 21
rosporzędzenia 21 3B.
rosprawie 46
rospuszczeniu 56
rotę 56 3B., rotę 1
rotmistrzem 31
rowny 64 3B.
rozdziątek 8, rozdziałkowi 8 3B.

rozdzielili 41
 rozebrali 7 3B.
 rozebranie 64 3B., rozebrania 64
 rozeyscia 37
 rozney 39, rozne 41 3B., roznę 4 3B.,
 roznych 6, roznym 39, roznemi 13 3B.
 rozrobione 7 3B.
 rozrobkami 7 3B.
 rozsądnego 66
 rozszǳrzac 17 3B.
 rozumiem 26, rozumieią 40 3B.
 rozwahow 67 3B.
 ruchome 24 3B., ruchomemi 17,
 ruchomę 30, ruchomych 23 3B.
 ruchomosc 69, ruchomoscią 16 3B.
 rucznicami 28 3B., rucznicą 40 3B.
 rudami 59 3B.
 rudniami 59 3B.
 rumaciey 37, rumatiey 62
 ruskiego 47 3B.
 ruszenia 4 3B.
 ryby 55 3B.
 rynku 40 3B.
 rynsztunek 69
 rządy 69 3B., rządow 14
 rządzić 52 3B.
 rzecz 45 3B., rzeczy 22 3B.,
 rzeczenie 37
 rzeczony 19, rzeczonego 70,
 rzeczonemu 61, rzeczoną 52, rzeczonych
 63 3B., rzeczonym 64, rzeczeniami 12
 rzeką 6 3B., rzece 10 3B., rzekami
 12 3B., rzeczkami 12 3B.
 rzemiesnikow 22 3B.
 rzetelnemi 21 3B.
 rzetelnie 21 3B.
 rzymskie 59 3B., rzymskiego 61 3B.
 s 13 3B.
 sadami 52 3B.
 salue 41
 sam 36, samy 23, sama 35 3B.,
 samego 5, samey 24, samę 44, sami 17,
 samych 44 3B., samich 52 3B., samym
 1 3B.
 samopałami 16
 sancta 31
 satisfactiey 16 3B.
 sąd 12, sądem 45 3B., sądowi 46,
 sądownie 20, sądu 2 3B., sądzie 6, sądy 30
 sądowego 45 3B., sądową 27 3B.,
 sądowych 27, sądowemi 20
 sądenia 45 3B.
 sądzic 46, sadzić 45 3B.
 sądzona 46 3B., sądzonych 2 3B.,
 sądzonę 8 3B.
 sąsiad 39, sąsiadom 4 3B.
 sąsiedstwie 54
 sąsiedzki 41 3B.
 schowania 23 3B.
 sciągac 37
 scontemptowany 14
 scriptyi 62 3B.
 szczęśliwy 68 3B.
 sczyrze 69 3B.
 secundo 12
 securitate 31 3B.

septembra 34 3B., septymberze 43 3B.
 septimo 31
 septuagesimo 15 3B.
 serce 21 3B., serca 21 3B.
 set 2, sets 59 3B.
 sexcentesimo 31, sexcentesimo 15 3B.
 seymikow 33
 sędzia 38 3B., sędziego 38 3B., sędziey
 31 3B., sędzią 66 3B.
 sędzina 34, sędziny 47, sędziny 34
 sianozęci 28, sianozęciami 7 3B.,
 sianozęciami 36 3B.
 sieci 68 3B.
 siedliszcze 8, sidliszcze 7 3B.,
 siedliska 12 3B., siedliszcza 7,
 siedliskami 12 3B., siedliszczami 17
 siedmdziesiąt 18, siedmsdziesiąt 43,
 siedmdziesiąts 27
 siedmdziesiątego 37 3B.,
 siedmdziesiątym 54
 siedmią 33 3B.
 siedmnastym 8, siedmnastego 27
 siekirą 42 3B.
 siele 49, siola 44 3B.
 się 7 3B., sie 8 3B., siebie 8 3B.,
 siebiesmy 7 3B.
 siła 41
 simplici 36 3B.
 sine 64 3B.
 sinie 42 3B., sinich 41
 siodmego 42, sodmego 60 3B.,
 siodmym 59 3B.
 siostry 52 3B.

sipiąc 41 3B.
 skarb 64 3B., skarba 6 3B.
 skarbowę 60, skarbowych 10
 skazania 21 3B., skazaniem 40
 skąd 63 3B.
 składający 30
 skonczone 22 3B.
 skoro 4 3B.
 skruszonę 21 3B.
 skryta 68
 skrzyli 50 3B.
 skupiwszy 50
 skuteczną 43, skutecznego 54
 ślady 28 3B.
 ślizkim 66
 slosarzowi 25 3B.
 słabosci 69 3B.
 słaby 21 3B.
 sławetnemu 10, sławney 25
 słowem 52 3B., słowu 54, słowa 37,
 słowami 40 3B., słowy 41,
 słownie 60 3B.
 słuchac 56 3B.
 sługa 38, sług 38 3B., słudze 39,
 słudzy 31 3B., sługi 39, sługom 25
 słuszną 68 3B., słuszną 66 3B.
 słusznosc 69 3B.
 słuzały 25
 służący 5, służący 20, służącego 49,
 służącey 3, służącą 63, służącą 53 3B.,
 służące 36 3B., służących 8 3B.
 słuzyć 59 3B.
 słysząc 40, słyszał 50

smiertelny 21 3B., smiertelną 66 3B.
 smierc 22, smerci 22, smierci 13 3B.
 smiertelnego 40 3B.
 smysłach 21 3B.
 snac 10 3B.
 sobotę 67
 soccessori 5
 societans 66, societatis 12, sotietatis
 69 3B.
 soleniter 10, solleniter 21, solenniter
 13 3B.
 solutionis 12
 solutował 16 3B.
 sors 64 3B.
 sosnę 42, sosnach 42, sosny 42

 spadły 5, spadły 70 3B., spadłych
 70 3B.
 spalenie 5 3B., spalenia 50, spaleniu 5
 spalili 49 3B.
 spasowania 3
 specjalnych 11 3B., speciales 64 3B.,
 specie 12 3B.
 specificowac 38 3B.
 specificowaney 1 3B.,
 specificowanych 12, specificowaną 15
 pełną 18 3B.
 spewanę 68 3B.
 spiławszy 28
 spisać 14, spisawszy 34 3B.
 spisaną 64, spisany 14 3B.
 spłodzoną 29 3B.
 spoczywa 66 3B.
 spod 56
 spodziewaiąc 40 3B.
 spokojną 4 3B., spokoyną 20 3B.,
 spokoynę 19 3B., spokoyni 40 3B.,
 spokoynego 12 3B., spokoyniej 18 3B.
 spokojnie 37, spokoynie 17 3B.,
 spokoynię 52 3B.
 spolli 1 3B.
 spolnie 22
 społ 29 3B.
 sporządzenie 22 3B., sporządzić 22 3B.
 sposób 36 3B., sposobě 12, sposobem
 17, sposobi 17 3B.
 sprawa 45 3B., sprawie 48, sprawą
 9 3B., sprawę 27 3B., sprawy 1, spraw
 46 3B., sprawach 10
 sprawedliwie 1 3B., sprawedliwie 1
 sprawic 17 3B.
 sprawedliwosc 16 3B.
 sprawionego 14 3B., sprawiony 17
 sprawowac 1 3B., sprawiwszy 27 3B.,
 sprawowano 23
 sprzeciwienie 54 3B., sprzeciwienia
 33, sprzeciwieniu 60 3B.
 sprzeciwił 45, sprzeciwiłi 43 3B.,
 sprzeciwiłaiąc 70 3B.
 sprzecznego 26 3B., sprzecznymi
 26 3B.
 sprzednym 51 3B.
 sprzęty 24 3B., sprzętach 24
 spuchłych 41
 spustoszec 60
 spustoszenie 24 3B., spustoszeniem
 28 3B., spustoszenia 37

spustoszoný 23
 srebra 23, srebrze 29 3B.
 szrednim 59 3B.
 szrode 67
 stada 24 3B.
 stało 13 3B., stałą 41, stanęła 3,
 stanęło 15, stanął 24
 stałym 31 3B.
 stamtąd 40, ztamtąd 16 3B., stąt 4,
 stąd 14
 stan 29 3B., stanu 22
 stanowic 2, stanowili 42 3B.
 stanowienia 30
 stanowszy 27, stanowszý 47,
 становъши 1
 starania 23, staraniem 22
 starego 44 3B.
 staroscinskiemi 32
 starosti 10, starosty 10 3B.
 starostwa 10
 starszy 8 3B., starszym 59 3B.
 statu 3
 statucie 9 3B., statutu 60 3B.
 stawic 14, stawil 50, stawili 26 3B.,
 stawiając 6 3B., stawszy 20, stawszý
 17 3B.
 stawy 70 3B., stawki 55 3B., stawow
 55 3B., stawkow 55 3B.
 steriles 70 3B.
 sto 5, stu 23, sta 5
 stóg 47 3B.
 stoiąc 39 3B.
 stołowych 40 3B.

stoý 42
 strasznym 66 3B.
 strogosci 40 3B.
 strokatych 56
 stron 27 3B., stroną 2 3B., stronie
 17 3B., stronę 2 3B., strony 13, stronom 3,
 stry 60 3B.
 stryia 39
 stryieczno 5
 stryiowskiy 23 3B.
 strzec 29 3B., strzez 62
 strzelac 39
 strzelbą 50 3B.
 strzymac 62 3B.
 studenę 57 3B.
 stwierdzam 23
 Stworca 21 3B., Stworcy 21 3B.
 stworzenia 21 3B.
 stworzył 66 3B.
 su 21
 sub 64 3B.
 subdelegat 28, subdelegacie 34
 submituie 65 3B.
 subsequenter 70 3B.
 substantiey 1 3B., substantieý 5
 successiwe 70
 successionalnym 5, succestino 5,
 successiwe 42
 successora 70 3B., succesorką 67,
 successorowie 60, successorow 27,
 sukcessorow 30, successorom 24,
 successorami 25 3B., successorach 15
 sui 70 3B.

suknem 67
 sukniach 69
 sumą 4, sumę 35 3B., sumie 36 3B.,
 summę 2 3B., summe 25, suńy 11,
 summy 18 3B., sum 27, summach 24
 sumnienia 21 3B.
 superat 64 3B.
 superior 38
 suplice 21 3B., supliką 38 3B., suplikę
 39
 surowie 39
 suscepī 60 3B., suscepta 9, susceptą
 17
 suspens 62 3B.
 swawolną 50 3B.
 swą 17 3B., swym 14 3B., swego
 21 3B., swej 39 3B., swej 4 3B., swej
 11 3B., swoje 16 3B., swoją 17, swych
 3 3B., swemi 17, swemu 19, swę 29
 swiadczȳ 49, swiadczyl 50,
 swiadczyw 49 3B., swiadczywszy 42 3B.
 swiadomosci 36 3B.
 swiata 12, swiecie 66 3B.
 swiätobliwego 69 3B.
 swieckich 22
 swieszczennika 3, swieszczennika 6,
 swieszczennikiem 6, swieszczennikom
 34 3B.
 swieze 22
 święto 12, swęto 35 3B., święta
 47 3B., swęcie 8
 święty 29 3B., święte 67, świętę 67,
 świętego 21, świętego 61 3B., świętej
 35, świętey 21, świętą 22 3B., swętą 22,

świętym 42, świętych 68 3B.
 swiny 56 3B.
 swobodną 17
 swobodząc 69 3B.
 swowolą 49 3B.
 swoy 42, swoje 16 3B., swoją 17 3B.,
 swoją 17 3B., swoych 25 3B., swoich
 16 3B., swoey 50, swojej 14, swojej
 9 3B., swoym 24, swoim 13, swymi 28
 syn 22 3B., syna 25 3B., synu 44 3B.,
 synem 8, synowi 11, synow 22 3B.,
 synami 7 3B.
 synowca 38, sýnowcowi 23 3B.,
 synowcowie 23, synowcow 22
 szabla 42 3B., szable 51
 szacuią 42
 szacunku 29 3B.
 szafowac 17
 szanowanych 54
 szczegulnego 21 3B.
 szczęście 69 3B.
 szczęśliwego 69 3B., szczęśliwych
 66 3B.
 szczycąc 60
 szczyrey 21 3B.
 szersci 50 3B., szersczą 56
 szesc 24, szesciu 22, szesci 31 3B.,
 szescią 60
 szescdziesiąt 34 3B., szestdziesiąt
 49 3B., szescdziesiąt 30, szestdziesiąt
 49 3B.
 szescset 50, szestset 5 3B., szescsot
 43, szescsets 60 3B.
 szesnascie 29 3B., szesnastego 50,

szesnastogo 6
 szkodliwą 42 3B.
 szkody 47 3B., szkod 42,zkodami 17 3B.
 szkodzących 68 3B.
 szkodzie 53 3B.
 szkodziło 59 3B.
 szlachcicowi 17, szlachcicow 50
 szlachetny 20, szlachetny 32,
 szlachetnego 41, szlacheckiego 22,
 szlacheckiej 69, szlachetnemu 13 3B.,
 szlachetni 28 3B., szlachetnych 42 3B.,
 szlachetnym 41 3B.
 szlachci 10 3B., szlachty 14, szlachta 42 3B., szlachtę 44, slachtę 58
 szostu 29 3B., szosty 5, szostego 9,
 szostym 42
 szpargałow 67 3B.
 szturmem 39
 szukając 39
szyja: szyie 40 3B.
 szyrzej 40, szyrszej 42 3B., szyrzey 43 3B., szyrzy 27 3B.
świat: swiata 12
 tago 42 3B.
 tak 6 3B., tako 37, takie 8, takiey 29 3B., taky 22, takim 7, takowy 14,
 takowę 41, takową 29 3B., takowej 37, takowego 9 3B., takowych 10 3B.,
 takowym 37 3B., takowemi 6 3B.
 talerow 40 3B.
 tam 12, tamze 4, tamtad 64
 tameczną 3 3B., tamecznego 6,
 tamecznym 6, tameczni 28, tamecznemu

45 3B., tamecznim 34 3B., tamecznych 34 3B., tamecznich 59 3B.
 tamtey 25 3B., tamtych 22
 targ 40 3B., targu 40 3B.
 taxuiąc 47 3B.
 tedracy 6 3B.
 tedy 8
 tempora 30
 teraz 36 3B.
 teraznieyszy 41 3B., terazniejszego 39 3B., terazniejszey 16 3B.,
 terazniejszych 44 3B., terazniejszym 37
 termin 27 3B., terminie 37, termino 14 3B., terminow 21, terminowi 37 3B.,
 terminem 60
 tertio 12
 terÿ 41 3B.
 testament 19, testamentem 21,
 testamentu 21, testamencie 68
 tez 43 3B., takze 8
 tę 43, ta 37, tey 5, teÿ 5, teą 8, tą 18 3B., to 29 3B., tom 17 3B. *na tom*, tem 21, tego 44, tej 2, temu 4 3B., ten 4 3B., te 42 3B., tym 22 3B., temi 2, tych 22 3B.
 tknie 29
 tota 12
 totoenis 27 3B.
 towarzyszem 31
 tractuiąc 14
 traktem 56
 transfundię 25 3B.
 transfuzią 23 3B., transfusią 36 3B.
 Troycy 35
 trudnic 37

trudno 41, trunie 41
 trudności 69 3B.
 trumna 67, trumnę 22
 trwac 59 3B.
 trwogami 69 3B.
 trybem 30
 trybunałe 32 3B., trybunała 3,
 trybunałowi 45 3B., trybunału 2 3B.
 trybunalski 12, trybunalska 2,
 trybunalskiego 45, trybunalnego 37 3B.,
 trybunalskiej 1 3B., trybunalskiemu 33,
 trybunalskim 33, trybunalskie 43 3B.,
 trybunalskich 43 3B.
 trzeci 5, trzeciego 10, trzeciej 49,
 trzecim 49 3B., trzecią 49
 trzy 4, trzech 37,
 trzydziści 29 3B., trzydziestu 29 3B.,
 trzydziestego 2 3B., trzydziestym 2 3B.
 trzyletney 59 3B.
 trzymac 37, trzymał 38 3B.
 trzynastie 42
 trzysta 24 3B., trzechset 59, trzechsets
 60
 tu 28 3B., tuz 18 3B., tudzie 5
 tulali 38 3B.
 turbowac 60 3B.
 tuteyszemu 58, tutejsze 43B,
 tutejszych 24 3B., tutejszym 41
 tuto 65 3B.
 tworce 66 3B.
 tydzień 22
 tyłu 50 3B.
 tyle 37 3B., tyło 66 3B.
 tylko 22, tylkom 22
 tyranską 41 3B., tyranskie 41,
 tyransko 42 3B.
 tysiąc 13 3B., tysiąca 29 3B., tysięcy 4,
 tysięcy 4, tysięcy 24,
 u 8 3B.
 ubezpieczeni 42
 ubiegając 66
 ubiegli 39
 ubezpieczając 69 3B.
 ublagania 21 3B.
 ubliżac 53 3B., ubliżało 59 3B.
 ublażała 66 3B., ublażała 68 3B.
 ubogiej 22, ubogich 69 3B., ubogim
 67
 uchodźc 42, uszedł 50 3B., uchodzili
 42, uchodząc 39
 uchować 37
 uchronić 21 3B., uchroniając 23 3B.
 uchwalony 60 3B.
 uchylając 54
 uciążeniu 39
 uciekszy 38 3B.
 ucześnikami 20 3B.
 uczynek 38 3B., uczynku 40 3B.
 uczynić 42, uczyniłem 22, uczyni 24,
 uczynił 8, uczyniła 66 3B., uczynili 7,
 uczyniły 41, uczyniwszy 8
 uczynienie 41, uczynienia 33,
 uczynieniu 37 3B.
 uczyniona 23 3B., uczyniony 38 3B.,
 uczynionej 23 3B., uczynionej 46 3B.,
 uczynionemu 7
 udał 3 3B., udawał 23 3B., udali się 39

uderzył 40 3B.
 ufaiąc 21 3B.
 ufani 69 3B.
 ufundowali 27 3B., ufundowawszy 28
 ufundowaną 6
 ufundowaniem 33 3B.
 ugodę 42
 ujechał 44 3B.
 ukazanego 29 3B., ukazaną 29 3B.,
 ukazanym 69 3B.
 ukazaniem 69 3B.
 ukazowała 39 3B., ukazywała 41
 ukrzywdzenie 14 3B., ukrzywdzeniu
 25
 ukrzyzowanego 66 3B.
 ulegając 68 3B.
 ułamności 21 3B.
 umarzam 30 3B.
 umiejąc 8 3B.
 umocowanego 37 3B., umocowanych
 52 3B.
 umowie 15 3B., umowy 15 3B.
 umrzec 41
 umyśliłem 23 3B.
 umysłu 21 3B., umysle 53 3B.
 uniwersały 10
 unizenie 26
 unizoneę 66 3B.
 unosząc 39
 upadłym 70 3B.
 upasc 40 3B., upadając 69
 upewnił 69 3B.
 upisany 17, vpisany 68

upodobania 17 3B.
 upomienionego 12 3B.
 upominac 24 3B.
 upomnieniem 42
 upraszam 25 3B.
 uproszonych 26 3B., uproszonym
 34 3B.
 uroczyszcze 47 3B., uroczyszczą 55,
 uroczysku 47 3B.
 urodzony 4 3B., urodzonego 3,
 urodzonemu 15, urogzoney 11, urodzoną
 2 3B., urodzonych 22, urodzonym 15,
 urodzonemj 15, urodzonemi 19
 urząd 20, urządzie 39 3B., urzędowie
 41, urzędowi 11, wrzędowi 34 3B.,
 urzędu 17 3B., uzędu 9 3B., uzędu 9 3B.,
 urzędem 13, uzędzie 41 3B., urzędach
 13 3B.
 urzędnego 42 3B., urzędowej 10,
 urzędową 3, urzędowym 40
 urzędnik 12 3B., urzędnika
 45, urzędnikowi 55, urzędniku 6,
 urzędnikami 20, urzędnikow 38 3B.
 urzędownie 19 3B.
 urzywac 62
 usilnie 26 3B.
 usiłował 38 3B.
 usługowała 24 3B., usługowali 25
 usłyszał 41 3B., usłyszawszy 50
 uspokoieniu 4 3B., uspokojeniem
 22 3B.
 uspokoyszy 44 3B.
 usprawedliwic 17 3B.
 ust 41 3B.

ustawicznie 70 3B.
 ustawnemi 69 3B.
 ustąpić 39, ustępowała 39, ustąpił 59 3B.
 ustną 53
 ustnie 8 3B.
 usufructibus 12
 uszelakiami 17 3B.
 uszli 38 3B., uszedszy 49 3B.
 uti 70 3B.
 utrzymywac 62
 uwagi 22
 uwalniając 22 3B.
 uwiadomic 54
 uwiadomienia 54
 uwiązał 20 3B., uwiązali 40 3B.
 uwiązanie 12 3B.,
 uwiązczym 2 3B.
 uymując 53 3B.
 uzycie 40
 uzytych 63
 używać 17 3B., uzywac 8, uzywali 7 3B., uzyię 59 3B.
 używanie 49, uzywania 12 3B.,
 uzywaniu 60 3B., uzywaniem 37
 vadio 64 3B.
 verbis 14
 verificationem 56 3B.
 vero 12
 wiązali 38 3B.
 vigore 70 3B.
 vim 56
 violarunt 14
 violatorow 16 3B.
 violentic 47 3B., violenter 55 3B.,
 violentie 47, violento 16, violenty 45 3B.,
 violentiami 55
 vireficowaną 14
 Virginis 15 3B.
 voco 69
 volnę 17
 voso 12
 wwodząc 16 3B.
 w 16 3B., v 35, we 37
 wagi 63
 warowanego 30
 waruię 30
 warunkami 53
 wasze 69 3B.
 waząc 43 3B.
 wchodząc 40
 wcielając 29
 wczesnie 62
 wdowa 7 3B.
 wedle 21 3B.
 według 22
 welkimi 52 3B.
 wesbis 10 3B.
 wespoł 58
 weszli 40 3B.
 weyscie 70
 wiadomę 16, wiadomey 40 3B.
 wiadomo 9 3B.
 wiadomosc 14 3B., wiadomością 41,
 wiadomosci 41 3B.
 wiadomych 38 3B.

wiana 29 3B.
 wiary 31
 wiarygodnych 44
 wiązali 38 3B.
 wiążeniu 38 3B.
 widział 41, widziałem 42 3B., widząc
 21
 wieczną 11, wieczney 6, wiecznę
 52 3B., wiecznemu 51 3B., wiecznemi 19
 wiecznie 8
 wieczysty 7, wieczystego
 17 3B., wieczystey 17, wieczystym
 19, wieczystą 5, wieczystem 17,
 wieczystych 40 3B.
 wiedzieć 49 3B., wiedzieć 9 3B.,
 wiedząc 42 3B., wiedział 38 3B.
 wielą 14, wiele 22 3B.
 wielebny 69
 wielednický 23, wielednickě 40 3B.,
 wielednickieý 25 3B., wielednickiego 41,
 wielednickiemu 23, wielednickim 23,
 wielednicką 23, wielednickich 25 3B.,
 wielie 38 3B., wielu 14 3B.
 wielki 10, wielkiego 40 3B., wielkieý
 67, wielkim 38 3B., wielką 39, wielkie
 9 3B., wielkimi 17 3B.
 wielmożnego 10, wielmożney 16,
 wielmożnemu 21 wielmożnych 6
 wierze 21 3B., wierzeli 7 3B.
 wies 12, wsi 70, wsią 55
 wiezy 33
 więc 69 3B.
 więcý 42
 większeý 63

winę 38 3B., winy 41 3B., win 40 3B.,
 winami 17 3B.
 winien 25, winny 34 3B., winno 28,
 winney 11, winnych 43
 wioleń 33
 wjachawszy 38 3B.
 wkładając 42
 wlać 37, wlewam 36 3B.
 wliwkiem 11
 wliwkowý 5, wliwkowym 5
 władze 51 3B., władzy 58 3B.
 własną 8 3B., własne 17, własnę
 18 3B., własney 23 3B., własnych 30,
 własnymi 52 3B., własnym 60
 własność 50, własnością 17 3B.
 włos 23, włosi 3
 wniesć 37, wnosząc 37, wnosze 29 3B.,
 wnosili 3 3B., wnosząc 33 3B.
 wniesienie 67 3B.
 wnukowi 19
 wobec 9 3B.
 wodę 57 3B.
 woienny 69
 wojewodę 26, wojewody 40 3B.
 województwo 37 3B., wojewódstwa
 10 3B., województwa 9 3B., wódstwa
 6 3B., woiędstwa 31, wódstwa 1 3B.,
 wódstwa 28 3B., województwu 30,
 wódstwem 6 3B., województwie 11,
 województwie 2 3B., województwie
 11 3B., wódstwie 4, wojewódstw 18,
 województw 9 3B., wódstw 43 3B.,
 wódstw 34.
 wola 22, woli 23, wolą 22 3B., woley

25

wolen 52 3B., wolnę 55 3B. wolną
10 3B., wolni 37, wolnych 30 3B.

wolno 37

wolność 37 3B., wolności 4 3B.

wołów 56, wołach 56

wonczę 26 3B.

woynŷ 4 3B.

woyski 13 3B., woysky 14, woyskiego
13 3B., woyskiemu 13

woysko 56, , woyska 55, woyskiem
56 3B., woysk 55

woyt 16, woyta 33, woytowego
34 3B., woylem 34 3B., woylewi 45 3B.,
woytow 44 3B., woylem 14

woznowskiego 19, woznowskieŷ
12 3B.

wozny 13, woznego 19 3B., woznemu
19 3B., woznym 34

wozy 16 3B.

wpisania 17

wprowadziwszy 49 3B.

wprzod 2 3B.

wracac 21 3B., wracamŷ 67 3B.

wrota 28 3B., wrotami 31 3B.

wsi 32, wsię 48 3B., wsiow 18,
wsiami 3 3B., wsiach 11

wskaz 37 3B.

wskazane 3, wskazania 45 3B.

wspominali 67 3B.

wspominianego 70 3B.

wstepowali 44

wstepu 52 3B.

wszechmogacemu 1, wszechmogacy

24

wszelaki 37 3B., wszelakiey 29 3B.,
wszelakiego 17 3B., wszelaką 4,
wszelakim 16, wszelakimi 4, wszelakie
6, wszelakich 9 3B., wszelakimi 17 3B.,
wszelkiemi 36 3B.

wszystka 33 3B., wszystkiego 50,
wszystkiey 24, wszystkę 3, wszystką 39,
wszystkiemu 7, wszystkie 37, wszyscy
19 3B., wszystkich 43 3B., wszystkim
1 3B., wszystkimi 36 3B., wszystkiemi 49

wszystko 30, wszytko 23 3B.,

wtopieniem 10 3B.

wtorego 11

wujcie 6, woyta 33, woylem 3 3B.,
woylewie 3 3B., wuylewie 3 3B.

wybaczyli 67 3B.

wybiecie 2 3B.

wybili 50

wybiraniem 38 3B.

wybrac 60

wychodzą 40

wyciągac 69 3B., wycisneli 49 3B.

wydał 16 3B.

wydaniem 1

wydany 70 3B., wydany 20, wydany
43 3B., wydany 2 3B., wydany 3,
wydanym 3

wydrzec 47 3B.

wydzienoną 59 3B.

wykocili 16 3B.

wykonac 8 3B., wykonał 1,

wykonałszy 9 3B., wykonali 21 3B.
 wykonaniem 1 3B.
 wykonanym 56 3B.
 wykonywającemu 13 3B.
 wykotcow 16 3B.
 wykupna 37, wykupnu 37, wykupnie
 37
 wykupiony 23 3B.
 wymawiam 54, wymawiając 17 3B.
 wymiolkami 12 3B.
 wymowano 22
 wymuiąc 37 3B.
 wymysłonych 60 3B.
 wynajdzionych 62 3B.
 wynalazkiem 8, wynalazku 54
 wynaydzionych 54 3B.
 wyniosło 25
 wypełniających 47, wypełnienie
 39 3B.
 wypełnić 60 3B.
 wypis 20
 wypisano 21 3B.
 wypłacam 36 3B.
 wyprawie 29 3B.
 wyprawili 38 3B., wyprawiwszy 4 3B.
 wyprawowania 69
 wyraża 45 3B., wyrazić 38 3B., wyrazi
 50 3B.
 wyraznemi 21 3B.
 wyraznie 49 3B.
 wyrazony 15, wyrazony 38 3B.,
 wyrażonego 37 3B., wyrażoną 17,
 wyrażoną 51 3B., wyrażone 40 3B.,

wyrazonym 37, wyrazonemi 51 3B.
 wyrąbania 55 3B.
 wyrąbywać 55
 wyrok 21 3B., wyrokowi 66 3B.,
 wyrokiem 66
 wyrugował 45
 wyrzekam 52 3B.
 wysadziwszy 7
 wysłaniu 38 3B.
 wysłuchawszy 27 3B.
 wystaw 67
 wysz 34 3B.
 wyszli 50, wyszedz 33 3B.,
 wyszedz 28 3B.
 wytoczoną 2 3B.
 wywarł 4 3B.
 wywiedzionej 6, wywiedzionych
 28 3B.
 wywlekli 40 3B.
 wywodzenia 2
 wyżej 3, wyżej 30, wyży 4, wz 4 3B.
 wyżnawac 17
 wzajem 69
 wżędowi 27 3B.
 względem 30
 wziąć 47 3B., wzięła 66 3B., wzięli
 53, wzięli 40 3B., wzięwszy 42 3B.,
 wziąwszy 42, wzięwszy 59
 wzięciem 49 3B.
 wziętemu 29 3B.
 wzruszając 47 3B.
 wzruszających 41 3B.
 wzywanie 2 3B.

xiądz 8 3B., xiędza 12, xięza 22 3B.,
xiędzu 12, xiędzem 23, xiąże 9 3B., xięzy
22 3B.

xiąg 41 3B., xięże 69 3B., xięgi 17,
xięgach 20 3B., xięgami 63

ydących 37

ymieli 9 3B.

ymienieny 38

ynaczey 3 3B.

ynteresie 69 3B.

ystotney 18 3B.

z 38 3B.

z dawna 12 3B.

z między 42 3B.

z osobna 25, z osobną 9 3B.

za 38 3B.

zabawami 16

zabicie 41, zabiciu 5

zabiegaiąc 21 3B.

zabiiaią 42 3B., zabiiali 38 3B.

zabitego 41, zabity 41 3B.

zabrali 43 3B., zabrał 45, zabrawszy
16 3B.

zabrania 1 3B., zabranie 6, zabranu
42

zabraniał 58 3B., zabronił 6 3B.,
zabroniła 32 3B., zabronili 31 3B.

zabroniałego 50 3B.

zabronienia 2 3B.

zachody 47 3B.

zachodzących 5 3B.

zachowania 25 3B.

zachowawszy 16 3B.

zaciągnął 45, zaciągnął 10 3B.,
zaciągneli 47 3B.

zaciągniony 15

zacnych 42

zaczęli 34 3B., zaczęli 63 3B.

zaczętych 20

zadania 50 3B.

zadawac 60, zadali 42 3B.

zadna 24 3B., zadnego 30 3B., zadney
16 3B., zadnemu 14, zadnym 4 3B., zadną
40, zadnych 33 3B., zadnych 21 3B.,
zadnemi 30

zagania 66 3B.

zagrabic 47 3B., zgrabiono 47 3B.

zaiachał 14

zaiazdu 48 3B.

zaiątrzony 50 3B.

zakład 30, zakładu 65 3B., zakładem
35 3B.

zakładając 52 3B.

zakolę 66

zakonu 15 3B.

zaledwie 39 3B.

zalicam 69 3B.

założony 45, założonego 65 3B.

zamek 3 3B., zamku 10 3B.

zamieszanie 23 3B.

zamkniętę 32, zamknionemi 31 3B.

zamysłem 21 3B., zamysłowi 42

zaniechają 40 3B.

zaniedbawszy 40 3B.

zaniesiona 55, занесione 38 3B.,
zaniesionych 37

zanosì 5 3B.
 zanoszenia 62
 zanoszonych 60
 zapędzà 66 3B., zapędziwa 68 3B.
 zapis 17, zapisu 17 3B., zapisowi 37 3B., zapisem 17, zapisie 22 3B., zapisię 15, zapisy 4 3B., zapisow 5 3B.
 zapisac 35 3B., zapisalem 24, zapisala 69, zapisał 18 3B., zapisał 22, zapisuję 23, zapisano 30
 zapisania 27 3B., zapisaniu 28 3B., zapisaniū 3 3B.
 zapisany 1 3B., zapisana 6 3B., zapisaną 6 3B., zapisanę 19, zapisanych 23 3B.
 zapłacenìa 28 3B.
 zapłacić 53, zapłacili 12, zapłaciwszy 53
 zapławnę 67 3B.
 zapominali 67
 zaporozkie 56, zaporozskiego 70, zaporozskim 70
 zapozwan 17 3B.
 zaprowadzili 16 3B., zaprowadzono 47 3B.
 zaraz 17 3B.
 zaręczny 44, zaręcznych 44
 zaręka 37, zaręka 37, zarękę 37
 zarosle 70 3B., zaroslami 12 3B.
 zarzętę 25 3B.
 zas 36 3B.
 zasiał 54
 zasianemi 59 3B.
 zasiełek 54

zasłaniający 30
 zasługi 25, zasług 25
 zastał 33, zastali 31 3B., zastawszy 31 3B.
 zastawa 36 3B., zastawy 5, zastawę 49, zastawą 60, zastawie 23, zastaw 63
 zastawiłem 53 3B., zastawiwszy 53 3B.
 zastawionej 62
 zastawny 37 3B., zastawnego 61, zastawnej 23 3B., zastawnemu 37 3B., zastawnem 29 3B., zastawnę 23, zastawnych 24, zastawnym 36 3B.
 zastępowac 37
 zaszła 22, zaszli 39, zaszły 3, zaszedszy 49 3B.
 zatrudnienia 69 3B.
 zatrzymaną 22 3B.
 zatrzymanie 2, zatrzymaniu 69 3B.
 zaujgnionę 67 3B.
 zawania 60 3B.
 zawarcu 42
 zawarszy 17 3B.
 zawartę 28 3B.
 zawiązuie 67
 zawiedzionej 70, zawiedzionę 57 3B., zawiedzionych 32
 zawiera 70 3B., zawieram 26 3B., zawiram 54 3B., zawieraiąc 52 3B.
 zawiodł 57 3B., zawiodłem 53 3B.
 zawity 30, zawitym 37 3B.
 zawoławszy 49
 zawsze 29 3B., zawsze 68
 zawzdy 52

zawzięciem 50 3B.
 zawziętości 39 3B.
 zaznaczam 26
 zaznał 70 3B.
 zazywac 29 3B., zazywac 30,
 zazywaiąc 37 3B.
 zazywaiąc 22
 zazywania 24
 ządał 14, ządaiąc 21 3B.
 zbawiciela 26 3B.
 zbawienie 68 3B., zbawienia 68 3B.,
 zbawieniem 66 3B., zbawieniu 66
 zbicia 42 3B., zbiecie 42 3B.
 zbił 42 3B., zbili 42 3B., zbiiaiąc
 17 3B.
 zbitego 41 3B., zbite 41, zbitę 42 3B.
 zbopolnego 7
 zbudował 7 3B.
 zbudowanym 7 3B.
 zbytkow 22
 zchronić 39
 zdałam 69 3B.
 zdjąc 54, zdięli 41 3B., zdiowszy
 40 3B.
 zdobyczy 56
 zdrowie 40, zdrowia 39 3B., zdrowiu
 14
 zdrowy 53 3B., zdrowego 21 3B.,
 zdrową 65 3B., zdrowszej 66 3B., zdrowi
 52, zdrowym 61
 zebrania 24 zw, zebraniem 44 3B.
 zebrawszy 42
 zeby 14, zebym 22

zegnam 66 3B.
 zelył 10 3B., zelywszy 40 3B.
 zemskim 54 3B.
 zeno 50
 zesłaniem 15
 zesłany 15 3B., zesłanego 46
 zeszy 18, zeszy 18 3B., zeszy 18
 11, zeszy 6, zeszy 11, zeszy 13,
 zeszy 49 3B.
 zeysc 14
 zeysciu 18 3B., zeysciu 19
 zeznac 53, zeznał 20, zeznał 30 3B.,
 zeznaw 34 3B., zeznała 65 3B., zeznawa
 6 3B., zeznawam 36 3B., zeznawszy
 30 3B.
 zeznanie 30 3B., zeznania 20 3B.,
 zeznaniu 4 3B., zeznaniem 65 3B.
 zeznaný 5, zeznanego 4
 zeznanych 62, zeznanym 62
 zeznawaiąca 62 3B., zeznawaiącego
 29 3B., zeznawaiący 30 3B.
 zeznawaiącemu 59 3B., zeznawszych
 4 3B.
 zeznawany 52
 zezwolili 48
 zgadzało 66 3B.
 zgodą 7, zgody 8,
 zgodzili 42
 zgola 17 3B.
 zgonu 18 3B.
 zgorzenia 37
 zgromadzeni 28 3B., zgromadzionych
 33 3B., zgromadzonych 33
 zgwałcił 55 3B.

ziemi 40 3B., zemi 69 3B., ziemie 40 3B., ziemie 68 3B., ziem 28 3B.,
 ziemsky 9, ziemska 34, ziemskiego 8 3B., zemskiego 38, ziemskiey 34, ziemską 29 3B., ziemskie 5 3B., ziemskich 8, ziemskimi 17 3B.
 ziemstwie 30
 zięciowi 39
 ziritowaney 46 3B.
 zirritował 45, ziritowali 43 3B.
 zjachał 3, zjachali 28, ziechali 10, zjachawszy 43
 zle 67 3B.
 zliczyc 41, zlecam 23 3B.
 zliskim 68
 złączywszy 29 3B.
 złego 40 3B., złemu 42
 złota 58 3B., złocie 29 3B.
 złotych 41 3B.
 złotych 41 3B., złotych 4
 złowienia 55 3B.
 złożył 46
 zmacnia 65 3B.
 zmarłych 22
 znaiomy 11 3B., znaiomego 40 3B.
 znak 9 3B., znakow 41
 znalazwszy 39
 znali 48
 znamiona 42
 znaydujące 25 3B.
 znayduię 28 3B., znaydowało 21 3B.
 zniesienia 60
zniesć: znisc 34 3B., zniosszy 22,

znosząc 15
 zniewazyli 16 3B.
 znowu 37
 zo 9 3B.
 zobopolną 7
 zobopolnie 15 3B.
 żołnierza 60
 zonki 38 3B., zonek 38 3B., zonami 16
 zostaiącemu 55, zostaiącę 56
 zostałych 28
 zostawac 14, zostaię 22, zostaią 23, został 19 3B., zostaw 26 3B., zostały 5 3B., zostali 3 3B., zostaiąc 24 3B., zostawuię 30 3B., zostawał 4 3B., zostawała 18 3B., zostawało 69, zostawali 5, zostawaiąc 13 3B., zostawuiąc 24 3B.
 zostawaiącÿ 29 3B., zostaiącey 29 3B., zostawaiącemu 13 3B., zostaiących 13 3B.
 zostawic 69 3B., zostawił 22, zostawił 4, zostawiw 14, zostawiłem 23 3B., zostawiwszy 39 3B.,
 zostawionego 45, zostawionych 42 3B.
 zpisana 4 3B.
 zranianie 42 3B., zranienia 42 3B., zranienie 39 3B.
 zrazu 50 3B.
 zruinowane 5 3B., zruinowaniu 5 3B.
 zrzekam 69, zrzekamy 53
 zszedrzy 49 3B.
 ztwierdzą 65 3B.
 zubowskich 49 3B., zubowskie 50
 zupełney 53
 zwerifikowania 38

zwierzynnemi 12 3B.
 zwłaszcza 41 3B.
 zwłok 60 3B.
 zwyczajui 9 3B.
 zwyczajną 49
 zwykł 21 3B.
 życie 66 3B., życia 21 3B.
 życząc 69 3B.
 życzę 69 3B.
 życziwa 69 3B.
 żyjąc 30
 żyjący 66
 zyscie 35 3B.
 zyskiem 2 3B., zyskami 44 3B.,
 zyskach 43 3B.
 żyta 47 3B.
 żywego 41
 żywota 26, żywocie 26
 ż 5, że 37, ze 15
 electa 31
 eliberuiąc 65 3B.
 excepty 52 3B.
 executiey 6, executiey 31 3B.,
 exicutiey 2 3B., executiey 10, executiach
 34, executią 43, executionis 45
 executorowie 22 3B., executorow
 21 3B., executorom 25, executorami 22
 exekutuiąc 25
 expersonali 44 3B.
 expulsią 32, expulsiey 44 3B.
 extendowania 45 3B.
 extract 20, extract 53, ekstrakcie 20

СЛОВНИК

МАЛОЗРОЗУМЛИХ СЛІВ

автентык – правовий документ, який має силу доказу

акт – документ

акта – судові та урядові книги

апробація – згода, затвердження; доказ

водлуг – згідно з

вечистыми – вічний

воеводство – певна кількість повітів, які знаходяться під управлінням одного воєводи

возными – помічник судді, нижчий судовий урядовець

вписанє – запис справи (документа) до судової книги

вряд – склад гродського суду

генераль – найвища юридична посада

граничными / кграничными – пограничний, прикордонний

кгород – замок, адміністративний центр воєводства

кгородский – належний до певного суду

кгрунта – земське майно

даровизна – дарування, дарча

дєдичными – належний згідно зі спадковим правом

дєкрет – судове рішення

добра – рухоме або нерухоме майно

добра лежачиє – нерухоме майно

добра дєдичные – спадкове майно

добровольными – вільний від примусу

єждженє – приїзд

єкзекуция – виконання вироку

єкстракт – випис; територія, залишена після поділу землі

зєшлыми – померлий

записанє – запис, внесення до судової книги

заручными (від 'зарука' – грошове забезпечення) – забезпечений певною грошовою сумою

засажонными (від 'засажати' – заселяти) – заселений

заставными лист – документ, умова, яка стосується застави

застава – забезпечення, зобов'язання

згинєнє – втрата

зємскими – який стосується землі як адміністративно-територіальної одиниці

змоцнити – закріпити, завірити

зошлыми – див. зєшлыми

индємнитата – непорушність, гарантія безпеки

инсєрование – доручення, яке стосується тексту документа

интерцыза – угода, документ, який переважно стосується права власності

канцєлярия – уряд, який упорядковує листи та правничі акти

квит – боргова сплата; документ, який засвідчує сплату боргу

книги кгородские – актова книга гродського суду

коморник – королівський урядник; судовий виконавець, возний

короннии – який стосується Польського королівства

ксендз – ксьондз

листъ дальчийи – документ про передачу майна

листъ заручныйи – документ, забезпечений певною грошовою сумою

ловчийи – двірський урядовець, який виконував контроль над ловчими справами

малжонка – дружина

малжонок – чоловік

манифестація – протест про порушення публічних або приватних прав; судове свідчення

маршалок – королівський урядовець

мененыи – названий

мянованыи – названий, згаданий

мунимен – протекція

наместниковство – заступництво в управлінні певною адміністративною одиницею

наместник – високопоставлений урядник, староста; заступник старости

нонь патежанът – не відкриття, не виявлення

облята – внесення до актів

обмовляти – зазначати, заявляти

описанє – зазначення

описаныи – зазначений

орынал – документ, з якого здійснюють копіювання, переписування, стосується публічних книг

отварте – відкриття *справ*; відстрочка

очевистыйи – очевидний

очевисто – особисто, власною персоною

патентъ – ясно, зрозуміло

певныйи – визначений, окреслений, непорушний

пер ѡблятим – відповідно до свідчення

персоналитер – особисто, власною персоною

печатар – свідок, що скріплює документ своєю печаткою

писар – земський або гродський урядник, який веде документацію в місцевій канцелярії

повіт – повіт, адміністративна одиниця, частина воєводства

подаваючийи – позивач

поданъє – подання, переказ

подкомории – урядовець, який судив граничні справи

подстароство – уряд, правління підстарости

подстаростии – підстароста, намісник старости

положенє – покладення; розташування

поменєныи – згаданий, зазначений, названий
посєсія – володіння, переважно земельне
право – закон; суд, судові роки
правнє – згідно з законом
прєз – через
признанє – зізнання, визнання
принятє – прийняття, затвердження
притєсненє – утиск; судовий примус, зобов'язання
протєстаця – публічне освідчення
протєст – *див.* протєстаця
рєзєнт – керівник, управитель
рєиндукця – повторний запис актів до гродських книг
рєляця – звинувачення, винесення скарги
рєст / рєс – річ, предмет справи, суперечки
рєформаця – зміна, поправка
робораця – підтвердження внесення до судових справ
рожоны – кровний, належний до того самого роду
рота – суд; судова присяга
скрыт – лист
сознанє – зізнання, особисте повідомлення в суді
солєннє – формальність
справленє – відбуття, виконання
справа – судовий процес, питання, розглянуте на ньому
спроваженє – супровід

становши персоналитєр – будучи, ставши особисто, власною персоною
староство – правління певного старости; адміністративно-судовий округ
старостинскии – належний до староства
статут – зведення законів
судделєкгат – підделебуючий; особа, уповноважена іншою особою тимчасово виконувати її обов'язки
судя – суддя; член гродського / земського суду
сукцєссор – наступник, спадкоємець
сусцєпт – прийняття, стягнення
сусцєптованє – прийняття; оборона
тєстамєнт – заповіт
трибунальскии – який відноситься до трибуналу, пов'язаний з трибуналом; виданий, затверджений трибуналом
уписанє – *див.* вписанє
урожоны – шляхетного походження та суспільного стану
уряд – *див.* вряд
урядовыи – офіційний, посадовий
шляхєтныи – визначник шляхти; який походить зі шляхти
юрамєнт – присяга

СЛОВНИК

ЛАТИНІЗМІВ

У словнику подані слова латинського походження, виявлені в пам'ятці у власне латинському написанні, пристосовані до польської мови, а також польські новотвори, які в основі мають латинські корені. Підставою до тлумачення став «Słownik Łacińsko-Polski dla prawników i historyków» Януша Сонделя

- absentia** 'absentia' – відсутність
- ad** 'ad' – до; при
- adiacentius** 'adiacentia' – подання; прилегли, сусідні території
- aditus** 'aditus' – право набуття
- administrator** 'administrator' – керуючий, правлячий
- admit** 'admitto' – допустити, дозволити, затвердити
- affect** 'affectio' – воля, намір; прихильність
- agrawatia** 'aggravatio' – утиск
- akcja** 'actio' – судова розправа; скарга; юридична чинність
- akt** 'actus' – документ
- akta** 'acta' – судові та урядові книги
- aktor** 'actor' – учасник судового процесу
- aktorat** 'actoratus' – запис справи до судового реєстру
- aktykować** 'actico' – вписувати до судових книг
- aktykowany** 'acticatio' – вносити до книг, виконувати – внесений до книг; виконаний
- an** 'an' – чи, або
- annihil** 'annihilo' – зневажити; знищити, зруйнувати
- anno domini** 'anno domini' – року панського (Р.В.)
- appellacja** – *див.* appellata
- appellata** 'appellatio' – оскаржена справа; відхилення вироку
- apperata** 'appertinentia' – майно
- approbo** 'approbo' – погоджуватись, санкціонувати
- approbowanie** 'approbatio' – затвердження
- aprilis** 'aprilis' – квітень
- arestum** 'arrestum' – виклик до суду
- argenteum** 'argenteum' – срібна застава, срібло
- armatny** 'armatus' – військовий, озброєний
- armo** 'armo' – закликати до оброни, озброюватися
- asistentia** 'assistentia' – товариство; оборона; допомога
- assecurować** 'assecuro' – забезпечувати, запевняти
- assecurowany** 'assecuro' – забезпечувати, запевняти – забезпечений, запевнений
- atq[ue]** 'atque' – також, і, навіть

attinentia ‘attinentia’ –
 приналежність

august ‘augustus’ – серпень

autentyczny ‘authenticus’ –
 правдивий, оригінальний

autentyk ‘authenticum’
 – оригінальний документ,
 першоджерело

awtentyczny – *див.* autentyczny

banicja ‘bannitio’ – судовий позов;
 вигнання

banitia – *див.* banicja

beatissimus ‘beatissimus’ –
 гоноровий титул

bonis ‘bonum’ – майно; маєток

celebrujący ‘celebrator’ – той,
 хто урочисто відправляє (службу),
 проводить засідання суду

cerograf ‘cerographum’ –
 власноручно писаний документ,
 підписаний документ; зобов’язання
 виплати, підтвердження виплати;
 обітниця

cessio ‘cessio’ – відступ, втрата

circus ‘circus’ – площа; коло;
 колесо

circumferentia ‘circumferentia’
 – кордон навколо певної території
 (визнаний урядом)

circumstantia ‘circumstantia’ –
 обставина

cognomina ‘cognomino’ – прізвище

collegium ‘collegium’ – товариство,
 група людей; колегіум

communicatus ‘communicatus’ –

спільнота

comparenta ‘comparitio’ –
 присутність, наявність; виступ перед
 судом

comparitio ‘comparitio’ –
 присутність у суді

competentia ‘competentia’ –
 відповідальність

complanatia ‘complanatio’ – згода

comprincpal ‘comprinceps’ –
 співучасник; співвласник

condemnata ‘condemnata’ –
 засуджуючий вирок

condioramen ‘conditio’ –
 розпорядження; оплата, данина

coad ‘coaddo’ – додавати

conexus ‘conexus’ – союзник

conferowany ‘confero – вносити,
 складати, дарувати’ – внесений до
 судової книги; дарований

connotata ‘connotatio’ – означення

connotowany ‘connotatio –
 означення’ – означений

consequenter ‘consequenter’ –
 послідовно; згідно з

conserwata ‘conservatio’ –
 збереження; представлення себе на
 суді

conserwatny ‘conservatio –
 представлення’ – представлений на
 суді

consistent ‘consistentia’ – склад

constitutio ‘constitutio’ – постанова

contemnować ‘contemno’ – не
 зважати, погорджувати

contenci ‘contente’ – задовільно
contract ‘contractum’ – угода
contradikować ‘contradico’ – заперечувати
contrawentio ‘contraventio’ – всупереч умові
contributio ‘contributio’ – податок, данина
controwersa ‘controversia’ – суперечка; судовий процес
conwent ‘conventio’ – зібрання
correxī ‘correcte’ – поправно, старанно
creditor ‘creditor’ – кредитор; заставник
criminalny ‘criminalis’ – карний
cum ‘cum’ – з; коли
currenti ‘currens’ – зараз, в цей час; сучасний, теперішній
de iure ‘de iure’ – законно; згідно з законом
debito ‘debito’ – записати в заповіді
december ‘december’ – грудень
decessus ‘decessus’ – відхід, відступ
decisio ‘decisio’ – рішення, постанова
declarować ‘declaro’ – оголошувати
decret ‘decretum’ – постанова, ухвала, вирок
dekret – *див.* decret
delator ‘delator’ – позивач
deputator ‘deputator’ – посол
deregować ‘derogare’ – обмежувати правочинність певного судового

документа

destinowany ‘destinatus’ – призначений, визначений
destitucja ‘destitutio’ – звільнення; урядова постанова
die ‘dies’ – дня (Р.в.)
difenda ‘defendo’ – не допускати; боронити
dillacja ‘dilatio’ – відкладення терміну, процесу
directia ‘directio’ – керівництво, власність, розпорядження
discretia ‘discretio’ – обережність, вміння тримати таємниці
dispercursio ‘dispercussio’ – знищення, зруйнування
disponować ‘dispono’ – впорядковувати; керувати
dispositia ‘dispositio’ – управління
disquisitio ‘disquisitio’ – пошук, розслідування
donegować ‘nego’ – остаточно заборонити, відмовити
dyllata – *див.* dillaca
dysponować – *див.* disponować
effect ‘effectus’ – виконання; результат
electa ‘electa’ – виставлення, представлення; обрання
elemilitatis ‘elimitatio’ – розмежування, обмеження
eliberować ‘elibero’ – звільняти
en ‘en’ – те
et ‘et’ – і, також; однак, навіть

exceptio ‘exceptio’ – заперечення
зі сторони особи (позваної до суду)
що до скарги (окресленої в судовому
процесі)

excessus ‘excessus’ – кінець
певного терміну

excyrować ‘excipio’ – висунути
заперечення перед судом

exekutia ‘executio’ – відбування,
виконання вироку

exekutor ‘executor’ – судовий
урядовець, виконавець

exekutować ‘executio’ – виконувати

expartio ‘expartio’ – відділений,
відмежований

expersonali ‘ex personaliter’ – поза
числю присутністю

expulsia ‘expulsio’ – відбирання

extendowanie ‘extendo –
продовжувати’ – поширення

extract ‘extractum’ – витяг,
урядовий відпис із судових справ

factum ‘factum’ – справа; предмет
суперечки; документ про передачу
власності

familia ‘familia’ – те, що належить
до певного дому (рухоме і нерухоме
майно)

fatalia ‘fatalia’ – призначення

february ‘februarius’ – лютий

fel[l]itus ‘fellitus’ – гіркий

ferendis ‘ferendarius’ – сторона
захисту в судовому процесі; радник

feria ‘feria’ – неробочий день

ferowany ‘fero’ – внесений,

поданий

festā ‘festa’ – свято

fortiter ‘fortiter’ – фактично;
суворо; послідовно

forum ‘forum’ – суд, призначений
до розгляду певної справи

fundacja ‘fundatio’ –
підтвердження, пояснення;
закладання, створення; підвалина

fundator ‘fundator’ – творець

funditus ‘funditus’ – напевно,
цілком; від самого початку

fundować ‘fundo’ – закладати,
творити; закріплювати

fur[i]bunde ‘furibunde’ – гнівно,
шалено

generaliter ‘generaliter’ – загалом

granions ‘granum’ – обов’язково

quarta ‘quarta’ – чотири

quinta ‘quinta’ – п’ять

heredi ‘heredito’ – бути
спадкоємцем

honestus ‘honestus’ – достойний,
шанований, шляхетний; справедливий

hostile ‘hostilis’ – ворожий

impediment ‘impedimentum’ –
перешкода; суперечка

impugnantia ‘impugnantia’ – наїзд,
напад

impugnuiący ‘impugno’ –
нападаючий, агресор

impresa ‘impresso’ – натискати,
бити

in carceribus ‘in, carcer –

ув'язнення' – в ув'язненні

incassum 'incassum' – дарма;
задарма

incursio 'incursio' – напад; наїзд

in decursum 'decursum' – плин часу'
– впродовж

in duabus 'duo – два' – удвох

indefectum 'indefectus' – брак,
нестача

indemnitati 'indemnitas' –
непорушно, безпечно

infamia 'infamia' – ганьба

in foro 'in, forum' – засідання,
публічне місце' – на засіданні

in fundo 'in fundo' – в ув'язненні

in genere 'generaliter' – загалом

inkludować 'includo' – долучати,
уміщувати

inquanto 'inquanto' – продати

in quatum 'in, quantum' – в сумі

inquisitia 'inquisitio' – пошук,
слідство

in praesentia 'in, praesens' –
теперішній час' – зараз, в теперішній
момент

in pugnatia 'pugnatia' – боротьба,
битва

insciltus 'inscitus' – невмілий,
нерозумний

instantia 'instantia' – вимога

instigator 'instigator' – бунтівник;
позивач

intentia 'intentia' – намір,
постанова

intentowany 'intento' – оскаржити,
аргументувати' – скерований проти
кого

intervenio 'intervenio' – втручатися,
брати участь

intercyza 'intercisa' – документ,
угода, яка стосується майнових справ

interest 'interesse' – користь,
зацікавленість; прибуток

interowany 'inter' – вміщений

intra 'intra' – всередині; в певній
частині

intrata 'intrata' – прибуток, зиск

intromissia 'intromissio' –
документ, що надає право власності

intromitować 'intromitto' – за
допомогою суду входити в володіння
нерухомістю; вносити скаргу

ire 'ire' – іти

irritate 'irritatio' – порушення

iterum 'iterum' – вдруге, знову

iterum atque iterum – раз через
раз, раз за разом

januarius 'ianuarius' – січень

julius 'iulius' – липень

junius 'iunius' – червень

jurament 'iuramentum' – присяга

jure 'iure' – легально, законно

juridice 'iuridice' – законно, за
допомогою суду

juridictia 'iuridicus' – сила закону,
права

kompania 'companium' –
товариство, спільнота

komprincipal – *див.* comprincipal
kondycja – *див.* conditio
kontentować ‘contento’ –
задовольнитися
konwent – *див.* conwent
kopia ‘copia’ – відпис, копія
legatio ‘legatio’ – запис
maiestat ‘maiestas’ – повага
maius ‘maius’ – травень
manifestacja ‘manifestatio’ –
протест про порушення публічного
або приватного права; судові
засвідчення
mere ‘mere’ – очевидно
merito ‘merito’ – законно, згідно з
правдою
metolgować ‘meto’ – утинати, сікти,
вбивати
millesimo ‘millesimus’ – тисяча
modo ‘modo’ – тільки, лише
moneta ‘moneta’ – монета, грош
mortes ‘mortes’ – смерть; причина
смерті
motia ‘motio’ – звернення до вищої
інстанції, апеляція
nemine ‘nemo’ – жоден; ніхто
nescio ‘nescio’ – не знати
nirium (!) ‘nereum’ –
безпосередньо
nomina ‘nomino’ – ім’я
nomine ‘nomine’ – в чийомусь
імені
non ‘non’ – ні, ані
notatus ‘notatus’ – письмовий опис,

представлення
nowember ‘november’ – листопад
nowiter ‘noviter’ – по-новому,
знову
obitum ‘obitum’ – мша, жалоба
oblata ‘oblata’ – впис до урядових
книг
obligatorius ‘obligatorius’ –
зобов’язуючий
obligi ‘obligo’ – зобов’язати
obligować – *див.* obligi
occupatus ‘occupatus’ –
привласнений, зайнятий
octacis ‘octava’ – восьмий
october ‘october’ – жовтень
officialista ‘officialis’ – урядовець
officiase ‘officiose’ – урядово,
згідно з повинністю
okasia ‘occasio’ – здатність,
можливість
omnes ‘omnes’ – всі
onerować ‘onero’ – обтяжувати
(про гроші), зобов’язувати
onerowany ‘onero’ – обтяжений
(про гроші), зобов’язаний
ordinatia ‘ordinatio’ – рішення,
розпорядження
ordynować ‘ordino’ – вести (про
господарство), розпоряджатися
orto ‘orto’ – дрібна монета
oryginal ‘originalis’ – оригінал;
першоджерело
pacificus ‘pacificus’ – спокійний
pacifice ‘pacifice’ – спокійно

pactum ‘pactum’ – угода

patents ‘patens’ – доступний, відкритий, вільний

pateo ‘pateo’ – бути доступним, відкритим (про замкові книги)

patronek ‘patronus’ – захисник, речник

pecuria ‘pecus’ – свійські тварини

peremptorius ‘peremptorius’ – остаточний; який вирішує спір

permedium ‘permedium’ – половина

personalis ‘personalis’ – особистий

personaliter ‘personaliter’ – особисто, індивідуально

posesja ‘possessio’ – документ про право власності; володіння нерухомістю

possesor ‘possessor’ – власник

post ‘post’ – після, поза, у стосунку до чого

posteritas ‘posteritas’ – потомство

pratextus ‘praetextus’ – першотекст, передмова

praecauendo ‘praecautio’ – запобігливість, обережність

praemissa ‘praemissio’ – розміщення перед чим; публічно

praepeditia ‘praepeditio’ – перешкода; відстрочка

praesigno ‘praesigno’ – зазначити, вказати вище

pridia ‘pridie’ – напередодні

primo ‘primo’ – насамперед; поперше

primus ‘primus’ – перший

principal ‘principalis’ – володар; головний урядовець

probacja ‘probatio’ – доказ, підтвердження; затвердження

procedo ‘procedo’ – виступити, вчинити

proces ‘processus’ – судовий процес

promisja ‘promissio’ – обіцянка, запевнення

promitować ‘promitto’ – забезпечити виконання обов’язку

propediment ‘propedio’ – перешкода, утримання, запобігання, ускладнення

proportia ‘proportio’ – аналогія, віднесення

proscripta ‘proscriptio’ – позбавлення правочинності

prosequentia ‘prosequentia’ – внесення апеляції; доведення, доказ прав

protestacja ‘protestatio’ – публічне засвідчення; протест про порушення прав

protestans ‘protestans, protestantis’ – особа, яка вносить протест до суду

prottest – *див.* protestacia

pugnować ‘pugnatio’ – битва – битися; сперечатися

punct ‘punctum’ – параграф, частина тексту

pure ‘pure’ – ясно; безвинно; просто

quam ‘quam’ – до якої міри; як, ніж

quantum ‘quantum’ – скільки, на скільки

ratione¹ ‘ratio’ – майно

ratione² ‘ratio’ – згідно з чим, з огляду на що

realis ‘realis’ – фактичний, очевидний

realiter ‘realiter’ – реально, докладно, правдиво

rebelia ‘rebellio’ – бунт, повстання

rebellizant ‘rebellis’ – бунтівник, повстанець

recognitia ‘recognitio’ – підтвердження правдивості документа; квіт, перелік

regent ‘regens’ – намісник

registr ‘registrum’ – реєстр, запис

regniować ‘regno’ – керувати, управляти; встановлювати

requisitia ‘requisitio’ – скарга, вимога

reinductia ‘reinductio’ – повторний запис

rektor ‘rector’ – керівник; намісник; ректор

rellacja ‘relatio’ – звинувачення, винесення скарги

remissa ‘remissio’ – повторне слухання справи

residium ‘residuum’ – решта, залишок

respectio ‘respectio’ – розглядати; брати до уваги

rigor ‘rigor’ – суворість

roborowany ‘roborare’ –

підтверджений, затверджений

rumacja ‘rumatio’ – час, призначений власнику на звільнення землі; усунення, вивезення

salować ‘solvo’ – відкласти

sancta ‘sancta’ – святий, сакраментальний

secundo ‘secundo’ – вдруге, повторно

securitas ‘securitas’ – безпечність, забезпечення, гарантія

september ‘september’ – вересень

septimo ‘septimo’ – сьомий

septuagesimo ‘septuagesimus’ – сімдесятий

sexcentesimo ‘sexcentesimum’ – шістсотий

simplici ‘simpliciter’ – звичайний

sine ‘sine’ – без

skript ‘scripte’ – запис

societas ‘societas’ – товариство, зв’язок

soleniter ‘solemniter’ – формально

solutio ‘solutio’ – плата

solutować ‘solutio’ – плата, виконання – виконувати обов’язок, платити

sors ‘sors’ – спадок

speciales ‘specialis’ – спеціальний; індивідуальний, приватний

specie ‘specificatio’ – відокремлення, виділення – зокрема

specifowany ‘specificus’ – характерний, властивий

spolium ‘spolium’ – грабіж
steriles ‘sterilis’ – спустошення
sub ‘sub’ – під; до, близько, поза
subdelegat ‘sub-delegator’ – помічник посла, делегата
submitować się ‘submitto’ – підлягати; обґрунтовувати
subsequenter ‘subsequenter’ – по черзі, одне за одним
substantia ‘substantia’ – майно
successionalne prawo ‘successio - наступництво’ – право наступництва
successive ‘successive’ – спадково
successor ‘successor’ – наступник, спадкоємець
sui ‘sui’ – собі
superata ‘superatus’ – підвищення вартості товару
superior ‘superior’ – вищий, який має перевагу
suplika ‘suplico’ – просити
suscepta ‘suscepta’ – внесення до гродської книги
suspensio ‘suspensio’ – призупинення розгляду справи судом
termin ‘terminus’ – судовий процес, засідання суду
tertio ‘tertio’ – по-третє; втретє
testament ‘testamentum’ – заповіт
tota[li] ‘totalis’ – цілий, певний
traktować ‘tracto’ – обговорювати, роздумувати над чим
trakt ‘tractus’ – напрямок
transfundować ‘transfundo’ –

переносити
transfuzia ‘transfusio’ – змішування; зміна; переказ
trybunał ‘tribunal’ – трибунал, суд
tuto ‘tuto’ – безпечно
usufructus ‘usufructus’ – використання
uti ‘uti’ – в який спосіб
vadium ‘vadium’ – застава
verbum ‘verbum’ – слово
verificatione ‘verifico’ – перевірити
vero ‘vero’ – цілком
vigore ‘vigore’ – в силі
violator ‘violator’ – злочинець
violenter ‘violenter’ – злочинно
violentia ‘violentia’ – сила, бунт
violo ‘violo’ – зґвалтувати; скривдити; знеславити; знищити
virefikowany ‘verifico’ – перевірений
virginis ‘virgo’ – діва
voco ‘voco’ – називати, називатися
voso – *див.* voco

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Аксак Стефан київський земський суддя – 7, 9

Бовсуновские *див.* Bowsunowski – 41 зв.

Бовсуновский *див.* Bowsunowski – 30

Бреский *див.* Brzeski Jan – 43

Бялобреськие *див.* Białobrzescy – 27

Варевий – 31 зв.

Вишполский Миколай шляхтич – 3 зв.

Вишполский Стефан овруцький городський писар – 1, 43 зв., 47, 54 зв., 55 зв.

Геєвские *див.* Hejewski – 51, 52

Геєвський Иванъ *див.* Hejewski Jwan – 52

Геєвський Лавринъ *див.* Hejewski Ławryn – 52

Ганский Венторий шляхтич – 18

Грушина – 68 зв.

Дедович Жанъ шляхтич з села Гошова – 9

Далнєвич *див.* Dalkiewicz – 40

Дмитрович Демян возний – 9 зв.

Ельцы – 49

Збурковський *див.* Zburkowski Jan – 31

Кголянський *див.* Golański – 10 зв.

Кгривський Жан *див.* Grywski Jan – 43 зв.

Климъчицкий Стефан *див.* Klimczycki Stefan – 17, 20

Кнегининська *див.* Kniehinińska – 57, 58

Кончаковский Михал намісник Овруцького підстароства – 4зв., 61

Криницкий *див.* Krynicki Stefan – 31 зв.

Куприяненко Яцко овруцький міщанин – 10

Левковский Федор *див.* Lewkowski Fedor – 35, 50 зв., 51, 53

Левковские – 49

Левковский Михал *див.* Lewkowski Michał – 52

Лоньцький *див.* Łącky – 54 зв.

Марецкий шляхтич – 13

Маркевич мстиславський земський суддя – 38

Милєвичи – 38

Мрочковский Жанъ шляхтич – 59

Немирыч олевський шляхтич – 14

Пелчицький Еры *див. Pelczycki Jerzy* – 68

Погорска (Покгирска) Анастазыя Ленкевичовна шляхтянка – 35

Покгирска речичька маршалкова – 66

Покгирский Леон Жан шляхтич – 35

Потоцки Францишекъ шляхтич – 15зв., 29, 53, 53 зв.

Потоцький Сєвєрин шляхтич – 21зв.

Потоцький шляхтич – 29

Рєдьчич Андрій шляхтич, намісник Овруцького підстароства – 1, 55 зв.

Сємен козак Ханенка – 55 зв.

Сапєга Миколой овруцький городський староста – 1

Сингасвський Яцєко – 17 зв.

Скипор Михал *див. Skipor Michał* – 10

Стадєцкиє – 32 зв.

Сурин Вацлав шляхтич – 5 зв.

Сурин Константи *див. Suryn Konstanty* – 61, 63

Сурин Миколой *див. Suryn Mikołaj* – 59, 63

Сурин Рємлян овруцький городський підстароста; новгородський ловчий – 1, 43, 59, 65, 61, 63

Суринове – 44

Сынькгур Андрей *див. Syngur Andrzej* – 7

Сынькгур Олизар *див. Syngur Olizar* – 7

Тєрлєцький ксьондз – 15 зв., 44

Трипольский Янь *див. Trypolski Jan* – 7, 14

Трыполский Остаф *див. Trypolski Ostaf(ij)* – 14

Ханєнко запорізький гетьман – 55 зв.

Ходаковськийє шляхтичі – 50 зв.

Ходаковский Иван Григорєвич шляхтич – 17

Ходаковський Павло *див. Chodakowski Paweł* – 4 зв.

Черникова *див. Czernikowa Hrehorowa* – 28 зв.

Яцко козак Ханенка – 55 зв.

Aksak Stefan київський земський суддя – 9

Aksakcy – 22 зв.

Alexandra Strybyłówna Jwanowa Trypolska шляхтянка, мати Янової Кнегінїнської – 57 зв.

Alexandrowicz Jan шляхтич – 2

Alimpij млинар з села Велідники – 40 зв.

Aniotka шляхтянка, дочка Вентурія Ганського – 18 зв.

Babniewska шляхтянка – 39
Berezecki Roman шляхтич – 42 зв.
Bialobrzescy – 27
Bialobrzesci – 25 зв.
Bialobrzesci Alexandr
присяжний намісник, підстароста
Володимирського замку – 65, 62 зв.
Bialonszczak – 25
Bialoszycki – 25
Bialoszycky Teodor – 54 зв.
Bielecki – 25
Bielecki Mikołaj – 26, 26 зв.
Bilski Mikołaj підстароста
Хупковської волості – 6
Bojelecka Zuzanna – 25
Borlecki Stefan шляхтич – 4
Bowsunowski Alexandr
Olizarowicz потомок шляхтича
Олізара Бовсуновського – 41 зв., 42 зв.
Bowsunowski Hapon шляхтич –
30 зв.
Bowsunowski Hrehory шляхтич –
41 зв., 42 зв.
Bowsunowski Jwan Olizarowicz
потомок шляхтича Олізара
Бовсуновського – 41 зв., 42 зв.
Bowsunowski Lesko шляхтич –
30 зв.
Bowsunowski Suszko шляхтич –
30 зв.

Bowsunowski Wasil шляхтич –
41 зв., 42 зв.
Bowsunowski Wasko шляхтич –
30 зв.
Bowsunowski Zewzyk шляхтич –
30 зв.
Brilenko Jesko робітник села
Велідники – 40 зв.
Brzeska Anna Marianna
Łubowickiego ‘pierwszego
małżeństwa Dominikowa Charlińska,
a terażnieyszego powtórnego Janowa
Brzeska’ шляхтянка – 43
Brzeska Marianna Łubowickiego
‘pierwszego małżeństwa Dominikowa
Charlinska, a teraz wtorego Brzeska’
шляхтянка – 46 зв.
Brzeski Jan шляхтич – 43, 46 зв.
Buiak овруцький міщанин – 44
Bukry Fedor Michał війт села
Сущани – 16
Burzyński Jan слуга Стефана
Вишпольського – 55 зв.
Chanienko див. Hanienko – 56
Charliński Dominik шляхтич,
спадкоємець міста Хабне – 32, 34 зв.,
43, 46 зв.
Charliński Szczęsny шляхтич – 32
Chodakowski Hrehory Fedorowicz
шляхтич – 5
Chodakowski Hrehory Hrebicki
шляхтич – 5

Chodakowski Hrehory шляхтич – 5, 17

Chodakowski Jaśko – 50 зв.

Chodakowski Jwan Hrebicki
шляхтич – 5

Chodakowski Jwan Hrehorowicz
шляхтич – 17

Chodakowski Jwan Jesipowicz
шляхтич – 17 зв.

Chodakowski Klim – 5

Chodakowski Opanas – 50 зв.

Chodakowski Pawel – 4 зв.

Chodakowski Piotr – 4 зв.

Chodakowski Roman
Markianowicz – 5

Chodakowski Suprun – 5

Chodakowski Tyszko – 50 зв.

Chomicz Filip підданий Андрія
Сингура – 7 зв.

Chomicz Stefan підданий Андрія
Сингура – 7 зв.

Choynacki Andrzej шляхтич – 63

Ciechanowski Maciej – 31

Cieklińska Theophila
Niemiryczówna ‘pierwszego
małżeństwa Alexandrowa Hańska’
шляхтянка – 18 зв.

Ciekliński Alexander шляхтич – 18

Cisowski Wojc(i)ech шляхтич – 50,
50 зв.

Czaplica Marcin – 33

Czemski – 27

Czermiński Jan – 26

Czernikowa Hrehorowa шляхтянка
– 28 зв.

Czorny Piotrok підданий Андрія
Сингура – 7 зв.

Czudowski велідницький намісник
– 40 зв.

Czyrski Stanisław велідницький
ксьондз, плебан – 23

D(i)mitrowicz Demian шляхтич,
возний генерал Київського,
Волинського, Браславського та
Чернігівського воєводств – 1 зв., 57

Dachnowsky Daniel шляхетний
возний генерал Київського,
Волинського, Браславського та
Чернігівського воєводств – 70

Dalkiewicz Franciszek
адміністратор Кам’янецької волості –
40, 40 зв., 41

Danil Maximenko зеревський
підданий – 38 зв.

Dedowicz Jan шляхетний возний
генерал Київського воєводства – 41

Dedowicz Jan шляхтич з села
Гошова – 9 зв.

Demian робітник, литківський
підданий – 56

Dobryniec Anton – 64 зв.

Domaracka Zulanna
Krzysztophowa Swiderskiego
шляхтянка – 11

Doszkowski Włodzimierz – 68 зв.

Drzewicki Adam – 26

Dumiński Krzysztof – шляхтич 44

Falibowski Stanisław – 38

Filikowicz Jan слуга Лукаша
Франчішка Далкевіча – 40, 41

Gniewosz Krzysztof шляхтич – 22

Golańska Katarzyna Mikołajowa
Rostkowskiego шляхтянка – 11

Golański Łukasz Franciszek
шляхтич – 11

Golański Mikołaj шляхтич – 11

Grewski Jan отець єзуїтів – 48

Grywski Jan *див.* Grewski Jan – 43

Grzegocki Stefan – шляхтич 70

Hanienko вельможний запорізький
гетьман – 70

Hański Wentury шляхтич – 18,
19 зв.

Hawryłowicz Sak[!] підданий
Андрія Сингура – 7 зв.

Hejewski Jwan – 51 зв., 52, 53

Hejewski Ławryn – 51 зв., 52, 53

Hejewski Teodor – 53

Hejowska Maryna Yliowna
Lewkowskiego мати Геєвських Івана,
Лаврина і Теодора – 52

Hoholko Anton підданий Олізара
Сингура – 8

Holubik Petro вїт з міста
Олевська – 3

Hruszyna Helzbeta – 68 зв.

Hruziewicz Andrzej шляхтич –
11 зв.

Hryniewicki Jan Grzegorz – 62 зв.

Hulewiczowa Anna Hanskiego
Danielowa ‘pierwszego Andrzejowa
Peredilska, wtórego Kazimirzowa
Stanisławska’ – 18 зв.

Humenicki Theodor суддя – 20

Hutor Fedor підданий Олізара
Сингура – 8

Hutor Pawel підданий Олізара
Сингура – 8

Hutor Zdanem підданий Олізара
Сингура – 8

Hutorenko Fedor підданий Олізара
Сингура – 8

Hyrsky Stefan – 54 зв.

Jakim робітник, литківський
підданий – 56

Jakow священник з села Борова – 6

Jasiński Władysław – 28 зв., 31 зв.,
33 зв.

Jasko – 8

Jasko підданий Олізара Сингура
– 8

Jędzey – 25 зв.

Jelec Jgnacy ксьондз, офіціал і намісник Київського біскупства, фундатор Ксаверівського колегіуму – 12

Jelec Michal київський хорунжий – 49 зв., 50

Jwan варевницький підданий – 32

Jwan робочий, новаківський підданий – 49 зв.

Kaczewski Alexander – 64 зв.

Kaleński Mikołaj – 20 зв.

Kaleński Prokopij – 41 зв.

Karpo остапівський підданий – 47 зв.

Karponos Siemion підданий Олізара Сингура – 8

Kierzkowski Stefan шляхтич – 11 зв.

Kirikowicz Jacko шляхтич, земський возний, генерал Київського, Браславського і Чернігівського воєводств – 63

Klawdyj *див.* Klawdyj Jan – 39

Klawdyj Jan слуга Фалібовського – 39

Klawdyj Krzysztof син Яна Клавдего – 38 зв.

Klimczycki Stefan – 17, 20

Kniehi(ni)ński Stefan Druczanin – 57, 58

Kniehinińska Janowa – 57 зв.

Kniehinińska Marta Trypolskiego Janowa Druczaninowa Kniehininska шляхтянка – 57, 58

Knipiński¹ Bazyly – 70

Knipiński² Stefan – 70

Kobyliński Andrzej шляхтич – 49

Kokora Dmitr – 64 зв.

Konarsky Jan – 17

Kopylenko – 64 зв.

Korczewski Adam – 11

Korkoszka Stefan шляхтич – 28, 44

Korniej Garbaty робочий, новаківський підданий – 49 зв.

Korytko Stanisław шляхтич – 1 зв.

Korytkowa Justyna Pruszyńskiego шляхтянка – 1 зв.

Kostecki Pawel отець єзуїтів – 48

Kotko робочий, новаківський підданий – 49 зв.

Kowal Filip спадковий олевський підданий – 16

Kowal Jwan спадковий олевський підданий – 16

Kowal Łukasz спадковий олевський підданий – 16

Kowal Michaył спадковий олевський підданий – 16

Kowalewski Kazimierz – 33

---

1 Krupinski

2 Krupinski

Kowalewski Stanisław – 33
Kowalowscy – 28 зв., 31 зв.
Kowalowska Krzystyna
Staweckiego київська ловчиня – 47
Kowalowski Stanisław Kazimierz
київський ловчий – 47
Kowalowski Stanisław див.
Kowalowski Stanisław Kazimierz – 31
Kozłowski Mikołaj – 44
Krynicky Stefan – 32
Kuchta Misko урядник війта міста
Хабного – 46
Kuchtenko Misko див. Kuchta
Misko – 34 зв.
Kupryjanenko Jacko овруцький
міщанин – 10
Łącky Heliasz хорунжий Пруських
земель, генерал артилерії чужоземних
військ, заставний володар села
Бондарівки – 55
Łącky див. Łącky Heliasz – 55
Łagowsky Stanisław – 17 зв.
Ławrynowić Bohdan підданий
Андрія Сингура – 7 зв.
Ławrynowić Jakub підданий
Андрія Сингура – 7 зв.
Ławrynowić Jurko підданий
Андрія Сингура – 7 зв.
Ławrynowić Mikołaj підданий
Андрія Сингура – 7 зв.

Ławrynowić Paweł підданий
Андрія Сингура – 7 зв.
Leszczyński Jan z Leszna
канцелярист Великопольського
коронного генерала – 9 зв.
Lewkowska Barbara
Szczeniowskiego – 49 зв.
Lewkowski – 25
Lewkowski Fedor шляхтич – 35,
42 зв., 49, 50 зв., 53 зв.
Lewkowski Michał шляхтич –
51 зв.
Lewkowski Siemion Marcinowicz
шляхтич – 51 зв.
Lewkowski Wasil Ostaf див.
Lewkowski Wasil – 52
Lewkowski Wasil син Федора
Левковського – 50 зв.
Lewkowski Yhnat Leon шляхтич –
52 зв.
Lewkowskiego Piotra шляхтич –
51 зв.
Lewon зеревський підданий – 38 зв.
Liniewsky Rafał – 60 зв.
Lipiński Paweł – 28 зв., 31 зв.,
33 зв.
Liplański Konstanty шляхтич – 48
Listwiński Jan шляхтич – 18
Lubieniecki Michał z Lubieńca
володимирський бурграбій – 63

Lubieniecky Michael de Lubieniec
див. Lubieniecki Michał z Lubieńca – 64

Lucko вїт – 64 зв.

Lukaszowić Jurko підданий
Андрія Сингура – 7 зв.

Lukaszowić Michal підданий
Андрія Сингура – 7 зв.

Lukiański Andrzej вїт з села
Довгосілля – 3

Luzkowski Marcin – 33

Macele Tymosz – 33

Maliszewski – 25

Marcinowicz Stas підданий Андрія
Сингура – 7 зв.

Markiewicz Woroniecki Stefan
мстиславський земський суддя,
спадкоємець сіл Лясків, Зерева,
Давидків і Болотниці – 38, 40

Markuszewski Jerzy шляхтич – 70

Martin робочий, новаківський
підданий – 49 зв.

Martyn Łycinko зеревський
підданий – 38 зв.

Maxim зеревський підданий
– 38 зв.

Maximowicz Jarmola підданий
Андрія Сингура – 7 зв.

Meleniewski Semen – 20 зв.

Memirycz Jozef Karol шляхтич –
2 зв., 3

Memirycz Alexandr шляхтич – 3

Michal польський король – 9 зв., 70

Michalewicz Alexander урядовець
– 38 зв., 39, 66

Miekotka Jacko – 64 зв.

Milkiewicz Daniel шляхтич – 38

Milkiewicz Jerzy Karol шляхтич,
син Даниеля Мілкевича – 38, 38 зв.

Milkiewicz Karol шляхтич – 48

Miniuk підданий Олізара Сингура
– 8

Mirecki шляхтич – 13 зв.

Monarowski Kondracki урядовець
– 55

Moskalenko Misko – 33

Moszczanicki Andrzej – 15

Moszczeniccy – 27

Moszczenicki Andrzej *див.*
Moszczanicki Andrzej – 28

Moszkowski Jan шляхтич – 41

Moszkowski Nikon шляхтич – 4,
11, 27,

Mroczkowski Jan шляхтич – 2, 27,
61, 63

Niemirycz Alexander шляхтич,
батько Немірича Юзефа Кароля –
44 зв.

Niemirycz Jerzy шляхтич,
київський підкоморій – 70

Niemirycz Józef Karol олевський
шляхтич, син Александра Немірича –
14 зв., 44 зв.

Niemirycz шляхтич, овруцький
староста – 58

Niewmirycky Stefan – 44

Obuhowicz Fedor мозирський
земський писар – 7

Ohapka wdowa піддана Андрія
Сингура – 7 зв.

Okoliński Wacław шляхтич – 57, 58

Olexy підданий Олізара Сингура
– 8

Olszański Ian шляхтич – 51 зв.

Orzechowska Maryna z Łochowa
'pierwszego małżeństwa Lasocina,
wtórego Szczyrka, a trzeciego
Orzechowska' шляхтянка – 44 зв.

Orzechowski Kaspr³ шляхтич – 3

Osmolskie Woyciech шляхтич –
51 зв.

Ostapienko Demian – 47 зв.

Pawłowski Jan шляхтич – 46

Pelczycki Jerzy – 68

Peńscy – 27

Perepiechenko Jwan підданий
Андрія Сингура – 7 зв.

Petrenko Kondrat – 50 зв.

Piekurowiç Paweł підданий
Олізара Сингура – 8

Piekurowiç Yhnat підданий
Олізара Сингура – 8

Pieslak – 9

Piotrowicowiç Ambrozey підданий
Андрія Сингура – 7 зв.

Piotrowicowiç Fedor підданий
Андрія Сингура – 7 зв.

Piotrowicowiç Michal підданий
Андрія Сингура – 7 зв.

Piotrowicowiç Siemion підданий
Андрія Сингура – 7 зв.

Piotrowicowiç Stefan підданий
Андрія Сингура – 7 зв.

Podborsky Łukasz – 54 зв.

Pogirska Constantia речницька
маршалківна – 29 зв., 35

Pogirski Leon вельможний
речицький маршалек – 66 зв.

Pogirsky Leo Jan див. Pogirsky
Leon – 35, 37 зв.

Pohorska Anastazia
Lenkiewiczówna Leonowa Pogirska
вельможна шляхтянка, речницька
маршалкова – 16, 66, 68

Pohorska Nastazyja Strydyłówna
Lenkiewiczowa мозирська земська
писарова – 29 зв.

Pohorski Alexander Lenkiewicz
помічник мозирського судді – 36 зв.

Pohorsky Roman Lenkiewicz
мозирський підчаший – 36, 38

Pohorsky Władysław Lenkiewicz
мозирський підкоморний – 36, 38

Popławski Stanisław шляхтич – 18

---

3 Kasper

Potocka Constantia Pogirska Franciszkowa шляхтянка, дочка Северина Потоцького, дружина Францішка Потоцького – 36 зв., 37, 67

Potocka Nastazia Pilipowskiego шляхтянка, дружина Северина Потоцького – 22 зв.

Potocka Zofia Treścińskiego дружина Северина Потоцького – 22, 24

Potocki Andrzej син Северина Потоцького – 22, 22 зв., 26

Potocki Arnolf – 23 зв.

Potocki Franciszek шляхтич, спадкоємець міста Велідник, син Северина Потоцького – 22 зв., 36 зв., 40 зв., 49, 53 зв., 67

Potocki Jan шляхтич, син Северина Потоцького – 22, 26

Potocki Karol шляхтич, син Северина Потоцького – 22, 26

Potocki Seweryn (Soweryn) шляхтич – 21 зв., 26 зв.

Potocki Szymon шляхтич, син Северина Потоцького – 22 зв.

Potocky Franciszek шляхтич – 16, 29

Pruszyński Florian шляхтич – 1 зв.

Pruszyński Kazimir шляхтич – 1 зв.

Przyma Filip Lewonowey підданий Олізара Сингура – 8

Pryma Jwan підданий Андрія Сингура – 7 зв.

Przybuzski Wasil – 5

Przybylenko Jesko – 41

Puchalewicz Alexandr урядник отців єзуїтів Ксаверівського колегіуму – 12 зв.

Putrański Jan Franciszek – 68 зв.

Redczycz Andrzej шляхтич, намісник Овруцького підстароства – 1

Redczycz Jan шляхтич – 44

Rembiesky Mikołaj – 8 зв.

Rozanecky Łukasz ксьондз, київський канонік – 8 зв.

Rylski Andrzej ксьондз, люблінський канонік і пробош – 24, 28, 48

Rylsky Wojcech – 20 зв.

Sawicky Thomasz намісник староства і Володимирського замка – 60 зв.

Sawicz Fedor – 8, 41 зв., 42 зв

Sawicz Fedor підданий Олізара Сингура – 8

Sawicz Siemion підданий Олізара Сингура – 8

Sawka робочий, новаківський підданий – 49 зв.

Semen, Iacko козаки Ханенка – 56

Siemaszko Jwan підданий Андрія Сингура – 7 зв.

Simko Jwan шляхетний возний
генерал Київського, Волинського,
Браславського і Чернігівського
воєводств – 3 зв., 10 зв., 39, 49

Sinhaiewsky Pawel – 53

Skipor Jan – 28

Skipor Michal – 14

Skipor Mikołaj – 28

Skroba Jwan млинар з села
Прибитків – 40 зв., 41

Skulimowski Kazimierz – 33

Slugocki Alexandr – 23 зв.

Slugocki Kostanty – 23 зв.

Sokolowsky Jan шляхтич, генерал
– 8 зв.

Solohub Wasko підданий Андрія
Сингура – 7 зв.

Sornel Jerzy – 26

Stas підданий Олізара Сингура – 8

Stawecki Michal – 33

Stawecki Zachariasz – 33

Steccy власники села Стеччани –
14

Stecki Jan шляхтич, київський
мічник – 13

Stecki Wacław шляхтич,
житомирський війський – 13

Stesio робочий, новаківський
підданий – 49 зв.

Stocky Jan – 38

Strybyl Piotr шляхтич, київський
війський – 58 зв.

Suchodolski – 25

Suryn Jan шляхтич – 60 зв, 62 зв.

Suryn Konstanty шляхтич – 59,
60 зв., 61, 62 зв. 63

Suryn Mikołaj шляхтич – 59, 63

Suryn Remian шляхтич,
новгородський ловчий, овруцький
городський підстароста – 1, 43, 46 зв.,
59, 63

Suryn Wacław шляхтич – 5 зв.

Surynowa Marianna
Czerwińskiego ‘przed tym Samuelowa
Kaszewska, a terażniejszego wtórego
Konstantowa Surynowa’ шляхтянка –
61, 63 зв., 65

Surynowa Zofia Orzechowskiego
див. Surynowa Zofia Remianowa z
Orzechowa – 3 зв., 44 зв., 45 зв.

Surynowa Zofia Remianowa z
Orzechowa шляхтянка, новгородська
ловчиня, дружина Реміяна Сурина –
11 зв.

Suszak Jan – 60 зв.

Świderski Andrzej – 11

Świderski Pawel – 11

Syngur Andrzej шляхтич – 7

Syngur Olizar шляхтич – 7

Szczyrka Maryna Stanisławowa
z **Łochowa** ‘pierwszego małżeństwa
Jerzyna Lasocina’ шляхтянка – 2 зв.

- Szeniuta Moyiesej** – 26
- Szeniuta Waclaw** – 26
- Szestak Andrzej** отаман села
Борова – 6
- Szkarupa** велідницький господар
– 40 зв.
- Szołyh** овруцький міщанин – 44
- Szylenko Makar** – 64 зв.
- Szymański Jan** – 11
- Szymko** підданий Олізара Сингура
– 8
- Szyrniewicz Artem** підданий
Олізара Сингура – 8
- Szyrniewicz Bohdan** підданий
Олізара Сингура – 8
- Szyrniewicz Tymoch** підданий
Олізара Сингура – 8
- Szyszkowski Mikołaj** шляхтич – 63
- Tedor** робочий, новаківський
підданий – 49 зв.
- Terlecki Piotr** – 44 зв.
- Terlecky Kazimierz z Terła**
ксьондз, преор Олевського конвенту
кармалітанського ордену – 3, 15зв.
- Teter Wasko** – 42
- Topik Hrycko** вїт з села
Білоковичі – 3
- Trypolski Fedor** шляхтич – 48
- Trypolski Jan** шляхтич – 15, 27
- Trypolski Michal** київський
земський писар – 57 зв., 58 зв.
- Trypolski Ostaf(ij)** шляхтич – 15,
27
- Trypolski Stefan** шляхтич – 57, 58
- Trypolski Teodor** шляхтич – 28
- Trypolski** мічник – 58 зв.
- Trypolsky Marfey** – 8 зв.
- Trypolsky Pawel** – 36
- Tublicki Stanisław** шляхтич – 41
- Tymoch** зеревський підданий
– 38 зв.
- Tyrawski Marcin** ксьондз, ректор
Ксаверівського колегіуму – 28, 38, 66,
68 зв.
- Tyrawski Muzin⁴ див.** Tyrawski
Marcin – 12
- Tyszkiewicz Karol** – 68 зв.
- Tyszkiewicz Krzysztof z Łohoyska**
– 26
- Tyszkiewicz Mikołaj** хупковський
воляновський урядник – 6
- Tyszkiewicz Ostafij** підкоморний,
вїт брезький – 6
- Tyszkiewiczowa Teopchila**
Gasparskiego – 32
- Tyszkiewiczowie** – 6
- Udodowić Filon** підданий Андрія
Сингура – 7 зв.

---

4 Marcin

Udodowić Jerko підданий Андрія Сингура – 7 зв.

Udodowić Kondrat Makarowicz підданий Андрія Сингура – 7 зв.

Udodowić Mamijło підданий Андрія Сингура – 7 зв.

Udodowić Misko Jwanowicz підданий Андрія Сингура – 7 зв.

Udodowić Misko підданий Андрія Сингура – 7 зв.

Udodowić Tyszko підданий Андрія Сингура – 7 зв.

Udodowić Wacsula підданий Андрія Сингура – 7 зв.

Uszczapowski Serhij – 44

Waliszczewicz Samuel слуга Степана Вороньцького – 38, 40

Wasil шляхтич – 41 зв.

Wasilkowski Petr козак – 70

Wasław Jan київський чешник – 49 зв.

Weleszkiewicz Mikołaj шляхтич – 40

Werpowski Fedor шляхтич – 49

Wityński Jan помічник київського воєводи – 17

Wolczkiewicz Ludwik Olizar *див.* Wolczkiewicz Olizar – 57 зв.

Wolczkiewicz Olizar помічник київського судді – 57 зв.

Woroniecki Stefan Markiewicz мстиславський земський суддя – 48

Wyhowsky – 20 зв.

Wyszpolska Anna Stefanowa шляхтянка, київська гранична коморникова – 4

Wyszpolski Mikołaj овруцький городський регент – 15

Wyszpolski Mikołaj шляхтич – 4

Wyszpolski Stefan київський граничний коморний, овруцький городський писар, спадкоємець добр Літкова, Остапів і Радогощі; граничний коморний Київського воєводства, бурграбій Володимирського замку – 2, 4, 44, 47, 55, 56, 70

Zahorowska Helena Kowalowskiego Janowa дружина володимирського судді – 28 зв., 31 зв., 47

Zamoyski Jan na Zamoysciu – 26

Zawalski Marcin шляхтич – 50, 50 зв

Zborowski Jan шляхтич – 40

Zburkowski Jan – 31

Zdrok Artem вїт всієї Кам'янецької волості, підданий з села Тібожина – 40 зв.

Zewzyk Hapon шляхтич – 41 зв., 42

Zewzyk Pawel шляхтич – 41 зв., 42

- Zmiiowski Alexandr** – 68 зв.
- Zmijowska Helena** ‘prima voco Rudnicka’ – 68 зв.
- Udodowić Misko** підданий Андрія Сингура – 7 зв.
- Udodowić Tyszko** підданий Андрія Сингура – 7 зв.
- Udodowić Wacsula** підданий Андрія Сингура – 7 зв.
- Uszczapowski Serhij** – 44
- Waliszczewicz Samuel** слуга Степана Вороньцького – 38, 40
- Wasil** шляхтич – 41 зв.
- Wasilkowski Petr** козак – 70
- Waslaw Jan** київський чешник – 49 зв.
- Weleszkiewicz Mikołaj** шляхтич – 40
- Werpowski Fedor** шляхтич – 49
- Wityński Jan** помічник київського воєводи – 17
- Wolczkiewicz Ludwik Olizar** *див.* Wolczkiewicz Olizar – 57 зв.
- Wolczkiewicz Olizar** помічник київського судді – 57 зв.
- Woroniecki Stefan Markiewicz** мстиславський земський суддя – 48
- Wyhowsky** – 20 зв.
- Wyszpolska Anna Stefanowa** шляхтянка, київська гранична коморникова – 4
- Wyszpolski Mikołaj** овруцький гродський регент – 15
- Wyszpolski Mikołaj** шляхтич – 4
- Wyszpolski Stefan** київський граничний коморний, овруцький гродський писар, спадкоємець добр Літкова, Остапів і Радогощі; граничний коморний Київського воєводства, бурграбій Володимирського замку – 2, 4, 44, 47, 55, 56, 70
- Zahorowska Helena**
- Kowalowskiego Janowa** дружина володимирського судді – 28 зв., 31 зв., 47
- Zamoyski Jan na Zamoysciu** – 26
- Zawalski Marcin** шляхтич – 50, 50 зв
- Zborowski Jan** шляхтич – 40
- Zburkowski Jan** – 31
- Zdrok Artem** вїйт всієї Кам’янецької волості, підданий з села Тібожина – 40 зв.
- Zewzyk Hapon** шляхтич – 41 зв., 42
- Zewzyk Pawel** шляхтич – 41 зв., 42
- Zmiiowski Alexandr** – 68 зв.
- Zmijowska Helena** ‘prima voco Rudnicka’ – 68 зв.

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Географічний показчик укладено на основі даних, зафіксованих у пам'ятці, доповнено даними зі «Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich» та узгоджено з матеріалами, зібраними в «Історія міст і сіл Української РСР».

Боровоє село – Київське воєводство, Овруцький повіт, маєтність Тишкевичів, відносилось до містечка Хупкова; зараз с. Борова Володарсько-Волинського р-ну Житомирської обл. – 1а, 5 зв.

Володимирський (Володимирский) кгрод – Волинське воєводство, Володимирський повіт; сьогодні м. Володимир-Волинський, центр Володимир-Волинського р-ну Волинської обл. – 59, 62 зв.

Грозинцы село – Київське воєводство, Овруцький повіт, спадкове майно Єрего Немирича, підкоморія київського; інші назви Hrozyn, Hrozne – 4а, 70

Києвське во(єв)дство – 2а

Костюшки – Київське воєводство, Овруцький повіт, власність Олександра Чеклінського; сьогодні, можливо, с. Костовці (Костівці) Брусилівського р-ну Житомирської обл. – 2а, 18

Красная Волока село – Київське воєводство, Овруцький повіт, спадкове майно Немірича, овруцького старости; сьогодні с. Красна Волока Лугинського р-ну Житомирської обл. – 4а, 58

Летков село – Київське

воєводство, Овруцький повіт; сьогодні с. Літки Лугинського р-ну Житомирської обл. – 3 зв.

Липовая село – Київське воєводство, Макарівський ключ; сьогодні с. Липне Любарського р-ну Житомирської обл. – 1а, 3 зв.

Лугинки село – Київське воєводство, Овруцький повіт, маєтність Ковалевських; сьогодні с. Лугинки Лугинського р-ну Житомирської обл. – 31

Лугины – Київське воєводство, Овруцький повіт, маєтність Ковалевських; сьогодні с.м.т. Лугини, районний центр Лугинського р-ну Житомирської обл. – 3а, 28 зв.

Обиходи село – Київське воєводство, Овруцький повіт, власність Суринів; сьогодні с. Обиходи Коростенського р-ну Житомирської обл. – 1а, 11 зв.

Олевск місто – Київське воєводство, Овруцький повіт, спадкове майно Йозефа Меміцича; сьогодні районний центр Житомирської обл. – 1а, 2

Раковицина село – Київське воєводство, Овруцький повіт; сьогодні с. Раківщина Овруцького р-ну Житомирської обл. – 2а, 27 зв.

Раковищина село – *див.*
Раковищина – 2а, 27

Свиридовька село – Київське
воєводство, Овруцький повіт; сьогодні
с. Свиридівка Малинського р-ну
Житомирської обл. – 57

Сидоровичи село – Київське
воєводство, Овруцький повіт – 57

Хабноє містечко – Київське
воєводство, Овруцький повіт,
спадкове майно Домініка
Харлінського; сьогодні селище
Поліське Київської обл. – 3а, 34

Яцкевичи село – власність
Вентурія Ганського; Київське
воєводство, Овруцький повіт,
сьогодні с. Яцковичі Овруцького р-ну
Житомирської обл. – 2а, 18

Barany село – Барани (нестача
даних) – 68 зв.

**Berdyczowski klasztor
karmalitański** – Бердичівський
кармалітанський монастир – 22

Biała Ruś – Білорусь – 38 зв.

Bialokurowicze село –
Білокоровичі; Київське воєводство,
Овруцький повіт; сьогодні с.
Білокоровичі Олевського р-ну
Житомирської обл. – 2 зв., 3, 45

Biely урочище – Бели; власність
Деміана Остапенка, с. Лугинки – 47
зв.

Bobynicze село – Бобиничі;
Київське воєводство, Овруцький
повіт, маєтність Яна Дідовича;
сьогодні с. Бобиничі Народицького
р-ну Житомирської обл. – 48 зв.

Boków Mały село – Боків Малий;
Мінське воєводство, Мозирський
повіт, Білорусь – 67 зв.

Bolotnica село – Болотниця;
Київське воєводство, Овруцький
повіт, власність Стефана
Воронецького, мстиславського судді;
сьогодні с. Словечно Овруцького р-ну
Житомирської обл. (за даними SKP)
або ж с. Болотниця Народицького р-ну
Житомирської обл. – 38

Bondarówka село – Бондарівка;
Київське воєводство, Овруцький
повіт, власність Геліаша Лонцького
‘chorąży ziem Pruskich, generał
alterei woysk cudzoziemskich, jego kr
mści Woyska Koronnego’; сьогодні
с. Бондарівка Овруцького р-ну

Житомирської обл. – 55

Borowa – Борова; Київське воєводство, Овруцький повіт, маєтність Тишкевичів, відносилось до с. Хупкова; сьогодні село Володарсько-Волинського р-ну Житомирської обл. – 5 зв., 6, 6 зв.

Bowsuny село – Бовсуни; Київське воєводство, Овруцький повіт, власність шляхтичів Бовсуновських ‘Jwan Olizarowicz Bowsunowsky, Alexandr Olizarowicz Bowsunowski’; сьогодні с. Бовсуни Лугинського р-ну Житомирської обл. – 41 зв.

Brasławskie województwo – Брацлавське воєводство – 1 зв., 18

Bułyzynszczyzna селище – Булизинщизна (нестача даних); власність Андрія Сингура – 7 зв.

Chabne містечко – Хабне; Київське воєводство, Овруцький повіт, спадкове майно Домініка Харлінського; сьогодні селище Поліське Київської обл. – 34, 43, 46

Chłupiańska włość – Хлуплянська волость; Київське воєводство, Овруцький повіт, маєтність Северина Потоцького; сьогодні с. Хлупляни Овруцького р-ну Житомирської обл. – 23

Chodaki село – Ходаки; Київське воєводство, Овруцький повіт, володіння шляхтичів Ходаківських; сьогодні с. Ходаки Коростенського р-ну Житомирської обл. – 4 зв., 5, 17 зв., 50 зв.

Chorzyn село – Хожин; Київське воєводство, Житомирський повіт; сьогодні с. Хажин Бердичівського р-ну Житомирської обл. – 3

Chupkowska włość – Хупківська волость; Київське воєводство, Овруцький повіт; *див.* Губків – 6

Chupków містечко – Хупків; Київське воєводство, Овруцький повіт, власність шляхтичів Потоцьких; сьогодні с. Губків Березинівського р-ну Рівненської обл. – 6, 6 зв.

Czerni[g/h]owicze село – Черніговичі; Київське воєводство, Овруцький повіт, спадкове майно Міхала і Захаріяша Ставецьких – 33

Czernihowskie województwo – Чернігівське воєводство – 1 зв., 18

Dawydki село – Давидки; Київське воєводство, Овруцький повіт, спадкове майно Стефана Воронецького; сьогодні с. Давидки Народицького р-ну Житомирської обл. – 38

Dąbrowa село – Дуброва; Люблінське воєводство, маєтність Северина Потоцького; сьогодні с. Dąbrowa Rzeczycka Підкарпатського воєводства, Стальововольський повіт, гміна Радомишль над Сяном, Польща – 23 зв., 24 зв.

Dolhynicze село – Довгиничі; Київське воєводство, Овруцький повіт; сьогодні с. Довгиничі Овруцького повіту Житомирської обл. – 48

Dowhosiela село – Довгосілля;
Київське воєводство, Овруцький повіт,
власність Олександра Немирича;
сьогодні с. Кам'янка Олевського р-ну
Житомирської обл. – 3

Heiewiczze – Гесвичі; Київське
воєводство, Овруцький повіт;
сьогодні с. Гасвичі Овруцького р-ну
Житомирської обл. – 53

Hińce – Гіньці; Київське
воєводство, майно Яна Стецького;
за даними SKP за адміністративним
поділом II Речі Посполитої
відносилося до Снятинського повіту
Станіславівського воєводства – 13 зв.

Hodunowskie sieliszczce –
Годуновське селище; маєтність
Андрія Сингура; за даними SKP за
адміністративним поділом II Речі
Посполитої місцевість знаходилася
в південній частині Бобруйського
повіту Чернинської гміни; сьогодні
можливо с. Годуни Жовтневого р-ну
Гомельської обл., Білорусь – 7 зв.

Hoholczyna нива – Гогольщина
(нестача даних); маєтність Олізара
Сингура – 8

Horodne село – Городне; Київське
воєводство, Овруцький повіт;
сьогодні можливо с. Городець Овруцького р-ну
Житомирської обл. – 27 зв.

Horzyn село – Гожин; Мозирський
повіт, маєтність шляхтичів
Погірських; в SKP згадується як с.
Гужини Мозирського повіту;
сьогодні с. Гуріни Мозирського району
Гомельської обл., Білорусь – 67

Hoszowe село – Гошове; Київське
воєводство, Овруцький повіт,
маєтність Яна Дідовича;
сьогодні с. Гошів Овруцького р-ну
Житомирської обл. – 9 зв.

Hrozńce село – Грозинці; Київське
воєводство, Овруцький повіт,
спадкове майно Єрего Немирича,
київського підкоморія; інші назви
Hrozyn, Hrozne – 70

Hryniewiczze Wielkie – Гринкевичі
Великі; село над р. Biała, під
Більськом, Підляське воєводство – 62
зв.

Jackiewiczze село – Яцкевичі;
Київське воєводство, Овруцький
повіт, власність Вентурія Ганського;
сьогодні с. Яцковичі Овруцького р-ну
Житомирської обл. – 19

Jarmolina niwa – Ярмолинова
нива; власність Андрія Сингура в с.
Ступищах – 8

Kamieniecka włość – Кам'янецька
волость – 40 зв.

Kidibora село – Кидібора; Київське
воєводство, Житомирський повіт,
власність Павла Свідерського – 11

Kijowskie województwo – Київське
воєводство – 1 зв., 6 зв., 18, 30

Kiszyn село – Кішин; Київське
воєводство, Овруцький повіт;
сьогодні с. Кишин Олевського р-ну
Житомирської обл. – 3

Klińce село – Клінці; Київське
воєводство, Овруцький повіт – 48

Kopiszczka село – Копища; в SKP
Kopiszczce, Київське воєводство,

Мозирський повіт; сьогодні с. Копище
Олевського р-ну Житомирської обл.
– 3

Koptewszczyzna село –
Коптевшина; Київське воєводство,
Овруцький повіт; сьогодні с.
Коптівщина Овруцького р-ну
Житомирської обл. – 1 зв.

Korczówka село – Корчівка;
Київське воєводство, Житомирський
повіт, власність Павла Свідерського;
сьогодні с. Корчівка Романівського
р-ну Житомирської обл. – 11

Korczynszczyzna селище –
Корчинцизна (нестача даних);
власність Андрія Сингура – 7 зв.

Korona Polska – Польська Корона
– 60, 61 зв.

Korpiłówka село – Корпилівка
(нестача даних); сьогодні с.
Корпилівка Шепетівського р-ну
Хмельницької області – 22 зв.

Koryszcze село – Корище; Мінське
воєводство, Мозирський повіт – 67 зв.

Korzec – Корець; сьогодні
м. Корець, Рівненська обл. – 49 зв.

Kostiuszki село – Костюшки
(нестача даних); власність шляхтичів
Чеклінських, передана у володіння
Вентурому Ганському; в SKP:
*Kościuszki, wś, pow. szawelski, gm.
kiryanowska* – 18 зв., 19

Kotczyszcz – Котчища; Мінське
воєводство, Речицький повіт,
власність шляхтичів Погірських – 29,
36 зв.

Krasna Włoka село – Красна

Волока; Київське воєводство,
Овруцький повіт, спадкове майно
Немірича, овруцького старости;
сьогодні с. Красна Волока
Лугинського р-ну Житомирської обл.
– 58

Krasny Bor урочище – Красний
Бір (нестача даних) – 55

Ksieniowszczyzna селище –
Ксенівцизна (нестача даних);
власність Олізара Сингура – 8

Laski село – Ліски; маєтність
Стефана Воронецького; сьогодні с.
Ліски Володар-Волинського р-ну
Житомирської обл. – 38

Letków село – *див.* Litków – 4

Lewkowicze село – Летковичі;
Київське воєводство, Овруцький
повіт, маєтність Федора
Левковського; сьогодні с. Левковичі
Овруцького р-ну Житомирської обл. –
49, 51 зв., 52, 53 зв.

Lipowa село – Липова; Київське
воєводство, Макарівський ключ;
сьогодні с. Липівка Макарівського
р-ну Київської обл. – 4, 4 зв.

Litków село – Літків; Київське
воєводство, Овруцький повіт;
сьогодні с. Літки Лугинського р-ну
Житомирської обл. – 4, 4 зв., 47, 55 зв.

Lubelskie województwo –
Люблінське воєводство – 23 зв., 29

Lubieniec – Любенець
(нестача даних); можливо с.
Lubieniec, Люблінське воєводство,
Сьвідницький повіт, гміна Мелгев,
Польща – 63

Lublin – Люблін – 22 зв.

Lwów – Львів – 22 зв.

Lubiana – Лубяна (нестача даних); Київське воєводство в SKP: *Lubianka, wś, pow. kijowski, a також Lubianka, wś, pow. radomyski* – 13 зв.

Luck – Луцьк – 51 зв.

Luhiny містечко – Лугини; Київське воєводство, Овруцький повіт, власність шляхтичів Ковалевських; сьогодні районний центр Лугинського р-ну Житомирської області – 28 зв.

Luhynki село – Лугинки; Київське воєводство, Овруцький повіт, власність шляхтичів Ковалевських; сьогодні с. Лугинки Лугинського р-ну Житомирської області – 28 зв., 47 зв.

Makarowski klucz – Макарівський ключ; Київське воєводство, Київський повіт – 4

Malce село – Мальці; Київське воєводство, Овруцький повіт, власність Олександра Чеклінського – 18, 19

Malewicz містечко – Малевичі; Мінське воєводство, Речицький повіт, власність шляхтичів Погірських – 29, 36 зв.

Metejkowszczyzna селище – Метейковщина (нестача даних); маєтність Олізара Сингура – 8

Mińskie województwo – Мінське воєводство – 29

Moszki село – Мошки; власність Олександра Чеклінського; за даними SKP: *Moszki, w dok. Moszkowce wś cerkiewna nad rz. Norynką, pow. owrucki*; сьогодні с. Мошківка Житомирського р-ну Житомирської обл. – 18, 19

Motuzowska niwa – Мотузовська нива (нестача даних); маєтність Олізара Сингура – 8

Niewmiryckie село – Немірицьке (нестача даних); власність Петра Левковського – 51 зв.

Noriń річка – р. Норинь – 10 зв.

Nowaky село – Новаки; Київське воєводство, Овруцький повіт, власність шляхтичів Єльців; сьогодні с. Новаки Коростенського р-ну Житомирської обл. – 36 зв., 49 зв.

Nozdysz – Ноздиш; Київське воєводство, Овруцький повіт, власність овруцького монастиря – 8 зв.

Obychody село – Обиходи; Київське воєводство, Овруцький повіт, маєтність шляхтичів Суринів; сьогодні с. Обиходи Коростенського р-ну Житомирської обл. – 11 зв., 12

Olewsk містечко – Олевськ; Київське воєводство, Овруцький повіт, спадкова власність Олександра Немірича; сьогодні районний центр Олевського р-ну Житомирської обл. – 2 зв., 3, 44 зв.

Ostapy село – Остапи; Київське воєводство, Овруцький повіт, раніше церковна власність (монастиря св.

Миколая в Києві), потім маєтність Стефана Вишпольського; сьогодні с. Остапи Лугинського р-ну Житомирської обл. – 47, 47 зв., 55

Owrucki powiat – Овруцький повіт; Київське воєводство – 1 зв., 27 зв., 18

Owruzcz містечко – Овруч; Київське воєводство, Овруцький повіт; сьогодні районний центр Овруцького р-ну Житомирської обл. – 10, 30

Owrucczyj містечко – *див.* Owruzcz – 6

Pokolce⁵ урочище – Покільці/Погільці (нестача даних) – 55 зв.

Pole Bile урочище – Поле біле (нестача даних); Київське воєводство, Овруцький повіт, власність шляхтичів Ковалевських – 47 зв.

Poleskie kraje – Поліські краї – 49 зв.

Poleskie województwo – Поліське воєводство – 70

Potapowicze село – Потаповичі; Київське воєводство, Овруцький повіт, власність шляхтичів Коритків; сьогодні с. Потаповичі Овруцького р-ну Житомирської обл. – 1 зв.

Potok село – Потік; Люблінське воєводство, власність шляхтичів Потоцьких – 16, 29

Preżów село – Прєжів; Київське воєводство, Житомирський повіт; сьогодні с. Прєжів Житомирського р-ну Житомирської обл. – 22 зв.

Puliny містечко – Пуліни; давніша назва Чортоліси; Київське воєводство, Житомирський повіт; сьогодні с.м.т. Червоноармійськ, районний центр Червоноармійського р-ну Житомирської обл. – 6

Pustowskie siedliszczce – Пустовське селище (нестача даних); власність Андрія Мощеницького – 28

Radohoszcza село – Радогоща; Київське воєводство, Овруцький повіт, власність Стефана Вишпольського; сьогодні с. Радогоща Лугинського р-ну Житомирської обл. – 47, 55

Rakowszczyzna село – Раківщизна; Київське воєводство, Овруцький повіт; сьогодні с. Раківщина Овруцького р-ну Житомирської обл. – 15 зв., 27 зв.

Rudnia село – Рудня; Київське воєводство, Овруцький повіт, власність Олександра Чеклінського; сьогодні с. Рудня Овруцького р-ну Житомирської обл. – 18, 19, 36 зв.

Rylska sloboda – Рильська слобода; пізніше ‘Złobyczow’; Київське воєводство, Житомирський повіт; сьогодні с. Злобичі Коростенського р-ну Житомирської обл. – 48 зв.

⁵ Pohlcach

Ryżków добра – Рижків; Мінське воєводство, Речицький повіт; власність Сченсного Харлінського – 32

Rzecz Pospolita – Річ Посполита – 30

Rzeczycki powiat – Речицький повіт; Мінське воєводство; сьогодні Речицький р-н Гомельської обл., Білорусь – 29

Sarnopol містечко – Сарнопіль; Київське воєводство, Овруцький повіт; за даними SKP: *Sarnowicze, wś nad rzeką Oleszną, pow. owrucki przy wsi Obychody, zapisane w 1633 r. przez Jerzego Lassotę wnukom Moszczeńskim*; сьогодні с. Сарновичі Коростенського р-ну Житомирської обл. – 2 зв., 44 зв.

Sędomierz – Сендомир; сьогодні Sandomierz, місто та гміна в Святокризькому воєводстві, Польща – 24, 31

Sidorowicze село – Сидоровичі; Київське воєводство, Овруцький повіт, власність шляхтичів Кнегінінських; сьогодні можливо с. Свиридівка Малинського р-ну Житомирської обл. – 57

Skomorochy село – Скоморохи; Київське воєводство, Житомирський повіт, власність Северина Потоцького; сьогодні с. Скоморохи Житомирського р-ну Житомирської обл. – 22

Ślucz річка – р. Случ – 6 зв.

Snowidowicze село – Сновидовичі; Київське воєводство, Овруцький повіт; за даними SKP: *sioło nad Stwihą, o 20 w. na zachód od Olewska*; сьогодні с. Сновидовичі Рокитнівського р-ну Рівненської обл. – 3

Sokolów містечко – Соколів; Київське воєводство, Житомирський повіт; сьогодні с. Соколів Червоноармійського р-ну Житомирської обл. – 6

Stare Obychody село – Старі Обиходи; Київське воєводство, Овруцький повіт; за даними SKP: *na początku XVII w. należały do Jerzego Lassoty, który testamentem w 1633 r. zapisał je wnukom Moszczeńskim* – 2 зв., 44 зв.

Staszkieviczowskie grunta – Сташкевичівські грунти (нестача даних); власність Вентурія Ганського – 18, 19

Steczany – Стечани; за даними SKP: *Steczanka, wś nad rzeką Wijunką, pow. radomyski, pod koniec XVI w. dobra Stefana Olechnowicza Steckiego* – 13 зв.

Steczczanka село – Стеччанка; спадкове майно шляхтичів Стецьких; див. Stecczany – 14

Stolpnia село – Стовпня; Київське воєводство, Житомирський повіт, власність Павла Свідерського; сьогодні с. Стовпів Чуднівського р-ну Житомирської обл. – 11

Studena Woda село – Студена Вода; Київське воєводство, Житомирський повіт, власність шляхтичів Трипольських; сьогодні с. Студениця Коростишівського р-ну Житомирської обл. – 57 зв.

Stupiszczce – Ступище; Київське воєводство, Овруцький повіт, власність Олізара Сингура – 8

Sumy місто – м. Суми – 23 зв.

Suszczany село – Сущани; Київське воєводство, Овруцький повіт, спадкова власність Єльців; сьогодні с. Сущани Олевського р-ну Житомирської обл. – 16, 16 зв.

Świridówka село – Свиридівка; Київське воєводство, Овруцький повіт, власність шляхтичів Кнегінинських; сьогодні можливо с. Свиридівка Малинського р-ну Житомирської обл. – 57

Tchorzyn село – Тхорин; Київське воєводство, Овруцький повіт, маєтність Ковалевських; за даними SKP: *Tchoryn, w dokum. Dycharyn, wś nad rz. Sławeczną, pow. owrucki*; сьогодні с. Тхорин Овруцького р-ну Житомирської обл. – 40 зв.

Terel – Терев (нестача даних) – 15 зв.

Tymoszwoszczyzna урочище – Тимошовицзна (нестача даних) – 55 зв.

Udodowsczyzna селище – Удодовицзна (нестача даних); власність Андрія Сингура – 7 зв.

Uszczapy село – Ущapi (нестача даних) – 44

Warewicze село – Варевичі (нестача даних); власність Сченснего Харлінського – 32

Warszawa – Варшава – 14 зв.

Welawsk – Велявськ (нестача даних) – 33

Wielewnicka włość – Веледницька волость – 23

Wielewnicki kościół – Веледницький костел – 23

Wielewniki містечко – Веледники; Київське воєводство, Овруцький повіт, маєтність Ковалевських; власність Францішка Потоцького; сьогодні с. Старі Веледники Овруцького р-ну Житомирської обл. – 16, 29, 37 зв., 40 зв., 54 зв.

Włodzimierz – Володимир; Волинське воєводство, Володимирський повіт; сьогодні м. Володимир-Волинський, центр Володимир-Волинського р-ну Волинської обл. – 59

Wola Rzeczycka село – Воля Речицька; Люблінське воєводство, маєтність Северина Потоцького; сьогодні с. Wola Rzeczycka Підкарпатського воєводства, Стальововольський повіт, гміна Радомишль над Сяном, Польща – 24 зв.

Wołosów ostrów – Волосів острів; Київське воєводство, Житомирський повіт; за даними SKP: *Wołosów, wś nad Hujwą, pow. żytomierski, własność*

Ludwika Olizara (1628 r.) – 49 зв.

Wołyń – Волинь – 41 зв.

Wołyńskie województwo –

Волинське воєводство – 1 зв., 2 зв.,
6 зв., 18, 30

Wystupowicze – *див.* Wystupowicze
– 59

Wystupowicze село – Київське
воєводство, Овруцький повіт,
власність шляхтичів Суринів;
сьогодні с. Виступовичі Овруцького
р-ну Житомирської обл. – 61 зв.

Zabolocki ostrów – Заболоцький
острів; Київське воєводство,
Овруцький повіт, власність
шляхтичів Ходаківських; за
даними SKP: *Zabolocie, wś, pow.*
radomyski; сьогодні с. Заболоть
Радомишльського р-ну Житомирської
обл. – 5

Zaleszczyna – Заліщина; власність
шляхтичів Ходаківських; за даними
SKP: *Zaleszczyna, ostrów, uroczysko*
na gruntach wsi Liplany, w pow.
owruckim – 17, 20 зв.

Zarudia село – Зарудня; Київське
воєводство, Овруцький повіт,
спадкове майно Міхала та Захаріяша
Ставецьких; сьогодні можливо
с. Зарудинці Ружинського р-ну
Житомирської обл. – 33

Zładycki ostrów село –
Зладицький острів (нестача даних)
– 5

Złobyczów – Злобичів; Київське
воєводство, Овруцький повіт;

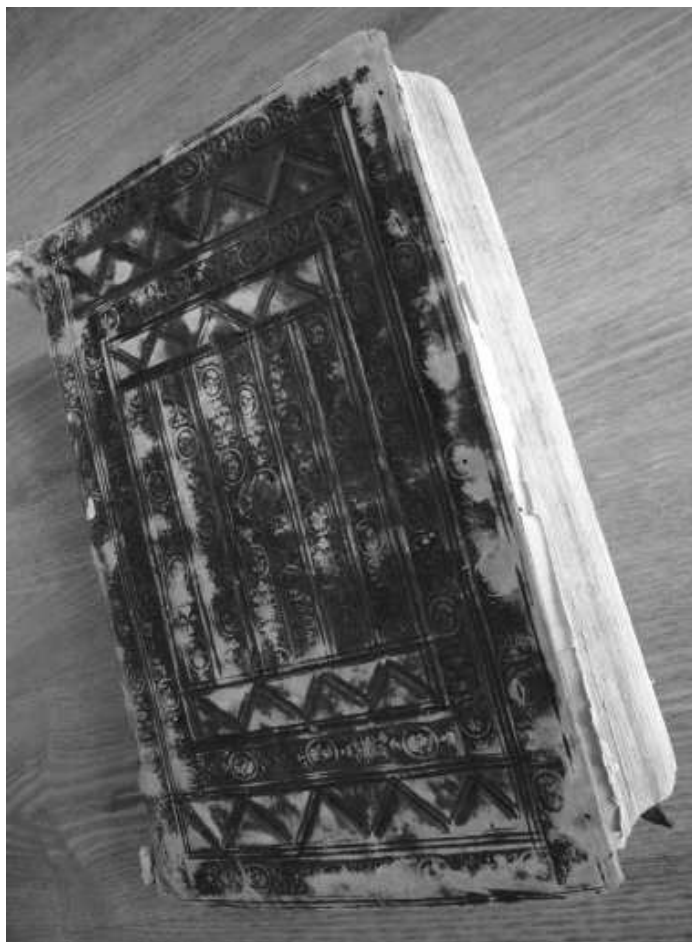
за даними SKP: *Złobicze, wś,*
pow. owrucki, w dokumentach z
1618 r. wymienione jako własność
Sokołowskich; Złobicz, wś, pow.
żytomierski, na pograniczu pow.
owruckiego i radomyskiego; сьогодні
с. Злобичі Коростенського р-ну
Житомирської обл. – 48 зв.

Zubowszczyna село – Зубівщина;
Київське воєводство, Овруцький
повіт, власність шляхтичів
Левківських; згідно з даними SKP:
Zubowszczyna, wś nad błotem Mostwa,
pow. radomyski; сьогодні с. Зубівщина
Коростенського р-ну Житомирської
обл. – 49 зв., 50 зв.

Zyromirski powiat –
Житомирський повіт; Київське
воєводство – 11, 22

Żerew село, слобода – Жерев;
Київське воєводство, Овруцький
повіт, спадкова власність Стефана
Вороньцького, мстиславського
земського судді; сьогодні с. Жерев
Народицького р-ну Житомирської
обл. – 38, 39, 48 зв.

ІЛЮСТРАЦІЇ

[illegible]

а. Иудейскъ Презвитъ Андрей въ сѣхъ
вѣнчанъ кр. Иудейскъ въ сѣхъ
старооуба въ сѣхъ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

między Kancelarzem Jednostkami Sanj Surymamit
 zorkami Acrogami a Duccielbrym a Bogu zemi
 xigzem Murinem Tyrawiam Ketterem. Kolej
 uerowskiego et tota Communitate regor. Kolej
 tatis Jesu poznanemu aspramie. Acrogami
 między Wrozoną Jednostką Sanj Murine Łozowskiego
 primo Voto Łozowa, Secundo Szczęśliwo Terzio Voto
 Kaspory Owerowskiej a Kordielche teraznijsz
 Acrogami ogwatowane, odebranie pomienionj. Bogu wro
 obybatow. Nam ze nimie b. szlachow. niemie. zas
 masez ztego drita. Duccielbrym a Bogu Terz.
 xigzu. Murinem Jelowi officiatori. Namies
 wrozi. Biskupstwa Kierowskiego a fundatorze
 regor. Kolej. Kasperowskiego czasay. sposobi
 pozor. regor. Jednostką. xigzu. Jelwa. namiesionj.
 y. j. De hocie. tymi. z. trybunalskim. specyfiorami.
 Biskupstwa. Murinowem, a wrozi. sprawie. Sgde
 wrozi. trybunalski. Koronny. Lubelski. nakaz
 a by. Kancelari. Summe. dziesięć. tysięcy. z. tryb. pol
 sli. Acrogami. zapomienione. szlach. od. Adm. Deu.
 tu. presentis. nadzi. y. tryb. swiętego. Jednostka. Apo
 srota. swięta. Kierowskiego. w. Wrozi. Wrozi. murin
 zapisał. a. in. d. f. e. t. Solutionis. in. duabus. pomie
 ni. ne. dobra. Cies. obybaty. cum. omni. bus. attencionej
 et. usufructibus. od. Kancelari. Possessie. podali. y. postom
 pili. Jednostka. Koronny. Łozny. zapomienione. Kierow
 Wrozi. infund. et. bon. pod. ch. przy. Kierow

ЗМІСТ

ОВРУЦЬКА ЗАМКОВА КНИГА 1678 Р. ЯК ДЖЕРЕЛО ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ПОЛЬСЬКОЇ МОВ	5
АКТОВА КНИГА ОВРУЦЬКОГО ЗАМКОВОГО УРЯДУ 1678 Р.	26
ЗМІСТ ПАМ'ЯТКИ	26
ТЕКСТ ПАМ'ЯТКИ	31
ІНДЕКС УКРАЇНОМОВНОЇ ЧАСТИНИ СПРАВ	140
ІНДЕКС ПОЛЬСЬКОМОВНОЇ ЧАСТИНИ СПРАВ	147
СЛОВНИК МАЛОЗРОЗУМІЛИХ СЛІВ	195
СЛОВНИК ЛАТИНІЗМІВ	198
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК	207
ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК	221
ІЛЮСТРАЦІЇ	231

Довідково-наукове видання

КНИГА ОВРУЦЬКОГО ЗАМКОВОГО УРЯДУ

Серію засновано в 1997 р.

Підготувала до видання О. Ю. Макарова

Відповідальні за випуск
В. М. МОЙСІЄНКО, Я. РІГЕР

Комп'ютерний набір та верстка *О. Ю. Макарової*

Формат 70х90/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 13,42
Обл.-вид. арк. 12,59.
Тираж 300 прим. Зам. 1401

Видруковано з готових діапозитивів у Житомирському державному
комунальному книжково-газетному видавництві "Полісся".
10008 Житомир, вул. Шевченка, 18а.

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру: серія ЖТ №5 від
26.02.2004 року.*